

**AKAAN KAUPUNGIN
TILINPÄÄTÖS 2023**

TILINPÄÄTÖKSEN SISÄLLYS

TOIMINTAKERTOMUS	4
0 PERUSTIETOA KAUPUNGISTA	5
I OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	7
1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	7
1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	8
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen tilanne	14
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	16
1.4.1 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa	16
1.4.2 Kaupungin tuloperustaan vaikuttavat muutokset	16
1.4.3 Muutokset vuoden 2023 talousarvioon	17
1.5. Talouden tasapainottamisohjelmat	20
1.6. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	26
1.7 Kaupungin henkilöstö	27
1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	29
1.9 Ympäristötekijät	33
2.0 Muut ei-taloudelliset asiat	35
2 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	36
3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	38
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	38
3.2 Toiminnan rahoitus	45
4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	48
5 KOKONAISTULOT JA -MENOT	51
6 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	52
6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätöksen sisältyvistä yhteisöistä	52
6.2 Konsernirakenne	52
6.3 Konsernin toiminnan ohjaus	53
6.4 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	54
6.5 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	55
6.6 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	56
6.7 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	59
7 KESKEISET LIITETIEDOT	59
8 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	60
8.1 Tilikauden tuloksen käsittely	60
8.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	60
TOTEUTUMISVERTAILU	61
9 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	62
9.1 Kaupunginhallitus	62
9.2 Elinvoimalautakunta	72
9.3 Sivistyslautakunta	79
9.4 Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta	86
9.5 Tekninen lautakunta	90
9.6 Konsernitavoitteiden toteutuminen	100
9.6.1 Kunnan 100 % omistamat tytäryhteisöt	100
9.6.1.1 Akaan Vuokra-asunnot Oy	100
9.6.1.2 Kiinteistö Oy Arvaniitty	103
9.6.1.3. Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie 6	105
9.6.1.4 Kiinteistö Oy Akaan Elehallit (perusteilla v. 2021 lopussa, tilanne ei muuttunut v. 2023 aikana)	107

9.6.2. Kunnan muut tytäryhtiöt	108
9.6.2.1 Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalo	108
9.6.2.2 Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus	109
9.6.2.3 Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä	111
10 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN	113
10.1 Käyttötalouden toteutuminen	113
10.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	118
10.3 Investointiosan toteutuminen	121
10.4 Rahoitusosan toteutuminen	127
10.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	128
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	131
11 TULOSLASKELMA	132
12 RAHOITUSLASKELMA	133
13 TASE	134
14 KONSERNILASKELMAT	135
LIITETIEDOT	136
15 LIITETIEDOT	137
ERIYTETYT TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	153
16 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	154
ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	157
17 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS	158
18 TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	159
LUETTELOT JA SELVITYKSET	160
19 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA SEKÄ 20 SELVITYS KIRJAN- PIDON SÄILYTYKSESTÄ	161
LIITTEET	163
TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET 2020-2024/ SEURANTA 2020-2023	164
TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET 2021/ SEURANTA 2021	180
HENKILÖSTÖKERTOMUS	182

TOIMINTAKERTOMUS

0 PERUSTIETOA KAUPUNGISTA

Toijalan kaupunki ja Viialan kunta lakkasivat ja muodostivat Akaan kaupungin 1.1.2007 alkaen. Vuoden 2011 alussa Kylmäkosken kunta lakkasi ja liittyi Akaan kaupunkiin.

Sijainti

Akaan kaupunki sijaitsee Etelä-Pirkanmaalla Tampereen läheisyydessä. Se muodostuu kolmesta taajamasta Toijalasta, Viialasta ja Kylmäkoskesta. Yhdessä Valkeakosken kaupungin ja Urjalan kunnan kanssa Akaa muodostaa Etelä-Pirkanmaan seutukunnan.

Kaupungin sijaintietuna on hyvät liikenneyhteydet mm. Tampere-Helsinki –moottoritie, Tampere-Turku –valtatie sekä päärata. Myös laaja Vanajaveden vesistö sivuaa Akaata. Yhteydet valtakunnan keskuksiin ovatkin tärkeitä Akaan kehittämisen ja vetovoiman kannalta.

Väestö

Akaan väkiluku oli vuoden 2022 lopussa 16.473. Vuoden 2023 aikana väkiluku väheni 68 henkilöllä ja oli vuoden lopussa 16.405.

Väkiluku ikäryhmittäin 31.12.	2022	2023
0-14	2 583	2 509
15-64	9 702	9 698
65-74	2 376	2 269
75-	1 812	1 929
Yhteensä	16 473	16 405

Lähde: Tilastokeskus: Väestö iän (1-v.) ja sukupuolen mukaan alueittain 1980-2023

Verrattaessa vuoden 2022 lopun väkilukuun vuonna 2023 ikäryhmä 0-14 -vuotiaat väheni 74 henkilöllä, ikäryhmä 15-64 -vuotiaat väheni 4 henkilöllä, ikäryhmä 65-74 -vuotiaat väheni 107 henkilöllä ja ikäryhmä yli 75-vuotiaat kasvoi 117 henkilöllä.

Koulutusaste 31.12.2022	15-v. täyttänyt väestö	Tutkinnon suorittaneiden osuus	Keskiasteen tutkinnot	Korkea-asteen tutkinnot
Akaa	13 390	72,1 %	45,7 %	26,4 %
Etelä-Pirkanmaa	35 482	73,1 %	46,4 %	26,7 %
Pirkanmaa	453 580	77,3 %	42,8 %	34,5 %
Koko Suomi	4 723 642	74,6 %	41,4 %	33,2 %

Lähde: Tilastokeskus: 15 vuotta täyttänyt väestö koulutusasteen, kunnan, sukupuolen ja ikäryhmän mukaan 1970-2022

Akaassa ja Etelä-Pirkanmaalla on tutkinnon suorittaneita vähemmän kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Työpaikat ja työvoima

Akaan työllinen työvoima oli yhteensä 6.970 henkilöä 31.12.2022. Akaan työpaikkojen määrä oli samana ajankohtana 4.622, joten työpaikkaomavaraisuus oli 66,3 prosenttia.

Työpaikkojen toimiala 31.12.2022	Maa-, metsä- ja kalatalous	Kaivos toiminta, teollisuus ja rakentaminen	Yksityiset ja julkiset palvelut	Muu tai tuntematon
Akaa	2,8 %	36,7 %	58,7 %	1,8 %
Etelä-Pirkanmaa	3,2 %	34,5 %	60,7 %	1,6 %
Pirkanmaa	1,7 %	22,5 %	74,3 %	1,5 %
Koko Suomi	2,5 %	21,0 %	75,0 %	1,5 %

Lähde: Tilastokeskus: Työpaikat toimialan (TOL 2008) mukaan alueittain 2007-2022

Akaan ja koko Etelä-Pirkanmaan työpaikkoja on kaivostoiminnan, teollisuuden ja rakentamisen -toimialalla enemmän kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Vuonna 2022 Akaan keskimääräinen työttömyysaste oli 8,0 prosenttia. Vuonna 2023 keskimääräinen työttömyysaste nousi 8,8 prosenttiin. Työttöminä oli keskimäärin 665 henkilöä. Näistä alle 25-vuotiaita oli 75 ja yli 50-vuotiaita 272. Yli vuoden työttöminä olleita henkilöitä oli keskimäärin 194.

Keskimääräinen työttömyysaste	2022	2023
Akaa	8,0	8,8
Etelä-Pirkanmaa	8,6	9,9
Pirkanmaa	8,5	9,2
Koko Suomi	9,5	9,8

Lähde: Pirkanmaan Ely-keskus: Pirkanmaan työllisyyskatsaukset 1-12/2022-2023

Akaan keskimääräinen työttömyysaste oli matalampi kuin keskimäärin Etelä-Pirkanmaalla, Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Asuminen

Akaan maapinta-ala on 293,26 km². Asukkaita/ maakm² on 56,2.

Talotyypit 31.12.2022	Talotyypit yhteensä	Erilliset pientalot	Rivi- ja ketjutalot	Asuinkerrostalot	Muu tai tuntematon
Akaa	7 939	58,0 %	14,2 %	26,0 %	1,8 %
Etelä-Pirkanmaa	20 769	52,1 %	12,8 %	33,4 %	1,7 %
Pirkanmaa	275 040	33,2 %	13,1 %	52,1 %	1,6 %
Koko Suomi	2 816 206	37,6 %	13,4 %	47,4 %	1,6 %

Tilastokeskus: Asuntokunnat koon ja asunnon talotyypin mukaan 1985-2022

Akaan ja koko Etelä-Pirkanmaan asuntokannasta on erillisiä pientaloja enemmän kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Asuntokunnat 31.12.2022	Asuntokuntia yhteensä	Henkilöitä/ Asuntokunta	Omistus-asunnot	Vuokra-asunnot	Muu (sis. asumisoikeus.) tai tuntematon
Akaa	7 939	2,03	75,9 %	23,0 %	1,1 %
Etelä-Pirkanmaa	20 769	1,97	74,4 %	24,5 %	1,1 %
Pirkanmaa	275 040	1,90	59,7 %	37,1 %	3,2 %
Koko Suomi	2 816 206	1,93	61,4 %	35,4 %	3,2 %

Lähde: Tilastokeskus: Asuntokunnat ja asuntoväestö asuntokunnan koon ja hallintaperusteen mukaan 2005-2022

Akaassa on henkilöitä/ asuntokunta enemmän kuin keskimäärin Etelä-Pirkanmaalla, Pirkanmaalla ja koko Suomessa. Akaassa ja Etelä-Pirkanmaalla asuntokunnista asuu omistusasunnossa useampi kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

I OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

I.1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2023 oli Akaassa edelleen poikkeuksellinen. Koronapandemia jatkoi laantumistaan mutta Venäjän aggressiivinen hyökkäys Ukrainaan jatkui, eikä se näytä edelleenkaan laantumisen merkkejä. Keskimääräinen inflaatio oli 6,2 % ja yleinen korkotaso jatkoi vuoden 2023 aikana voimakasta nousuaan. Kohonnut inflaatio ja korkotaso vaikuttivat mm. asuntorakentamiseen hidastavasti. Esimerkiksi asuinpientalojen rakennuslupia myönnettiin vain seitsemän (edellisenä vuonna 23).

Vuosi 2023 oli ns. "uuden kunnan" ensimmäinen toimintavuosi. Vuoden 2023 alussa 437 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä niiden tukipalveluiden työntekijää siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen. Näin jälkikäteen katsottuna siirto oli onnistunut. Vuosi 2023 oli myös ensimmäinen täysi vuosi valtuuston hyväksymän uuden kaupunkistrategian viitoittamana ja sen tavoitteita saatiinkin edistettyä mukavasti.

Talouden osalta kaupungin tilikauden ylijäämä oli 0,6 miljoonaa euroa. Tilikauden ylijäämä muodostui lopulta 0,6 miljoonaa euroa talousarviota paremmaksi. Toimintakulut olivat noin 48 miljoonaa euroa alittaen arvion noin 0,3 miljoonaa euroa. Toimintatuotot olivat noin 7,5 miljoonaa euroa ylittäen arvion noin 0,2 miljoonaa euroa. Verotuloja kertyi poikkeuksellisista tilityksistä johtuen 38,9 miljoonaa euroa ylittäen talousarvion 0,25 miljoonaa euroa. Nettoinvestoinnit olivat 13,6 miljoonaa euroa eli noin 0,8 miljoonaa euroa arvioitua vähemmän.

Kaupungin toiminnalliset tavoitteet toteutuivat melko hyvin ja kaupungin tärkeät hankkeet etenivät: Viialan uusi yhtenäiskoulu valmistui ja otettiin käyttöön. Myös uusi keskuskeittiö valmistui ja otettiin käyttöön onnistuneesti. Toijalan Nappilan koulun osalta valttiin urakoitsijaksi NCC, mutta kaavaa koskevasta valituksesta johtuen vanhan terveyskeskuksen purkamisessa ei ole päästy etenemään. Myös Toijalan kouluverkon 2. vaiheen valmistelu eteni ja linjaukset jatkosta tullaan tekemään kevään 2024 aikana.

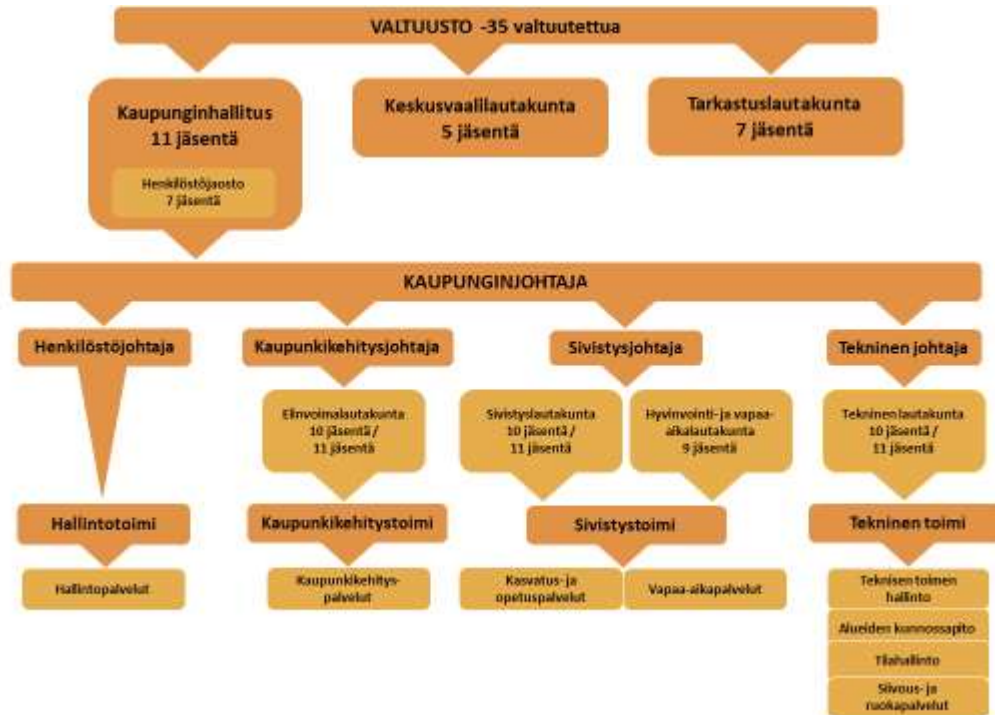
Elinkeinopolitiikan saralla vuosi 2023 oli myös onnistunut ja toiveita herättävä. Postin kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä uuden logistiikkakeskuksen saamiseksi Akaaseen. Tätä katsausta kirjoitettaessa on selvinnyt, että uusi logistiikkakeskus ei tule Akaaseen. Tehty työ ei kuitenkaan mene hukkaan vaan se on hyödynnettävissä alueen myynnissä ja markkinoinnissa muiden toimijoiden kanssa. Lidlin uusi myymälä rakennettiin Akaan Portin alueelle ja Toijala Worksin uusi tehdas valmistui ajallaan tulipalossa tuhoutuneen tilalle.

Akaan myönteinen kehitys näkyi edelleen myös Akaan muuttoliikkeessä. Tulomuuttajien määrä kasvoi edellisestä vuodesta, vakkakin elo-syyskuun negatiivinen kehitys painoikin nettomuuton kokonaisuudessaan hieman negatiiviseksi. Alkuvuosi 2024 on käynnistynyt muuttoliikkeen osalta vuotta 2023 paremmin. Syntyneiden määrä kasvoi 8 % ollen 107. Kuolleiden määrä kasvoi 22 % ollen 213. Asukasluku oli vuoden lopussa 16 408.

Kaupungin henkilökunnalle lämmin kiitos vuodesta 2023. Palvelut saatiin järjestettyä jälleen poikkeuksellisissa oloissa. Ilman henkilökunnan äärimmäisen kovaa työtä ja sitoutumista tämä ei olisi ollut mahdollista. Lämmin kiitos myös luottamushenkilöille tärkeistä päätöksistä ja sujuvasta yhteistyöstä. Edessämme on isoja päätöksiä ja talouden näkökulmasta varmasti vaikeita aikoja, mutta yhteisen keskustelun kautta saamme yhdessä vietyä Akaata kohti strategian mukaista tahtotilaa.

Antti Peltola, kaupunginjohtaja

1.2 KAUPUNGIN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET

Akaan kaupungin organisaatio

Akaan valtuuston poliittiset voimasuhteet vuonna 2023

<u>puolue</u>	<u>paikkaluku</u>
Suomen Sosialidemokraattinen puolue	10
Vaaliliitto	10
- Kansallinen Kokoomus	10
- Liberaalit	0
Perussuomalaiset	6
Vaaliliitto	5
- Suomen Keskusta	4
- Suomen Kristillisdemokraatit	1
Vihreä liitto	2
Vasemmistoliitto	2
Yhteensä	35

Akaan valtuusto vuosina 2021-2025 (1.8.2021 alkaen)

Ahola Sami	SDP	Maijala Antti	VAS
Ahonen Jukka	KESK	Määttä Anni	KOK
Einola-Virtanen Heli	PS	Parikka Jouni	KOK
Halme Jussi	PS	Pulkkinen Mervi	KESK
Holkeri-Salmesvuori Suvi-Marja	KOK	Puomila Janita	KOK
Hyötyläinen Sami	KOK	Rajala Sami	KOK
Joronen Hanni	VIHR	Rantala Harri	SDP
Järvinen Hannu	SDP	Rupponen Mika	SDP
Kallioinen Saira	SDP	Rämö Harri	SDP
Kivi Mira	VAS	Salonen Jouni	SDP
Kivistö Tapio	PS	Setälä Mika	KD
Koski Jouni	KOK	Toivonen Maija	KOK
Knuutila Heikki	SDP	Vaittinen Jouni	KESK
Käpylä Arttu	PS	Vaittinen Kirsi	SDP
Leinonen Jaakko	KOK	Virtanen Timo	PS
Liehu Vesa	KESK	Väisänen Laura	VIHR
Lius Hannu	PS	Yli-Koivisto Mari	KOK
Loppi Inka	SDP		

Valtuuston puheenjohtajat

Puheenjohtaja (14.6.2023 saakka)	Kallioinen Saira
Puheenjohtaja (14.6.2023 lähtien)	Puomila Janita
Varapuheenjohtaja (14.6.2023 saakka)	Leinonen Jaakko
Varapuheenjohtaja (14.6.2023 lähtien)	Salonen Jouni

Kaupunginhallitus 2021-2023

Jäsen

Einola-Virtanen Heli	Henkilökohtainen varajäsen
Joronen Hanni	Talonen-Ojanperä Elina
Järvinen Hannu	Kuusisto Kati
Käpylä Arttu	Moisio Aki
Loppi Inka	Halme Jussi
Pulkkinen Mervi	Tammisto Timo
Puomila Janita	Ahonen Jukka
Rajala Sami	Määttä Anni
Rämö Harri	Parikka Jouni
Toivonen Maija	Bister Salla
Vaittinen Jouni	Holkeri-Salmesvuori Suvi-Marja
	Setälä Mika

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat

Puheenjohtaja	Rajala Sami
I varapuheenjohtaja	Einola-Virtanen Heli
II varapuheenjohtaja	Pulkkinen Mervi

Kaupunginhallituksen esittelijä

Kaupunginjohtaja	Peltola Antti
------------------	---------------

Kaupunginhallitus 2023-2025

Jäsen

Einola-Virtanen Heli	Henkilökohtainen varajäsen
Järvinen Hannu	Talonen-Ojanperä Elina
Kivi Marjatta	Moisio Aki
Leinonen Jaakko	Tuominen Janina
Loppi Inka	Määttä Anni
Pulkkinen Mervi	Tammisto Timo
Rajala Sami	Ahonen Jukka
Rämö Harri	Parikka Jouni
Setälä Miika	Bister Salla
Toivonen Maija	Vaittinen Jouni
Virtanen Timo	Holkeri-Salmesvuori Suvi-Marja
	Käpylä Arttu

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat

Puheenjohtaja	Järvinen Hannu
I varapuheenjohtaja	Einola-Virtanen Heli
II varapuheenjohtaja	Pulkkinen Mervi

Kaupunginhallituksen esittelijä
Kaupunginjohtaja

Peltola Antti

Toimielimet ja niiden jäsenet ja esittelijät

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto 2021-2023

Jäsen

Ahonen Jukka
Hyötynen Kalle
Järvinen Hannu

Henkilökohtainen varajäsen

Pulkkinen Mervi
Soininen Suvi
Toivonen Raija (7.2.2023 saakka)
Bister Salla (7.2.2023 lähtien)
Moisio Aki

Nord-Sarkola Kirsi (7.2.2023 saakka)
Toivonen Raija (7.2.2023 lähtien)

Puomila Janita
Väätäinen Jarmo
Yli-Koivisto Mari

Rytkönen Jouko
Virtanen Timo
Määttä Anni

Henkilöstöjaoston puheenjohtajat

Puheenjohtaja
Varapuheenjohtaja

Järvinen Hannu
Puomila Janita

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston esittelijä

Henkilöstöjohtaja

Sinivuori Briitta-Liisa

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto 2023-2025

Jäsen

Ahonen Jukka
Hyötynen Kalle
Rämö Harri
Toivonen Maija
Toivonen Raija
Väätäinen Jarmo
Yli-Koivisto Mari

Henkilökohtainen varajäsen

Pulkkinen Mervi
Kivi Jorma
Bister Salla
Rytkönen Jouko
Moisio Aki
Virtanen Timo
Määttä Anni

Henkilöstöjaoston puheenjohtajat

Puheenjohtaja
Varapuheenjohtaja

Rämö Harri
Toivonen Maija

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston esittelijä

Henkilöstöjohtaja

Sinivuori Briitta-Liisa

Elinvoimalautakunta 2021-2025

Jäsen

Halme Jussi
Holkeri-Salmesvuori Suvi-Marja
Hyrkäs Matti
Inkinen Heli
Kivistö Tapio
Liehu Vesa
Määttä Anni
Parikka Jouni
Rantala Harri

Henkilökohtainen varajäsen

Laine Sirkku
Yli-Koivisto Mari
Näsi Jari
Halmela-Taberman Hannele
Ekman Martti
Kusisto Kati
Koistinen Tomi
Löflund Lari
Inha Tero (13.12.2023 saakka)
Tromstedt Seija 13.12.2023 lähtien)
Kaukojärvi Juha

Savikko Sari

Elinvoimalautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja
Varapuheenjohtaja

Rantala Harri
Määttä Anni

Elinvoimalautakunnan esittelijät

Kaupunkikehitysjohtaja
Rakennustarkastaja

Silván Lasse
Kytölä Milla (2.6.2023 lähtien)

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta 2023-2025

Jäsen

Kilpinen Susanna (14.6.2023 saakka)
Kulmala Voima (14.6.2023 lähtien)
Knuutila Heikki
Mäki Tero
Pentti Erja
Rytkönen Jouko
Kontio Timo
Salonen Jouni (14.6.2023 saakka)
Harjula Sanni (14.6.2023 lähtien)
Väisänen Laura
Laine Sirkku

Henkilökohtainen varajäsen

Mäkinen Anne
Ikäheimo Mari
Nenonen Toni
Aarnio Petri
Illman Bjarne
Jääskeläinen Virpi

Heino Jaana
Kuusisto Katri
Kivi Marko (28.2.2023 saakka)
Räsänen Timo (28.2.2023 lähtien)

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Rytkönen Jouko
Salonen Jouni (14.6.2023 saakka)
Knuutila Heikki (14.6.2023 lähtien)

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan esittelijä

Sivistysjohtaja
Opetuspäällikkö/ vs. sivistysjohtaja
Sivistysjohtaja

Kuusisto Tero (6.8.2023 saakka)
Viuhkola Jaana (7.8.-30.11.2023)
Holmström Hanna-Leena (1.12.2023 lähtien)

Sivistyslautakunta 2021-2025

Jäsen

Harjula Sanni (14.6.2023 saakka)
Bister Salla (14.6.2023 lähtien)
Helpiölä Sirpa
Koivula Kati
Koski Jouni (14.6.2023 saakka)
Löflund Lari (14.6.2023 lähtien)
Kulmala Voima (14.6.2023 saakka)
Kilpinen Susanna (14.6.2023 lähtien)
Lohi Mika
Rajala Terhi
Rupponen Mika
Nenonen Toni (14.6.2023 saakka)
Timo Räsänen (14.6.2023 lähtien)
Yli-Koivisto Mari

Henkilökohtainen varajäsen

Harju Josefina
Käpylä Arttu
Kaajala-Selkama Sari

Vehka-aho Jani

Tromstedt Seija
Nurmi Mira
Koistinen Tomi
Taberman Kari
Räsänen Timo (14.6.2023 saakka)
Nenonen Toni (14.6.2023 lähtien)
Määttä Anni

Sivistyslautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Koski Jouni (14.6.2023 saakka)
Yli-Koivisto Mari (14.6.2023 lähtien)
Rupponen Mika

Sivistyslautakunnan esittelijä

Sivistysjohtaja
Opetuspäällikkö/ vs. sivistysjohtaja
Sivistysjohtaja

Kuusisto Tero (6.8.2023 saakka)
Viuhkola Jaana (7.8.-30.11.2023)
Holmström Hanna-Leena (1.12.2023 lähtien)

Tekninen lautakunta 2021-2025

Jäsen

Ahola Sami
Hyötyläinen Sami
Lehmusvirta Päivi
Lius Hannu
Peltola Kim
Peltola Marko
Tuominen Janina
Vaittinen Kirsi
Virtanen Timo (14.6.2023 saakka)
Käpylä Arttu (14.6.2023 lähtien)
Weltzien Nina

Henkilökohtainen varajäsen

Tammisto Timo
Aarnio Petri
Tromstedt Seija
Talonen-Ojanperä Elina
Rehuttu Ilkka
Rajaniemi Jarkko
Kivi Jorma
Vadén Terhi

Räsänen Timo
Holkeri-Salmesvuori Suvi-Marja

Teknisen lautakunnan puheenjohtajat
Puheenjohtaja
Varapuheenjohtaja

Vaittinen Kirsi
Peltola Marko

Teknisen lautakunnan esittelijä
Tekninen johtaja
Vt. tekninen johtaja
Tekninen johtaja

Koota Jaana (28.2.2023 saakka)
Korhonen Jyrki (1.3.-4.6.2023)
Airaksinen Jarmo (5.6.2023 lähtien)

Tarkastuslautakunta 2021-2025

Jäsen

Huuhtanen Pirjo
Koivuniemi Maria
Leinonen Jaakko (14.6.2023 saakka)
Hyötyläinen Sami (14.6.2023 lähtien)
Murola Anton
Rantala Marjo
Rupponen Mika (14.6.2023 saakka)
Kallioinen Saila (14.6.2023 lähtien)
Turja Sauli

Henkilökohtainen varajäsen

Nieminen Sakari
Orava Antti
Lapinleimu Sari (23.2.2022 asti)
Saxberg Susanna (23.2.2022 lähtien)
Vehka-aho Eero
Andersson Aki
Harju Josefina

Raiski-Koivukoski Satu

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajat
Puheenjohtaja

Leinonen Jaakko(14.6.2023 saakka)
Kallioinen Saila (14.6.2023 lähtien)
Rupponen Mika(14.6.2023 saakka)
Hyötyläinen Sami(14.6.2023 lähtien)

Varapuheenjohtaja

Keskusvaalilautakunta 2021-2025

Jäsen

Kariluoma Eija (26.4.2023 saakka)
Roininen Saija (26.4.2023 lähtien)
Mäki Tero
Peltola Hillevi
Rantanen Pasi
Uusi-Rasi Tiina

Varajäsen sijaantulojärjestyksessä

Saari Jukka

Laaksonen Aila
Kyllönen Kimmo
Salo Erkki
Karttunen Miika
Kauranen Elisa
Rokkanen Maire(26.4.2023 saakka)
Talonen-Ojanperä Elina
Perttola Mari
Kivi Marko(28.2.2023 saakka)

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajat
Puheenjohtaja

Kariluoma Eija (26.4.2023 saakka)
Roininen Saija (26.4.2023 lähtien)
Peltola Hillevi

Varapuheenjohtaja

Vaikuttamistoimielimet ja muut toimielimet

Kaupunginhallituksen asettamiin vanhus- ja vammaisneuvostoihin kuuluu akaalaisten vanhus- ja eläkeläisjärjestöjen sekä vammaisjärjestöjen keskuudestaan valitseman seitsemän varsinaista jäsentä ja seitsemän henkilökohtaista varajäsentä. Kaupungin edustajana neuvostossa toimii hallintojohtaja ja sihteerinä hallinnon hallintosihteerit.

Nuorisovaltuustossa on 13 jäsentä. Nuorisovaltuuston edustajat osallistuvat valtuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien (lukuun ottamatta tarkastuslautakuntaa ja keskusvaalilautakuntaa) kokouksiin.

Valmisteluelimen tehtävänä on lisätä poliittisten ryhmien välistä yhteistyötä asioiden käsittelyn edistämiseksi. Valmisteluelimen jäseniä ovat valtuuston puheenjohtaja, hallituksen puheenjohtaja, yksi edustaja kustakin valtuustoryhmästä ja kaupunginjohtaja. Valmistelutoimielin kokoontui vuonna 2023 yhteensä 4 kertaa.

Vuonna 2018 perustettu Viialan yhtenäiskoulun rakennustoimikunta, jonka tehtäviin lisättiin vuonna 2019 myös Viialan liikuntatilaratkaisuun liittyvät rakennustoimikunnan tehtävät, jatkoi toimintaansa myös vuonna 2023. Vuonna 2020 perustettiin keskuskeittiön rakennustoimikunta. Rakennustoimikunta jatkoi työskentelyään vuonna 2023 yhden kokouksen verran. Toijalan koulujen rakennustoimikunta jatkoi toimintaansa 2023 ja kokoontui kolme kertaa.

Yt-toimikunnassa on edustaja jokaisesta ammattiyhdistyksestä, joiden jäseniä on Akaan kaupungin palveluksessa. Kaupunginhallitus on päättänyt, että työnantaja toimikunnassa edustavat henkilöstöjohtaja ja varapuheenjohtaja, kaupunginjohtaja, henkilöstöjohtaja ja kaupunginjohtajan päätöksellä vuorovuosin yksi toimialajohtajista. Vuonna 2023 toimialajohtajista sivistysjohtaja ja hänen varallaan kaupunkikehitysjohtaja kuului työnantajan edustajiin.

Johtoryhmä

Peltola Antti	kaupunginjohtaja
Silván Lasse	kaupunkikehitysjohtaja
Koota Jaana (28.2.2023 saakka)	tekninen johtaja
Airaksinen Jarmo (5.6.2023 lähtien)	
Kuusisto Tero (6.8.2023 saakka)	sivistysjohtaja
Viihkola Jaana (7.8.-30.11.2023)	
Holmström Hanna-Leena (1.12.2023 lähtien)	
Mäkinen Asko	tietohallintopäällikkö
Puhka-Susi Mari	talousjohtaja
Koivisto Katariina	hallintojohtaja
Sinivuori Briitta-Liisa	henkilöstöjohtaja
Tanninen Emma	hallintosihtööri

Tehtäväaluejohtajat

Hallintopalvelut	Sinivuori Briitta-Liisa	henkilöstöjohtaja
Kaupunkikehityspalvelut	Silván Lasse	kaupunkikehitysjohtaja
Kasvatus- ja opetuspalvelut	Kuusisto Tero (6.8.2023 saakka)	sivistysjohtaja
	Viihkola Jaana (7.8.-30.11.2023)	vt.sivistysjohtaja
	Holmström Hanna-Leena (1.12.2023 lähtien)	sivistysjohtaja
Vapaa-aikapalvelut	Kuusisto Tero (6.8.2023 saakka)	sivistysjohtaja
	Viihkola Jaana (7.8.-30.11.2023)	vt. sivistysjohtaja
	Holmström Hanna-Leena (1.12.2023 lähtien)	sivistysjohtaja
Teknisen toimen hallinto	Koota Jaana (28.2.2023 saakka)	tekninen johtaja
	Korhonen Jyrki (1.3.-4.6.2023)	vt. tekninen johtaja
	Airaksinen Jarmo (5.6.2023 lähtien)	tekninen johtaja
Tilahallinto	Korhonen Jyrki	kiinteistöpäällikkö
Siivous- ja ruokapalvelut	Matilainen Taina	siivous- ja ruokapalvelupäällikkö
Alueiden kunnossapito	Lehti Samuli	kunnossapitopäällikkö

I.3 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN TILANNE

Yleinen taloudellinen tilanne

Vuonna 2023 kansantalouden tuotantoa kuvaava bruttokansantuote laski tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 1,0 prosenttia. Vuonna 2024 kokonaistuotannon ennustetaan vähenevän 0,7 prosenttia.

Vuonna 2023 kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli 6,2 prosenttia. Vuonna 2024 kuluttajahintojen nousun arvioidaan olevan 2 prosenttia.

Vuonna 2023 työttömyysaste oli Pirkanmaan työllisyyskatsausten mukaan keskimäärin 9,8 prosenttia. Työttömyysasteen arvioidaan hieman kasvavan vuonna 2024.

Kuntien taloudellinen tilanne

Vuonna 2023 Valtiokonttorin keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 4,2 miljardia euroa, joten vuosikate heikkeni 21,7 prosenttia edellisestä vuodesta. Vuosikate asukasta kohden oli kunnissa 762 euroa, edellisenä vuonna 623 euroa. Vuosikate kattoi poistoista 168 prosenttia, edellisenä vuonna 141 prosenttia. Investoinnit olivat 788 euroa/asukas, edellisenä vuonna 765 euroa/asukas. Negatiivisen tulosten kuntia oli noin 49, edellisenä vuonna 93.

Vuonna 2023 kuntien ja kuntayhtymien toimintakate pieneni 59 %, -20 miljardia euroa. Toimintakulut laskivat 52 prosenttia, -22,5 miljardia euroa. Sote-uudistus poisti kunnilta sote ja pela –kustannukset. Kuntapalveluiden laskennallinen palvelutarve muuttui -0,6 %-yksikköä. Vuoden 2023 sopimuskorotukset olivat +4,85 %, noin + 890 miljoonaa euroa ja kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksujen muutos oli -0,30 %-yksikköä. -55 miljoonaa euroa. Sanna Marinin hallituksen tehtävien laajennuksien vaikutus oli +15 miljoonaa euroa. Kuntien työmarkkinatuen kustannuksien muutos oli +3,8 prosenttia, +17 miljoonaa euroa, perustoimeentulotuen kustannuksien muutos oli +3,7 %, 24,5 miljoonaa euroa. Ukrainasta sotaa pakenevien henkilöiden palvelujen järjestäminen lisäsi kuntien kustannuksia mm. varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Toimintatuotot laskivat 28 %, noin -2,8 miljardia euroa. Sote-uudistus poisti kunnilta sote-perusteiset asiakasmaksut, myyntituotot sekä muut toimintatuotot. Kunnat saivat Ukrainasta tulleiden pakolaisten palvelujen järjestämiseen valtionavustusta muun muassa varhaiskasvatuksessa (14 miljoonaa euroa), perusopetuksen valmistavassa opetuksessa (varaus 120 miljoonaa euroa) ja kielikoulutuksessa. Valtionavustusta eri kehityshankkeisiin maksettiin myös muun muassa TEM:n, YM:n ja LVM:n hallinnonaloilla. Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen 1.8.2023: -29 miljoonaa euroa (vuositaso -70 miljoonaa euroa).

Vuonna 2023 verot yhteensä laskivat 46 % eli noin 12,3 miljardia euroa ja valtionosuudet laskivat 66 % vuonna 2023 eli noin 7,2 miljardia euroa 2023.

Vuonna 2023 1,8 miljardin euron tulosta paransi kertaluonteiset erät. Verohännät paransivat tulosta 1,4 miljardilla ja takaisinperittävien valtionosuuksien tulosvaikutus oli 0,5 miljardia. Ilman kertaluonteisia verorahoituseriä tulos olisi jäänyt lievästi negatiiviseksi, -0,1 miljardia euroa.

Kuntien lainakanta vuoden 2023 lopussa oli keskimäärin 3.323 euroa/asukas. Lainakanta laski edelliseen vuoteen verrattuna keskimäärin 55 euroa/asukas.

Vuonna 2023 kuntien investointimenot olivat 4,7 miljardia euroa, mikä oli 20 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Kuntien talouden sopeuttamispaheet eivät ole poistuneet. Vanhat alijäämät on katettava ja sopeuttamistoimia on siten jatkettava systemaattisesti. Kuntien tulee edelleen huolehtia menojen kestävästä hallinnasta sekä muutettava palvelurakenteita ja kehitettävä toimintatapoja vastaamaan entistä paremmin muuttuvia olosuhteita.

Verotulot (Kuntaliiton arvion, koko maa, mukaan)

Vuonna 2023 kuntien verotulojen tilitykset vähenivät 45,8 prosenttia, noin 12,3 miljardia euroa. Vuonna 2024 kuntien verotulojen tilitysten arvioidaan vähenevän 6,1 prosenttia.

Vuonna 2023 kunnallisveron tilitykset vähenivät 52,5 prosenttia, noin -11.400 miljoonaa euroa. Kunnallisveroprosentit muuttuivat vuoden 2023 alussa johtuen sote-uudistuksen rahoituslain määräyksestä, jonka mukaan Manner-Suomen kuntien tuli laskea vuoden 2022 tuloveroprosenttiaan 12,64 –prosenttiyksikköä. Veroprosentin leikkaus pienensi kunnallisveron tuottoa noin 13.200 miljoonaa euroa. Työllisyys kasvoi 8.000 hengellä ja palkkasumma kasvoi 6 % vuodesta 2022. Veroperustemuutoksien nettovaikutus oli noin -29,5 miljoonaa euroa. Arvio sisältää mm. kotitalousvähennyksen yhteydessä myönnettävän määräaikaisen sähkövähennyksen vaikutuksen. Sote-uudistusta edeltäviltä vuosilta tilitytti vuodelle 2023 kunnallisveroa arviolta 1,2 miljardia euroa Vuonna 2023 kuntaryhmän jako-osuus oli 24,46 %. Vuonna 2024 kunnallisveron tilitysten arvioidaan vähenevän 6,8 prosenttia.

Vuonna 2023 kuntien yhteisöveron tilitykset vähenivät 32,3 prosenttia, noin -990 miljoonaa euroa. Sote-uudistuksen johdosta kuntien yhteisöveron tuotosta siirrettiin valtiolle kolmannes: -900 miljoonaa euroa. Bruttokansantuotteen volyymin arvioitiin pienentyneen 0,5 prosenttia vuonna 2023. Yhteisöveroa lisäsi varhaiskasvatusmaksujen alennuksen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen

kompensointi kuntien yhteisöveron jako-osuutta kasvattamalla. Vaikutus noin +90 miljoonaa euroa vuonna 2023. Sote-uudistusta edeltäviltä vuosilta tilittyi kunnille yhteisöveroa arviolta 220 miljoonaa euroa. Yhteisöveron jakojärjestelmän mukaan yhteisövero määräytyy kunnassa toimivien yritysten maksaman yhteisöveron perusteella. Monikuntaisten yritysten osalta yhteisövero jaetaan kuntakohtaisten työpaikkamäärien suhteessa. Vuoden 2023 yhteisöveron lopulliset kunnittaiset jako-osuudet määräytyivät vuosien 2020 ja 2021 keskiarvona. Vuonna 2023 kuntaryhmän yhteisövero-osuus oli 23,91 prosenttia. Vuonna 2024 kuntien yhteisöveron tilitysten arvioidaan vähenevän 15,6 prosenttia.

Vuonna 2023 kuntien kiinteistöveron tilitykset kasvoivat 4,4 prosenttia, noin 90 miljoonaa euroa. Kiinteistöveroprosenttejaan vuodelle 2023 laski 19 kuntaa. Kiinteistöveron hyvä kehitys 2023 johtui pääosin rakennuskustannusindeksin noususta. Tämä johti siihen, että rakennusten jälleenhankinta-arvojen korotus nostivat rakennusten verotusarvoja: rakennuskustannusindeksi +9,4 prosenttia, kiinteistöjen verotusarvot yhteensä +8,4 %. Kiinteistöveroprosenttien muutosten vaikutus verotuloon oli vuonna 2023 hyvin pieni. Vuonna 2024 kuntien kiinteistöveron tilitysten arvioidaan kasvavan 6,0 prosenttia.

Valtionosuudet

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM). Lisäksi valtionosuuksien yhteydessä kunnille maksetaan verotulomenetyksen korvaus ja kotikuntakorvaukset. Aiemmista vuosista poiketen vuonna 2020 kunnille maksettavat verotulomenetyksen korvaus erotettiin peruspalvelujen valtionosuudesta omalle momentilleen. Uudistus yksinkertaisti järjestelmää ja lisäsi sen läpinäkyvyyttä.

Vuonna 2023 muutosten jälkeen kunnille myönnettiin valtionosuutta yhteensä 3,62 miljardia euroa. Valtionosuudet laskivat 66,3 prosenttia, noin 7,1 miljardia euroa. Peruspalvelujen valtionosuuden muutos oli vähennystä 65,5 % ja veromenetyksen korvausten muutos (ml. verolykkäysten takaisinperintä) oli vähennystä 69,0 %. Vaikuttavia tekijöitä mm.

- Sote-uudistus: Kuntien sote-perusteiset valtionosuudet -5.340 milj. euroa
- Kuntien rahoitusosuus perustoimeentulotuesta pienensi valtionosuutta -345 milj. euroa, muut vähennykset -160 milj. euroa
- Peruspalvelujen valtionosuuden indeksitarkistus +89 milj. euroa (+3,8 %)
- Leikkaus kuntien valtionosuuksiin -43 milj. euroa, josta pysyvä leikkaus 33 milj. euroa
- OKM:n valtionosuuksien indeksitarkistus kunnissa +29 milj. euroa (+3,8 %), ammatillisen koulutuksen rahoituksen indeksikorotus +25 milj. euroa (+3,7 %)
- Kunnille korvattavat laajenevat tehtävät kasvattivat valtionosuutta +15 miljoonaa euroa (mm. varhaiskasvatuksen tuki, sitouttava kouluyhteistyö)
- Verotulomenetyksen kompensatio +29,5 milj. eurolla
- Ennakollinen sote-siirtolaskelma sisälsi valtionosuutta liikaa 500 miljoonaa euroa, joka vähennetään pois tulevana vuosina.

Hyvinvointialueuudistuksesta johtuen mm. sote-valtionosuudet poistuivat ja perushintoihin tuli muutoksia sekä hyte-kerroin tuli käyttöön. Lisäksi laskennallisten verotulojen tasaus muuttui. Tasauslisän ja vähennyksen prosenttiosuudet muuttuivat: tasauslisä 90 % (aikaisemmin 80 %) ja tasausvähennys 10 % (aikaisemmin maksimi 38 %). Puolet kiinteistöverosta sisällytetään tasattaviin verotuloihin ja ne tasataan yhdessä kunnallis- ja yhteisöveron kanssa. Voimalaitoksista ainoastaan ydinvoimalaitokset, ei muut voimalaitokset.

Valtiovarainministeriö myönsi 14.12.2023 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 29 kunnalle 10 miljoonaa euroa. Korotusta haki 56 kuntaa yhteensä noin 71,7 miljoonaa euroa.

Valtiovarainministeriö ilmoitti marraskuussa 2023, että kunnille on maksettu vuodelle 2023 liikaa valtionosuuksia noin 0,5 miljardia euroa, jotka tullaan perimään takaisin vuosina 2025-2027.

Oman alueen taloudellinen tilanne

Pirkanmaan työllisyyskatsausten mukaan keskimääräinen työttömyysaste Pirkanmaalla oli 9,2 prosenttia vuonna 2023.

Vuonna 2023 tilastokeskuksen keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan Pirkanmaan kuntien toimintakate oli -2.466 euroa/ asukas, edellisenä vuonna -6.007 euroa/ asukas. Toimintakate parani edellisestä vuodesta 3.541 euroa/ asukas. Vuosikate kattoi 145 prosenttia poistoista, edellisenä vuonna 114 prosenttia. Tilikauden tulos oli 210 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 64 euroa/ asukas. Tilikauden tulos oli 146 euroa/ asukas parempi kuin edellisenä vuonna. Lainakanta oli 3.313 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 3.394 euroa. Lainakanta väheni edellisestä vuodesta 81 euroa/ asukas. Investoinnit olivat 838 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 812 euroa/ asukas. Investoinnit vähenivät edellisestä vuodesta 26 euroa/ asukas.

I.4 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

I.4.1 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA

Vuoden 2023 alusta tuli voimaan sosiaali- ja terveydenhuoltoja ja pelastustoimea koskeva uudistus, jonka johdosta ao. palvelut siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueen hoidettavaksi. Tässä yhteydessä perusturvalautakunnan vastuualueen toiminta lakkasi ja jäljelle jäivät palvelut siirtyivät teknisen toimen vastuualueelle. Teknisen toimen hallinnon tehtävätasolle siirtyi terveydenhuollon tehtävätasolta yleinen terveystarkkailu ja eläinlääkintähuolto ja tilahallinnon tehtävätasolle sosiaalityön tehtävätasolta erityisryhmien asumispalveluita ja vanhuspalvelujen tehtävätasolta vanhusten asumispalveluita.

Vuoden 2023 alusta sivistystoimi jakautui kahden lautakunnan vastuualueelle. Sivistyslautakunnan vastuualueelle jäi kasvatusta- ja opetuspalvelujen tehtävätasot ja uuden hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueelle siirtyi vapaa-aikapalvelujen tehtävätasot.

I.4.2 KUNNAN TULOOPERUSTAAN VAIKUTTAVAT MUUTOKSET

Verotulot

Vuonna 2023 Akaan tuloveroprosentti oli 9,36, mikä oli 12,64-prosenttiyksikköä pienempi kuin edellisellä vuonna. Hyvinvointialueuudistuksen johdosta kaikkien kuntien oli määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 %-prosenttiyksikköllä. Lisäksi hyvinvointialueuudistuksen johdosta kuntien yhteisöveron jako-osuutta vähennettiin 11,25 -prosenttiyksikköä. Kiinteistöveroprosentit olivat yleinen 1,10, vakituinen asuinrakennus 0,65, muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,25, rakentamaton rakennuspaikka 6,00, yleishyödylliset yhteisöt 0,00 ja voimalaitokset 3,10. Kiinteistöveroprosentit olivat samat kuin edellisellä vuonna.

Akaan kaupungin vuoden 2023 verotulot olivat yhteensä 38.946.100 euroa. Arvioidut verotulot ylittyivät 248.500 euroa verrattuna vuoden 2023 muutettuun talousarvioon ja 1.126.400 euroa verrattuna vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon.

Kunnat saivat vielä erityisesti alkuvuodesta 2023 verotilityksiä aikaisempien verovuosien korkeimmilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla. Akaan osuus ”verohännistä” oli arviolta noin 3,7 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet

Akaan kaupungin vuoden 2023 valtionosuudet olivat yhteensä 9.625.000 euroa. Arvioidut valtionosuudet ylittyivät 477.400 euroa verrattuna muutettuun vuoden 2023 talousarvioon ja ylittyivät 635.600 euroa verrattuna alkuperäiseen vuoden 2023 talousarvioon. Valtionosuuslaskelmien yhteydessä määritellyt kotikuntakorvaukset kirjautuivat käyttötalouteen. Kasvatusta- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle kirjautui kotikuntakorvauksia yhteensä 646.500 euron nettomenon verran. ”Valtionosuuslaskelmakokonaisuus” ylittyi 635.500 euroa verrattuna muutettuun vuoden 2023 talousarvioon ja ylittyi 635.500 euroa verrattuna vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon. Valtionosuuksiin sisältyi Valtiovarainministeriön 14.12.2023 myöntämä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus 410.000 euroa.

Valtiovarainministeriö ilmoitti marraskuussa 2023, että kunnille on maksettu vuodelle 2023 liikaa valtionosuuksia noin 0,5 miljardia euroa, jotka tullaan perimään takaisin vuosina 2025-2027. Akaan kaupungin osuus on valtiovarainministeriön laskelman mukaan noin 1,5 miljoonaa euroa.

1.4.3 MUUTOKSET VUODEN 2023 TALOUSARVIOON

Alkuperäisen vuoden 2023 talousarvion tuloslaskelmaosan mukaan vuosikate oli 6.330.900 euroa positiivinen, 5.584.900 euron poistojen jälkeen tilikauden tulos 746.000 euroa ylijäämäinen ja 2.300 euron poistoeron vähennyksen jälkeen tilikauden ylijäämä 748.300 euroa. Investointiosan mukaan nettoinvestoinnit olivat 15.455.000 euroa. Rahoitusosan mukaan talousarvion vaikutus maksuvalmiuteen oli 492.701 euroa negatiivinen.

Vuonna 2023 valtuusto teki kolme muutosta talousarvioon. Vuoden 2023 talousarvion 1. muutos tehtiin kesäkuussa. Käyttötalouso- osassa ulkoisten toimintatuottojen arvioitiin olevan 279.300 euroa arvioitua suuremmat ja toimintakulujen 1.304.700 euroa arvioitua suuremmat. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin henkilöstökustannuksiin lisäystä yhteensä 310.000 euroa johtuen vuoden 2023 maaliskuussa tarkentuneista sopimus- korotuksista.
- Huomioitiin esiluokanopettajan palkkaamista varten sivistyslautakunnan vastuualueelle kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle 20.000 euroa.
- Huomioitiin Norlandia Päiväkodit Oy:n päiväkotit Onnin ostopalvelusopimukseen kohdistuvan indeksikorotuksen summa 59.400 euroa sivistyslautakunnan vastuualueelle kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle.
- Huomioitiin seitsemän varhaiskasvatuksen opettajan vakituisen vakanssin ja 13 varhaiskasvatuksen vakituisen vakanssin palkkaus- kulujen kattamiseen 310.300 euron määrärahan lisäys sivistyslautakunnan vastuualueelle kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtäväta- solle.
- Huomioitiin varhaiskasvatuksen tilajärjestelyjen johdosta 123.500 euron määrärahan lisäys sivistyslautakunnan vastuualueelle kas- vatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle ja 197.200 euron määrärahan lisäys teknisen lautakunnan vastuualueelle siivous- ja ruo- kapalvelujen tehtävätasolle ja 5.000 euron lisäys teknisen lautakunnan vastuualueelle tilahallinnon tehtävätasolle, yhteensä em. määrärahojen lisäykset 325.700 euroa.

Verotuloihin huomioitiin kiinteistöveroarvioon lisäystä 200.000 euroa. Valtionosuuksiin huomioitiin 101.700 euroa lisäystä valtion- osuuspäätösten pohjalta.

Korkotuottoihin huomioitiin Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteistöt Oy:n pääomallainan vuoden 2022 ja alkuvuoden 2023 korkotuottojen maksu yhtiön voittovaroista, yhteensä 17.300 euroa. Muihin rahoitustuottoihin huomioitiin toteumatilanteen johdosta osinkotuottoi- hin lisäystä 39.200 euroa.

Korkokuluihin huomioitiin lisäystä 30.000 euroa.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä -697.200 euroa.

Poistoihin huomioitiin vuoden 2022 tilinpäätöksen pohjalta ja investointiohjelmaan tehtyjen muutosten johdosta päivityksiä. Em. joh- dosta poistojen arvioitiin olevan 168.000 euroa arvioitua pienemmät.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus tilikauden tulokseen ja tilikauden alijäämään oli -529.200 euroa.

Investointiosassa nettomenot lisääntyivät 463.200 euroa. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin valtuuston päätös 22.2.2023 § 4 myöntää vuoden 2023 talousarvion investointiohjelman kohtaan Sivistyslautakunta/ Irtain käyttöomaisuus/ Hankkeet Viialan yhtenäiskoulun luokkatilojen varustus ja välineistö 268.500 euron määrärahan lisäys.
- Huomioitiin valtuuston päätös 22.3.2023 § 12 myöntää vuoden 2023 talousarvion investointiohjelman kohtaan Tekninen lauta- kunta/ Irtain käyttöomaisuus/Hankkeet Keskuskeittiön keittiölaitteet, koneet ja irtaimisto 49.000 euron määrärahan lisäys.
- Huomioitiin vuoden 2022 investointiohjelman kohteet, joihin liittyen kustannuksia kohdentuu vuodelle 2023 pohjautuen vuoden 2022 aikana tehtyihin päätöksiin ja sopimuksiin: Talonrakennus/ Tekninen lautakunta/ Hankkeet Veturimuseo määräraha 31.000 euroa; Kiinteät rakenteet ja laitteet/ Tekninen lautakunta/ Hankkeet Hämeentien-Kurisjärventien kiertoliittymä määräraha 50.921 euroa; Kiinteät rakenteet ja laitteet/ Tekninen lautakunta/ Hankkeet Kurisjärventie-Alventien kiertoliittymä/valo-ohjaus määräraha 25.000 euroa; Kiinteät rakenteet ja laitteet/ Tekninen lautakunta/ Hankkeet "ABC"-alueen liikenneyhtey- det/kiertoliittymä määräraha 38.800 euroa.

Rahoitustoiminnan rahavirrassa antolainauksen muutoksissa huomioitiin Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteistöt Oy:n pääomallainan, 420.000 euroa, takaisinmaksu. Lainakannan muutoksissa huomioitiin lainakantaan lisäystä 1.233.101 euroa. Vaikutus maksuvalmiuteen parani 492.700 euroa.

Lokakuussa tehtiin vuoden 2023 talousarvion 2. muutos. Käyttötalouso- osassa ulkoisten toimintatuottojen arvioitiin olevan 4.300 euroa arvioitua pienemmät ja toimintakulujen 435.700 euroa arvioitua suuremmat. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin kaupunginhallituksen vastuualueelle hallintopalveluihin pysyvien vastaavien myyntivoittojen vähennystä yhteensä 50.000 euroa. Lisäksi huomioitiin seuraava: Kaupungin tyydyttyä Turun hovioikeuden päätökseen Työsuhteen irtisanominen/ Aki Viitasaari -asiassa huomioitiin luottamustoimielimien tulosalueen henkilöstökuluihin/ erilliskorvauksiin siirtymäkorvaus 97.222,92 ja muihin kuluihin oikeudenkäyntikulut yhteensä 53.072,29 euroa, em. yhteensä 150.295,21 euroa eli 150.300 euroa.
- Huomioitiin elinvoimalautakunnan 28.9.2023 § 99 esityksen mukaisesti kaupunkikehityspalvelujen tehtävätasolle nettomenojen lisäystä yhteensä 476.200 euroa: maankäyttö- ja kaavoituspalveluihin nettolisäystä yhteensä 214.100 euroa sisältäen pysyvien vas- taavien myyntivoittojen vähennyksen 200.000 euroa ja myyntitappion lisäyksen 14.100 euroa ja työllisyyspalveluihin lisäystä 262.100 euroa johtuen työmarkkinatuen kuntaosuuden lisäyksestä.

- Huomioitiin valtuuston päätös 27.9.2023 § 62 myöntää vuoden 2023 talousarvioon sivistyslautakunnan vastuualueelle kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle 109.300 euron nettomenojen lisäyksen. Em. sisältyi mm. Viialan yhtenäiskoulun siirtorakennuksien tyhjentämiseen liittyvien ennakoimattomien muutto- ja varastointikustannusten johdosta lisäystä yhteensä 50.200 euroa ja sähköön lisäystä 45.300 euroa johtuen sähkön arvioitua korkeammasta hinnasta sekä lisäksi henkilöstöjaoston päätöksiensä johdosta huomioitiin henkilöstökustannuksiin määrärahan lisäystä ja muilta organisaatioilta saatavaa tuloarviota. Toisaalta mm. kaluston määrärahaa voitiin vähentää 20.000 euroa johtuen mm. kaupungin olemassa olevan kaluston hyödyntämisestä.
- Huomiottiin valtuuston päätös 27.9.2023 § 63 mm. 1. varhaiskasvatuksen Viialan tilajärjestelyjen kustannukset hyväksytään ja valtuusto hyväksyy vuoden 2023 talousarvioon em. tilajärjestelyjen kustannusvaikutuksien muutoksen seuraavasti: sivistyslautakunnan vastuualueelle kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle 12.000 euron määrärahan lisäyksen ja teknisen lautakunnan vastuualueelle siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätasolle 39.800 euron määrärahan vähennyksen, yhteensä em. määrärahojen vähennys 27.800 euroa; 2. Kylmäkosken varhaiskasvatuksen osalta väistötilat järjestetään Akaan seurakunnan omistamassa seurakuntatalossa ja että valtuusto myöntää vuoden 2023 talousarvioon em. tilajärjestelyn kustannusvaikutuksien kattamiseen sivistyslautakunnan vastuualueelle kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle 47.000 euron määrärahan lisäyksen ja teknisen lautakunnan vastuualueelle siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätasolle 15.000 euron määrärahan lisäyksen, yhteensä em. määrärahojen lisäykset 62.000 euroa.
- Huomioitiin hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta ehdotuksen 26.9.2023 § 57 mukaan vuoden 2023 talousarvioon hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueelle vapaa-aikapalvelujen tehtävätasolle 50.100 euron nettomenojen vähennys. Em. sisältyi nuorisopalvelujen henkilöstökustannusten vähennys 44.100 euroa ja liikuntapalveluiden henkilöstökustannusten vähennys 6.000 euroa johtuen vuoden aikana ajoittain täyttämättä olleista vakansseista.

Verotuloihin huomioitiin kunnallisveroarvioon lisäystä 712.200 euroa, kiinteistöveroarvioon lisäystä 28.000 euroa ja yhteisöveroarvioon vähennystä 62.300 euroa. Em. johdosta verotulojen arvioitiin olevan 677.900 euroa arvioitua suuremmat.

Korkotuottoihin huomioitiin korkojohdannaissopimuksen johdosta toteuma-arvion pohjalta 213.700 euroa.

Muihin rahoitustuottoihin huomioitiin toteumatilanteen johdosta viivästyskorkoihin lisäystä 10.500 euroa.

Korkokuluihin huomioitiin lisäystä 640.000 euroa.

Muihin rahoituskuluihin huomioitiin kaupungin tyydyttyä Turun hovioikeuden päätökseen Työsuhteen irtisanominen/ Aki Viitasaari – asiassa siirtymäkorkvauksen ja oikeudenkäyntikulujen viivästyskorkojen johdosta lisäystä yhteensä 48.100 euroa.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä -226.000 euroa.

Poistoihin huomioitiin investointiohjelmaan tehtyjen muutosten johdosta päivityksiä. Em. johdosta poistojen arvioitiin olevan 6.900 euroa arvioitua pienemmät.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus tilikauden tulokseen ja tilikauden alijäämään oli yhteensä -219.100 euroa.

Investointiosassa nettomenot vähenivät 1.226.300 euroa. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin Kaupunginhallitus/ Aineettomat oikeudet Tietohallintojärjestelmät määrärahaa vähennys 50.000 euroa, Digitalisaation määrärahan vähennys 20.000 euroa ja Varavoimajärjestelmät (akut ja upsit) määrärahan vähennys 20.000 euroa toteuma-arvion perusteella.
- Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta/ Irtain käyttöomaisuus/ Hankkeet Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan ehdotuksen 26.9.2023 § 58 mukaan vuoden 2023 talousarvion investointiohjelmaan hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan kalustoon 25.000 euron määrärahan vähennys kohtaan Kylmäkosken entisen terveysaseman uusien toimintojen kalustus. Päivityneen tilanteen mukaan em. määräraha voitiin vähentää vuoden 2023 investointiohjelmasta, koska terveysasemalle suunniteltuja uusia toimintoja ei ollut vuoden 2023 aikana mahdollista toteuttaa.
- Huomioitiin teknisen lautakunnan esityksen 28.9.2023 § 103 mukaisia muutoksia investointiohjelmaan sisältäen mm. Viialan yhtenäiskoulun määrärahavaraus vuodelle 2023 ei riitä kokonaisuudessaan hankkeelle vaan vuodelle 2023 kohdentuu 105.000 euroa arvioitua enemmän.; Toijalan uuden alakoulun rakentaminen viivästyy kaavavalituksesta johtuen. Koulun suunnittelu käynnistyy vuonna 2023 ja tarvittava määrärahavaraus on 560 000 euroa ja vuodelle 2023 kohdentuu 1.240.000 euroa arvioitua vähemmän.; Toijalan päiväkotiratkaisua ei ole päästy edistämään, sillä varhaiskasvatuksen palveluverkkoa ei ole vielä hyväksytty. Vähennys 120.000 euroa.
- Huomioitiin investointituloihin/ maa-alueet vähennystä 200.000 euroa ja rakennuksiin vähennystä 50.000 euroa.

Rahoitustoiminnan rahavirrassa lainakannan muutoksissa huomioitiin lainakantaan vähennystä 764.400 euroa. Vaikutus maksuvalmiuteen parani 500.000 euroa.

Joulukuussa tehtiin vuoden 2023 talousarvion 3. muutos. Käyttötalousoissa ulkoisten toimintatuottojen arvioitiin olevan 26.600 euroa arvioitua suuremmat ja toimintakulujen 103.400 euroa arvioitua suuremmat. Muutoksina oli mm.

- Kaupunginhallituksen vastuualueella hallintopalvelujen tehtävätasolla mm. Luottamustoimielimien tulosalueella huomioitiin pysyvien vastaavien myyntitappiota 3.600 euroa johtuen kaupunginhallituksen päätöksestä 4.12.2023 § 335 myydä 4.725 kpl Suomi-rata Oy:n osakkeita Suomi-rata Oy:lle 3.100 euron vastikkeella. Luottamustoimielimien tulosalueella oli mahdollista lisätä muita tuottoja 13.200 euroa toteumatilanteen pohjalta ja vähentää henkilöstökuluista kokouspalkkioihin liittyviä eläkemenoja 9.000 euroa toteumatilanteen pohjalta.; Tietohallintopalvelujen tulosalueella tietohallintopalveluissa oli mahdollista vähentää muista toimintakuluista koneiden ja laitteiden vuokria 10.000 euroa toteumatilanteen pohjalta ja palvelujen ostoista ict-palveluista

- 18.800 euroa toteumatilanteen pohjalta. Puhelin-, posti- ja kopiopalveluissa on mahdollista vähentää palvelujen ostoista asiantuntijapalveluita 4.300 euroa ja ict-palveluita 11.500 euroa toteumatilanteen pohjalta.
- Elinvoimalautakunnan vastuualueella kaupunkikehityspalvelujen tehtävätasolla huomioitiin maankäyttö- ja kaavoituspalveluissa muissa tuotoissa pysyvien vastaavien myyntivoittojen vähennys 28.700 euroa toteumatilanteen pohjalta sekä elinkeino- ja markkinointipalveluissa joukkoliikenteessä palvelujen ostoissa matkustus- ja kuljetuspalvelujen lisäys 33.500 euroa lähijunaliikenteen kustannusten toteumatilanteen pohjalta ja asiantuntijapalveluiden lisäys 800 euroa johtuen Varsinais-Suomen liiton laskuttamasta Akaan kaupunki; Turku-Toijala lähijunaliikenteen liikennöinnin lisätoista.
  - Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen vastuualueella huomioitiin kulttuuripalveluista museopalveluissa mahdollisuus vähentää palvelujen ostoista painatuksista 1.000 euroa, muista palveluista 1.000 euroa, koulutus- ja kulttuuripalveluista 600 euroa toteumatilanteen pohjalta, aineista, tarvikkeista ja tavaroista kalustosta 3.000 euroa ja muista toimintakuluista koneiden ja laitteiden vuokrista 400 euroa toteumatilanteen pohjalta, em. yhteensä 6.000 euroa.; Nuorisopalveluissa henkilöstökuluista oli mahdollisuus vähentää 26.500 euroa johtuen vuoden aikana ajoittain täyttämättä olleista vakansseista ja sairausvakuutuskorvauksista ja lisäksi palvelujen ostoista muista palveluista oli mahdollisuus vähentää 10.000 euroa toteumatilanteen pohjalta.; Liikuntapalveluissa maksutuottoihin oli mahdollisuus lisätä 5.000 euroa toteumatilanteen pohjalta.
  - Huomioitiin tekninen lautakunnan päätös 29.11.2023 § 131 mm. että tekninen lautakunta hyväksyy käyttötalouden uudet kohdistukset ja määrärahamuutoksen teknisen toimen hallinnon ja tilahallinnon tehtävälueiden välillä.

Valtionosuuksiin huomioitiin 56.500 euroa lisäystä valtionosuuspäätösten pohjalta.

Muihin rahoitustuottoihin huomioitiin viivästyskorkoihin lisäystä 1.800 euroa toteumatilanteen pohjalta ja takausprovisioihin lisäystä 1.500 euroa johtuen valtuuston päätöksestä 14.6.2023 § 56 Lainan omavelkainen takaus/ KAS asunnot Oy:n tytäryhtiö KAS kodit Oy.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä -17.000 euroa.

Poistoihin huomioitiin investointiohjelmaan tehtyjen muutosten johdosta päivityksiä. Em. johdosta poistojen arvioidaan olevan 17.000 euroa arvioitua pienemmät.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus tilikauden tulokseen ja tilikauden alijäämään oli yhteensä 0 euroa.

Investointiosassa nettomenot vähenivät 315.800 euroa. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin kohtaan Kaupunginhallitus/ Osakkeet ja osuudet, että elinvoimalautakunta päätti 30.8.2023 § 83 palauttaa valmisteluun Osakekaupan hyväksyminen, Lounaspirtti Ay -asian. Asia ei toteudu vuonna 2023, joten oli mahdollisuus vähentää määrärahavaraus 180.000 euroa.
- Huomioitiin Teknisen lautakunnan esitys 29.11.2023 § 131 vuoden 2023 talousarvion 3. muutos/ tekninen lautakunta. Em. sisältyi mm. Tekninen lautakunta/ Talonrakennus/ Viialan yhtenäiskoulun määrärahan lisäys 95.000 euroa johtuen edellisestä muutoksessa huomioimatta jääneistä laskuttamattomista lisätoista mm. teknisen työn luokkaan ja osasta rakennuttamispäällikön palkoista, Keskuskeittiön määrärahan vähennys 50.000 euroa johtuen arvioitua pienemmistä valmistumiskustannuksista, Toijalan uuden alakoulun määrärahan vähennys 140.000 euroa johtuen päivittyneestä kustannusten jaksottumisesta ja Akaa Areenan määrärahan lisäys 154.100 euroa johtuen riidattomien lisätöiden maksamisesta.
- Huomioitiin investointituloihin omaisuuden myyntituloihin/ maa-alueet vähennystä 54.200 euroa pohjautuen käyttötaloudessa tehtyihin muutoksiin pysyvien vastaavien myyntivoitoissa sekä toteumatilanteeseen.
- Huomioitiin investointituloihin omaisuuden myyntituloihin/ osakkeet lisäystä 3.100 euroa johtuen kaupunginhallituksen päätöksestä 4.12.2023 § 335 myydä 4.725 kpl Suomi-rata Oy:n osakkeita Suomi-rata Oy:lle 3.100 euron vastikkeella.

Rahoitusosassa vaikutus maksuvalmiuteen parani 331.100 euroa.

Valtuuston talousarvioon tekemien muutosten jälkeen tuloslaskelmaosan vuosikatteen määrä oli 5.390.700 euroa positiivinen, 5.393.000 euron poistojen jälkeen tilikauden 2.300 euroa alijäämäinen ja 2.300 euron poistoeron vähennyksen jälkeen tilikauden ylijäämä 0 euroa. Investointiosan mukaan nettoinvestoinnit olivat 14.376.100 euroa. Rahoitusosan mukaan talousarvion vaikutus maksuvalmiuteen oli 831.100 euroa positiivinen.

I.5 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISOHJELMAT

Talouden tasapainottamisohjelma 2013

Valtuusto hyväksyi 28.8.2013 § 64 talouden tasapainottamisohjelman, johon sisältyi käyttötalouteen, tuloslaskelmaan ja investointeihin liittyviä talouden tasapainottamiskeinoja. Talouden tasapainottamista haettiin mm. kustannussäästöillä, tuloja lisäämällä, tekemällä rakenteellisia muutoksia ja henkilöstösäästöillä.

Talouden tasapainottamisohjelman seuranta ja raportointi merkittiin tiedoksi valtuustossa 27.5.2015 § 22. Lähtökohtaisesti talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti on toimittu. Muuttuneet olosuhteet esim. asiakaskunnassa ja henkilöstössä ovat aiheuttaneet joitakin poikkeamia suunnitelmiin ja toteutuneisiin euroihin. Osa suunnitelmista on toteutunut vaihtoehtoisella tavalla. Talouden tasapainottamisohjelman toteuttamista jatketaan edelleen ja tavoitellaan ennakkoluulotonta uusien toimintatapojen ideointia ja käyttöönottoa toiminnan tuloksellisuuden ja tuottavuuden kehittämiseksi.

Talouden tasapainottamisohjelma 2015

Valtuusto hyväksyi uuden talouden tasapainottamisohjelman 17.6.2015 § 41. Ohjelman mukaan vuoden 2015 kustannustasosta säästetään vuoden 2019 loppuun mennessä 5,5 miljoonaa euroa (menojen vähennykset ja tulojen lisäykset yhteensä). Ohjelman henkilöstövaikutukset ovat 58,5 henkilötyövuotta (tarkentuneet 57 henkilötyövuoteen). Lisäksi ohjelman teksteissä olevien kehittämistoimenpiteiden avulla on mahdollisuus saavuttaa säästöjä.

BDO Oy:n tarkastaja Matti Rieki laati vastuullisen JHTT-tarkastaja Jorma Kesän toimeksiannosta tilintarkastuksen tueksi ”Talouden tasapainottamisohjelman toteutumisen seuranta ja arviointi 2015” -raportin tavoitteena muodostaa yleiskuva Akaan kaupungin talouden tasapainottamisohjelman toimeenpanon käynnistymisestä vuonna 2015 ja tehdä katsaus asetettujen tasapainottamiskeinojen toteutumisen edellytyksiin tulevana vuosina. Arviointi toteutettiin johtoryhmälle toimitetulla webropol-kyselyllä, haastatteluilla sekä mm. päätösaaineistojen tarkastelulla. Haastattelujen ja kyselyn erityisenä painopisteenä oli vuosille 2015-2016 asetetut tavoitteet.

Arvion perusteella ohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen ei ole havaittavissa normaalista poikkeavia riskejä ja epävarmuustekijöitä. Arvioinnissa syntyneen käsityksen perusteella tasapainottamisohjelman toimenpiteiden valmisteluun ja toteuttamiseen on tartuttu aktiivisesti. Jo tasapainottamisohjelman valmistelussa suunnitelmaan pyrittiin ohjausryhmyön kautta kirjaamaan realistisia ja toteutettavissa olevia tavoitteita. Kustannusvaikutuksiltaan merkittävimmät yksittäiset epävarmuustekijät liittyvät arvioiden mukana terveydenhuoltopalveluista tehtäviin ratkaisuihin Akaan kunnan sisällä ja valtakunnallisesti sekä erikoissairaanhoidon kustannustason kehitykseen. Kokonaisuuden kannalta keskeinen kysymys on myös päätöksenteon johdonmukaisuus ja säästötavoitteisiin sitoutuminen kaikilla päätöksenteon tasoilla (irtiottojen välttäminen). Onnistumisen edellytyksenä on mm. tasapainottamisohjelman toteuttaminen ja hallittu loppuunsaattaminen edellyttäen erittäin johdonmukaista poliittista ja operatiivista päätöksentekoa sekä jatkuvaa tilannekuvan arviointia ja seuranta kokonaisuutena ja toimialoitain. Valtuusto merkitsi raportin tiedoksi 23.3.2016 § 14.

Keväällä 2020 on tehty talouden tasapainottamisohjelman toteutumisen seurantaraportti koskien vuosia 2015-2019 käsiteltäväksi lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja valtuustossa.

YHTEENVETO

Nettomuutokset	Htv*	2015	TOT 2015	Htv 2015	2016	TOT 2016	Htv 2016	2017	TOT 2017	Htv 2017
Yleiset keinot	-2,00	100 000	183 300	0	318 200	846 400	-2	358 200	872 900	0
Hallinto	-5,00	29 600	4 000	-0,4483	180 300	186 200	-2,3	197 900	235 300	-1,1
Perusturva/ Sosiaalityö	-4,00	50 000	871 000	0	408 000	521 900	-1	483 000	341 500	-2,5
Perusturva/ Vanhus- ja vammaistyö	-15,00	149 000	367 900	0	1 197 000	609 874	-11	1 319 000	818 991	0
Perusturva/ Terveydenhuolto	0,00	31 000	615 700	0	796 000	80 000	0	796 000	175 097	0
Sivistys	-28,50	10 000	0	0	857 000	457 100	-21,1843	1 137 000	832 200	0,7843
Tekninen	-4,00	106 750	11 262	0	406 520	317 617	-2	499 650	505 761	0
Yhteensä	-58,50	476 350	2 053 162	-0,4483	4 163 020	3 019 091	-39,4843	4 790 750	3 781 749	-2,8157

* tarkentunut myöhemmin 57 htv:n

Nettomuutokset	Htv*	2018	TOT 2018	Htv 2018	2019	TOT 2019	Htv 2019	Yht. tavoite	Yht. toteum	Htv, yht.
Yleiset keinot	-2,00	358 200	844 700	1	358 200	808 200	1	1 492 800	3 555 500	0
Hallinto	-5,00	269 400	298 000	-2,5	269 400	266 700	1,4	946 600	990 200	-4,9483
Perusturva/ Sosiaalityö	-4,00	1 093 000	529 700	0	1 093 000	650 200	0	3 127 000	2 914 300	-3,5
Perusturva/ Vanhus- ja vammaistyö	-15,00	1 319 000	612 836	0	1 319 000	849 336	1	5 303 000	3 258 937	-10
Perusturva/ Terveydenhuolto	0,00	796 000	157 864	0	796 000	201 500	0	3 215 000	1 230 161	0
Sivistys	-28,50	1 242 000	836 400	2,00	1 242 000	662 600	4,00	4 488 000	2 788 300	-14,4
Tekninen	-4,00	633 620	500 608	0	649 020	600 560	-1	2 295 560	1 935 808	-3
Yhteensä	-58,50	5 711 220	3 780 108	0,5000	5 726 620	4 039 096	6,4000	20 867 960	16 673 206	-35,8483

* tarkentunut myöhemmin 57 htv:n

ero tavoitteeseen -4 194 754 -22,6517
-21,1517

Yleisten toimenpiteiden osalta suunniteltuja toimenpiteitä on pääsääntöisesti toteutettu. Mm. toimenpiteiden toteuttamiseksi on annettu lisäohjeistusta toimialoille ja henkilöstöön liittyvien toimenpiteiden osalta henkilöstöjoaston päätöksillä on annettu ohjeistusta esimiehille. Seuturekryn palvelu- ja yhteistyösopimus sijaisvälityksestä päättyi 1.7.2016 lukien, mutta käyttöä minimoitiin jo syksystä 2015 lähtien. Palveluprosessien läpikäyntiä ja kehittämistä on tehty mm. vuonna 2016 Tampereen kesäyliopiston vetämänä kehittäen

seuraavia prosesseja: potilaiden vastaanotto, kotisairaala ja tuntiperusteinen päivähoitomaksu ja lisäksi esim. sivistystoimessa on keskitetty tilavaraukset yhteen paikkaan hallintosihteerille. Kaupunkikehitystoimessa pilotoitiin Lean 5 Europe Oy -yrityksen kanssa rakennusvalvonnan laskutusprosessin kehittämistä Leanin avulla syksyllä 2017. Sähköistä asiointia on kehitetty mm. ottamalla käyttöön rakennusvalvonnassa sähköinen järjestelmä Lupapiste 1.3.2016 lukien, laajentuen alueiden kunnossapidon lupamaksuihin vuonna 2019, varhaiskasvatuksessa hoitoaikaperusteinen laskutus ja siihen liittyvät järjestelmät 1.8.2016 lukien ja terveydenhuollossa Klinik Pro, digitaalinen hoidon tarpeen arviointi- ja asiointijärjestelmä vastaanotoille, neuvoloihin ja fysioterapiaan marraskuussa 2018, laajentuen suun terveydenhuoltoon tammikuussa 2020. Uuden valtuustokauden alkaessa 1.6.2017 kaupunginhallitus siirtyi sähköiseen kokousmateriaaliin ja loppuvuodesta 2018 muut toimielimet lukuun ottamatta vaalitoimielimiä ja vanhus- ja vammaisneuvostoa. Yleiset toimenpiteet ovat pääosin jatkuvaa prosessia. Lähipalvelukriteereitä on määritelty lähinnä hyvinvointikeskussuunnittelun yhteydessä. Vuoden 2019 aikana Suomen Hankintajuristit Asianajotoimisto Oy teki Akaan kaupungin ja Urjalan kunnan välisen yhteistoimintasopimuksen oikeudellisen ja taloudellisen selvityksen, jonka johtopäätöksenä todettiin toimitun asianmukaisesti ja mallin olevan kustannusneutraali.

Hallinnon osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Toimisto- ja talouspalveluissa on tapahtunut henkilöstövähennyksiä. Henkilöstöpalveluissa palkkasihteerin vakanssi oli 60 %:sti täytettynä ajalla 1.1.2016 - 3.3.2019. Henkilöstöjaosto on tehnyt päätöksiä mm. muistamisääntöön liittyen. Työllisyydenhoito keskitettiin perusturvaan hallinnollisesti 1.1.2016 lukien, mutta toimintaa suunniteltiin ja toteutettiin tiiviisti perusturvan kanssa jo vuonna 2015. Asuntoasioiden osalta muutokset konkretisoituivat vuonna 2017 asuntosihteerin siirtyessä kokonaan hallintosihteerin toimeen ja Kiinteistö Oy Aravaniityn ja Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon isännöinnin ja Kiinteistö Oy Aravaniityn asukasvalinnan siirryttyä sivutoimiluvalla Viialan Asuntotuotanto Oy:n toimitusjohtajan hoidettavaksi 1.4.2017 lukien. Väilystilien hoitamista ei ole lakkautettu neuvotteluista huolimatta. Työterveydenhuollon korvausluokan 2 kustannusten keventäminen toteutui vuonna 2017 ja 2018 ja ainakin kokonaisuutena kustannukset vähenivät vuonna 2019. Työterveyspalvelut tuottaa kilpailutuksen jälkeen Suomen Terveystalo Oy 1.1.2017 lukien.

Kaupunkikehityksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Rakennusvalvonnassa ja paikkatietopalveluissa on tapahtunut henkilöstövähennyksiä. Elinkeinopalveluissa ei ollut yritysasiamiehen vakanssia, kunnes talousarvion 2019 yhteydessä valtuusto päätti uudesta yrityskoordinaattorin toimesta 1.1.2019 lukien. Ao. toimi täytettiin 6.5.2019 lukien. Kiinteistöverotulojen kasvattamiseksi tähtävää kiinteistörekisterin tietojen oikeellisuuden varmistamistyötä (tavoite 30.4.2016 mennessä) ei käytössä olevin resurssein ole koko kunnan osalta saatu toteutettua. Loppuvuodesta 2018 konsultti laati esiselvityksen, jonka perusteella tuottopotentiaalia arvioitiin. Selvitys jatkui vuonna 2019 tehdyllä pilottiprojektilla Toijalan Pätsiniemen alueella. Saatujen tietojen perusteella voidaan arvioida, että koko kunnan osalta tulojen lisäys olisi noin 10 %:n luokkaa. Selvitystyö jatkuu vuonna 2020 tehtävillä uusilla selvityksillä verotuoton lisäämiseksi. Veroviranomaisen ohjeistuksen mukaan kiinteistöveron tietojen oikeellisuudesta on vastuussa verovelvollinen itse.

Perusturvan osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Perusturvassa on olennaista kokonaisuuden hallinta ja palvelujen yhteinen suunnittelu ja toteuttaminen, jolloin kustannustehokkuus ja taloudellisuus saadaan toteutettua parhaiten. Perusturvassa palvelut ovat harvoin toisistaan riippumattomia tai vaikutuksiltaan koskisivat vain yhtä toimijaa. Siten talouden tasapainottamisessakin on yksittäisten toimenpiteiden kohdalla pystyttävä arvioimaan vaikutuksia muihin toimijoihin ja minimoitava säästöjä tehdessä kustannusten kasvu muissa yksiköissä. Niinpä yksittäisen tavoitteen toteuttaminen ei voi aina olla päämääränä, vaan tavoitteena on kokonaiskustannusten alenema. Ohjelmaa noudatettaessa on samalla kuitenkin tarkkaan seurattava, miten ohjelman noudattaminen vaikuttaa kokonaiskustannuksiin ja seurattava riskikokonaisuuksia.

Perusturvassa on yleisesti nostettu maksutuottoja ja vuokria kaikissa mahdollisissa palveluissa ja niistä saadut tulot ovat lisääntyneet. Myös ostopalveluja on kautta linjan pyritty vähentämään.

Sosiaalityössä uudelleenorganisointi on toistaiseksi osoittautunut aiempaa johtamismallia kustannustehokkaammaksi ja toimivammaksi ratkaisuksi. Lastensuojelun kustannuksia on saatu vähennettyä vuoden 2014 tasosta. Sijaishuollossa olevien lasten määrä on vähentynyt ja lastensuojelun avohuollon työt on tehty ostopalvelujen sijaan entistä enemmän itse.

Asumispalveluissa sijoitusperusteita tarkisteltiin jo vuonna 2015 ja osa sijoituksista päättyi silloin. Kaupungin oman tuetun asumisen ohjaajan myötä voitiin tarjota laajemmin avohuollon palveluja ja niiden tuella kotona asuminen mahdollistui. Kaivannon sairaalan toiminnan päättymisen myötä sijoitustarpeet asumispalveluihin kuitenkin lisääntyivät jonkin verran. Vaikka osa saatiin sairaalahoidosta onnistuneesti muuttamaan takaisin kotiin, oli osa sijoitettava asumispalveluihin, mikä lisäsi kustannuksia. Säästöjä tehdään edelleen hoitoketjuissa eli asumispalvelusijoituksia laitoshoidon sijaan. Kokonaisuutena kuitenkin mielenterveyspalvelujen kustannukset ovat vähentyneet selvästi vuoden 2014 tasosta.

Työllisyydenhoidossa aktivointia on lisätty selvästi ja siten vaikutetaan sekä työmarkkinatukimenoihin että kuntouttavasta työtoiminnasta saataviin tuloihin. Vuonna 2015 työmarkkinatukimenot lisääntyivät selvästi, koska lakimuutos lisäsi kunnan maksuvelvollisuutta. Muutos oli kuitenkin odotettua pienempi oman toiminnan ja aktivoinnin kasvun myötä. Vuosina 2016 - 2018 työmarkkinatukimenot kääntyivät laskuun, mutta vuonna 2019 suunta hieman kääntyi.

Toimeentulotuen soveltamisohje uusittiin keväällä 2016 ja ohjeessa tiukennettiin toimeentulotuen saamisen kriteerejä. Toimeentulotuessa täydentävästä toimeentulotuesta päättää harvempi etuuskäsittelijä, kun vuoden 2017 alussa perustoimeentulotuen Kelaan siirtymisen myötä vakanssit vähentyivät.

Vanhus- ja vammaispalvelujen toimintaan tasapainotusohjelma on vaikuttanut suuresti. Vuonna 2016 vanhustenhuollossa henkilöstömitoitus pienennettiin 0,55:n. Henkilöstömitoituksen tasapainottamiseksi tehtiin yksiköiden välisiä sisäisiä henkilöstösiirtoja. Henki-

löstövähennykset saatiin pääosin toteutettua. Sijaisia jouduttiin pääasiassa hankkimaan muualta kuin omista yksiköistä johtuen henkilöstömitoituksen tasosta. Talousarvion 2019 yhteydessä valtuusto päätti uudesta lähihoitajan toimesta Torkonkartanoon 1.4.2019 lukien.

Tehostetuksi palveluasumiseksi muuttui mm. Havulinna 1.2.2016 lukien ja myös Mäntymäestä muuttui lisää paikkoja tehostetuksi palveluasumiseksi vuoden 2016 aikana. Lisäksi valtuusto päätti 22.2.2017 (§ 14), että Mäntymäen tehostetun palveluasumisen palvelut kilpailutetaan ja kilpailutus toteutetaan päätöksen liitteen mukaisilla periaatteilla. Kaupunginhallitus päätti 21.11.2017 (§ 417) valita Akaan kaupungin tehostetun palveluasumisen palveluiden hankinta -tarjouskilpailun voittajaksi Espero Care Oy:n liitteenä olleen hankintapäätöksen mukaisesti. Hankintaan sisältyi tehostetun palveluasumisen palveluiden tuottaminen nykyisille Mäntymäen vanhainkodin asukkailla, Mäntymäen vanhainkotirakennuksen osto ja hoitohenkilöstön siirtyminen liikkeenluovutuksena palveluntuottajalle. Syyskuussa 2018 kaupungin päätökset tehostetun palveluasumisen palveluiden hankinnasta (Mäntymäki) saivat lainvoiman, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi asiaan liittyvät valitukset. Sopimukset Espero Care Oy:n kanssa oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kaupungista riippumattomista syistä tämä aikataulu ei kuitenkaan toteutunut. 16.4.2019 Espero Care Oy ilmoitti lopullisesti, ettei se allekirjoita hankintamenettelyn perusteella neuvoteltuja sopimuksia. Em. johdosta kaupungilla on vahingonkorvausvaatimus Espero Care Oy:lle käräjäoikeuskäsittelyssä. Mäntymäki muuttui kokonaan tehostetun palveluasumisen yksiköksi 1.10.2019 lukien.

Viialan päiväkeskus Päivikki lakkautettiin 1.1.2016 lukien. Päiväkeskustoiminnan lopettaminen näkyy kasvavana kotihoidon tarpeena. Omaishoidon ja tehostetun palveluasumisen kriteereitä on tiukennettu. Laitoshoidon ja tehostetun palveluasumisen päätökset on keskitetty moniammatilliseen SAP-työryhmään, johon kuuluu palveluvastaava, sosiaalityöntekijä, geriatri ja kotiutushoitaja. Omaishoidon tuen matalampi taso saattaa olla vaikuttamassa siihen, että esim. kalliimpien asumispalvelujen tarpeet lisääntyvät ja siten kustannukset lisääntyvät kokonaisuutena. Valtuuston 24.10.2018 § 85 hyväksymässä uudessa talouden tasapainotusohjelmassa 2018 - 2023 päädyttiin nostamaan omaishoidon tuen määrärahoja sekä lisäksi jatkamaan kauppalpalvelua.

Vammaispalveluissa toinen sosiaalityöntekijän vakanssi jätettiin täyttämättä 1.3.2016 lukien ja samassa yhteydessä palveluvastaavan tehtäviin sisällytettiin vammaispalvelujen kokonaisvastuuta. Vammaispalveluiden sosiaalityössä asiakastyö on ruuhkautunut, joten väliaikaista työpanosta on ostettu ruuhkan purkamiseksi. Viialan ryhmäkoti lakkautettiin ja uuden Savolakodin toiminta käynnistyi 1.7.2016 lukien. Viialan toimintakeskuksen siirto omiin tiloihin toteutui toukokuussa 2017 toiminnan siirtymässä entisen Aseman koulun tiloihin.

Tasapainotusohjelma on vaikuttanut vanhus- ja vammaispalveluiden toimintaan ja mm. hoidon laatuun, palveluiden myöntämisen aikaan ja henkilökunnan jaksamiseen. Haasteista huolimatta vanhus- ja vammaispalveluita on voimakkaasti kehitetty ennaltaehkäisevään ja asiakaslähtöiseen suuntaan. Tulevaisuuden kehittämiskohteena ja taloutta tasapainottavina tekijöinä nähdään, että kuntalaisten hyvä matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus on ensiarvoisen tärkeää. Myös ns. etsivää vanhustyötä tulisi olla, jotta riskiryhmässä olevat tunnistettaisiin ja pystyttäisiin ohjaamaan tarvitsemiensa palveluiden piiriin.

Kotihoidon asiakasmäärä on kokonaisuudessaan noussut runsaasti parin viimeisen vuoden aikana ja asiakkaiden toimintakyky laskenut. Päiväkeskuspalvelun puute alkaa näkyä Akaassa lisääntyvänä kotihoidon kysyntänä ja ennenaikaisena palveluasumiseen ajautumisena. Akaan kotihoitoyksiköiden yhdistyminen alkuvuonna 2017 ja Akaan kotihoidon henkilöstöresurssien vahvistaminen vuonna 2018 ja 2019 on merkittävästi edesauttanut tilanteesta selviämistä. Kotihoidon edelleen kehittäminen on tulevaisuuden keskeinen painopistealue, millä ehkäistään suurempien taloudellisten kustannusten syntyminen.

Terveystieteiden osasto on saatu loppumaan lukuun ottamatta hammashuoltoa ja osa-aikaista lastenpsykiatria. Erialaisten vapaaehtoisten palkattomien vapaiden johdosta on saatu henkilöstösäästöjä. Sijaisia on ensisijaisesti rekrytoitu omista yksiköistä ja vasta toissijaisesti muualta, mutta myös ulkopuolisia sijaisia joudutaan käyttämään sekä palveluiden että potilasturvallisuuden turvaamiseksi.

Vuodelle 2016 suunniteltu Urjalan vuodeosaston lakkauttaminen ja korvaaminen muilla palveluilla tavoitteena 300.000 euron säästö ei toteutunut. Valtuusto kuitenkin päätti 22.6.2016 (§ 43), että Akaan yhteistoiminta-alueen vuodeosastopalvelut keskitetään Etelä-Pirkanmaan yhteiselle vuodeosastolle Valkeakoskelle ja että rahoitusmallina on kiinteistöyhtiö, josta Valkeakoski omistaa 50 %, Akaa 35 % ja Urjala 15 %. Vuodeosastopalvelujen keskittäminen tapahtuu toukokuussa 2020. Vuoden 2019 aikana Akaan ja Urjalan vuodeosastoilta vähennettiin paikkoja muutokseen valmistautumisen johdosta. Lisäksi valtuusto päätti 24.8.2016 (§ 55), että hyvinvointikeskuksen toiminnallinen kokonaisuus toteutetaan uudisrakennuksena ja että valtuusto varaa siihen tarvittavan määrärahan talousarvioon. Valtuusto päätti 13.3.2019 (§ 16) mm. hyväksyä hyvinvointikeskuksen tavoitehintatarjouksen ja käynnistää hankkeen toteutuksen, mikäli hankkeelle myönnetään uusi poikkeuslupa. Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi poikkeusluvan 5.7.2019. Urakka alkoi joulukuussa 2019. Uusi hyvinvointikeskus on käyttökunnossa syyskuussa 2021.

Vuonna 2015 erikoissairaanhoitojen kustannukset vähentyivät, mutta vuonna 2016 tasapainotusohjelman toteuttamisessa epäonnistuttiin erityisesti erikoissairaanhoitojen kustannusten lisääntyessä hallitsemattomasti. Vuoden 2017 aikana erikoissairaanhoitojen kustannukset kääntyivät hieman laskuun edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2018 erikoissairaanhoitojen kustannukset olivat hieman edellisvuotta pienemmät. Vuonna 2019 erikoissairaanhoitojen kustannukset olivat jonkin verran edellisvuotta suuremmat.

Sivistyksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Kasvatus- ja opetuspalveluissa koulutuksen henkilöstövähennyksiä toteutui 1.8.2016 lukien mm. ala- ja yläkoulujen perusryhmäkokojen nostamisen myötä. Ryhmäkokojen tavoitteelliseksi jakoperustaksi asetettiin vuosiluokilla 1 - 2 enintään 25 oppilasta ja vuosiluokilla 3 - 9 enintään 32 oppilasta. Joustavan perusopetuksen (JOPO) toiminta aloitettiin valtuuston päätöksellä uudelleen syksyllä 2018. JOPO-luokan oppilasmäärä oli suurimmillaan vain 10 henkilöä ja opetuksesta vastasivat opettaja sekä koulunkäynninohjaaja. Tuntikehyksessä laskettiin minimiin 1.8.2016 lukien. Lukion rehtorin virka päätettiin edelleen säilyttää talousarvion 2017 yhteydessä muuttuneiden olosuhteiden johdosta. Vuoden 2019 aikana avustavan

henkilöstön määrä lisääntyi, joten henkilöstösäästöjä jäi saavuttamatta. Sivistystoimessa kouluverkkopäätöksillä on suuri merkitys talouden tulevan tasapainottamisen kannalta. Viialan ja Kylmäkosken taajaman osalta päätöksiä on tehty ja vielä on tulossa päätökset Toijalan taajaman osalta.

Varhaiskasvatuksen henkilöstövähennykset toteutuivat. Perhepäivähoitajien uusi paikallinen sopimus tuli voimaan 1.2.2017 lukien, mutta palkkausjärjestelmän muutoksen johdosta asialla ei ollut kustannusvaikutusta. Hoitoaikaperusteiseen asiakasmaksujärjestelmään siirryttiin kokonaisuudessaan 1.8.2016 lukien. Uusi ostopalvelupäiväkoti Onni aloitti toimintansa 1.8.2017 ja samalla päättyi Pirtinkulman päiväkodin vuokrasopimus. Ostopalvelusopimus päiväkoti Toivon osalta jatkui kilpailutuksen jälkeen 1.8.2018 lukien. Sahurin vuorohoitoyksikössä ei ole tarjottu yöhoitoa kuin yksittäisiä kertoja. Uusi varhaiskasvatustilanne muuttui tilannetta 1.9.2018 lukien ja yöhoitoa on tarjottava.

Vapaa-aikapalveluissa kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden henkilöstövähennykset toteutuivat suunnitellusti. Vuonna 2018 perustettiin kuitenkin määräaikaisesti ja osa-aikaisesti uusi kulttuurikoordinaattorin vakanssi ajalle 1.9.2018-31.7.2019 ja jatkoajalle 1.8.-31.12.2019, joka täytettiin sisäisin henkilöstöjärjestelyin (2 pv/vko). Monitoimihalli hoidettiin omana työnä helmi-heinäkuu 2016 ja kilpailutuksen voittajat 1.8.2016 lukien sopimuksella 3+1 vuotta. Monitoimihallin kiinteistöhoito otettiin kaupungin omaksi toiminnaksi vuoden 2019 aikana.

Teknisen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Vuonna 2016 yhdyskuntatekniikan päällikön toimi lakkautettiin ja kunnossapitoyöntekijän toimi jätettiin täyttämättä. Lokakuussa 2016 henkilöstöjaosto myönsi täyttölunaruoka- ja siivouspalvelupäällikön virkaan 1.8.2017 lukien ja lisäksi ao. viranhaltijan työpanosta myytiin 40 % Urjalan kunnalle 31.3.2017 asti. Toijalan paloaseman korjaamon vuokrasopimus päättyi 1.9.2016 lukien. Ao. toiminto siirtyi Viialan taajamaan kaupungin omiin korjaamotiloihin. Varastointijärjestelmä otettiin käyttöön 1.11.2015 lukien. Uusittujen tekniikoiden avulla saadaan säästöä kiinteistöjen energiamenoissa. Tarpeettomia kiinteistöjä on saatu myytyä, mm. vuoden 2018 alussa toteutui ns. Silpolan omakotitalon myynti, jonka myyntipäätös oli tehty loppuvuodesta 2017 ja lisäksi vuoden aikana myytiin ns. Vyhtelän kiinteistö. Vuoden 2019 aikana tehtiin myyntipäätös ns. Vainionlahdesta, mutta ostajat peruivat kaupan.

Yhteenvetona voidaan todeta, että lähtökohtaisesti on toimittu talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti. Kokonaisuuden kannalta keskeinen kysymys talouden tasapainottamisen onnistumisesta on edelleen päätöksenteon johdonmukaisuus ja säästötavoitteisiin sitoutuminen kaikilla päätöksenteon tasoilla, valmistelijoiden sitoutuminen asetettuihin tavoitteisiin sekä jatkuva tilannekuvan arviointi ja seuranta kokonaisuutena ja toimialoittain. Huomioitavaa on, että talouden tasapainoa edesauttavia muutoksia tehdään jatkuvasti myös ohjelman ulkopuolella. Vanhuspalveluissa mm. kotihoitoyksiköt ovat yhdistyneet Akaan osalta Puskuritielle helmikuussa 2017 ja teknisessä toimessa mm. irtainta omaisuutta on myyty ja kasvatettu metsänhakkuiden myyntituloja. Vuonna 2018 laadittiin myös uusi talouden tasapainottamisohjelma 2018 - 2023, joka hyväksyttiin valtuustossa 24.10.2018 § 84. Lisäksi valtuusto hyväksyi 18.12.2019 § 77 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 yhteydessä myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä. Olennaista on jatkosakin toimia talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti sekä pitää maltillinen linja ns. vapaaehtoisissa/ valinnanvaraisissa henkilöstö- ja menolisäyksissä.

Talouden tasapainottamisohjelma 2018

Valtuusto hyväksyi uuden talouden tasapainottamisohjelma 24.10.2018 § 85. Ohjelman mukaan ajalla 2018-2023 tulojen lisäys on 1,62 miljoonaa euroa ja menojen vähennys 11,97 miljoonaa euroa eli nettovaikutukseltaan 13,6 miljoonaa euroa. Lisäksi ohjelman teksteissä olevien muiden toimenpiteiden ja lisäselvitettävien asioiden avulla on mahdollisuus saavuttaa säästöjä.

Keväällä 2024 on tehty talouden tasapainottamisohjelman toteutumisen seurantaraportti koskien vuosia 2018-2023 käsiteltäväksi lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja valtuustossa.

YHTIENVETO, NETTO	2018		2019		2020		2021		2022		2023		YHTIEN- SÄ 2018- 2023	YHTIEN- SÄ TOT 2018- 2023
	TOT	TOT	TOT	TOT	TOT	TOT	TOT	TOT	TOT	TOT	TOT			
Hallinto ja talous	0	0	88 013	127 900	149 275	176 100	286 438	242 400	363 100	-38 500	466 863	126 200	1 353 689	634 100
Kaupunkikehitys	0	0	60 000	2 600	160 000	-35 610	160 000	-1 400	160 000	124 800	160 000	102 800	700 000	193 190
Perusturvan toimialan hallinto ja yleiset keinot	0	0	0	0	13 500	0	81 000	10 400	129 000	72 300	145 000	0	368 500	82 700
Sosiaalisyö	0	0	500	100	1 300	1 200	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	0	5 700	3 900
Vanhus- ja vammaispalvelut	0	0	860 944	146 800	258 500	15 200	258 500	-183 800	258 500	-439 800	258 500	0	1 894 944	-461 600
Terveystyö	0	0	0	0	204 000	0	475 000	103 900	475 500	68 081	475 500	1 321 321	1 630 000	1 493 302
Kasvatus- ja opetuspalvelut	0	86 600	249 600	230 300	364 600	327 900	369 600	321 700	364 600	600 500	364 600	944 400	1 713 000	2 511 400
Vapaa-aikapalvelut	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Teknisen toimialan hallinto ja yleiset keinot	0	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	1 200	5 000	0	5 000	0	25 000	11 200
Tilahlallinto	0	0	405 500	105 900	143 500	391 600	177 500	134 400	2 097 500	219 500	2 097 500	621 400	4 921 500	1 472 800
Siivous- ja ruokapalvelut	0	0	54 000	52 000	54 000	47 000	234 000	83 000	234 000	95 000	234 000	158 000	810 000	435 000
Alueiden kunnossapito	0	0	34 600	52 400	33 400	5 600	33 400	3 600	33 400	22 600	33 400	6 400	168 200	90 600
YHTIENSÄ	0	86 600	1 758 157	723 000	1 387 075	933 990	2 081 738	716 700	4 121 900	725 781	4 241 663	3 280 520	13 590 533	6 466 592

Hallinnon osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Vuonna 2019 kaupungin sairauspoissaolopäivät vähenivät noin 3,5 päivää vuodesta 2018. Vuonna 2020 kaupungin sairauspoissaolot vähenivät noin 1,61 päivää vuodesta 2019 ja noin 5,14 päivää vuodesta 2018. Vuonna 2021 kaupungin sairauspoissaolot vähenivät noin 1,3 päivää vuodesta 2020 ja noin 6,4 päivää vuodesta 2018. Vuonna 2022 kaupungin sairauspoissaolot lisääntyivät noin 6,23 päivää vuodesta 2021 ja vähenivät noin 0,49 päivää vuodesta 2018. Vuonna 2023 kaupungin sairauspoissaolot vähenivät noin 6,82 päivää vuodesta 2022 ja noin 7,31 päivää vuodesta 2018. Huomioiden vertailussa pääosin sote-henkilöstön siirtyminen Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen 1.1.2023 lukien kaupungin sairauslomata vähenivät noin 1,54 päivää vuodesta 2022. Vuonna 2019 päivitettiin varhaisen tuen malli sekä otettiin käyttöön tuunatun työn malli ja etätyömahdollisuus. Vuoden 2020 aikana päivitettiin etätyömahdollisuutta ja -ohjetta sekä tuunatun työn mallia. Vakanssien täyttölu-

paprosessia kevennettiin keväällä 2019 siten, että lautakunnan käsittelyvaihe jätettiin pois. Täyttölupaa hakee esimiehen esityksestä toimialajohtaja ja sen myöntää joko kaupunginhallituksen henkilöstöjohtaja tai henkilöstöjohtaja niiden vakanssien osalta, joiden palkkamäärärahaavarauksia sisältyy hyväksytyyn talousarvioon. Vuonna 2020 otettiin käyttöön sähköinen täyttölupaohjelma Laura. Vuonna 2021 päivitettiin etätyöohjeistus vastaamaan normaaleja olosuhteita. Uudistettiin toimintamalleja – Hyvä käytös sallittu ja Varhainen välittäminen ja aktiivinen tuki, myös henkilöstön työhyvinvointisuunnitelma päivitettiin. Lisäksi laadittiin henkilöstöopas. Vuoden 2022 ja 2023 aikana työkyvyn säilyttämiseen ja parantamiseen liittyvät toimenpiteet olivat aktiivisessa käytössä.

Vuoden 2019 talousarviossa kaupungin toiminta-avustuksia vähennettiin 5 prosenttia. Loppuvuodesta 2018 lukien kaikki kaupungin viralliset toimielimet lukuun ottamatta vaalitoimielimiä ja vanhus- ja vammaisneuvostoa käyttivät sähköistä kokousmateriaalia. Vuonna 2020 vanhus- ja vammaisneuvosto piti ajoittain sähköisen kokouksen, mutta sähköiseen kokousmateriaaliin ei siirrytty. 1.8.2021 lukien aloittaneet vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto jatkoivat samalla käytännöllä. Vuoden 2024 alusta kaikilla muilla toimielimillä on sähköinen kokousmateriaali, paitsi vanhusneuvosto saa edelleen esityslistat myös paperipostina. Vuoden 2019 aikana kaupungin jäsenyydet yhdistyksissä tarkasteltiin, mutta yhdestäkään jäsenyydestä ei päätetty luopua vaan aiempien lisäksi tuli viisi uutta jäsenyyttä loppuvuonna 2018 - alkuvuonna 2020. Vuonna 2022 kaupunginhallitus päätti luopua kolmesta jäsenyydestä vuonna 2023. Vuonna 2023 kaupunginhallitus päätti pitää jäsenyydet muutoin ennallaan vuonna 2024, mutta lisäsi yhden uuden jäsenyyden.

Kaupunkikehityksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Vuonna 2019 tonttikaupan kasvattamiseksi osan omakotitalotonteista (Männikön alue) hintoja alennettiin 50 %. Lisäksi digimarkkinointia tehostettiin sisältömarkkinointikampanjalla. Alkuvuonna 2019 kaupunki oli myös mukana rakentamisen messuilla, joihin tonttiesite päivitettiin. Em. toimenpiteet eivät johtaneet myynnin lisäämiseen, vaan tonttikauppa väheni aiemmasta. Vuonna 2020 tonttikaupan kasvattamiseen ei kyetty panostamaan pääosin koronan aiheuttamien haasteiden vuoksi. Männikön alueen tonttien hintojen alennusta jatkettiin toistaiseksi. Toiminta keskittyi pääosin tulevaisuuden suunnitteluun ja myyntiponnisteluihin yleisesti taloutta tasapainottaviin kiinteistökauppoihin. Vuoden 2021 aikana järjestettiin asuintonttikampanja menestyksekkäästi. Vapaina olevat kerros- ja rivitalotontit kartoitettiin ja laitettiin myyntiin. Tonttikampanja toteutettiin vuonna 2022 ja 2023 ja toteutetaan myös vuonna 2024.

Vuonna 2019 kiinteistöveropohjan selvittämiseen ja kiinteistöverotulojen kasvuun liittyen tehtiin pilottiprojekti Toijalan Pätsiniemen alueella. Saatujen tietojen perusteella voitiin arvioida, että koko kunnan osalta tulojen lisäys olisi noin 10 %:n luokkaa. Vuonna 2020 toteutettiin FCG Oy:n tekemänä Toijalan taajaman keskusta-alueelle, Kurvolan alueelle sekä Turkuradan ja Lontilanjoen väliselle alueelle kohdentuva kiinteistöveroselvitys ja Blom Kartta Oy:n tekemänä Viialan taajaman Oopakan alueelle kohdentuva kiinteistöveroselvitys. Vuonna 2021 toteutettiin FCG:n tekemänä kiinteistöveroselvitys Toijalan taajaman keskusta-alueella jo tarkastettujen selvitysalueiden ympärillä. Vuonna 2022 selvitystyötä jatkettiin FCG:n tekemänä Jalannin eteläpuolisilla alueilla ja em. työ saatettiin loppuun vuonna 2023.

Vuonna 2019 ja 2020 yritysten määrän nettolisäys Akaassa oli noin 50 kpl ja vuoden 2021 aikana se pysyi samalla tasolla. Vuoden 2022 aikana nettolisäys puolittui edellisiin vuosiin nähden sodan ja globaalin taloustilanteen vaikutuksesta. Vuonna 2023 yritysten määrän lisäys oli 63 kpl ja lakanneita yrityksiä oli 48 kpl, joten nettolisäys oli 15 kpl. Pitkään jatkuneesta ja haastavasta taloustilanteesta sekä globaalista epävakauksesta huolimatta nettolisäys on ollut positiivista. Vuonna 2022 yrityksille laadittiin päivitettyä palvelulupausta. Viestintä- ja markkinointiresurssina tarvitaan sekä omaa että ostopalvelua. Viestinnän ja markkinoinnin rooli korostui entisestään koronan ja myös Akaan kasvun lähdeyttä käyntiin. Tonttien myynnin tukeminen ja kaupungin kasvu tarvitsee markkinointitoimenpiteitä ja jatkuva viestimistä. Vuoden 2020 talousarvion yhteydessä viestinnän ja markkinoinnin palvelujen ostojen määrärahoja lisättiin noin 50.000 euroa ja em. lisätyt taso säilyi vuosina 2021-2023.

Rakennustarkastuksen osalta selvitettiin naapurikuntien mahdollisuutta resurssin jakamiseen, mutta vuonna 2019 tähän ei nähty mahdollisuutta. Tilanne ei muuttunut myöskään vuonna 2020. Rakennusvalvonnan ja kaavoituksen osalta useat Pirkanmaan kunnat Akaa mukaan lukien tekivät rekrytointeja vuoden 2021 aikana. Rakennusvalvonnan ja kaupunkimittauksen mahdollista yhteistoimintaa ja organisoitumista kuntien välisenä yhteistyönä selvitettiin vuoden 2023 aikana ja selvitys jatkuu edelleen. Vuonna 2019 organisaatiomuutokset toteutettiin suunnitellusti mittaryhmän ja kaavoituksen osalta.

Perusturvan osalta suunnitellut toimenpiteet oli pääsääntöisesti toteutettu ennen toiminnan siirtymistä Pirkanmaan hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Asumispalvelujen asiakasmaksuja yhdenmukaistettiin julkisen ja yksityisen palvelutuotannon välillä ja lisäksi maksuihin lisättiin peruspalvelumaksu 1.3.2019 lukien. Vuoden 2021 asiakasmaksu-uudistus kuitenkin aiheutti mm. sen, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden käyttövarat nousivat ja siten asiakasmaksut hieman vähenivät. Osa maksuista poistettiin kokonaan. Kaikki asumispalvelut myös kilpailutettiin syksyllä 2018 ja menot saatiin sen vuoksi hieman vähennettyä. Asumispalvelujen uusi kilpailutus toteutettiin vuonna 2022 ja sopimuskausi alkoi vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa. Mäntymäen kiinteistön myyntiin ja palvelutuotannon ulkoistamiseen liittyvät säästöt jäivät kokonaan toteutumatta, koska 16.4.2019 Esperi Care Oy ilmoitti lopullisesti, ettei se allekirjoita hankintamenettelyn perusteella neuvoteltuja sopimuksia. Em. liittyneen vahingonkorvausasiaprosessin lopputuloksena Akaan kaupunki ja Esperi Care Oy tekivät sovintosopimuksen, jonka mukaan yhtiö maksoi kaupungille sovintosummaksi 300.000 euroa. Loppuvuonna 2020 perusturvalautakunta antoi selvityksen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle Mäntymäen valvonta-asiassa. Alkuvuonna 2021 kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi, että asukkaat siirretään Mäntymäestä muihin yksiköihin ja tehostetun palveluasumisen palvelutuotanto Mäntymäen kiinteistössä päättyy. Muutos tapahtui maaliskuuhun 2021 vaihteessa. Palvelutuotanto siirrettiin pääosin Attendon vuokratiloihin Toijalaan ja osa palveluista päätettiin ostaa yksityiseltä palveluntuottajalta. Loppuvuonna 2018 tarkasteltiin Havu-linnan vuokrasopimusta ja tehtyjen päivitysten johdosta tila-vuokrista saatiin säästöä 1.3.2019 lukien.

Perusturvassa oli olennaista kokonaisuuden hallinta ja palvelujen yhteinen suunnittelu ja toteuttaminen, jolloin kustannustehokkuus ja taloudellisuus saatiin toteutettua parhaiten. Perusturvassa palvelut harvoin olivat toisistaan riippumattomia tai vaikutuksiltaan koskivat vain yhtä toimijaa. Siten talouden tasapainottamisessakin oli yksittäisten toimenpiteiden kohdalla pystyttävä arvioimaan vaikutuksia

muihin toimijoihin ja minimoitava säästöjä tehdessä kustannusten kasvu muissa yksiköissä. Niinpä yksittäisen tavoitteen toteuttaminen ei voinut aina olla päämääränä vaan tavoitteena oli kokonaiskustannusten alenema. Kaikissa sote-palveluissa kustannuskehitystä pyrittiin hillitsemään vahvistamalla ehkäiseviä palveluja ja siten vähentämään kalliimpien palvelujen tarvetta.

Monet perusturvan tavoitteista liittyivät hyvinvointikeskuksen rakentumiseen ja palvelutuotannon keskittymiseen niihin tiloihin. Toiminta alkoi uudessa hyvinvointikeskuksessa elokuun 2021 alussa. Toiminnallisten prosessien kehittäminen aloitettiin keväällä 2020 NHG:n tuella ja sitä jatkettiin syksyllä pilotoimalla perhekeskuksessa, aikuissosiaalityössä ja vastaanottopalveluissa uusia toimintatapoja. Pilotit onnistuivat hyvin ja niiden toimintojen kehittämistä jatkettiin vuonna 2021 ja jatkettiin edelleen vuonna 2022 valtakunnallisten sote-hankkeiden avulla. Tavoitteena oli kustannustehokkaat palvelut.

Tulevaisuuden kehittämiskohteena ja taloutta tasapainottavina tekijöinä nähtiin, että kuntalaisten hyvä matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus oli ensiarvoisen tärkeää kaikilla soten osa-alueilla. Hyvinvointikeskuksessa tuotettavien palvelujen moniammatillinen kehittäminen oli erityisen tärkeää, jotta palveluja saatiin kohdennettua kuntalaisille varhaisemmassa vaiheessa ja siten kustannukset pidettyä paremmin hallinnassa. Tätä työtä aloitettiin vuonna 2020 ja kehittämistyö jatkui myös vuonna 2022 erityisesti sähköisten palvelujen kehittämisenä. Tulevaisuuden sote-palvelujen kehittämistä ohjasi Sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustukset ja niiden avulla rahoitettavat hankkeet Pirkanmaalla. Vuoden 2021 lopussa päättynyt Komasa-hanke toteutui koko Pirkanmaalla huomattavasti arvioitua vaatimattomammin, mutta Akaassa avustusta saatiin kohdennettua mm. Alue-Pegasokseen, OmaOloon ja kuntalaisten digiky-selyyn. PirSote-hanke jatkui vuonna 2022 ja jatkui vielä hyvinvointialueen toteuttamana vuonna 2023. Vuonna 2022 käynnistyi PirKoti-hanke, jossa tavoitteena oli kehittää kotihoitoa koko Pirkanmaan alueella ja hankkeen oli tarkoitus palvella koko hyvinvointialuetta. Vuoden 2023 alusta Akaan kaupunki saa vuokratuloa mm. hyvinvointikeskuksesta Pirkanmaan hyvinvointialueelta.

Sivistyksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Vuosina 2018-2020 varhaiskasvatuksessa tapahtui henkilöstövähennyksiä. Vuosina 2018-2023 tarvikeostot ja matkakustannukset vähenivät. Ostopalvelun uusi sopimuskausi alkoi 1.8.2018 lukien ja päättyi 31.7.2022.

Kouluverkko- ja koulun valmistelu on käynnissä ja yksi osa on konkretisoitunut Kylmäkosken koulun valmistuttua syyslukukaudeksi 2019, toinen Viialan yhtenäiskoulun uudisrakennusratkaisussa kesällä 2019. Viialan yhtenäiskoulu valmistui ja otettiin käyttöön syksyllä 2023. Toijalan alueen alakoulu, ns. Nappilan koulu, rakentamispaikeasta tehtiin päätös marraskuussa 2021. Kouluverkko selvitys jatkuu Toijalan osalta edelleen keväällä 2024. Nappilan rakennushanke viivästyy kaavavalituksen vuoksi. Vaativan erityisen tuen oppilaiden opetus toteutuu syksyllä 2023 käyttöön otetussa uudessa Viialan yhtenäiskoulussa. Virkarakenteen optimointia on tarkasteltu. Vuonna 2019 koulukuljetukset kilpailutettiin ja uusi sopimuskausi alkoi 1.8.2019. Vuonna 2021 tehtiin päätös koulukuljetusten kahden optiovuoden käyttöönotosta. Vuonna 2023 koulukuljetukset kilpailutettiin ja uusi sopimuskausi alkoi 1.8.2023.

Lukion oppilasmäärän tavoiteltu 72 uuden opiskelijan kasvu ei toteutunut, lukiossa aloitti vain 36 uutta opiskelijaa syksyllä 2019. Opiskelupaikkaa hakeneille 9. luokan oppilaille suoritettiin kysely, jonka tulosten pohjalta aloitettiin Akaan lukion markkinoinnin suunnittelu seuraavaa lukukautta varten. Vuonna 2020 Akaan lukiossa aloitti 49 uutta opiskelijaa. Vuonna 2021 Akaan lukiossa aloitti 55 uutta opiskelijaa, joista 49 oli lukion opiskelijana joulukuussa 2021. Vuonna 2022 Akaan lukiossa aloitti 46 opiskelijaa. Vuonna 2023 Akaan lukiossa aloitti 55 opiskelijaa. Lukion houkuttelevuutta lisätty esimerkiksi painotusvaihtoehtoja lisäämällä. Akaan lukio toimii yhteistyössä Vantaan Sotungin etälukion kanssa. Lisäksi Akaan lukio tekee yhteistyötä Valkeakosken aikuislukion kanssa ja yhteistyö on lisääntynyt vuodesta 2020 alkaen.

Teknisen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Tila-hallinnossa on pudotettu tyhjien kiinteistöjen osalta vähintään lämmöt perus-lämmölle ja ilmanvaihto on pois päältä/ osateholla. Hirvialhon koulun lämmöt, sähköt ja ilmanvaihto katkaistiin syksyllä 2019 ja koulu purettiin vuonna 2020. Vuoden 2019 aikana monitoimitalon kiinteistöhoito otettiin omaan hoitoon. Kiinteistöhoito toimintamallia on kehitetty. Talotekniikan seurantalupalveluiden osalta Enegia-energihallintapalvelusopimus irtisanottiin vuoden 2019 ai-kana, koskenut 7 kohdetta. Asiantuntijapalvelujen tarve on ollut arvioitua suurempi. Teknisen toimen kokonaisluokkustusta/toimintamallin muutosta ei ole selvitetty. Vuoden 2019 aikana tehtiin myyntipäätös ns. Vainionlahdesta, mutta ostajat peruivat kaupan, joten yhtään kiinteistöä ei myyty. Vuonna 2020 myytiin Vainiolahti ja As Oy Tuliketun asunto-osake. Vuonna 2021 myytiin As Oy Viialan Valkoapilan asunto-osake. Vuonna 2022 ja 2023 ei ollut myyntejä.

Siivous- ja ruokapalvelujen organisaation muutoksen johdosta mm. ruokapuolen lähiesimiesten määrä on vähentynyt. Vuoden 2019 alusta ulkoistettiin Akaan alueen kotipalveluateriat ja vuoden 2019 lopussa kilpailutettiin ruokakuljetukset ja uusi sopimuskausi alkoi 1.1.2020. Vuonna 2022 kilpailutettiin ruoka-kuljetukset ja uusi sopimuskausi alkoi 1.1.2023. Vuonna 2022 kilpailutettiin myös kotipalveluateriat ja uusi sopimuskausi alkoi 1.6.2022, toiminta siirtyi hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Vuoden 2019 lopussa valtuusto päätti, että Akaan kaupungin ruokapalveluiden uusi palvelutuotantomalli muodostuu uudesta keskuskeittiöstä sekä käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan teollisuudelta ja elintarviketuottajilta ostettavista raaka-aineista lähiruoka huomioiden. Vuonna 2020 hyväksyttiin Keskuskeittiön hankesuunnitelma ja käynnistettiin suunnittelu. Vuonna 2021 kilpailutettiin Keskuskeittiön urakka ja valittiin urakoitsija. Rakennustyöt alkoivat keväällä 2022 ja keittiö luovutettiin kaupungille 27.4. ja otettiin käyttöön 22.5.2023 asteittain. Vuonna 2019 Atop-mitoituksia tarkistettiin koulujen ja päiväkotien osalta. Vuonna 2020 mitoitettiin monitoimihalli, hyvinvointikeskus ja Torkonkartano ja lisäksi Ylönpihan päiväkotitoisen kerran. Tässä yhteydessä tehtiin myös palvelukuvaukset päiväkoteihin ja kouluihin. Vuonna 2021 mitoitukset tehtiin Tarpiakotiin, Havulinnaan ja hyvinvointikeskukseen. Vuonna 2022 valmisteltiin vuoden 2023 aikana tapahtunutta VYK:n ja keskuskeittiön käyttöönottoa.

Vuosien 2019-2020 aikana ja vuosina 2022-2023 alueiden kunnossapidon käytöstä poistettuja välineitä on huutokaupattu. Vuodelle 2021 ei ajoittunut huutokauppaa. Katuvalaistuksessa on vaihdettu led-valaisimiin investointimäärärahojen puitteissa. Vuoden 2019 aikana talvikunnossapito kilpailutettiin ja omana työnä tehtävät alueet tarkasteltiin samassa yhteydessä. Uusi sopimuskausi alkoi

1.11.2019, ensimmäinen optiokausi talvi 2022-2023 ja toinen optiokausi talvi 2023-2024 otettu käyttöön. Kahden alueen osalta toimittajat eivät olleet halukkaita optioiden käyttöön. Toinen alue otettiin omaan hoitoon ja toinen alue kilpailutettiin erikseen. Vuonna 2019 otettiin alueiden kunnossapidossa käyttöön lupapiste.fi –palvelu lupamaksuihin liittyen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että lähtökohtaisesti on toimittu talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti. Kokonaisuuden kannalta keskeinen kysymys talouden tasapainottamisen onnistumisessa on edelleen päätöksenteon johdonmukaisuus ja säästötavoitteisiin sitoutuminen kaikilla päätöksenteon tasoilla, valmistelijoiden sitoutuminen asetettuihin tavoitteisiin sekä jatkuva tilannekuvan arviointi ja seuranta kokonaisuutena ja toimialoittain. Huomioitavaa on, että talouden tasapainoa edesauttavia muutoksia tehdään jatkuvasti myös ohjelman ulkopuolella. Mm. valtuusto hyväksyi 18.12.2019 § 77 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 yhteydessä ja 9.12.2020 § 68 talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2021-2025 yhteydessä myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä. Olennaista on jatkossakin toimia talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti sekä pitää maltillinen linja ns. vapaaehtoisissa/ va-linnanvaraisissa henkilöstö- ja menolisäyksissä. Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen siirtyminen Pirkanmaan hyvinvointialueelle toi merkittävän muutoksen kaupungin toiminta- ja taloussympäristöön.

Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020-2024/ Tasapainottamistoimenpiteet 2020-2024

Valtuusto hyväksyi 18.12.2019 § 77 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024, johon sisältyy uusia talouden tasapainottamistoimenpiteitä 2020-2024, joiden arvioitu vaikutus vuodelle 2020 on 2.254.600 euroa, vuodelle 2021 845.000 euroa, vuodelle 2022 423.700 euroa, vuodelle 2023 ja 2024 1.057.900 euroa.

Em. toimenpiteiden toteutuminen vuonna 2023 on esitetty liitteet-osassa s. 164-179.

Talousarvio 2021 ja taloussuunnitelma 2021-2025/ Tasapainottamistoimenpiteet 2021

Valtuusto hyväksyi 9.12.2020 § 68 talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2021-2025, johon sisältyy uusia talouden tasapainottamistoimenpiteitä 2021, joiden arvioitu vaikutus vuodelle 2021 on 5.154.400 euroa.

Em. toimenpiteiden toteutuminen vuonna 2021 on esitetty liitteet-osassa s. 180-181.

1.6 ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Akaan kaupungin vuoden 2023 tilinpäätös muodostui 600.800 euroa ennakoitua paremmaksi ollen 600.800 euroa ylijäämäinen. Vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen taseen yli-/alijäämätilillä on ylijäämää yhteensä 1.085.000 euroa.

Akaan kaupungin vuoden 2024 talousarvio on lähtökohdaltaan 206.000 euroa ylijäämäinen ja suunnitelmavuodet 2024-2028 yhteensä 38.134 euroa ylijäämäinen. Lähtökohtaisesti talousarvioon 2024 ja taloussuunnitelmaan 2024-2028 on sisällytetty valtuuston 28.8.2013 § 64, 17.6.2015 § 41 ja 24.10.2018 § 85 hyväksymien talouden tasapainottamisohjelmien mukaiset toimenpiteet sekä valtuuston talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 ja talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2021-2025 hyväksymisen yhteydessä päättämät tasapainottamistoimenpiteet. Lisäksi taloussuunnitelmaan 2024-2028 on sisällytetty myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä. Huomioitavaa on kuitenkin, että taloussuunnitelmaan liittyy paljon epävarmuustekijöitä (mm. tasapainottamisrivi 1.185.000 euroa/ vuosi vuosille 2025-2028), joten edelleen on olennaista löytää ja toteuttaa kestäviä ratkaisuja kaupungin taloudellisen tasapainon ja tulevaisuuden turvaamiseksi.

1.7 KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä

Kaupungin organisaatiossa jatkettiin kertomusvuonna talouden tasapainottamisohjelman toteuttamista. Tasapainottamisohjelmaan sisältyi myös palvelurakenteisiin tai palveluiden organisointiin liittyviä muutoksia, jotka vaikuttavat henkilöstömääriin ja henkilöstökuluihin. Tehdyt toimenpiteet ovat painottuneet lähinnä toiminnan kehittämiseen ja muuttamiseen sekä uusien toimintatapojen ja johtamismallien- ja käytäntöjen omaksumiseen.

Kertomusvuoden syksyllä aloitettiin henkilöstöä koskevat muutosneuvottelut ja niiden tuloksena tehtiin päätöksiä muutaman vakanssin lakkauttamisesta ja palvelussuhteiden päättämisestä sekä määräaikaisten vakanssien täyttämättä jättämisestä. Päätökset vaikuttivat ja vaikuttavat jatkossa monen toimintayksikön arkeen henkilörakenteen muuttuessa sekä työn ja sen toteuttamistavan tai uudelleenorganisoinnin johdosta.

1.1.2023 sote-hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Kaupungin sote-tehtävissä toimiva henkilöstö siirtyi liikkeenluovutusperiaattein Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen. Kaupungin palveluksesta siirtyi Pirhan palvelukseen yhteensä 437 viranhaltijaa/työntekijää, joista vakinaisessa palvelussuhteessa ennen siirtoa oli 366 henkilöä. Siirtyneistä 27 työskenteli sote-tehtävien tukitehtävissä (ict-, toimisto- ja ruoka- ja siivoushuollon tehtävät) ja 22 henkilöä oli esihenkilöasemassa.

Sote-siirrosta johtuva muutos henkilöstömäärässä vaikeuttaa henkilöstöön liittyvien tunnuslukujen vertailtavuutta suhteessa edellisten vuosien tunnuslukuihin. Vertailtavuus ei ole kertomusvuoden osalta relevanttia ja eikä anna osaltaan oikeaa kuvaa. Tässä osiossa tunnuslukuvertailussa ei ole miltään osin vähennetty poistuneen perusturvatoimen osuutta toisin kuin toimintakertomuksen liitteessä olevassa henkilöstökertomuksessa on joiltakin osin niin menetelty.

Kertomusvuoden päättyessä Akaan kaupungin henkilöstön kokonaismäärä oli 539 (31.12.2022 985), henkilötyövuosina 518 (947). Vakinaisessa palvelussuhteessa oli 411 henkilöä (766). Määräaikaisten henkilöstön osuus henkilöstöstä oli 23,75 % (19,29 %). Osa-aikaisia koko henkilöstöstä oli edelleen 11,6 % (15 %).

Henkilöstön määrän ja henkilötyövuosien kehitys vuosina 2020 - 2023

Henkilöstön määrä	v. 2020	v. 2021	v. 2022	v. 2023
Vakinaiset	757	726	766	411
Määräaikaiset	223	240	190	119
Tukityöllistetyt ja oppisopimus	15	19	29	9
YHTEENSÄ	995	985	985	539
HTV	957,6	944,9	946,6	517,8

Henkilöstön rakenne

Vakituisesta henkilöstöstä oli naisia 81,79 % (88,25) ja miehiä 18,25 % (11,75). Kokonaishenkilöstöstä naisten lukumäärä oli 446 (859) ja miesten 93 (126). Kokonaishenkilöstön osalta sukupuolijakaumassa naisten määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna.

Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden päättyessä tasan 49 vuotta (48 v.). Koko henkilöstön keski-ikä oli 47,3 vuotta (47 v.).

Eläköityminen

Kertomusvuonna kaupungin palveluksesta jäi eläkkeelle 19 henkilöä (31), joista vanhuuseläkkeelle jääneiden määrä oli 14 henkilöä (23). Akaan kaupungin eläköityminen on vähän valtakunnallista keskiarvoa vähäisempää.

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannusten kehitys vuosina 2020 – 2023

	v. 2020	v. 2021	v. 2022	v. 2023
Palkat sivukuluihin (1.000 euroina)	44.740	46.010	46.586	26.387
Osuus toimintakuluista (%:na)	39,90	37,74	33,66	55,14
Muutos henkilöstökuluissa	-0,17	2,84	1,25	-43,36

Sairauspoissaolot

Kertomusvuonna sairauspoissaolopäiviä henkilötyövuotta kohden oli keskimäärin 17,39 (23,55) kalenteripäivää, työpäiviksi muutettuna noin kymmenen päivää (15 pv.). Niiden määrä on vuoteen 2022 verrattuna on vähentynyt 6,16 päivällä (+6,23 pv.). Lyhyiden sairauspoissaolojen määrä (sairauspoissaolot omalla ilmoituksella esimiehen luvalla) ovat sen sijaan lisääntyneet ollen nyt 1.982 päivää, prosenttiosuus kaikista sairauspoissaolopäivistä yli viidennes.

Sairauspoissaolojen kehitys vuosina 2020 - 2023

	v. 2020	v. 2021	v. 2022	v. 2023
Sairauspoissaolopäiviä (kalenteripäivinä) yhteensä	18.099	16.591	22.279	9.006
Sairauspoissaoloja/henkilötyövuosi (kalenteripäivinä) yhteensä	18,91	17,32	23,55	17,39

Sairauspoissaoloihin pyritään vaikuttamaan varhaisen välittämisen ja aktiivisen puuttumisen mallin käyttöä tehostamalla. Yhteistyössä työterveyshuollon, esihenkilöiden, henkilöstöpalveluiden ja työsuojelun edustajien kanssa selvitetään, miten työssä selviytymistä voidaan tukea pitkien poissaolojen jälkeen, onko työoloilla yhteyttä sairastavuuteen ja miten kaupunki työnantajana voi osaltaan tukea ja kannustaa henkilöstöä omaehtoiseen terveydestä ja kunnosta huolehtimiseen.

Henkilöstön kehittäminen

Koulutuspäiviä koko henkilöstöä kohden oli raportoinnin mukaan keskimäärin 0,85 päivää (1,48), vakinaisen henkilöstön osalta päiviä oli keskimääri 1,54 (1,90 pv.) Koulutuspäivien määrä on vähentynyt noin puolella päivällä edelliseen vuoteen verrattuna.

Koulutuspäivien määrän kehitys vuosina 2020 - 2023

	v. 2020	v. 2021	v. 2022	v. 2023
Ammatillisen henkilöstökoulutuksen koulutuspäiviä/henkilö (vakituinen henkilöstö)	1,67	2,80	1,90	1,54

I.8 ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 15.12.2022 (§ 91) kaupungin uuden hallintosäännön, joka tuli voimaan vuoden 2023 alusta lukien. Hallintosäännössä määritellään toimielinorganisaation uusi kokoonpano. Hallintosäännön II luku sisältää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat määräykset. Akaan kaupungin sisäisen valvonnan ohje hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2.3.2010 § 48. Ohjeessa huomioidaan yhtenä osana myös riskienhallinnan järjestäminen. Riskienhallinta on tietoista, suunniteltua ja jatkuvaa työtä kaupungin toimintoja uhkaavien riskien tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi.

Strategiset riskit

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 15.6.2022 § 39 Akaan kaupungin strategian päivityksen vuosille 2022-2026.

Sujuvan arjen Akaa 2026

Sujuvan arjen Akaassa on helppoa ja kotoisaa asua, tehdä töitä ja harrastaa. Kasvava Akaa vetää puoleensa asukkaita ja yrittäjiä. Meillä on aikaa elää, ja Akaan erilaisiin kaupunginosiin on helppo ihastua.

Toimintaamme ohjaavat arvot

Asukaskeskeisyys; Yhteisöllisyys; Turvallisuus; Rohkeus

Akaa on kasvava ja elinvoimainen kaupunki

Akaa tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet asumiseen

Akaa houkuttelee investoimaan ja tarjoaa kilpailukyisen yrittämisen ympäristön

Akaassa tapahtuu

Akaa on lähellä ja helposti saavutettavissa

Akaalainen arki on sujuvaa ja palvelut saatavilla

Akaassa on tehokkaat ja toimivat liikenneyhteydet

Akaassa liikkuminen on turvallista ja sujuvaa

Akaa pitää huolta asukkaistaan

Akaalaisten hyvinvointi ja terveys lisääntyvät

Akaalaisten osaaminen lisääntyy

Akaassa kehitetään rohkeasti ja kestävästi

Akaa hyödyntää digitalisaatiota

Akaa ottaa käyttöön ekologisesti kestäviä ratkaisuja

Akaa on houkutteleva ja arvostava työnantaja

Akaassa henkilöstö viihtyy työssään

Strategisia päämääriä tarkennetaan toimenpideohjelmissa.

Strategia ohjaa valmistelua ja päätöksentekoa kaikilla tasoilla. Strategian tukena on toimenpideohjelmat. Valtuusto hyväksyi 22.2.2023 § 3 toimenpideohjelmat vuosille 2023-2024: henkilöstöohjelma, elinvoima- ja kaupunkiympäristöohjelma ja sivistysohjelma. Kaupunki-strategiasta ja toimenpideohjelmissa johdetaan talousarvion ja suunnitelmakauden sitovat tavoitteet, joita seurataan vuosittain talousraportoinnin ja henkilöstökertomuksen yhteydessä.

Strategian linjausten mukaan Akaan henkilöstö viihtyy työssään. Henkilöstöön liittyvät kriittiset menestystekijät ovat

- Akaa huolehtii henkilöstöstään
- kaupunki on kannustava, joustava ja luotettava työnantaja
- Akaa kouluttaa henkilöstöään.

Valtuuston 28.8.2013 § 64, 17.6.2015 § 41 ja 24.10.2018 § 85 hyväksymät talouden tasapainottamisohjelmat ohjaavat sekä strategisella tasolla että yksittäisten toimenpiteiden kautta kiinnittämään erityistä huomiota kustannustehokkuuteen. Strategian jalkauttaminen ja käytäntöön vieminen vaatii esihenkilöiltä aktiivista työpanosta. Valtuusto hyväksyi 18.12.2019 § 77 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 yhteydessä ja 9.12.2020 § 68 talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2021-2025 yhteydessä myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä. Perusturvan osalta toimenpiteiden toteuttaminen päättyi kaupungin toimesta vuoden 2022 lopussa.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen siirtyminen hyvinvointialueelle toi merkittävän muutoksen kaupungin toiminta- ja taloussympäristöön. Kaupungin palveluksesta siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen yhteensä 437 henkilöä, joista 22 oli esihenkilötehtävissä. Kaupungin tehtäviin kuuluu edelleen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Vuoden 2025 alusta työvoimapalvelut ovat siirtymässä kunnille, mikä on tuomassa jälleen uuden muutoksen kaupungin toiminta- ja taloussympäristöön.

Merkittävä kunnallistaloudellinen riski liittyy Suomen elinkeinoelämän kehitykseen jatkossa. Elinkeinoelämän tilanteen vaikutukset mm. työllisyyteen ja verotuloihin koskettavat kuntaa.

Kiinteistöjen kunto, erityisesti sisäilmaongelmat sekä mahdollisesti tarvittavien väistötilojen puute on merkittävä toimintaan liittyvä riski. Kaupungilla on myös riski olla huolehtimatta (olla investoimatta) toimitilojensa kunnosta ja käytettävyydestä palveluihin. Tässä tapauksessa riskinä on mm. palveluiden mahdollinen siirtyminen etämmälle kuntalaisista.

Taloudelliset riskit

Vuoden 2023 lopussa kaupungin taseeseen kertynyt ylijäämä on noin 1,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 talousarvio on 206.000 euroa ylijäämäinen. Huomioitavaa on, että taloussuunnitelmaan liittyy paljon epävarmuustekijöitä, joten edelleen on olennaista löytää ja toteuttaa kestäviä ratkaisuja kaupungin taloudellisen tasapainon ja tulevaisuuden turvaamiseksi. Talouden tasapainottamisohjelmien mukaisten toimenpiteiden toteuttamisessa onnistuminen on keskeistä. Vuoden aikana taloudellisia riskejä arvioidaan ja ehkäistään seuraamalla talouden toteumaa säännöllisesti ja puuttamalla negatiivisiin poikkeamiin.

Vuoden 2023 lopussa opetuskäytöstä poistuneiden koulujen tasearvot ovat seuraavat: Viialan taajamassa Keskustan koulun 3.669.620,32 euroa (sis. liikuntahallin osuuden 0 euroa), Rasin koulun tasearvo 12.303,44 euroa ja päiväkodin tasearvo 208.363,47 euroa, yhteensä 220.666,91 euroa, yhteensä em. tasearvot 3.890.287,23 euroa. Vuodelle 2023 sisältyy kertaluonteinen lisäpoisto, 705.000 euroa, Keskustan koulun tasearvoon. Vuonna 2023 Akaan kaupunki on tehnyt kymmenen vuoden määräaikaisen vuokrasopimuksen AKA Innovationin kanssa Viialan keskustan koululta ja toiminta koululla on käynnistynyt. Tilojen vuokrausaste vuoden 2023 lopussa 1.500 m² ja vuoden 2024 lopussa vähintään 3.000 m². Rasin koululta on vuokrattu tiloja Pirkanmaan hyvinvointialueelle varastointikäyttöön. Rasin alueen rakennusten myyntiä selvitetään yhteistyössä teknisen toimen ja kaupunki kehitystoimen kesken. Vuoden 2021 aikana tehtyjen päätösten johdosta tehostetun palveluasumisen tuotanto Mäntymäen kiinteistössä päättyi huhtikuussa 2021 ja työ- ja päivätoiminta Resinan toiminta siirtyi ao. kiinteistöön syksyllä 2021 ja toiminta rakennuksessa jatkuu. Mäntymäen kiinteistöstä on vuokrattuna Pirkanmaan hyvinvointialueelle määräaikaisesti 31.12.2025 asti. Vuoden 2023 lopussa Mäntymäen kiinteistön tasearvo on 303.265,67 euroa ja entisen Kylmäkosken Aseman koulun 0 euroa.

Akaan kaupungin tilinpäätöksiin 2017-2023 on sisällynyt merkittäviä Viialan ja Kylmäkosken taajaman koulujen sisäilmaongelmista ja niiden aiheuttamista väistötilatarpeista aiheutuneita kustannuksia. Molempien taajamien osalta väistötiloista aiheutuu kustannukset koulujen osalta ovat päättyneet. Viialassa on päiväkotien lisätilatarvetta paikattu Viialan koulun väistötilakäytössä olleen tilaelementin muuttamisella päiväkotikäyttöön ja vuokrasopimuksen jatkamisella enintään 30.6.2026 asti. Varhaiskasvatuksen tulevaisuuden palveluverkkotyö on käynnissä, jolla on taloudellisia vaikutuksia investointien, vuokra-/leasingkulujen ja mahdollisten väistötilakustannuksien muodossa.

Kaupungilla on myös eri oikeusasteissa vireillä muutostenhakuihin liittyviä asioita, joista voi tulla taloudellisia seuraamuksia.

Kaupungin poistotasoon on vaikuttanut merkittävästi vuoden 2013 alusta voimassa ollut poistosuunnitelma, jonka mukaan hallinto- ja laitosrakennusten poisto-aika on 20 vuotta. Vanhan rakennuskannan lisäksi viime vuosille on ajoittunut isoja rakennushankkeita mm. Akaan uusi hyvinvointikeskus, Viialan liikuntahalli, Viialan yhtenäiskoulu ja Keskuskeittiö ja myös voimassa oleva taloussuunnitelma sisältää rakennusinvestointeja mm. Toijalan alakoulu. Valtuusto hyväksyi 18.12.2019 § 77 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 yhteydessä myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä, joihin sisältyy myös poistosuunnitelman muutoksia tietyissä kohteissa, mutta niiden toteutuminen edellyttää valtuuston erillispäätöksiä teknisen toimen laatimien perusteiden pohjalta. Valtuusto päätti 11.11.2020 § 59 poistosuunnitelma/ rakennuskohteiden poistoaikojen muuttamisesta hyväksyä liitteessä esitetyt rakennusten poisto-aikojen muutokset 1.1.2020 alkaen 1.1.2013 poistosuunnitelmasta poiketen. Em. mukaan valitut vanhat kohteet ja Kki koulu ovat seuraavat: Ylpönpihan päiväkotiki uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Tarpiakoti uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Torkonkartano uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Toijalan yhteiskoulu uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Kylmäkosken uusi koulu uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Viialan kirjasto Vilku uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Monitoimihalli uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Monitoimihallin squash-tilojen ja kuntosalin peruskorjaus uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Sampola uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Savola-koti uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Sipilä-koti uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Akaan paloasema uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.). Em. mukaan valitut uudet kohteet ovat seuraavat: Akaan hyvinvointikeskus, valmistuu v. 2021, uusi poisto-aika 50 v., Viialan yhtenäiskoulu, valmistuu v. 2023, uusi poisto-aika 50 v., Viialan liikuntahalli, valmistuu v. 2022/2023, uusi poisto-aika 50 v., Keskuskeittiö, valmistuu v. 2022/2023, uusi poisto-aika 50 v.

Vuoden 2023 lopussa kaupungin lainakanta on 91,1 miljoonaa euroa eli noin 5.549 euroa/ asukas. Manner-Suomen kuntien lainakanta on 3.323 euroa/ asukas, joten kaupungin lainakanta on 2.226 euroa/ asukas enemmän. Taloussuunnitelmakaudella 2024-2028 kaupungin lainakannan arvioidaan kokonaisuutena kasvavan.

Vuoden 2023 lopussa kaupungin lainakannasta on kiinteäkorkoisia lainoja noin 49 prosenttia ja vaihtuvakorkoisia lainoja noin 51 prosenttia. Korkosuojauksilla on nostettu lainasalkun suojausastetta. Vuoden 2021 alussa alkoi 22,0 miljoonan euron korkosuojaus. Vuoden 2023 loppupuolella nostettiin 13,0 miljoonan euron laina 20 vuoden laina-ajalla, vaihtuvalla korolla. Kaupungilla on maksuvalmius-riskin hallintatoimenpiteinä 4,0 miljoonan euron luottolimiitti konsernitalissa ja 30 miljoonan euron kuntatodistusohjelma.

Akaan kaupungilla on omavelkaisia takauksia samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta yhteensä 7.382.598,74 euroa 31.12.2023 tilanteessa: Akaan Vuokra-asunnot Oy 137.930,92 euroa, Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä 116.197,52 euroa, Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteistöt Oy 4.522.370,30 euroa ja Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie 6 2.606.100 euroa. Akaan Vuokra-asunnot Oy:n toimintaan vaikuttaa olennaisesti vuokra-asuntojen käytöstä.

Kaupungilla ei ole tällä hetkellä lunastussopimuksia teollisuushalleja koskien. Vuonna 2014 Puskuritie 6:n halli siirtyi lunastussopimuksen purkamisen johdosta kaupungin omistamaksi ja hallinnoimaksi rakennukseksi ja on tällä hetkellä pääosin vuokrattuna SSAB Oy:lle. Vuoden 2020 aikana valtuusto päätti 11.6.2020 § 17 hyväksyä Koy Puskuritie 6:n perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen sekä 11.11.2020 § 60 myöntää 80 %:n omavelkaisen takauksen perustettavan Koy Puskuritie 6:n enintään 3.723.000 euron lainalle kaupan toteuttamiseksi. Perustettava Koy Puskuritie 6 on Akaan kaupungin 100 %:n omistuksessa oleva keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö ja em. kaupassa Akaan kaupunki myi yhtiölle teollisuushalli-kiinteistön (aikaisemmin ns. Tamglass/ Takoma ja myöhemmin Puskuritie 6 -teollisuushalli) osoitteessa Puskuritie 6, kiinteistötunnus 20-5-9-4, tontin pinta-ala 30.442 m² ja kiinteistön pinta-ala 4.886+ krsm²

kauppahintaan 3.580.000 euroa, josta varainsiirtoveroa maksettiin 143.200 euroa. Em. kauppa toteutui 31.12.2020, joten vuodelle 2020 kohdentui myynnistä pysyvien vastaavien myyntivoittoa yhteensä 2.109.205,03 euroa. Jatkossa kaupunki maksaa yhtiön vastikkeet kokonaisuudessaan ja saa kuten aiemminkin ulkoiset vuokratulot. Lisäksi kaupunki saa yhtiöltä takausprovision ja kiinteistöveroa. Vuoden 2021 aikana toimistotiloissa ollut kotihoitoyksikkö muutti hyvinvointikeskukseen. 1.4.2022 lukien Työpaja Horisontin toiminta siirtyi vaiheittain ao. tiloihin ja tilasta on vuoden 2023 alusta vuokrasopimus Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Alkuvuonna 2015 valmistui Elematic Oy:lle sopimuksen mukaisesti rakennettu ja pitkäaikaisesti, 15 vuodeksi, vuokrattu teollisuushalli. Elematic Oy:n ns. vanhan hallin vuokrasopimusta jatkettiin edelleen viidellä vuodella 1.1.2022 lukien. Vuoden 2021 aikana valtuusto päätti myös kaupungin 100 %:n omistuksessa olevan keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön perustamisesta, Koy Akaan Elehallit. Valtuusto myönsi yhtiölle 80 % omavelkaisen takauksen em. kahden teollisuushalli-kiinteistökaupan toteuttamiseksi. Valtuuston päätöksestä tehtiin valitus hallinto-oikeuteen, joten asia ei toteutunut vuonna 2021. Hämeenlinnan hallinto-oikeus päätti 15.5.2023 hylätä valituksen ja em. päätös on saanut lainvoiman. Em. johdosta päätökseen liittyviä toimenpiteitä voidaan tehdä. Talousarviossa 2024 ja taloussuunnitelmassa 2024-2028 on oletettu yhtiöittämisen tapahtuvan vuoden 2024 alussa, mutta toimeenpano on edelleen kesken maaliskuussa 2024.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen siirtyminen hyvinvointialueelle toi merkittävän muutoksen kaupungin taloussuunnitelmassa. Lisäksi vuoden 2025 alusta työvoimapaalvelut ovat siirtymässä kunnille, mikä on tuomassa jälleen uuden muutoksen kaupungin taloussuunnitelmassa.

Toiminnalliset riskit

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen siirtyminen Pirkanmaan hyvinvointialueelle toi merkittävän muutoksen kaupungin toimintaympäristöön. Vuoden 2025 alussa on tulossa TE-palvelujen siirto kunnille. Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 25.10.2023 (§ 69) Tampereen seudun yhteistoimintasopimuksen ja suunnitelman palvelujen järjestämiseksi koskien TE-palvelujen siirtoa kunnille. Uudistuksen tavoitteena on lisätä työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Uudistuksessa Tampere muodostaa pääosin Pirkanmaan kuntien kanssa yhteisen työllistämisen alueen, jossa Tampere toimii yhteistoiminta-alueen vastuukuntana vastaten sopimusperusteisesti julkisten työvoimapaalvelujen järjestämisessä. Osa kaupungin työllisyyspalvelujen henkilöstöstä siirtyy liikkeenluovutuksella Tampereen kaupungin palvelukseen.

Henkilöstöriskit liittyvät koko palvelussuhteen elinkaareen:

- rekrytointiin eli miten hoidetaan: työhön ottaminen, työhön perehdytys, työhön opastaminen, osaamisen varmistaminen ja kehittäminen, työhyvinvointi, koulutus, työssä eteneminen, urakierto
- palvelussuhteeseen liittyen: onko olemassa ohjeet ja toimintaperiaatteet turvallisuus- ja tietoturvasuhteista, onko vastuut määritetty ja tiedostettu, onko ohjeet liike- ja ammattisalaisuuksista ja tietoa-aineiston luokittelusta, sijaisuusjärjestelyistä ja avainhenkilöistä, tilapäistyövoiman käytöstä
- työyhteisön toimintaan
- osaamiseen ja avainhenkilöihin
- turvalliseen työpaikkaan
- matkustamiseen
- työkyvyn ylläpitoon ja työhyvinvointiin
- rikollisuuden ja vahingontekojen ehkäisyyn
- palvelussuhteen päättämiseen.

Osaavan henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet ovat merkittävä riski kunnan työvoimavaltaiselle palvelutuotannolle. Henkilöstön saatavuus on erällä aloilla viime vuosina heikentynyt (mm. asiantuntijatehtävät), mutta kertomusvuoden aikana tilanne on niiden osalta jokseenkin parantunut. Kaupungin toiminnoissa rekrytointihaasteet näkyivät kertomusvuoden aikana erityisesti varhaiskasvatuksessa ja erityisopetuksessa resurssivajeena. Riskin realisoiduminen näkyy mm. siinä, että varhaiskasvatuksessa sijaisten saatavuus on ollut erityisen haastavaa. Ratkaisumalleja on haettu toimialojen ja henkilöstöpalveluiden yhteistyöllä sekä esimerkiksi oppilaitosyhteistyötä tehostamalla ja oppisopimuskoulutusta lisäämällä. Myös rekrytointiviestintää on tehostettu. Henkilöstöriskinä on tunnistettu myös henkilöstön osaamistasoon vastaaminen nopeasti muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksissa. Myös henkilöstön työhyvinvointiin liittyvät riskit kasvavat merkittävästi, mikäli henkilöstövajeesta johtuva ylimääräinen kuormitus lisääntyy edelleen.

Henkilöstöä koskien noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, virka- ja työehtosopimuksia, kaupungin hallintosääntöä ja muita henkilöstöasioita koskevia määräyksiä, ohjeita ja päätöksiä.

Henkilöstöpalvelut-yksikössä koordinoidaan työnantaja- ja henkilöstöpolitiikkaa, kaupungin henkilöstövoimavarojen hallintaa, osaamisen kehittämistä, henkilöstön työhyvinvointia, johdetaan virka- ja työehtosopimusten tulkinta-, sopimus- ja neuvottelutoimintaa sekä työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa. Kaupunginjohtajalla ja henkilöstöjohtajalla on erityinen valvontavastuu henkilöstötyön osalta. Toimialojen operatiivinen johto vastaa prosessien toimivuudesta, kehittämisestä, ohjeistamisesta ja seurannasta. Kaikki henkilöstöhallintoa koskevat ohjeistukset löytyvät kaupungin intrasta.

Henkilöstön rakenne ja määrä mitoitetaan vastaamaan asetettuja tavoitteita. Tehtävät muuttuvat palvelutarpeen muuttuessa - työnantajalähtöisesti organisaatiomuutosten ja työjärjestelyjen takia sekä työntekijälähtöisesti työuralla uusiin tai vapautuviin työtehtäviin siirtymisten vuoksi. Jatkossa erittäin tärkeä kysymys on, miten kaupunki onnistuu vastaamaan palveluiden tuottamisen ja monipuolisuuden haasteisiin pitäen samalla huolta siitä, että henkilöstömäärä on asetettujen tavoitteiden mukainen.

Tulevaisuudessa muuttuneisiin olosuhteisiin (mm. talous, sote-ratkaisu, TE-palvelu-uudistus, henkilöstön saatavuus ja pysyvyys) nähdessä kaupungin tulee toteuttaa erilaisia rakenteellisia ja toiminnallisia ratkaisuja. Toimintatavat vaativat monipuolista kehittämistä ja tehostamista, jotta henkilöstömäärä on hallittua. Henkilöstöresurssit tulee kohdentaa oikein, mikä edellyttää joustavampia toimintatapoja, henkilöstön osaamisen monipuolisuutta ja laaja-alaisuutta ja sen hyödyntämistä, tehtäväkuvamuutoksia ja työnjaon uudelleen organisoimista sekä henkilöstön mahdollisuutta ja halua siirtyä tarpeen mukaan tehtävistä ja työyksiköistä toiseen. Hyvä suunnittelu vähentää henkilöstövähennysriskejä oleellisesti. Tavoitteena onkin erilaisin toimenpitein parantaa henkilöstön tuottavuutta kehittämällä mm. johtamista, ylläpitämällä ja parantamalla henkilöstön työhyvinvointia, osaamista ja motivaatiota.

Tietosuojalainsäädäntöä sovelletaan täysin kaikissa organisaatioissa Euroopassa. Lisäksi tietosuojalaki (1050/2019) tuli Suomessa voimaan 1.1.2019. Lailla täsmennetään ja täydennetään toukokuussa 2018 sovellettavaksi tulleen yleisen tietosuojasetuksen ((EU) 2016/679) sääntelyä. Samalla kumottiin vanha henkilötietodirektiiviin perustuva henkilötietolaki. Samanaikaisesti tietosuojalain kanssa astui voimaan laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa (1054/2018), jota sovelletaan toimivaltaisten viranomaisten käsitellessä henkilötietoja rikosasiassa.

Kaupunginhallitus hyväksyi 15.11.2011 § 330 tietoturvastrategian, käyttäjän tietoturvaohjeen tietoturvapaperiaatteineen. Kaupunginhallitus hyväksyi 27.3.2012 § 102 tietoturvapoikkeamiin reagoimisen toimintatavan ja sen organisaation osalta päivitetyn tietoturvastrategian liitteen I tietoturvapoikkeamiin reagoiminen 16.12.2014 § 317. Akaassa tietosuojasetuksen sekä tietosuojalain soveltamista valvoo tietoturvatyöryhmä. Jokaiselta toimialalta on edustus tässä ryhmässä. Kaikille toimialoille on nimetty oma tietosuojavastaava. Tietosuojavastaava perehtyy tietosuojasetukseen ja -lakiin, sen lisäksi hän ymmärtää toimialan toimintaa säätelevää lainsäädäntöä. Tämä ryhmä käsittelee tietoturva- sekä tietosuojapoikkeamat. Ryhmä vastaa kaupungin eri yksiköiden tietoturvallisuuden ohjeistamisesta, yleisten tietoturva vaatimusten määrittämisestä sekä valvonnasta.

Vahinkoriskit

Vuonna 2022 Akaan oli mukana vakuutusmeklaripalveluiden yhteishankintakilpailuksessa yhdessä Nokian kaupungin ja Pirkkalan kunnan kanssa. Kilpailutuksen toteutti Tuomi Logistiikka Oy ja kilpailutuksen voitti Novum Oy. Hankintasopimus vakuutusmeklaripalveluiden hankinnasta hyväksyttiin Tuomi Logistiikka Oy:n ja Novum Oy:n välillä 23.12.2022. Hankinnan kohteena olevat vakuutusmeklaripalvelut sisältävät lakisääteiset ja vapaaehtoiset vakuutukset. Sopimuskausi alkoi 1.1.2023 ja on voimassa toistaiseksi. Sopimuksessa noudatetaan 9 kuukauden irtisanomisaikaa (toimittaja) ja 6 kuukauden irtisanomisaikaa (tilaaja). Toistaiseksi voimassa oleva sopimus kilpailutetaan hankintalain mukaisesti tietyin väliajoin. Kesällä 2023 Novum Oy:n toimesta kilpailutettiin kaupungin vakuutusurva. Kilpailutuksen tuloksena vuoden 2024 alusta lukien Akaan kaupungin henkilövakuutusurvan tuottaa Turva Oy ja omaisuuden, toiminnan ja ajoneuvojen vakuutusurvan tuottaa IF Oy. Kilpailutuksen yhteydessä tehtiin myös parannuksia vakuutusurvaan. Vakuutusurvaan lisättiin työntekijöiden etätyövakuutus sekä oikeusturvavakuutus.

Vakuutusten ajan- ja tarkoituksenmukaisuutta seurataan ja ylläpidetään jatkuvasti. Vakuutusmeklarin ja valittujen vakuutusyhtiöiden kanssa käydään vuosittain läpi vahinkotilastot. Tilastoja vahingoista/ tapaturmista käytetään mm. arvioitaessa omavastuita sekä materiaalina työsuojelu- ja vahinkoriskejä koskeissa koulutuksissa. Jokaisesta tapaturmasta/vahingosta tehdään ilmoitus vakuutusyhtiölle riippumatta vahingon suuruudesta. Tällä varmistetaan tilastotiedon saatavuus.

Hyvinvointialueen alkaessa 1.1.2023, kaupungin vakuutusurvaan tuli useita muutoksia. Muutokset koskivat lähinnä hyvinvointialueelle siirtyviä ajoneuvoja ja hyvinvointialueen kiinteistöjen irtaimistoa. Myös henkilövakuutusurvaan tuli muutoksia. Edellisvuosien tapaan kaupungin laaja hallinnon vastuu vakuutus sovittiin jatkuvaksi myös vuonna 2024 ja sopimus allekirjoitettiin loppuvuodesta 2023. Lisäksi työtapaturmatilastoja tarkasteltiin kaksi kertaa vuoden 2023 aikana yhdessä henkilövakuuttaja Fennian ja henkilöstöpalvelujen sekä työsuojeluvaltuutettujen kanssa.

1.9.2023 lukien otettiin käyttöön työturvallisuus- ja työsuojelutyössä WPro-sähköinen työalusta. Se sisältää työturvallisuusosion, riskienhallintaosion, fyysisen rajaamisen osion sekä osion epäasiallisesta käytöksestä ilmoittamiseksi. Sähköinen työalustaa mahdollistaa työsuojeluun ja työturvallisuustyöhön liittyvien riskien sujuvan ilmoittamisen, käsittelyn, tilastoinnin, raportoinnin ja seurannan.

Työturvallisuuden osalta työturvallisuuslain mukainen vaarojen arviointityö on suoritettu ja dokumentoitu. Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi tehdään työyksikötasolla työssä ilmenevien vaaratekijöiden tunnistamiseksi ja niiden merkittävyyden arvioimiseksi sekä niiden pienentämiseksi/poistamiseksi. Lisäksi työturvallisuusriskejä ehkäistään työpaikkojen ja työsuojelun yhteistoimintahenkilöstön välisellä yhteistyöllä. Tämä on osa henkilöstön työsuojelutoimintaa, mutta myös yksikön tuottaman palvelun turvaamista sekä toimintaan liittyvien vaaratilanteiden ennakointia.

Koko henkilöstölle ja esihenkilöstölle on järjestetty tarpeellista ajankohtaisiin teemoihin liittyvää koulutusta.

I.9 YMPÄRISTÖTEKIJÄT

Rakennuskiinteistöt

Viialan yhtenäiskoulu sekä keskuskeittiö valmistuivat vuonna 2023. Tämän lisäksi Toijalan uuden alakoulun KVR-urakoitsija valittiin ja koulun suunnittelu aloitettiin, mutta rakentamisen aloitus viivästyy kaavasta tehdyn hallinto-oikeusvalituksen takia. Vuoden lopulla käsittelyyn saatiin uusi toimintamalli Tilahankkeiden toteuttamiseksi, mikä selkeyttää tilahankkeiden vaiheistusta ja prosessia.

Vesihuoltotoiminta

Vesihuollosta Akaassa vastaa Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy sekä Asemanseudun ja Sotkian-Kurijärven alueilla vesiosuuskunnat.

Verkostoyksikkö

Akaan alueella vesihuoltoverkoston HS-Veden operatiivista osaa hoitaa putkimestari ja 5 asentajaa. Lisäksi jätevesipumppaamoita hoitaa kaksi asentajaa.

Rakentaminen

Uudisrakentaminen on toteutettu kiinteänä yhteistyönä teknisen toimen kanssa ns. kolmikantasopimuksiin perustuvana kokonaisurakointina. Johtolinjamateriaalit on hankittu yhtiön puitesopimusten nojalla ja paineellisten verkostojen liittämiset sekä tonttijohtojen kytkentätyöt on hoidettu yhtiön toimesta.

Investoinnit

Marssitien alueella toteutettiin kaavan mukaista vesihuoltoa yhteistyössä HS-Veden kanssa. Hirvialhossa ja Istosperäntiellä saneerattiin vesihuoltoa katusaneerauksen yhteydessä. Lisäksi HS-Vesi toteutti verkoston saneerausinvestointeja omina hankkeina mm. Haavis-tonttiellä.

Vesihuollon ja katusaneerausten yhteishankkeiden osalta on tarpeellista yhteensovittaa aikataulut 3-5 vuoden aikajänteellä tulevien vuosien osalta. Pitkän aikavälin investointiohjelmaa on tarpeen tarkastella myös pitkin vuotta, koska hankkeiden valmistelu vie aikaa ja keskinäistä toteutusjärjestystä voi olla tarpeen muuttaa alkuperäisestä ehdotuksesta.

Vesijohtoverkosto

Vedenjakelu on HS-Vedellä varmistettu toteuttamalla varavesiyhteydet Valkeakosken, Lempäälän ja Urjalan suuntaan. Vesi- ja viemäri-laitosten toiminta-alueiden päivitykset on tehty ja ne on vahvistettu vuoden 2022 alkupuolella.

Vesijohtoa on kunnossapidetty ennakoivasti tekemällä suunnitelman mukaisia tarkastuksia runkoverkon laitteille HS-Veden verkosto-omaisuuden hallintamallin mukaisesti.

Jätevesiverkosto

Viemäriverkon kuntoa on tutkittu kuvaamalla vanhaa verkostoa ja kaikki uudisrakennuskohteet on kuvattu valmistuttuaan. Lisäksi runkoverkoston laitteille on tehty suunnitelman mukaista ennakoivaa kunnossapitoa HS-Veden verkosto-omaisuuden hallintamallin mukaisesti. Akaan verkostoalueella muodostuu paljon vuotovesiä ja erityisesti Viialan alueella kyseessä on huomattava ongelma. Jätevesiviemäriin vuotovesien vähentämiseen liittyy usein kaupungin vastuulle kuuluvaa aluekuivatuksen parantamista. Tämän takia katusaneerauksen ja vesihuoltosaneerauksen yhteishankkeita olisi tehtävä jatkossakin.

Aluekuivatusjärjestelmä

Aluekuivatusjärjestelmän (putket ja avo-ojat) toiminnalla on erittäin suuri vaikutus jätevesiviemäriin vuotovesimäärien osalta (hulevesi vuotaa sisälle jäteveteen). Tämä takia kuivatusjärjestelmän kunnossapitoon olisi panostettava nykyistä enemmän tulevaisuudessa.

Kaupungin ja HS-Veden yhteistyönä selvitettiin aluekuivatusta rakenteilla olevan kunnossapitomallin pohjaksi. Selvityksessä tunnistettiin koko kunnan osalta pintakuivatusreittien sijaintia. HS-Veden tavoitteena on vähentää vuotovesiä jätevesiverkoston. Akaan kaupunkia toimintamalli hyödyttää aluekuivatuksen kokonaishallinnassa. Toimintamallin käyttöönottoa jatkettiin edelleen.

Jätevedenpuhdistamo

Uusi lupa tuli voimaan 28.1.2013. Lupa mahdollisti entisen Kalvolan kunnan jätevesien johtamiseen Akaan puhdistamolle, mikä toteutettiin HHIT-vesihuoltolinjan myötä 2014.

Vuotovesistä johtuen puhdistamo ei sulamisvesien aikaan ole täyttänyt kaikilta osin sille asetettuja puhdistusvaatimuksia. Vuotovesien pienentämiseen tähtäävät toimenpiteitä on aloitettu mm. isojen valtaojien perkaamisella Viialassa. Vuoden 2023 aikana jatkettiin Aqua-DuoScope -mittausten tekemistä, joilla pyritään löytämään pintavesien vuotokohtia jätevesiviemäriin. Loppuvuodesta 2019 Toijalan puhdistamolle valmistui ohitusvesien käsittelylaitos, joka pystyy käsittelemään mm. sulamisvesien virtaamahuiput.

Ilmastoasiat

Päästö- ja energiankulutustiedot

Hinku-kuntana Akaa on sitoutunut tavoittelemaan koko alueensa kasvihuonepäästöjen vähentämistä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2022 hyväksytyn kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti Akaa pyrkii hiilineutraaliuden lisäksi resurssien viisaaseen ja kestäväan käyttöön, sekä huolehtii luonnon monimuotoisuudesta. Kaupungin ilmastotyötä voi seurata tarkemmin Akaan ilmastovahdista osoitteesta <https://ilmastovahti.aka.fi/>.

Vuoden aikana valmistuivat vuoden 2021 päästötiedot. Akaan Hinku-laskennan kokonaispäästöt olivat nousseet 2 % edelliseen vuoteen verrattuna ollen 98,6 ktCO₂e. Päästöjen kasvua selittää lämmityksen päästöjen kasvaminen edellistä vuotta kylmemmän talven johdosta. Loppuvuodesta saadun ennakkotiedon mukaan päästökemitys oli kääntynyt jälleen lasku-uralle vuonna 2022. Hiilineutraaliustavoitteen edellyttämä päästötaso on 28,0 ktCO₂e vuonna 2030.

Kulma2-hankkeessa laskettiin akaalaisten kulutuksesta aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt, eli hiilijalanjälki vuodelta 2022. Kulutuksen hiilijalanjälki koostuu energiankulutuksesta, rakentamisesta, liikkumisesta, ruuasta sekä tavaroiden ja palveluiden hankinnasta. Akaan kulutuksen kasvihuonekaasupäästöt olivat vuonna 2022 yhteensä 142,9 ktCO₂e ja asukasta kohden 8,6 tCO₂e. Akaan kulutuksen päästöt olivat 20 hankekunnan joukossa seitsemänneksi suurimmat. Merkittävimmät päästöjen aiheuttajat olivat energiankulutus ja ruoka.

Kuntasektorin energiatehokkuussopimuksen myötä kaupungin tavoitteena on vähentää energiankulutusta 7,5 prosenttia vuosina 2017–2025. Tähän mennessä vuosina 2017–2022 on saavutettu 906 MWh:n vuotuinen energiansäästö, mikä vastaa 45 prosenttia kokonais-tavoitteesta. Vuonna 2022 säästöä kertyi 234 MWh.

Toimenpiteitä

Päästöjen vähentämiseksi ja kestäväan kehityksen edistämiseksi Akaassa on toteutettu useita hankkeita ja toimenpiteitä. Toukokuussa 2023 valmistui Viialan yhtenäiskoulu. Joutsenmerkki-kohteena uudisrakennus täyttää tiukat ympäristöystävällisyyteen liittyvät kriteerit koko elinkaarensa ajan. Huhtikuussa valmistui keskuskeittiö, jonka myötä aterioiden kuljetuksista aiheutuvat päästöt vähentyvät. Toijalan alakoulun kilpailutuksessa on huomioitu RTS-ympäristöluokituskriteeristön mukaisia vaatimuksia ja tavoitteena on RTS-4 taso. Energiatehokkuuden parantamiseksi kiinteistöjen ilmanvaihtojen toimintaa on optimoitu sekä jatkettu laitteistojen uusimisia. Vanhojen valaisimien vaihtoja energiatehokkaampiin led-valaisimiin on jatkettu sekä kiinteistöjen että katuvalaistuksen osalta. Kohteisiin on lisätty myös valaistuksen älykästä ohjausta energiatehokkuuden parantamiseksi. Keväällä järjestettiin energiatehokkuuskoulutus kiinteistöhuollon henkilöstölle. Kaupungin ostama sähkö tuotetaan hiilidioksidivapaasti ja sähkön alkuperätakuun sisältävä sopimus on voimassa vuoden 2026 loppuun.

Tekniseen toimeen kiinteistöhuoltoon hankittiin sähköauto. Sähköautojen latauspisteitä toteutettiin Kylmäkosken koululle sekä uudisrakennuksien yhteyteen Viialan yhtenäiskoululle ja keskuskeittiölle. Vuoden aikana toteutettiin myös biokaasutuotannon esiselvitys koko kaupungin alueella.

Alueiden suunnittelussa on tehty oppilaitosyhteistyötä. Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus olivat teemoina Tampereen yliopiston kanssa toteutetussa Toijalan keskustan kehittämisen projektissa. Lisäksi kaavoituksen ilmastovaikutusten arvioinnista teetettiin opinnäytetyö. Siivous- ja ruokapalveluiden osalta ruokahävikkiä ehkäistiin ja hyödynnettiin ottamalla käyttöön hävikkivaakoja sekä aloittamalla hävikkiruuan myynti ResQ-sovelluksen kautta. Tarjottimettoman ruokailun käyttöönotolla saavutettiin merkittäviä säästöjä veden kulutuksessa.

Akaan Vuokra-asunnot Oy:n osalta investoinnit sähköautojen latauspisteisiin sekä aurinkopaneelien lisäämiseen poistuivat lähitulevaisuuden investointiohjelmasta.

Yhteistyöhankkeita

Akaa on mukana useissa ilmastotyötä edistävissä hankkeissa. Pyöräliikenteen koordinaattoritoimintaa kehitettiin yhteisessä hankkeessa Valkeakosken kaupungin kanssa. Liikkumisen valtionavustusta saaneen hankkeen aikana käynnistettiin pyöräilyn yhteistyöfoorumi naapurikuntien ja ELY-keskuksen kanssa sekä laadittiin Akaan pyöräilykatsaus ja pyöräilyn nettisivut.

Akaa oli mukana myös Astetta alemmas-, Earth Hour- ja Miljoona Roskapussia -kampanjoissa, joissa viestittiin asukkaille energiansäästöstä sekä kannustettiin siivoamaan lähiympäristöä.

Etelä-Pirkanmaan ilmasto- ja ympäristökasvatuksen polku -hankkeessa on kartoitettu koulujen tarpeita, laadittu taitotavoitteet ympäristökasvatuksen polulle sekä testattu polkua käytännössä. Osana Akaan kaupungin hallinnoimaa Ympäristöministeriön rahoittamaa Etelä- ja Lounais-Pirkanmaan ilmastoekosysteemi-hanketta on perustettu alueen kuntien yrityksille ja yhteisöille suunnattu ilmasto-kumppanuusverkosto. Verkoston toiminta käynnistyi alkuvuodesta, ja ensimmäisen toimintavuoden aikana siihen on liittynyt 8 akaalaista yritystä. Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen VIRTÄ-hankkeessa on jatkettu kunnostustalkoita ja sähkökoekalastuksia sekä istutettu taiminen mätirasioita Haihunkoskella.

2.0 MUUT EI-TALOUDELLISET ASIAT

Muiden ei-taloudellisten asioiden osalta tuodaan esille mm. miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta ja ihmisoikeusasioista.

Kuntalain 84 §:n mukaan kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamus-toimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuk-sista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhalli-tuksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakunnan pu-heenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on valittu tehtäväänsä. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslau-takunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Kunnan on pidettävä sidonnai-suuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Akaan kaupungin hallintosäännön 88 §:n mukaan tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä tarkoitettujen sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kaupungin verkkosivuilla. Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekis-terin rekisterinpitäjä. Lisäksi tarkastuslautakunnan on saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa. Val-tuusto merkitsi päivitetyn sidonnaisuusrekisterin tiedoksi edellisen kerran 15.12.2021 § 146 ja tarkastuslautakunnan puheenjohtaja tiedotti valtuustoa sidonnaisuusilmoituksista useassa kokouksessa vuoden 2023 aikana.

Kuntalain 97 §:n mukaan valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Jos valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään. Muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä kunnan vi-ranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27-30 §:ssä. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu palvelussuhde kuntaan ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä, viranhaltijaa eikä työntekijää esteelliseksi asiassa, jossa kunta on asianosai-nen. Jos luottamushenkilö on palvelussuhteensa perusteella esitellyt tai muuten vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa, hän on kuitenkin esteellinen. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa. Esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään. Henkilön on lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.

Akaan kaupungin hallintosäännön 83 §:n mukaan hankintaperiaatteina on ”Hankintojen suorittamisen edellytys on, että hankintaa varten on talousarviossa myönnetty perusteltu määräraha. Hankinnat on suoritettava mahdollisimman taloudellisesti, suunnitelmalli-sesti ja tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioiden. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa ole-vat kilpailuolosuhteet sekä noudatettava avoimuuden, tasapuolisuuden, syrjimättömyyden ja suhteellisuuden periaatetta.”

Akaan kaupungin hallintosäännön 58 §:n mukaan ” Sivutoimiluvan myöntämisestä ja peruuttamisesta sekä sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen kieltämisestä päättää kaupunginjohtajan ja toimialajohtajien osalta kaupunginhallitus ja muun henkilöstön osalta toimiala-johtaja.” Lisäksi Akaan kaupungin hallintosäännössä käsitellään myös mm. kaupungille osoitettujen lahjoitusten vastaanottamista, irtai-men omaisuuden myymistä sekä kiinteän omaisuuden ostamista, myymistä, vaihtamista, vuokraamista ja lunastamista.

2 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnitelmakaudella.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Lisäksi sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana, osaamisena, väärinkäytösten ehkäisyinä. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan kunnan toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkitystä ja niiden toteutumisen todennäköisyyttä, sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi. Kunnan riskienhallinnan tasoa ja riittävyyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan (ml. päätöksenteko), investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kunnan kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla.

Akaan kaupungin valtuuston 15.12.2022 § 91 hyväksymän, 1.1.2023 voimaan tulleen hallintosäännön 11 luku sisältää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat pykälät koskien mm. kaupunginhallituksen ja lautakuntien sekä viranhaltijoiden ja esimiesten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtäviä. Akaan kaupungin sisäisen valvonnan ohje hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2.3.2010 § 48.

Selontekoa varten toimialajohtajat laativat oman vastuualueensa osalta selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta. Selonteot käsitellään lautakunnissa. Kaupungin sisäisen valvonnan ohjeen mukaan selonteossa on otettava kantaa esimerkiksi seuraavassa yhteenvedossa oleviin tehtävälajeisiin ainakin siinä tapauksessa, että niissä on vuoden aikana havaittu puutteita.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

- Kaupungin johtoryhmässä käsitellään koko kaupunkia koskevia merkittävimpiä ajankohtaisia asioita ja päätöksiä ja toimialojen johtoryhmissä erityisesti toimialaa koskevia asioita. Tämä on osa operatiivista johtamista ja valvontaa. Henkilöstöjohtajan vetämänä pidetään kesäkuukausia lukuun ottamatta joka kuukausi kaikille esihenkilöille nk. esihenkilöinfo, jossa käsitellään ajankohtaisten asioiden lisäksi yhteisiä toimintaohjeita ja linjauksia ja annetaan ohjeistus niiden täytäntöönpanoon. Infon materiaali jaetaan vielä sähköpostitse kaikille esihenkilöille. Osa infoista on kestoiltaan pidempiä - nk. esihenkilötreenejä, joissa käsitellään eri teemoja. Vuonna 2023 esihenkilötreenejä oli kolme. Vuoden 2023 aikana laadittiin kolme henkilöstötiedotetta, joissa tiedotettiin ajankohtaisista asioista. Kaupungin intrasta löytyy toimintaohjeet henkilöstön luettavaksi. Henkilöstölle järjestetään koulutusta tarpeen mukaan mm. lainsäädännön uudistuessa tai kaupungin ohjeiden uudistuessa. Vuoden 2023 alussa tuli voimaan uusi hallintosääntö. Helmikuussa valtuusto hyväksyi kesäkuussa 2023 päätetyn strategian tueksi uudet toimenpideohjelmat 2023-2024, joiden seuranta tehdään puolivuositain. Vuoden 2023 aikana kaupunkikehitystoimessa jäi hakematta valtionavustusta 2023 julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen. Hakemus olisi tullut jättää 31.5.2023 mennessä. Viime vuosina kaupungille on myönnetty ao. valtionavustusta noin 70.-80.000 euroa, joten jatkossa haku-asiassa tulee olla tarkempi. Hallintosäännön ja toimivallansiirron osalta sivistystoimessa ei toimivallat kaikilta osin ole olleet selkeitä, eikä päätöksenteko kaikilta osin ole delegoitu siitä todellisuudessa vastaavalle taholle. Osin syynä ovat sivistystoimen henkilöstö- ja vakanssimuutokset, osin epäselvät käytännöt. Asian kehittäminen on käynnissä ja tavoitteena on, että kevään 2024 aikana sivistystoimen osalta toimivallansiirto on selkeästi määriteltä. Lisäksi kokonaisuudessaan on jatkossa hyvä kiinnittää huomiota päätösten tekemiseen ennen toimenpiteitä sekä lisäksi tehtyjen päätösten tehokkaaseen toimeenpanoon. Vuoden aikana toiminta on pääsääntöisesti ollut muilta osin säännösten, määräysten ja päätösten mukaista.

Varojen käytön valvonta

- Talouden tiukkuutta ja varojen käytön valvontaa on korostettu koko organisaatiossa. Esimiehillä on käytössään talouden seurantaan varten raportointiohjelma ja heitä on ohjeistettu sen säännönmukaiseen hyödyntämiseen. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa ohjeistetaan seuraamaan ja raportoimaan talouden toteumaa säännöllisesti kiinnittämällä erityishuomiota havaittuihin merkittäviin positiivisiin/ negatiivisiin poikkeamiin sekä suunniteltuihin negatiivisten poikkeamien aiheuttamiin korjaustoimenpiteisiin. Vuoden aikana tehtiin valtuustolle talouskatsaus tammi-maaliskuulta, tammi-kesäkuulta ja tammi-syyskuulta. Toimialajohtajat yhdessä toimialojen vastuuhenkilöiden kanssa vastaavat vastuualueensa osalta talouskatsauksen perustaksi tuotettavasta talouteen painottuvasta seuranta-analysistä. Talouden tasapainotusohjelman hyväksymisen jälkeen taloutta seurataan erittäin tarkasti, jotta samalla voidaan arvioida tasapainotusohjelmassa sovitujen toimenpiteiden onnistumista. Vuoden 2023 aikana valtuusto hyväksyi talousarviomuutokset kolme kertaa: kesäkuussa, lokakuussa ja joulukuussa. Vuoden 2023 aikana erityisesti mm. varhaiskasvatukseen huomioitiin määrärahojen lisäyksiä, mutta vielä tilinpäätös vaiheessa ilmeni ylitystä, joka kuitenkin kompensoitui sivistyslautakunnan vastuualueen sisällä. Varhaiskasvatukseen ja opetuksen taloudellisiin riskeihin vaikuttavat sekä lakisääteinen ohjaus ja sen suhteellisen nopeat muutokset että muutokset lapsimäärissä ja esimerkiksi tuen tarpeeseen. Syksyllä 2023 FCG Oy laati kaupungin talous- ja toiminta-analysin ja antoi asiantuntijatukea oman näkemyksen ja sopeutustyön tueksi.

Riskienhallinnan järjestäminen

- Riskienhallintaa on toteutettu osana päivittäistä toimintaa ja päätöksentekoa. Riskejä pyritään arvioimaan etukäteen ja niitä pyritään aktiivisesti minimoimaan päätöksenteossa. Toiminnallisten riskien välttämiseksi henkilöstölle järjestetään koulutusta tarpeen mukaan erityisesti lainsäädännön muuttuessa. Kouluverkkoratkaisuja on työstetty tulevaisuuden tarpeiden näkökulmasta, esittäen huomiot syntyvyyden laskusta ja oppilasmääräennusteiden muutoksista. Taloudellisten riskien valvonta liittyy varojen käytön valvontaan. Rahoitusriskejä pyritään hallitsemaan mm. lainasalkun rakenteella, kuntatodistusohjelmalla ja konsernitilin luottolimiitillä. Lokakuussa 2023 nostettiin uusi vaihtuvakorkoinen pitkäaikainen laina. Vuoden 2023 aikana korkotason nousu jatkui. Esimerkiksi kuntatodistusohjelmalla nostetun lyhytaikaisen luoton korko oli vuoden alussa noin 2,0 prosenttia ja vuoden lopussa noin

4,0 prosenttia. Vuoden 2023 aikana vähennettiin kaupungin alitilittäjäkassoja. Vuoden 2023 aikana kilpailutettiin kaupungin vakuutusturva ja uusi sopimuskausi alkoi 1.1.2024 lukien. Vakuutusten kilpailuttamisen yhteydessä on kartoitettu kaupungin riskit ja vakuutusten ajan- ja tarkoituksenmukaisuutta ylläpidetään ja seurataan jatkuvasti. Vuoden 2023 aikana täydennettiin kaupungin vakuutusturvaa oikeusturvavakuutuksella. Syyskuussa 2023 otettiin käyttöön työsuojelu- ja työturvallisuustyöhön sähköinen työalusta WPro. Ao. sähköisellä alustalla tehdään vaarojen arviointityön lisäksi Lähetä piti-ilmoitukset ja ilmoitukset työsuojeluun liittyvistä havainnoista ja poikkeamista. Henkilöstöriskejä kartoitetaan henkilöstöpalveluiden toimesta jatkuvasti koko palvelusuhteen elinkaaren ajalta. Henkilöstöriskejä vältetään mm. noudattamalla henkilöstöjaoston ja henkilöstöjohtajan toimeenpano-ohjeistusta. Vuoden 2023 aikana rekrytointihaasteet näkyivät erityisesti varhaiskasvatuksessa ja erityisopetuksessa resurssivaiveina, mm. varhaiskasvatuksessa sijaisten saatavuus oli erityisen haastavaa. Ratkaisumalleja haettiin toimialojen ja henkilöstöpalveluiden yhteistyöllä sekä esimerkiksi oppilaitosyhteistyötä tehostamalla ja oppisopimuskoulutusta lisäämällä sekä tehostamalla rekrytointiviestintää. Tietoturvan osalta kaupungilla on nimetty tietoturvavastaava sekä kaupunginhallitus on hyväksynyt tietoturvastrategian, käyttäjän tietoturvaohjeen sekä tietoturvaperiaatteet. Tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain soveltamista valvoo tietoturvatyöryhmä, jossa on edustus jokaiselta toimialalta. Ryhmä vastaa kaupungin eri yksiköiden tietoturvallisuuden ohjeistamisesta, yleisten tietoturva-vaatimusten määrittämisestä sekä valvonnasta. Vuoden 2023 aikana tietoturva- ja tietosuojapoikkeamiin on reagoitu välittömästi. Organisaatiossa on ollut tietojenkalastelua ja lisäksi muutama tietosuojapoikkeama. Asianmukaiset viranomaisilmoitukset on tehty. Kaupungin valmiussuunnittelun yhteyshenkilönä toimii tekninen johtaja. Vuoden 2023 alussa kaupungin valmiusjohtoryhmä teki vielä joitakin linjauksia ja antoi soveltamisohjeita Covid 19 -pandemiaan liittyen. Vuoden 2023 aikana kaupungin johtoryhmä kävi läpi valmiussuunnitelman päivittämisen, jonka lisäksi tekninen johtaja osallistui LSS23-harjoitukseen Tampereella.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

- Kaupungin perustehtävien hoidon kannalta tarpeetonta kiinteistöomaisuutta on yritetty myydä ja myyneitä pyritään jatkamaan edelleen kuitenkin niin, että hintataso on oikea. Kaupunginhallitus päättää myynneistä. Maakauppojen osalta myynnit tehdään joko kaupunginhallituksen vahvistamilla hinnoilla tai tuodaan erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi. Maankäyttösopimuksista päättää kaupunginhallitus. Maaomaisuuden hoito on osittain vuokratilajelijöillä, metsien osalta tekninen toimi ja kaupunginpuutarhuri/ metsänhoitoyhdistys. Irtaimistoa on myyty huutokaupassa tai muussa myyntitilaisuudessa. Hankintalain säännösten ja sen nojalla annettujen ohjeiden sekä kaupungin hankintaohjeiden noudattamiseen on kiinnitetty huomiota. Poikkeuksellisten, erityisosaamista vaativien asioiden kohdalla on hyödynnetty myös lakiasiantuntijapalvelujen ostoa. Investointihankkeiden toteutuksen ja valmistelun osalta on edelleen selkeytetty toimintaa, hankkeiden ajantasaista valmistelua ja parannettu yhteistoimintaa yhteistyötahojen kanssa. Tilahankkeiden toteutusohje valmisteltiin, joka selkeyttää jatkossa vastuita ja prosesseja tilahankkeissa. Tammiukuussa 2024 kaupunginhallitus hyväksyi ohjeen ohjeellisesti käyttöön, kunnes vaadittavat kirjaukset on toteutettu hallintosääntöön. Investointihankkeissa uuden Toijalan alakoulun aloitus viivästyi asemakaavasta tehdyn hallinto-oikeusvalituksen vuoksi. Viialan yhtenäiskoulun sekä keskuskeittiön rakennusinvestoinnit valmistuivat vuoden aikana. Hankkeet valmistuivat riidattomina, mutta takuuajaisia töitä on suoritettu sekä reklamoitu erityisesti keittiölaitetoimittajaa. Virheiden ja puutteiden korjaus on jatkunut vuoden 2024 puolelle. Akaa Areenan katsomoon liittyvä riidanalaisuus on jatkunut. Vuonna 2023 teknisessä toimessa otettiin käyttöön projektipankki, joka toimii aktiivisena työkaluna tiedonhallintaan sekä tarkastusten järjestämiseen. Projektipankkia voidaan käyttää hyvin pienistä projekteista aina suuriin rakennusinvestointeihin. Samassa yhteydessä on päätetty keskittää vikailmoitusten ja palvelupyyntöjen hallinta yhteen järjestelmään useasta erillisestä järjestelmästä, jolloin myös tiedonhallinta selkeytyy. Sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa on selkeitä riskejä kiinteistöihin ja tilojen riittävyteen liittyen. Kaupungin palveluverkon kehittäminen, sekä meneillään olevan työn koulu- ja varhaiskasvatusverkon kanssa tulisi edetä ilman viivytyksiä. Mikäli tiloja koskevat ratkaisut viivästyvät, riski väliaikaisten väistötilojen tarpeelle kasvaa merkittävästi, kuten myös tilojen ylläpitoon liittyvät kustannukset.

Sopimukset

- Sopimusten laadinta, hyväksyminen ja valvonta on toimialoilla pääsääntöisesti asianmukaisesti hoidettu. Mm. sivistystoimessa joidenkin sopimusten laadinnan/ allekirjoittamisen osalta oli kuitenkin viivettä eli sopimushallinta ei kaikilta osin ollut ajantasaista, mutta sopimuksia päivitetään asianmukaisesti sitä mukaa, kun tarve ilmenee. Sopimuskauden aikaiseen sopimusten hallintaan ja seurantaan on hyvä kiinnittää aktiivista huomiota samoin kuin laskutettavien sopimusten osalta tietojen toimittamiseen laskutukseen. Sopimusten ehtoihin kaupungin edun mukaisesti on kiinnitetty huomiota. Helmikuussa 2023 kaupunginhallitus päätti Pirkanmaan hyvinvointialueelle vuokrattavien tilojen vuokrasopimuksista. Joidenkin kohteiden osalta sopimuksia täsmennettiin vielä myöhemmin vuoden aikana ja joidenkin kohteiden osalta täsmennyksiä on tulossa vielä alkuvuonna 2024.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen ja tulokset

- Toimialoilla ei pääsääntöisesti ole tehty erillistä erityistä sisäistä tarkastusta. Sisäistä tarkastusta on pääsääntöisesti suoritettu ns. normaalin työn ohessa mm. viranhaltijapäätöksiä valvomalla, sisäisiä kassoja tarkistamalla ja toimintayksiköissä vierailamalla.

Yhteenveto ja johtopäätökset

- Yhteenvetona voidaan todeta, että kaupungin sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on pääsääntöisesti asianmukaisesti järjestetty. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen vuoden 2023 alussa toi merkittävän muutoksen kaupungin toiminta- ja talousympäristöön. Lisäksi vuoden 2023 aikana sivistystoimessa ja teknisessä toimessa tapahtui useita henkilöstövaihdoksia aiheuttaen myös toimintakulttuurin murrosta. Vuoden 2023 aikana jatkettiin omistajaohjeen laadintaa (yhdistetty omistajapolitiikka, sijoitustoiminnan periaatteet sekä konserniohje), jonka päätöksentekokäsittely siirtyi kuitenkin joulukuulta 2023 maaliskuulle 2024. Kokonaisuuden kehittämistoimenpiteinä voidaan todeta, että kireä taloudellinen toimintaympäristö asettaa edelleen selvät haasteet yhä taloudellisempien toimintatapojen kehittämiseksi. Toiminnan kehittäminen edellyttää tehtävälajien ja toimialojen välistä tiivistä yhteistyötä ja yhteistä suunnittelua sekä hyvää, kokonaisvaltaista valmistelua sekä päätösten jälkeen asioiden tehokasta toimeenpanoa. Aktiivinen sisäinen valvonta on edellytys mm. talouden tasapainottamisohjelmien toteutumisen varmistamisessa. Suunnitelmassa on myös sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen. Talousarvion 2021 ja taloussuunnitelmaan 2021-2025 sisältyi ensimmäisen kerran vastuualueittain riskienhallintaosuus sisältäen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelman ja ao. osuus sisältyi jatkossakin talousarvion ja taloussuunnitelmaan. Vuoden 2024 aikana käsitellään johtoryhmässä säännöllisesti mm. taloustilannetta.

3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

TULOSLASKELMA, 1 000 e

	2023	2022
Toimintatuotot	7 505,3	23 889,0
Valmistus omaan käyttöön	0,0	0,0
Toimintakulut	-47 969,8	-126 066,9
Toimintakate	-40 464,5	-102 177,9
Verotulot	38 946,1	69 399,1
Valtionosuudet	9 625,0	35 933,3
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	492,0	341,7
Muut rahoitustuotot	277,0	496,1
Korkokulut	-2 216,1	-832,3
Muut rahoituskulut	-52,3	5,1
Vuosikate	6 607,2	3 165,1
Poistot ja arvonalentumiset	-6 008,7	-4 662,8
Satunnaiset tuotot	0,0	57,7
Tilikauden tulos	598,5	-1 440,0
Tilinpäätössiirrot	2,3	2,7
Tilikauden yli-/alijäämä	600,8	-1 437,3

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	15,6	18,9
Vuosikate/Poistot, %	110,9	67,9
Vuosikate, e/asukas	402,8	192,1
Asukasmäärä	16 405	16 473

Tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tilikaudelle jaksotettu tulo-rahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden kulumista kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kuluja erotus, joka osoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verorahoituksella eli verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate

Vuosikatetta eli kunnan rahoitustulosta tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Mikäli kunnan vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määrittellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten tai rahastojen vähentäminen.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista -tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Saatu prosenttiosuus vähennettynä sadasta osoittaa taas, paljonko toimintakuluista rahoitetaan verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet).

Tunnuslukuvertailussa kuntien kesken on otettava huomioon eroja aiheuttavina tekijöinä muun muassa kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$

Kun vuosikate prosenttia poistoista -tunnusluvun arvo on vähintään 100 prosenttia, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Lisäksi erityisesti silloin kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa.

Toimintatuotot

Toimintatuotot olivat yhteensä 7.505.300 euroa, mikä oli 16.383.700 euroa ja 68,6 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022.

Toimintatuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 522.100 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 220.500 euroa.

Myyntituottoja kertyi 1.155.100 euroa, mikä oli 11.484.600 euroa ja 90,9 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Muita yhteistoimintakorvauksia kertyi 14.200 euroa, mikä oli 10.781.500 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Metsänmyyntituotot olivat 18.300 euroa, mikä oli 14.200 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Hulevesimyyntituottoja oli 388.100 euroa, mikä oli 4.700 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Muita korvauksia kertyi 31.800 euroa, mikä oli 144.600 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Muita myyntituottoja kertyi 371.700 euroa, mikä oli 59.000 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Vuodelle 2023 sisältyy myyntituottoihin siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätasolle Pirkanmaan hyvinvointialueen vuokrien yhteydessä laskutetuista siivouspalveluista saatua tuloa 27.700 euroa ja kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle Pirkanmaan hyvinvointialueelta saaduista erityishuollon apip ja loma-ajan hoidosta saatuja tuloja 102.300 euroa.
- Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla valtionosuuslaskelmiin liittyvät kotikuntakorvaustulot olivat 288.500 euroa, mikä oli 76.900 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Myyntituotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 99.700 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 65.200 euroa.

Maksutuottoja kertyi 1.066.700 euroa, mikä oli 4.675.900 euroa ja 81,4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla maksutuottoja kertyi 761.200 euroa, mikä oli 178.200 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Varhaiskasvatuksen osuus em. oli 150.100 euroa, taustalla mm. maksu-uudistus. Vapaa-aikapalvelujen tehtävätasolla maksutuottoja kertyi 83.300 euroa, mikä oli 31.700 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Alueiden kunnossapidon tehtävätasolla maksutuottoja kertyi 78.700 euroa, mikä oli 20.200 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Maksutuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 2.100 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 9.500 euroa.

Tukia ja avustuksia kertyi 1.029.300 euroa, mikä oli 1.841.600 euroa ja 64,1 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Työllistämistuki oli 124.600 euroa, mikä oli 142.500 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuodelle 2023 sisältyy tilinpäätöksen yhteydessä tehty kirjaus taseesta tuloslaskelmaan: edellisten vuosien palkkatukiin liittyvä 48.400 euron vähentävä korjaus.
- Valtion korvaus kuntouttavasta työtoiminnasta oli 0 euroa, mikä oli 112.500 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Muut tuet ja avustukset olivat 904.700 euroa, mikä oli 1.586.600 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuonna 2022 tukiin ja avustuksiin sisältyi valtionavustuksen julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle covid-19-epidemiasta vuonna 2021 aiheutuviin kustannuksiin vuodelle 2022 kirjautuva osuus 55.232 euroa ja lisäksi valtionavustus eräisiin julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle covid-19-epidemiasta vuonna 2022 aiheutuviin kustannuksiin, 998.195 euroa, em. yhteensä 1.053.427 euroa.

Tuet ja avustukset ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 187.900 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 64.700 euroa.

Muut toimintatuotot/ vuokratuotot olivat 3.734.200 euroa, mikä oli 1.814.700 euroa ja 94,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Muiden rakennusten vuokrat olivat 3.390.100 euroa, mikä oli 2.414.600 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Vuodelle 2023 sisältyy muiden rakennusten vuokriin Pirkanmaan hyvinvointialueelta siirtyneistä ja uusista sopimuksista saatuja vuokratuloja tilahallinnon tehtävätasolla 2.614.100 euroa, kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla 6.100 euroa, kaupunkikehityspalvelujen tehtävätasolla 4.600 euroa ja hallintopalvelujen tehtävätasolla 2.100 euroa.
- Asuntojen vuokrat olivat 142.700 euroa, mikä oli 611.600 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna
- Maa-alueiden vuokrat olivat 172.200 euroa, mikä oli 5.000 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Muut vuokratuotot olivat 28.500 euroa, mikä oli 9.000 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.

Vuokratuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 187.800 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 38.600 euroa.

Muut toimintatuotot/ Muut tuotot olivat 520.100 euroa, mikä oli 196.200 euroa ja 27,4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Pysyvien vastaavien myyntivoitot olivat 121.300 euroa, mikä oli 381.500 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kiinteistöjen ja osakkeiden osuus oli 0 euroa ja tonttien 121.300 euroa, edellisellä vuonna kiinteistöjen ja osakkeiden osuus 0 euroa ja tonttien 502.800 euroa. Vuodelle 2022 tontteihin sisältyi pysyvien vastaavien myyntivoittoja seuraavasti: Akaa Point Raakapuuterminaali, maan myynti: 97.428,11 euroa, kaupungin tarpeettomien metsä- ja maa-alueiden, peltojen ja kiinteistöjen myynti: 8.819,39 euroa, Lidl Ky:n esisopimuksen mukainen kiinteistökauppa 170.077,51 euroa ja muusta ns. normaalista myynnistä yhteensä 226.496,93 euroa. Vuodelle 2023 sisältyy ns. normaalia myyntiä 121.310,78 euroa.
- Muut tuotot olivat 393.900 euroa, mikä oli 183.800 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Vuodelle 2022 sisältyi Qvalia Oy:n ostolaskujen auditoinnin (tarkastelukohteena mm. alv-asiat) vuosilta 2020-2021 liittyvät tuotot 13.700 euroa. Lisäksi muihin tuottoihin sisältyi 45.731,18 euron saatuihin ennakkoihin liittyvä tulokirjaus taseesta tuloslaskelmaan ja 12.750 euron peruttuihin tonttivarausmaksuihin liittyvä tulokirjaus taseesta tuloslaskelmaan. Vuodelle 2023 sisältyy 149.300 euron kirjaus taseesta tuloslaskelmaan.

Muut toimintatuotot/ Muut tuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 44.700 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 191.000 euroa.

Valmistus omaan käyttöön

Valmistus omaan käyttöön oli 0 euroa, mikä oli 0 euroa enemmän kuin vuonna 2022.

Toimintakulut

Toimintakulut olivat yhteensä 47.969.800 euroa, mikä oli 78.097.100 euroa ja 61,9 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Toimintakulut ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1.565.000 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 278.700 euroa.

Henkilöstökulut olivat yhteensä 26.387.100 euroa, mikä oli 20.199.300 euroa ja 43,4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022.

- Vakinaisten palkat, määräaikaisten palkat ja sijaispalkat olivat ilman sivukuluja yhteensä noin 19.713.500 euroa, mikä oli noin 14.212.400 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna (sivukuluineen noin 23.723.400 euroa ja 17.822.200 euroa vähemmän). Vuodelle 2023 sisältyy 30.6.2023 maksettuja kertakorvauksia ilman sivukuluja 271.300 euroa (sivukuluineen noin 327.300 euroa).
- Erilliskorvaukset ilman sivukuluja olivat yhteensä noin 1.042.400 euroa, mikä oli noin 2.301.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna (sivukuluineen noin 1.254.500 euroa ja 2.787.000 euroa vähemmän). Vuodelle 2023 sisältyy kaupungin tyydyttyä Turun hovioikeuden päätökseen Työsuhteen irtisanominen/ Aki Viitasaari –asiassa henkilöstökuluihin/ erilliskorvauksiin siirtymäkorvaus 97.200 euroa.
- Työllistämispalkat ilman sivukuluja olivat yhteensä noin 340.900 euroa, mikä oli 153.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna (sivukuluineen noin 410.300 euroa ja 187.000 euroa vähemmän).
- Jaksotetut palkat sivukuluineen olivat yhteensä menonlisäystä 184.600 euroa, edellisenä vuonna menonvähennystä 107.900 euroa eli menonlisäystä oli 286.800 euroa edelliseen vuoteen.
- Henkilöstökorvaukset sivukuluineen olivat noin 293.200 euroa, mikä oli noin 429.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Eläkekuluissa tasausmaksu oli 881.100 euroa, mikä oli 762.800 euroa vähemmän kuin mitä vuonna 2022 oli eläkemenoperusteinen kuol-maksu 1.644.700 euroa.
- Sopimuskausi alkoi takautuvasti 1.5.2022 jatkuen 30.4.2025 saakka. Vuodelle 2022 kohdentui seuraava sopimuskorotus: yleiskorotus 1.6.2022 (kaikki sopimusalat) => 46 euroa kuukaudessa, vähintään 2 %:a, paitsi terveyskeskushammaslääkärit, joilla yleiskorotus oli 2,58 %, kotona työskenteleville perhepäivähoitajille ei tullut yleiskorotusta, koska rakenteellinen palkkaus uudistus tuli syksyllä 2022. Vuodelle 2023 kohdentui seuraava sopimuskorotus: Yleiskorotukset 1.6.2023 2,2 %:a, paitsi OVTES:n osalta 2,02 %:a; Paikalliset järjestelyerät: 1.6.2023 lukien kaikilla sopimusaloilla 0,4 %:a paikallinen järjestelyerä; 1.6.2023 lukien kaikilla sopimusaloilla 0,3 %:a paikallinen järjestelyerä (nk. perälaulatarkastelu); 1.6.2023 lukien kaikilla sopimusaloilla 1,2 %:a paikallinen järjestelyerä (kehittämishjelmaerä); Lisäksi 30.6.2023 maksettiin kertakorvaus seuraavasti tehdyn työajan suhteessa (sopimuksessa edellytettyjen kriteerien täytyessä): KVTES: 467 euroa, lisäksi liitteen 5 varhaiskasvatuksen henkilöstö 120 euroa, TS: 467 euroa ja OVTES: 467 euroa, lisäksi G-osion varhaiskasvatuksen henkilöstö 150 euroa.
- Vuonna 2022 henkilösivulukuluihin vaikutti mm. palkkaperusteisen kuol-maksun lasku, sairausvakuutusmaksun 0,20-prosenttiyksikön lasku ja työttömyysvakuutusmaksun 0,14-prosenttiyksikön nousu. Vuonna 2023 henkilösivulukuluihin vaikutti mm. palkkaperusteisen kuol-maksun kasvu, sairausvakuutusmaksun 0,19-prosenttiyksikön nousu ja työttömyysvakuutusmaksun 0,07-prosenttiyksikön lasku.

Henkilöstökulut ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 741.400 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 24.000 euroa.

Palvelujen ostot/ Asiakaspalvelujen ostot olivat 2.356.800 euroa, mikä oli 44.462.600 euroa ja 95 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Asiakaspalvelujen ostot olivat 2.355.400 euroa, mikä oli 44.005.400 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kasvatus- ja opeuspalvelujen tehtävätasolla valtionosuuslaskelmiin liittyvät kotikuntakorvausmenot olivat 935.000 euroa, mikä oli 149.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Perhehoitopalkkiot (ilman hlösivukuluja) olivat 1.500 euroa, mikä oli 447.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Asiakaspalvelujen ostot ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 54.900 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 15.400 euroa.

Muiden palvelujen ostot olivat 9.515.800 euroa, mikä oli 5.352.300 euroa ja 36 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Asiantuntijapalvelut olivat 948.000 euroa, mikä oli 302.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- ICT-palvelut olivat 1.952.300 euroa, mikä oli 621.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Työvoiman vuokraus oli 0 euroa, mikä oli 855.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna
- Matkustus- ja kuljetuspalvelut olivat 1.607.600 euroa, mikä oli 483.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Mm. Siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätason kustannukset vähenivät 39.600 euroa ja kasvatus- ja opeuspalvelujen tehtävätason 3.000 euroa. Kaupunkikehityspalvelujen tehtävätasolle sisältyi syksyllä 2022 alkaneen lähijunaliikenteen kustannuksia yhteensä 255.200 euroa, mikä oli 154.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Oman toiminnan osalta kustannuksia kertyi 85.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna johtuen kevätkaudella osittain kaupunkiin jääneestä aiemmin perusturvaan kirjautuneesta palveluliikenteen osuudesta.
- Puhtaanapito- ja pesulapalvelut olivat 716.300 euroa, mikä oli 104.600 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2023 ao. kustannuksiin sisältyy HS-Vesi Oy:n hulevesiverkoston käyttökorvaus 221.100 euroa, mikä oli sama edellisenä vuonna. Vuonna 2023 vanhasta kaatopaikasta aiheutui kustannuksia 72.900 euroa, mikä oli 27.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2022 aikana käyttöön otetun Akaa Areenan ostopalvelukustannukset olivat siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätasolla 59.300 euroa, mikä oli 24.000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Tilahallinnon tehtävätasolla puhtaanapito- ja pesulapalvelujen kustannukset olivat 238.200 euroa, mikä oli 40.300 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelut olivat 1.803.500 euroa, mikä oli 549.000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuodelle 2022 ja 2023 ei kohdentunut purku-urakoita. Metsänmyyntiin liittyvät ao. menot olivat 1.600 euroa, mikä oli 500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2023 hulevesijärjestelmään liittyvät ao. menot olivat 1.500 euroa, mikä oli 4.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Osuus verotuskustannuksiin oli 169.600 euroa, mikä oli 181.100 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Koneiden ja kaluston kunnossapitokustannukset olivat 106.300 euroa, mikä oli 174.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

- Majoitus- ja ravitsemispalvelut olivat 52.700 euroa, mikä oli 258.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Sosiaali- ja terveyspalvelut olivat 328.900 euroa, mikä oli 1.325.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Muut yhteistoimintaosuudet olivat 928.100 euroa, mikä oli 1.337.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Muut palvelut olivat 442.900 euroa, mikä oli 128.800 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2022 muihin palveluihin sisältyi uutena vuoden aikana käyttöön otetun Akaa Areenan valvonta- ja asiakaspalvelun kustannuksia vapaa-aikapalvelujen tehtävätasolla liikuntapalveluissa yhteensä 87.200 euroa ja vuonna 2023 149.300 euroa, mikä oli 61.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2023 kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle sisältyi Viialan yhtenäiskoulun siirtorakennusten irtaimiston kertaluonteisia muuttokustannuksia noin 77.300 euroa.

Muiden palvelujen ostot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 286.900 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 298.100 euroa.

Aineet, tarvikkeet, tavarat olivat 5.227.700 euroa, mikä oli 1.210.600 euroa ja 18,8 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Toimisto- ja koulutarvikkeet olivat 130.200 euroa, mikä oli 37.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kirjallisuus oli 550.500 euroa, mikä oli 164.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle sisältyy noin vajaa 140.000 euroa ns. kertaluonteisia kirjallisuuden ja tarvikkeiden hankintoja uuteen Viialan yhtenäiskouluun.
- Elintarvikkeet olivat 612.100 euroa, mikä oli 187.500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Lääkkeet olivat yhteensä 1.800 euroa, mikä oli 197.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Hoitotarvikkeet olivat 4.800 euroa, mikä oli 1.500.900 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Siivous- ja puhdistusaineet olivat 138.000 euroa, mikä oli 19.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Sähkökustannukset olivat 1.935.000 euroa, mikä oli 698.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Lämmityskustannukset olivat 965.300 euroa, mikä oli 24.700 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Kalustokustannukset olivat 232.000 euroa, mikä oli 83.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Rakennus- ja muu materiaali olivat yhteensä 436.200 euroa, mikä oli 58.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 508.200 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 98.100 euroa.

Avustukset olivat 1.585.100 euroa, mikä oli 5.195.100 euroa ja 76,6 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Lasten kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen kustannukset olivat yhteensä 594.500 euroa, mikä oli 52.500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Omaishoidon tuen kustannukset olivat 0 euroa (ilman sivukuluja), mikä oli 1.190.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Tarveharkintaisen ja ennaltaehkäisevän toimeentulotuen kustannukset olivat yhteensä 0 euroa, mikä oli 90.500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Kuntouttavan työtoimintaan liittyvät avustuskulut olivat yhteensä 0 euroa, mikä oli 27.400 euroa vähemmän kuin ed. vuonna.
- Vammaisille annettujen avustusten kustannukset olivat 0 euroa, mikä oli 1.488.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Palvelusetelimenot/ palveluasuminen olivat 0 euroa, mikä oli 2.380.100 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kotihoidon palvelusetelit olivat 0 euroa, mikä oli 54.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Muut avustukset kotitalouksille olivat 2.200 euroa, mikä oli 89.900 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Työmarkkinatuen kuntaosuus oli 847.800 euroa, mikä oli 179.100 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Avustukset ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 223.200 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 9.000 euroa.

Muut toimintakulut/ Vuokrat olivat 2.529.300 euroa, mikä oli 1.719.200 euroa ja 40,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Rakennusten ja huoneistojen vuokrat olivat 1.919.900 euroa, mikä oli 1.093.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Vuodelle 2022 sisältyi mm. Viialan taajaman koulujen väistötilojen, Parmacon siirtorakennusten, vuokratkustannuksia yhteensä 1.091.700 euroa ja Ideaparkin tilavuokria, sisäliikunta, 5.500 euroa sekä Aseman yhteisötilan vuokria 9.800 euroa. Lisäksi sisältyi vuoden 2020 alussa vuokratun Pätsiniementien liikuntatilan vuokria 7.000 euroa sekä kaupungintalon väistötiloiksi 1.9.2020 lukien vuokrattujen ns. Allin pirtin tilan vuokria 14.900 euroa 30.9.2022 asti ja Neliapilan tilan vuokria 23.400 euroa. 1.8.2021 lukien vuokratun ns. Toivon rakennuksen tilan vuokrat olivat yhteensä 25.500 euroa ajalla 1.1.-30.6.2022 ja 1.7.2021 lukien vuokratun ns. Nahkapirtin rakennuksen tilan vuokrat olivat yhteensä 47.500 euroa sekä 1.4.2021 lukien vuokratun Attendo Peltolan tilan vuokrat olivat yhteensä 75.400 euroa. Vuonna 2022 vuokrattiin uutena tilana koko ns. Toivon rakennus 1.8.2022 lukien, vuokrat yhteensä 54.500 euroa. Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie 6 -yhtiön hoito- ja pääomavastikkeita kertyi yhteensä 266.700 euroa. Vuoden 2022 aikana Pajantien päiväkodin leasingvuokra-aika 31.7.2022 asti, vuokrat 98.000 euroa, mikä oli 102.700 euroa vähemmän kuin ed. vuonna. Ns. Maistraatin tilojen vuokrasopimus päättyi tammikuun 2022 puolivälissä, vuokrat 7.300 euroa sisältäen puolen kuun vuokran ja 5.000 euron kertakorvauksen, mikä oli 45.900 euroa vähemmän kuin ed. vuonna.
- Vuodelle 2023 sisältyy mm. vaihteittain päättyneitä Viialan taajaman koulujen väistötilojen, Parmacon siirtorakennusten, vuokratkustannuksia yhteensä 771.600 euroa (huom. yksi jatkui varhaiskasvatuksen lisätilana syksystä 2023, sisältyy em.), Viialan yhtenäiskoulun siirtorakennusten irtaimiston varastotilan vuokra ajalla 1.7.-31.12.2023 yhteensä 21.000 euroa sekä Aseman yhteisötilan vuokria 9.800 euroa. Lisäksi sisältyy vuoden 2020 alussa vuokratun Pätsiniementien liikuntatilan vuokria 31.1.2023 asti 800 euroa sekä kaupungintalon väistötiloiksi 1.9.2020 lukien vuokrattujen Neliapilan tilan vuokria 23.400 euroa 1.7.2021 lukien vuokratun ns. Nahkapirtin rakennuksen tilan vuokrat olivat yhteensä 52.100 euroa ja 1.8.2022 lukien vuokratun koko ns. Toivon rakennuksen vuokrat yhteensä 130.800 euroa. Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie 6 -yhtiön hoito- ja pääomavastikkeita kertyi yhteensä 320.300 euroa. Vuonna 2023 kaupunkikehityksen käytössä olleen ns. kauppiastavaraton vuokria 30.9.2023 asti yhteensä 56.800 euroa ja kaupunkikehityksen uuden Alventie 4 -tilan vuokria 1.6.2023 lukien 18.200 euroa.
- Koneiden ja laitteiden vuokrat olivat 541.600 euroa, mikä oli 589.500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Muut vuokrat olivat 62.200 euroa, mikä oli 37.900 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Muut toimintakulut/ Vuokratulot ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 98.700 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 23.000 euroa.

Muut toimintakulut/ Muut toimintakulut olivat 368.000 euroa, mikä oli 32.000 euroa ja 9,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Mm.

- Muut toimintakulut olivat 223.000 euroa, mikä oli 110.400 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Vuodelle 2022 sisältyi Qvalia Oy:n ostolaskujen auditoinnin (tarkastelukohteena mm. alv-asiat) vuosilta 2020-2021 liittyvät kulut 6.700 euroa. Vuodelle 2023 sisältyy 111.900 euron kirjaus taseesta tuloslaskelmaan. Vuodelle 2023 sisältyy kaupungin tyydyttyä Turun hovioikeuden päätökseen Työsuhteen irtisanominen/ Aki Viitasaari –asiassa oikeudenkäyntikulut yhteensä 53.100 euroa.
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot 14.100 euroa, mikä oli 106.100 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuodelle 2022 tontteihin sisältyi pysyvien vastaavien myyntitappioita seuraavasti: Akaa Point Raakapuuterminaali, maan myynti: 120.193,50 euroa. Vuodelle 2023 tontteihin sisältyy pysyvien vastaavien myyntitappiota 14.055,11 euroa.
- Luottotappiot olivat 108.200 euroa, mikä oli 31.600 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.

Muut toimintakulut/ Muut tulot ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 225.500 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 94.800 euroa.

Toimintakate

Toimintakate muodostui 40.464.500 euroa negatiiviseksi, mikä oli 61.713.400 euroa eli 60,4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Toimintakate muodostui alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1.042.900 euroa heikommaksi ja muutettuun talousarvioon verrattuna 499.300 euroa paremmaksi.

Verotulot

Verotulot olivat yhteensä 38.946.100 euroa, mikä oli 30.453.000 euroa ja 43,9 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022.

- Kunnallisveroa kertyi 33.084.800 euroa, mikä oli 29.826.500 euroa ja 47,4 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Osuus yhteisöveron tuotosta oli 1.980.600 euroa, mikä oli 682.900 euroa ja 25,6 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Kiinteistöveroa kertyi 3.880.700 euroa, mikä oli 56.400 euroa ja 1,5 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.

Vuoden 2021 yhteisövero-osuuden koronakorotus (10%-yksikköä) tuotti verotuloja (verohäntä) kunnille myös vuonna 2022, vaikutus Akaan osalta v. 2020-2021 mukaan arvioituna noin 135.500 euroa. Vuodelle 2023 sisältyy kunnallis- ja yhteisöveron aikaisempien vuosien "verohäntä" arviolta noin 3,7 miljoonaa euroa: kunnallisvero arviolta noin 3,5 miljoonaa euroa ja yhteisövero arviolta noin 0,2 miljoonaa euroa.

Verotulot ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1.126.400 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 248.500 euroa.

Valtionosuudet

Valtionosuudet olivat yhteensä 9.625.000 euroa, mikä oli 26.308.200 euroa ja 73,2 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022 (Huomioiden vertailupohjasta pois vuoden 2023 harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen, 410.000 euroa, 26.718.200 euroa ja 74,4 % prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022).

Vuonna 2022 vuoden 2020 veronmaksulykkäysten korvauksen takaisinperintä osana koronakujärjestelyä oli 75.065 euroa. Vuoden 2023 valtionosuuksiin sisältyi harkinnanvarainen valtionosuuden korotus 410.000 euroa. Valtiovarainministeriö ilmoitti marraskuussa 2023, että kunnille on maksettu vuodelle 2023 liikaa valtionosuuksia 0,5 miljardia euroa, jotka tullaan perimään takaisin vuosina 2025-2027. Akaan kaupungin osuus on valtiovarainministeriön laskelman mukaan noin 1,5 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 635.600 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 477.400 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot olivat 492.000 euroa, mikä oli 150.300 euroa ja 44,0 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022.

- Vuodelle 2022 sisältyi HS-Vesi Oy:ltä saatavia korkotuottoja 259.900 euroa ja vuodelle 2023 259.900 euroa. Valtuusto päätti 25.9.2019 § 47 ehdottaa Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle, että 30.6.2019 erääntynyt 7.219.238 euron bullet-laina sekä lainan ehdot uudistetaan ja myönsi Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle 7.219.238 euron laina seuraavilla ehtoilla: lainan laina-aika on 7 vuotta ja se erääntyy 30.6.2026. Lainan kokonaiskustannus on 4,6 % vuodessa 1.7.2019 alkaen muodostuen 3,6 %:n korosta ja 1,0 %:n takausmaksusta. Vuodelle 2022 kohdentui Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteistöjen pääomalainan 31.12.2021 mennessä kertyneiden korkojen, yhteensä 46.800 euroa, maksu yhtiön voittovaroista ja vuodelle 2023 17.300 euroa. Vuodelle 2023 sisältyy korkojohdannaisesta saadut tuotot 214.800 euroa.

Korkotuotot ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 232.100 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 1.100 euroa.

Muut rahoitustuotot olivat 277.000 euroa, mikä oli 219.100 euroa ja 44,2 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022.

- Vuodelle 2022 sisältyi HS-Vesi Oy:ltä saatua takausprovisiota 72.200 euroa ja vuodelle 2023 72.200 euroa. Valtuusto päätti 25.9.2019 § 47 ehdottaa Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle, että 30.6.2019 erääntynyt 7.219.238 euron bullet-laina sekä lainan ehdot uudistetaan ja myönsi Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle 7.219.238 euron laina seuraavilla ehtoilla: lainan laina-aika on 7 vuotta ja se erääntyy 30.6.2026. Lainan kokonaiskustannus on 4,6 % vuodessa 1.7.2019 alkaen muodostuen 3,6 %:n korosta ja 1,0 %:n takausmaksusta. Vuodelle 2022 sisältyi Etelä-Pirkanmaan palvelukiinteistöt Oy:ltä saatua takausprovisiota 47.100 euroa ja vuodelle 2023 45.200 euroa. Vuodelle 2022 sisältyi Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie Oy:ltä saatua takausprovisiota 26.800 euroa ja vuodelle 2023 26.100 euroa. Vuodelle 2022 kohdentui uuden HS-Vesi Oy:n lainan omavelkaisen takauksen johdosta takausprovisiota 29.300 euroa ja vuodelle 2023 27.800 euroa. Vuodelle 2023 kohdentui uuden KAS Oy:n lainan johdosta takausprovisiota 1.500 euroa. Vuodelle 2022 sisältyi Akaa Point Raakapuuterminaali, maan myynti: raakapuuterminaalin lunastustoimituksesta maksettiin lunastushinta yhteensä 519.182,07 euroa + korot yhteensä 72.888,64 euroa, em. yhteensä 592.070,71 euroa. Korot kirjautuivat muihin rahoitustuottoihin.

Muut rahoitustuotot ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 56.500 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 3.500 euroa.

Korkokulut olivat 2.216.100 euroa, mikä oli 1.383.800 euroa eli 166,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Vuoden 2021 alussa alkoi 22,0 miljoonan euron kynnysellinen koronvaihotosopimus, johon liittyvät korkokustannukset olivat 513.700 euroa vuonna 2022 ja 8.500 euroa vuonna 2023. Vuoden 2022 aikana korkotaso kääntyi yleisesti nousuun ja suuntaus jatkui vuonna 2023. Korkokulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 686.100 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 16.100 euroa.

Muut rahoituskulut olivat 52.300 euroa, mikä oli 57.500 euroa ja 1112,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Vuodelle 2023 sisältyy kaupungin tyydyttyä Turun hovioikeuden päätökseen Työsuhteen irtisanominen/ Aki Viitasaari –asiassa siirtymäkorvauksen ja oikeudenkäyntikulujen viivästyskorjoja yhteensä 48.100 euroa. Muut rahoituskulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 45.300 ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 2.800 euroa.

Vuosikate

Vuosikate on 6.607.200 euroa, mikä 3.442.100 euroa ja 108,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Vuosikate on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 276.300 euroa enemmän ja muutettuun talousarvioon verrattuna 1.216.500 euroa enemmän.

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 5.250.500 euroa, mikä oli 656.100 euroa ja 14,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022.

- Valtuusto päätti 11.11.2020 § 59 poistosuunnitelma/ rakennuskohteiden poistoaikojen muuttamisesta hyväksyä liitteessä esitetyt rakennusten poistoaikojen muutokset 1.1.2020 alkaen 1.1.2013 poistosuunnitelmasta poiketen. Em. mukaan valitut vanhat kohteet ja Kki koulu ovat seuraavat: Ylpönpihan päiväkotiki uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Tarpiakoti uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Torkonkartano uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Toijalan yhteiskoulu uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Kylmäkosken uusi koulu uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Viialan kirjasto Vilkku uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Monitoimihalli uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Monitoimihallin squash-tilojen ja kuntosalin peruskorjaus uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Sampola uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Savola-koti uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Sipilä-koti uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Akaan paloasema uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.). Em. mukaan valitut uudet kohteet ovat seuraavat: Akaan hyvinvointikeskus, valmistuu v. 2021, uusi poisto-aika 50 v., Viialan yhtenäiskoulu, valmistuu v. 2023, uusi poisto-aika 50 v., Viialan liikuntahalli, valmistuu v. 2022/2023, uusi poisto-aika 50 v., Keskuskeittiö, valmistuu v. 2022/2023, uusi poisto-aika 50 v. Poistosuunnitelman muutoksen vähentävä vaikutus vuodelle 2022 yhteensä 484.200 euroa ja vuodelle 2023 484.200 euroa (vanhat poistot). Vuoden 2021 aikana valmistui Akaan hyvinvointikeskus, vuoden 2022 aikana Viialan liikuntahalli ja vuoden 2023 aikana Viialan uusi yhtenäiskoulu ja Keskuskeittiö, joiden poisto-aika on valtuuston päätöksen 11.11.2020 § 59 mukainen.

Suunnitelman mukaiset poistot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 334.400 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 142.500 euroa.

Kertaluonteiset poistot olivat 705.000 euroa, mikä oli 636.600 euroa ja 930,2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022.

- Vuonna 2022 kertaluonteisiin poistoihin sisältyi hyvinvointialueelle 1.1.2023 siirtyvään omaisuuteen liittyvät alaskirjaukset: työliikeyspalveluiden pakettiauto 6.059,47 euroa, Havulinna hälytys- ja hoitajakutsujärjestelmä 24.355,57 euroa, Mäntymäen hälytys- ja hoitajakutsujärjestelmä 10.094,2 euroa ja Hyke, tilaajahankinnat 27.924,25 euroa. Yhteensä vuoden 2022 alaskirjaukset olivat 68.433,41 euroa.

- Vuonna 2023 kertaluonteisiin poistoihin sisältyy Viialan taajaman Keskustan koulun kertaluonteinen lisäpoisto 705.000 euroa.

Kertaluonteiset poistot ylittyivät alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna 705.000 euroa.

Arvonalentumiset

Arvonalentumiset olivat 53.200 euroa, mikä oli em. verran enemmän kuin vuonna 2022.

- Vuonna 2023 kertaluonteisiin arvonalentumisiin sisältyy Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritien osakkeiden arvonalennuskirjaus.

Poistot ja arvonalentumiset olivat yhteensä 6.008.700 euroa, mikä oli 1.345.900 euroa enemmän kuin vuonna 2022.

Poistot ja arvonalentumiset ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 423.800 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 615.700 euroa.

Satunnaiset erät/ Satunnaiset tuotot

Satunnaiset tuotot olivat 0 euroa, mikä oli 57.700 euroa vähemmän kuin vuonna 2022.

- Vuonna 2022 Koulutus kuntayhtymä Tavastian jäsenkuntien päätös kuntayhtymän osittaisesta purkamisesta ja kiinteistöliikelaitos kuntayhtymän perustamisesta eteni toteutukseen. Koulutus kuntayhtymä Tavastian kiinteistö- ja rakennusomaisuus siirtyivät osakaskunnille 1.8.2022 ja ne siirrettiin edelleen uudelle kiinteistöliikelaitos kuntayhtymälle 2.8.2022 apporttisijoituksena. Em. järjestelyn johdosta Akaan kaupungille kirjautui satunnaista tuottoa 57.668,30 euroa vuodelle 2022.

Satunnaiset tuotot ylittyivät alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna 0 euroa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on 598.600 euroa ylijäämäinen, mikä on 2.038.500 euroa parempi kuin vuoden 2022 alijäämä 1.440.000 euroa. Tilikauden tulos on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 147.400 euroa pienempi ja muutettuun talousarvioon verrattuna 600.900 euroa suurempi.

Poistoeron vähennys

Poistoeron vähennys on 2.300 euroa, mikä on 400 euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Poistoeron vähennys oli alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna arvioidun mukainen.

Tilikauden yli-/ alijäämä

Tilikauden ylijäämä on 600.800 euroa, mikä on 2.038.100 euroa parempi kuin vuoden 2022 alijäämä 1.437.300 euroa. Tilikauden ylijäämä on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 147.500 euroa pienempi ja muutettuun talousarvioon verrattuna 600.800 euroa suurempi.

3.2 TOIMINNAN RAHOITUS

RAHOITUSLASKELMA, 1 000 e

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	6 607,2	3 165,1
Satunnaiset erät	0,0	57,7
Tulorahoituksen korjauserät	-107,2	-440,3
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-13 723,8	-23 644,8
Rahoitusosuudet investointimenoihin	13,2	528,3
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	145,8	1 156,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 064,8	-19 178,0
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennykset	420,0	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 000,0	33 000,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 807,8	-5 851,5
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 200,0	-14 043,3
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-7 468,7	1 728,3
Rahoituksen rahavirta	<u>2 343,5</u>	<u>14 833,5</u>
Rahavarojen muutos	-4 721,3	-4 344,5
Rahavarat 31.12.	-123,5	4 597,8
Rahavarat 1.1.	4 597,8	8 942,3

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, e	-37 804,6	-32 096,3
Investointien tulorahoitus, %	48,19	13,69
Lainanhoitokate	0,98	0,60
Kassan riittävyys, pv	-0,64	10,73
Asukasmäärä	16 405	16 473

Rahoituslaskelmassa osoitetaan, kuinka paljon tulorahoituksen lisäksi tarvitaan pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitusjäämä on ja miten se käytetään.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, euroa

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitus, %

$= 100 * \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

(Investointien omahankintameno tarkoittaa rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.)

Investointien tulo-rahoitus, % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoito

Lainanhoitokate

$= (\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakanasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Maksuvalmius

Kassan riittävyys (pv)

$= 365 \text{ pv} \times \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

(Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä: tuloslaskelmasta: toimintakulut – valmistus omaan käyttöön, korkokulut ja muut rahoituskulut, rahoituslaskelmasta: investointimenot, antolainojen lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset).)

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenkö päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta oli 6.500.000 euroa positiivinen, mikä oli 3.717.500 euroa enemmän kuin vuonna 2022.

- Muutoksen taustalla oli erityisesti vuosikatteen paraneminen. Vuosikate oli 6.607.200 euroa positiivinen, mikä oli 3.442.100 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Satunnaiset erät olivat 0 euroa, mikä oli 57.700 euroa vähemmän kuin vuonna 2022.
- Tulorahoituksen korjaukset olivat 107.200 euroa negatiivinen, mikä oli 333.100 euroa vähemmän negatiivinen kuin edellisenä vuonna.

Investointien rahavirta oli 13.564.800 euroa negatiivinen, mikä oli 8.395.700 euroa parempi kuin vuonna 2022.

- Muutoksen taustalla oli erityisesti investointimenojen väheneminen ja pysyvien vastaavien luovutusvoittojen väheneminen. Investointimenot olivat 13.723.800 euroa, mikä oli 9.921.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 13.200 euroa, mikä oli 515.100 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Pysyvien vastaavien luovutustulot olivat 145.800 euroa, mikä oli 1.010.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli 7.064.800 euroa negatiivinen, mikä oli 12.113.200 euroa parempi kuin vuonna 2022.

Rahoitustoiminnan rahavirta

Antolainauksen muutokset olivat 420.000 euroa, mikä oli em. verran enemmän kuin vuonna 2022.

Lainakannan muutokset olivat lisäystä 9.392.200 euroa, mikä oli 3.713.000 euroa vähemmän kuin vuonna 2022.

- Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli 13.000.000 euroa, mikä oli 20.000.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Pitkäaikaisten lainojen vähennys oli 6.807.800 euroa, mikä oli 956.300 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Lyhytaikaisten lainojen muutos oli lisäystä 3.200.000 euroa, mikä oli 17.243.300 euroa enemmän kuin edellisen vuoden vähennys 14.043.300 euroa.

Muut maksuvalmiuden muutokset olivat vähennystä 7.468.700 euroa, mikä oli 9.197.000 euroa vähemmän kuin vuoden 2022 lisäys 1.728.300 euroa.

Rahoituksen rahavirta oli 2.343.500 euroa positiivinen, mikä oli 12.490.000 euroa vähemmän kuin vuonna 2022.

Rahavarojen muutos

Rahavarojen muutos oli vähennystä 4.721.300 euroa, mikä oli 376.800 euroa enemmän kuin vuoden 2022 vähennys 4.344.500 euroa.

Rahavarat olivat -123.500 euroa 31.12.2023, mikä oli 4.721.300 euroa vähemmän kuin 31.12.2022. (31.12.2023 kaupungin rahavarat 77.949,07 euroa ja konsernitiilin rahavarat -201.416,51 euroa, netto -123.467,44 euroa.)

4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

TASE, 1000 e

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	126 094,6	125 193,1	OMA PÄÄOMA	30 332,1	33 313,2
Aineettomat hyödykkeet	116,9	18,3	Peruspääoma	29 247,1	32 829,0
Muut pitkävaikutteiset menot	116,9	18,3	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	484,2	1 921,5
Aineelliset hyödykkeet	105 575,3	97 957,3	Tilikauden yli-/alijäämä	600,8	-1 437,3
Maa- ja vesialueet	9 508,4	9 284,1	POISTOERO JA VAP.EHT. VARAUKS.	12,8	15,1
Rakennukset	71 310,7	47 498,5	Poistoero	12,8	15,1
Kiinteät rakenteet ja laitteet	19 633,3	17 690,0	PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	3 810,6	632,1	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	32,2	9,6
Muut aineelliset hyödykkeet	30,3	30,3	Valtion toimeksiannot		
Ennakkomaksut ja keskener. hankinn.	1 282,0	22 822,3	Lahjoitusrahastojen pääomat	32,2	9,6
Sijoitukset	20 402,4	27 217,5	Muut toimeksiantojen pääomat		
Osakkeet ja osuudet	13 151,2	19 546,3	VIERAS PÄÄOMA	98 995,8	102 455,5
Muut lainasaamiset	7 235,2	7 655,2	Pitkäaikainen	67 855,0	57 959,6
Muut saamiset	16,0	16,0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	67 164,4	57 269,2
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,0	0,0	Lainat julkisyhteisöiltä	130,0	129,8
Valtion toimeksiannot			Saadut ennakot	0,0	0,0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet			Liittymismaksut ja muut velat	560,6	560,6
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 278,3	10 600,3	Lyhytaikainen	31 140,8	44 495,9
Vaihto-omaisuus	0,0	0,0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 740,7	24 225,1
Saamiset	3 401,8	6 002,5	Lainat julkisyhteisöiltä	14,4	29,1
Pitkäaikaiset saamiset	181,6	221,5	Lainat muilta luotonantajilta	5,4	9,5
Myyntisaamiset	119,4	159,3	Saadut ennakot	14,4	126,4
Lainasaamiset	52,2	52,2	Ostovelat	3 329,6	10 257,8
Muut saamiset	10,0	10,0	Liittymismaksut ja muut velat	570,7	1 078,7
Lyhytaikaiset saamiset	3 220,2	5 781,0	Siirtovelat	3 465,6	8 769,3
Myyntisaamiset	951,6	1 316,1	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>129 372,9</u>	<u>135 793,4</u>
Lainasaamiset	206,8	28,0			
Muut saamiset	1 623,1	3 049,8	TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Siirtosaamiset	438,7	1 387,1	Omavaraisuusaste, %	23,5	24,6
Rahoitusomaisuusarvopaperit	0,0	0,0	Suhteellinen velkaantuneisuus,-%	176,5	79,2
Rahat ja pankkisaamiset	-123,5	4 597,8	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	1 085,0	484,2
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>129 372,9</u>	<u>135 793,4</u>	Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas	66	29
			Lainakanta 31.12., 1000 e	91 054,9	81 662,7
			Lainakanta 31.12., e /asukas	5 550	4 957
			Lainasaamiset 31.12., 1000 e	7 235,2	7 655,2
			Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 e	95 934,2	87 591,5
			Lainat ja vuokravastuut 31.12., e/ asukas	5 848	5 317
			Asukasmäärä	16 405	16 473

Tase kuvaa kaupungin omaisuus- ja pääomaeriä tilikauden päättyessä ryhmiteltyinä luonteensa mukaisiin pääomaeriin.

Taseen tunnusluvut

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

(Koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa.)

Omavaraisuusaste, % -tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

(Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt yli-/alijäämä

= edellisten tilikausien yli-/alijäämä + tilikauden yli-/alijäämä

Kertynyt yli-/alijäämä -tunnusluku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas

= $(\text{edellisten tilikausien yli-/alijäämä} + \text{tilikauden yli-/alijäämä}) / \text{asukasmäärä (tilinpäätösvuoden päättämispäivän mukainen kunnan asukasmäärä)}$

Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas -tunnusluku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän.

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoina sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainat euro/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättämispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euro/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättämispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Tase

Taseen vastaavaa ja vastattavaa oli yhteensä 129.372.900 euroa, mikä oli 6.424.500 euroa vähemmän kuin vuonna 2022.

Vastaavaa

Pysyvät vastaavat olivat 126.094.600 euroa, mikä oli 901.500 euroa enemmän kuin vuonna 2022.

- Aineettomat hyödykkeet olivat 116.900 euroa, mikä oli 98.600 euroa enemmän kuin vuonna 2022.
- Aineelliset hyödykkeet olivat 105.575.300 euroa, mikä oli 7.618.000 euroa enemmän kuin vuonna 2022. Aineellisten hyödykkeiden muutos johtuu vuoden aikana tehdyistä investoinneista sekä investointien suunnitelman mukaisista poistoista ja alaskirjauksista.
- Sijoitukset olivat 20.402.400 euroa, mikä oli 6.815.100 euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Sijoitusten muutos johtuu vuoden aikana maksetusta antolainasta ja osakkeiden arvonalennuksesta. Lisäksi Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin kuntayhtymäosuus 6.341.815,34 euroa on korjattu pois vuoden 2023 peruspääoman alkusaldoon.

Toimeksiantojen varat olivat 0 euroa, mikä oli sama kuin vuonna 2022.

Vaihtuvat vastaavat olivat 3.278.300 euroa, mikä oli 7.322.000 euroa vähemmän vuonna 2022.

- Saamiset olivat 3.401.800 euroa, mikä oli 2.600.700 euroa vähemmän kuin vuonna 2022.
- Rahat ja pankkisaamiset olivat -123.500 euroa, mikä oli 4.721.300 euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Rahoihin ja pankkisaamisiin sisältyy 201.400 euroa konsernitilillä olevien tytäryhtiöiden velkaa.

Vastattavaa

Oma pääoma oli yhteensä 30.332.100 euroa, mikä oli 2.981.100 euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Muutos johtuu vuoden 2023 tilikauden ylijäämästä sekä Pirkanmaan hyvinvointialueen muodostumiseen liittyvistä kirjauksista. Lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden lomapalkkavarauksia 2.759.922,43 euroa on korjattu peruspääomaan vuoden 2023 alkusaldoon. Myös Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin kuntayhtymäosuus 6.341.815,34 euroa on korjattu pois vuoden 2023 peruspääoman alkusaldoon.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset olivat 12.800 euroa, mikä oli 2.300 euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Muutos johtuu poistoeron suunnitelmallisesta muutoksesta.

Toimeksiantojen pääomat olivat 32.200 euroa, mikä oli 22.600 euroa enemmän kuin vuonna 2022. Muutos johtuu valtionperintöjen muutoksesta.

Vieras pääoma oli 98.995.900 euroa, mikä oli 3.459.700 euroa vähemmän kuin vuonna 2022.

- Kaupungin lainakanta oli 91.054.900 euroa 31.12.2023, mikä oli 9.392.200 euroa enemmän kuin vuonna 2022. Ao. summaan sisältyi konsernitilivelkaa tytäryhtiöille 5.400 euroa. Lainakanta oli 5.549 euroa/asukas, mikä on 2.226 euroa enemmän kuin Manner-Suomessa keskimäärin.

5 KOKONAISTULOT JA -MENOT

KOKONAISTULOT JA -MENOT VUONNA 2023

TULOT	1 000 e	%
Toiminta		
Toimintatuotot	7 505,3	10,2 %
Verotulot	38 946,1	53,0 %
Valtionosuudet	9 625,0	13,1 %
Korkotuotot	492,0	0,7 %
Muut rahoitustuotot	277,0	0,4 %
Satunnaiset tuotot		0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät		0,0 %
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja satunnaiset	-121,3	-0,2 %
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	13,2	0,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	145,8	0,2 %
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	420,0	0,6 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 000,0	17,7 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	3 200,0	4,4 %
Oman pääoman lisäykset		0,0 %
Kokonaistulot yhteensä	73 503,1	100,0 %
MENOT	1 000 e	%
Toiminta		
Toimintakulut	47 969,8	67,8 %
- Valmistus omaan käyttöön		0,0 %
Korkokulut	2 216,1	3,1 %
Muut rahoituskulut	52,3	0,1 %
Satunnaiset kulut		0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät		0,0 %
+/- Pakollisten varausten muutos		0,0 %
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-14,1	0,0 %
Investoinnit		
Investointimenot	13 723,8	19,4 %
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset		0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	6 807,8	9,6 %
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,0 %
Oman pääoman vähennykset		0,0 %
Kokonaismenot yhteensä	70 755,7	100,0 %

6 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

6.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

Yhdistely konsernitilinpäätökseen	Yhdistelty, kpl	Ei-yhdistelty, kpl
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	6	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiö		
Muut yhtiöt		
Osuuskunnat		
Yhdistykset		
Säätiöt		
Kuntayhtymät	3	
Osakkuusyhteisöt	2	
Muut omistusyhteisyyshyhteisöt		
Yhteensä	11	

(Kiinteistö Oy Akaan Elehallit, omistusosuus 100 % (perusteilla v. 2021 lopussa, tilanne ei muuttunut v. 2023 aikana) ei ole em. huomioitu.)

6.2 KONSERNIRAKENNE

Akaan kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt	Omistusosuus
Akaan Vuokra-asunnot Oy (aik. Viialan Asuntotuotanto Oy)	100,00 %
Kiinteistö Oy Aravaniitty	100,00 %
Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie 6	100,00 %
Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästöalo	82,00 %
Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus	77,10 %
Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä	71,93 %

Kiinteistö Oy Akaan Elehallit, omistusosuus 100 % (perusteilla v. 2021 lopussa, tilanne ei muuttunut v. 2023 aikana)

Akaan konsernitilinpäätökseen sisältyvät kuntayhtymät	Osuus peruspääomasta
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	26,13 %
Pirkanmaan liitto ky	3,16 %
Tavastia kuntayhtymäkonserni	0,46 %

Akaan konsernitilinpäätökseen sisältyvät osakkuusyhteisöt	Omistusosuus
Kiinteistö Oy Viialan Teponkuja 3	49 %
Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteistöt Oy	35 %

6.3 KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS

Akaan kaupungin valtuuston 15.12.2022 § 91 hyväksymän, 1.1.2023 voimaan tulleen hallintosäännön 25 §:n mukaan kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja sekä henkilöstöjohtaja, hallintojohtaja ja talousjohtaja. Hallintosäännön 26 §:n mukaan konsernijohtoon tehtävät ja toimivallan jako on seuraava:

Kaupunginhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan
3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisesta työnjaosta
4. antaa valtuustolle raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittämisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä konserni- ja omistajaohjeen mukaisesti
5. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta
6. seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä
7. vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista ja nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin
8. nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille ja kaupunkia edustaville yhtiöiden hallituksen jäsenille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet

Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa hänen ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Johtoryhmän muiden viranhaltijoiden tehtävänä on aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Akaan kaupungin konserniohje hyväksyttiin valtuustossa 25.3.2009 § 36. Konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

6.4 OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT

Tytäryhteisöt

Akaan Vuokra-asunnot Oy, omistusosuus 100 %

Vuokrausaste oli 84 %. Asuntojen vuokrausaste on noussut.

Ukrainan tilanteen johdosta kaupunginhallitus päätti 29.3.2022 § 80 mm. valtuuttaa teknisen johtajan vuokraamaan Akaan Vuokra-asunnot Oy:ltä tyhjiillään olevia vuokra-asuntoja ja luovuttamaan niitä tarpeen mukaan, alkuvaiheessa tarvittaessa veloitusetta Ukrainasta saapuneille tilapäistä suojelua hakeneille tai maassa viisumivapaasti oleskeleville, 24.2.2022 jälkeen Ukrainasta Suomeen tulleille ukrainalaisille. Em. paransi myös osaltaan yhtiön käyttöstettä vuonna 2022 ja 2023.

Yhtiön toimitusjohtaja vaihtui 1.3.2023.

Kiinteistö Oy Aravaniitty, omistusosuus 100 %

Asuntojen vuokrausaste oli 100 %.

Yhtiö on velkaneerauksessa 28.2.2035 saakka.

Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie 6, omistusosuus 100 %

Vuonna 2020 valtuusto päätti 11.6.2020 § 17 hyväksyä Koy Puskuritie 6:n perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen sekä 11.11.2020 § 60 myöntää 80 %:n omavelkaisen takauksen perustettavan Koy Puskuritie 6:n enintään 3.723.000 euron lainalle kaupan toteuttamiseksi. Perustettava Koy Puskuritie 6 on Akaan kaupungin 100 %:n omistuksessa oleva keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö ja em. kaupassa Akaan kaupunki myi yhtiölle teollisuushalli-kiinteistön (aikaisemmin ns. Tamglass/ Takoma ja myöhemmin Puskuritie 6 -teollisuushalli) osoitteessa Puskuritie 6, kiinteistötunnus 20-5-9-4, tontin pinta-ala 30.442 m² ja kiinteistön pinta-ala 4.886 krsm² kauppahintaan 3.580.000 euroa, josta varainsiirtoveroa maksettiin 143.200 euroa. Em. kauppa toteutui 31.12.2020. Toiminta käynnistyi kokonaisuudessaan vuonna 2021. Vuonna 2023 korkojen nousun myötä vuoden 2023 lopun lainanlyhennyssuoritus meni vuoden 2024 puolelle, kun saatiin ylimääräinen pääomavastikesuoritusta.

Kiinteistö Oy Akaan Elehallit, omistusosuus 100 % (perusteilla v. 2021 lopussa, tilanne ei muuttunut v. 2023 aikana)

Vuoden 2021 aikana valtuusto päätti 27.10.2021 § 109 hyväksyä Koy Akaan Elehallien perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen sekä myönsi omavelkaisen takauksen enintään 4.945.000 euron lainaan valtiontukisäännökset huomioiden niin, että takauksen määrä on enintään 80 % lainan vuotuisesta jäännöspääomasta. Perustettava Koy Akaan Elehallit on Akaan kaupungin 100 %:n omistuksessa oleva keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö ja em. kaupassa Akaan kaupunki myy yhtiölle teollisuushalli-kiinteistön osoitteessa Tojantie 1, kiinteistötunnus 20-2-52-2 tontin pinta-ala 38.054 m² ja kiinteistön pinta-ala 3.471 krsm² ja 20-2-39-23, tontin pinta-ala 22.739 m² ja kiinteistön pinta-ala 1.076 krsm² sekä osoitteessa Puskuritie 1, kiinteistötunnus 20-5-13-1, tontin pinta-ala 15.636 m² ja kiinteistön pinta-ala 15.900 krsm², kauppahintaan 4.755.000 euroa, josta varainsiirtovero maksetaan 190.200 euroa. Em. päätöksestä tehtiin valitus hallinto-oikeuteen, joten ao. kauppa ei toteutunut vuonna 2021. Hämeenlinnan hallinto-oikeus päätti 15.5.2023 hylätä valituksen ja em. päätös on saanut lainvoiman. Em. johdosta päätökseen liittyviä toimenpiteitä voidaan tehdä. Talousarviossa 2024 ja taloussuunnitelmassa 2024-2028 on oletettu yhtiöittämisen tapahtuvan vuoden 2024 alussa, mutta toimeenpano on edelleen kesken maaliskuussa 2024.

Kaupungin muut tytäryhteisöt

Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästöalo, omistusosuus 82 %

Akaan kaupunki on päättänyt myydä omistamansa Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästöalo osakkeet. Myynti ei ole toistaiseksi toteutunut.

Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus, omistusosuus 77,1 %

Kaupungin päätös toimintojen siirtämisestä pois Virastokeskuksesta pysäytti rakennukseen investoinnit. Vastedes pyritään pitämään tarvittavat toiminnot kunnossa niin kauan, kunnes rakennus on tyhjä työntekijöistä. Lounaspirtin toiminnan jatkuminen edellyttää tiettyjen toimintojen ylläpitämistä. Vastike on pienentynyt. Kulut eivät kuitenkaan tunnu pienenevän enää, päinvastoin.

Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä, omistusosuus 71,93 %

Käytössä olevien liiketilojen osuus kaikista liiketiloista oli 100 %. Tavoitteena on pitää koko kiinteistön liiketilakapasiteetti käytössä. Kiinteistön kapasiteetin tyhjäkäynnin minimoinnilla päästään myös hyvään ekologiseen-taloudelliseen kiinteistönpitoon.

6.5 ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Akaan kaupunki luopuu Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskuksen käytöstä vaiheittain ja hallitusti. Kiinteistölle pyritään löytämään uusia käyttömahdollisuuksia osana Toijalan taajaman keskustan kehittämistä. Ennen rakennetun kiinteistön purkamista kiinteistöön kohdistuvat korjaus- ja ylläpitokustannukset pidetään mahdollisimman matalina. Varsinaisia remontteja kohteeseen ei enää tehdä.

Kiinteistö Oy Säästöalo osakkeet ovat edelleen myynnissä. Vuoden 2024 talousarvioon sisältyy myös oletettavasti vuoden 2024 loppuun ajoittuvan Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymän (Akaanportin) osakkeiden myynti.

Vuoden 2024 talousarvioon sisältyy oletettavasti vuoden 2024 alkuun ajoittuvan Elematic Oy:lle vuokrattujen teollisuushallien yhtiöittämisen johdosta Kiinteistö Oy Akaan ELE-hallien toiminnan käynnistyminen. Aasian toimeenpano on kuitenkin edelleen kesken maaliskuussa 2024.

6.6 SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnitelmakaudella.

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konserniohjeen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen seuranta. Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Konsernivalvonnan järjestämisen selontekoa varten on otettava kantaa esimerkiksi seuraavassa yhteenvedossa esitettyihin konsernivalvonnan kohdealueisiin.

Säännöt ja ohjeet

- Kaupungin hallintosäännössä ja konserniohjeessa on toimintaa ohjaavia määräytyksiä.

Edustajien ohjeistaminen

- Kaupunkia tytäryhteisöissä edustavat ovat hankkineet tarvittaessa ohjeistusta ja selvittäneet kaupungin kantaa käsiteltäviin asioihin. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat ohjeistaneet kaupungin edustajia kaupungin puhe- ja äänivallan käyttämisessä. Kaupunginhallitus nimeää konserniyhteisöjen edustajat ja ohjeistaa tarvittaessa myös kaupungin yhtiökokous/vuosikokousedustajat sekä muut konserniyhteisöjen edustajat päätöksentekoa varten.

Raportointi, seuranta ja arviointi

- Tytäryhtiöt ovat olleet huomioituna talousarviossa ja talouskatsausten yhteydessä on seurattu toteutumista. Tytäryhteisöt ovat raportoineet poikkeamista ja tavoitteiden saavuttamisen vaarantumisesta kaupungin hallintoa tarvittaessa nopeasti. Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta ja taloudellisen aseman seuranta ja analysointia on tehty sekä tytäryhteisöissä että kaupungilla.

Keskittetyt konsernitoiminnot

- Konserniohjeessa edellytetään keskitettyjen konsernitoimintojen käyttöä. Tilintarkastuksen kilpailuttaminen tytäryhtiöille on tehty samalla kuin kaupungille. Myös pankkipalvelut on kilpailutettu ja konsernitilissä on mukana Akaan Vuokra-asunnot Oy, Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus, Kiinteistö Oy Aravaniitty ja Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästöalo. Akaan Vuokra-asunnot Oy:llä on ollut 130.000 euron luottolimiitti konsernitilisiin maksuvalmiuden turvaamiseksi ja vuoden 2020 loppupuolella sitä korotettiin 160.000 eurolla 290.000 euroon kaupungin ja yhtiön välisten tonttikauppojen mahdollistamiseksi. Vuoden 2019 aikana oli sekä tilintarkastus- että pankkipalvelukilpailutus. Tilintarkastussopimus on vuosille 2019-2022 ja alkuvuonna 2022 päätettiin ottaa käyttöön myös optiovuosi 2023. Vuoden 2023 lopussa alkoi tilintarkastuskilpailutus vuosille 2024-2027 ja optiovuodelle 2028. Pankkipalvelusopimus on ajalle 1.1.2020-31.12.2024. Henkilöstöhallinnossa yhtiöt noudattavat kaupungin henkilöstö- ja palkkapolitiikkaa soveltuvin osin ja saavat toimintaohjeita kaupungin henkilöstöjohtajalta. Ukrainan tilanteen johdosta kaupunginhallitus päätti 29.3.2022 § 80 mm. valtuuttaa teknisen johtajan vuokraamaan Akaan Vuokra-asunnot Oy:ltä tyhjiillään olevia vuokra-asuntoja ja luovuttamaan niitä tarpeen mukaan, alkuvaiheessa tarvittaessa veloitusetta Ukrainasta saapuneille tilapäistä suojelua hakeneille tai maassa viisumivapaasti oleskeleville, 24.2.2022 jälkeen Ukrainasta Suomeen tulleille ukrainalaisille. Em. paransi yhtiön käyttöastetta vuonna 2022 ja 2023. Ao. toiminta päättyi Kuntamallin päättymisen myötä vuoden 2023 lopussa.

Riskienhallinta

- Riskienhallinta on osa tytäryhtiöiden jokapäiväistä toimintaa - tiedostetaan ja minimoidaan toimintaan ja talouteen liittyviä riskejä. Vakuutukset vähentävät vahinkotapahtumiin liittyviä riskejä. Korkotasojen muutosten vaikutukset toimintaan pyritään huomioidaan. Vuonna 2023 Koy Akaan Puskuritie 6:n pääomavastike tarve kuitenkin ylittyi reilusti korkojen noustua ja yhtiön vuoden 2024 talousarviossa pääomavastiketta korotetaan merkittävästi. Teknisen toimivuuden osalta korjausten ennakoiva suunnittelu ja luotettava toteutus on olennaista. Valvontaa toteutetaan säännönmukaisella toiminnan ja hallinnon yhteistyöllä.

Akaan kaupungin konsernirakenne

- Akaan kaupungin kaupunkikonserni ei ole kovin laaja eikä rakenteeltaan monimutkainen. Tämä antaa hyvän lähtökohdan konsernivalvonnan järjestämiselle. Kaupunkikonsernin merkittävin tytäryhteisö on Akaan Vuokra-asunnot Oy. Sen tarkoitus ja tehtävät sekä taloudelliset vastuut ovat kaupungin kannalta merkittäviä. Kiinteistö Oy Säästöalo osakkeet ovat edelleen myynnissä. Lähes tyhjiillään olevan Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskuksen käytöstä luovutaan vaiheittain ja hallitusti. Kiinteistölle pyritään löytämään uusia käyttömahdollisuuksia osana Toijalan taajaman keskustan kehittämistä. Ennen rakennetun kiinteistön purkamista kiinteistöön kohdistuvat korjaus- ja ylläpitokustannukset pidetään mahdollisimman matalina. Varsinaisia remontteja kohteeseen ei enää tehdä. Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymän (Akaanportin) omista ja vuokratuista tiloista on osa kaupungintalon väistötiläkäytössä, osa kaupungin muiden toimintojen käytössä ja osa edelleen vuokrattuna/ vuokrattavissa yrityksille. Talousarvion 2024 sisältyy oletettavasti vuoden 2024 loppuun ajoittuvan yhtiön osakkeiden myynti. Vuonna 2020 kaupunki perusti keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön Koy Akaan Puskuritie 6:n ja myi yhtiölle ao. teollisuushallikiinteistön. Yhtiön toiminta käynnistyi kokonaisuudessa vuonna 2021. Kaupunki maksaa yhtiön vastikkeet kokonaisuudessaan ja saa kuten aiemminkin ulkoiset vuokratulot. Lisäksi kaupunki saa yhtiöltä takausprovision ja kiinteistövero. Vuonna 2021 kaupunki perusti keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön Koy Akaan Elehallit tavoitteena myydä yhtiölle ao. Elematicilla vuokralla olevat teollisuushallikiinteistöt. Valitusprosessin jälkeen em. päätös on saanut lainvoiman kesällä 2023. Talousarviossa 2024 on oletettu yhtiöittämisen tapahtuvan vuoden 2024 alussa, mutta toimeenpano on edelleen kesken maaliskuussa 2024.

Em. perusteella voidaan todeta, että kaupungin konsernivalvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on pääsääntöisesti asianmukaisesti järjestetty. Vuoden 2023 aikana Akaan Vuokra-asunnot Oy:n toimitusjohtaja vaihtui. Vuoden 2023 aikana jatkettiin omistajaohjeen laadintaa (yhdistetty omistajaohje, sijoitustoiminnan periaatteet sekä konserniohje), jonka päätöksentekokäsittely siirtyi kuitenkin joulukuulta 2023 maaliskuulle 2024. Talousarvion 2022 ja taloussuunnitelmaan 2022-2026 sisältyi ensimmäisen kerran myös tytäryhtiöittäin riskienhallintaosuus sisältäen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelman ja ao. osuus sisältyi jatkossakin talousarvion ja taloussuunnitelmaan.

6.7 KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1.000 e

	2023	2022
Toimintatuotot	9 398,5	71 683,6
Toimintakulut	-52 115,3	-173 187,9
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/ tappiosta	123,4	667,1
Toimintakate	-42 593,4	-100 837,2
Verotulot	38 946,1	69 399,1
Valtionosuudet	12 622,8	38 886,8
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	519,6	377,1
Muut rahoitustuotot	321,6	556,0
Korkokulut	-2 288,6	-1 041,5
Muut rahoituskulut	-55,1	-176,4
Vuosikate	7 473,0	7 163,9
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 865,9	-7 608,4
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	-53,3	
Satunnaiset erät		24,9
Tilikauden tulos	553,8	-419,6
Tilinpäätössiirrot		1,3
Tilikauden verot		-142,2
Laskennalliset verot	-3,9	-33,4
Vähemmistöosuudet	28,3	-252,4
Tilikauden yli-/alijäämä	578,2	-846,3

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	18,0	41,4
Vuosikate/Poistot, %	108,8	94,2
Vuosikate, e/asukas	455,5	434,9
Asukasmäärä	16 405	16 473

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1.000 e

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 473,2	7 163,9
Satunnaiset erät	-5,2	24,9
Tilikauden verot	-0,4	-142,2
Tulorahoituksen korjaukset	-119,8	-811,3
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-14 064,5	-27 184,6
Rahoitusosuudet investointimenoihin	13,3	528,3
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	164,5	1 691,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 538,9	-18 730,0
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	420,0	
Antolainasaamisten vähennykset		4,7
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 000,0	35 302,8
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-494,1	-7 770,3
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 412,5	-14 372,8
Oman pääoman muutokset	-126,2	-773,6
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	24,7	-61,1
Vaihto-omaisuuden muutos		-52,4
Saamisten muutokset	2 601,4	-821,7
Korottomien velkojen muutokset	-10 176,3	1 195,0
Rahoituksen rahavirta	1 837,0	12 650,6
Rahavarojen muutos	-4 701,9	-6 079,4
Rahavarat 31.12.	179,5	9 344,3
Rahavarat 1.1.	4 881,4	15 423,8

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, e	-40 577,6	-38 599,7
Investointien tulorahoitus, %	53,18	26,88
Lainanhoitokate	1,02	0,93
Kassan riittävyys, pv	0,86	16,29

Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT, 1.000 e

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	128 157,6	151 034,1	OMA PÄÄOMA	25 839,7	32 290,2
Aineettomat hyödykkeet	131,0	1 075,6	Peruspääoma	29 247,1	32 829,0
Aineettomat oikeudet	117,2	453,5	Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat		9,3
Muut pitkävaikutteiset menot	13,8	614,8	Arvonkorotusrahasato	8,9	22,8
Ennakkomaksut		7,3	Muut omat rahastot	8,8	9,4
Aineelliset hyödykkeet	112 324,4	131 784,5	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-4 003,4	266,1
Maa- ja vesialueet	10 043,3	10 514,3	Tilikauden yli-/alijäämä	578,3	-846,4
Rakennukset	77 281,0	72 764,7	VÄHEMMISTÖOSUUDET	21,7	637,8
Kiinteät rakenteet ja laitteet	19 670,6	18 766,0	PAKOLLISET VARAUKSET	0,0	1 119,9
Koneet ja kalusto	4 016,5	2 811,0	Eiäkevaraukset		
Muut aineelliset hyödykkeet	31,0	51,0	Muut pakolliset varaukset		1 119,9
Ennakkomaksut ja keskener. hankinn.	1 282,0	26 877,5	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	433,4	355,4
Sijoitukset	15 702,2	18 174,0	VIERAS PÄÄOMA	106 787,0	138 990,9
Osakkuusyhteisöosuudet		1 267,5	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	73 070,5	86 175,2
Osakkeet ja osuudet	8 458,9	9 182,6	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	564,3	597,0
Joukkovelkakirjasaamiset			Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	24 583,5	22 976,6
Muut lainasaamiset	7 227,3	7 670,5	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 568,7	29 242,1
Muut saamiset	16,0	53,4	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	133 081,8	173 394,2
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	400,8	255,7			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 523,4	22 104,4	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Vaihto-omaisuus	7,1	457,1	Omaraisuusaste, %	19,4	19,0
Saamiset	4 336,8	12 303,0	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	175,1	77,1
Pitkäaikaiset saamiset	134,6	285,1	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 e	-3 425,1	-580,2
Lyhytaikaiset saamiset	4 202,2	12 017,9	Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas	-209	-35
Rahoitusarvopaperit	20,6	184,5	Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 e	97 654,1	109 151,7
Rahat ja pankkisaamiset	158,9	9 159,8	Konsernin lainat, e/asukas	5 953	6 626
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>133 081,8</u>	<u>173 394,2</u>	Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 e	7 227,2	7 670,5
			Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 e	103 100,6	121 863,8
			Lainat ja vuokravastuut 31.12., e/ asukas	6 285	7 398
			Kunnan asukasmäärä	16 405	16 473

Konsernin omavaraisuusaste prosentteina lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti:

Omavaraisuusaste, %

= 100 x (oma pääoma + vähemmistöosuus + konsernireservi + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma + saadut ennakot)

(Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa.)

Muutoin konsernintaseen tunnusluvut lasketaan vastaavalla tavalla kuin kunnan taseen tunnusluvut.

7 KESKEISET LIITETIEDOT

	Kaupunki 2023 euro	2022 euro	Konserni 2023 euro	2022 euro
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraukset				
Takuuvaraus				
Muut pakolliset varaukset				1.119.868
Vastuositoumukset				
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Takaukset	7.382.599	7.867.586	7.382.599	7.867.586
Muut vastuositoumukset				
Takaukset muiden puolesta	6.885.143	7.664.346	6.885.143	7.664.346
Muut taloudelliset vastuut				
Täytetakaukset	615.339	448.007	615.339	448.007
Muut liitetiedot				

8 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

8.1 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Tilikauden 2023 tulos on 598.554,99 euroa ylijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 2.266,76 euroa, joka on Toijalan Moottoritien sisääntulon rakentamiseen kohdistuvaa poistoeron vähennystä.
- tilikauden ylijäämä 600.821,75 euroa kirjataan taseessa oman pääoman erään tilikauden yli-/alijäämä.

8.2 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

Vuoden 2023 alussa taseen yli-/alijäämätilillä on edellisiltä tilikausilta ylijäämää 484.178,08 euroa. Vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen taseen yli-/alijäämätilillä on ylijäämää yhteensä 1.084.999,83 euroa.

Akaan kaupungin vuoden 2024 talousarvio on lähtökohdaltaan 206.000 euroa ylijäämäinen ja suunnitelmavuodet 2024-2028 yhteensä 38.134 euroa ylijäämäinen. Lähtökohteisesti talousarvioon 2024 ja taloussuunnitelmaan 2024-2028 on sisällytetty valtuuston 28.8.2013 § 64, 17.6.2015 § 41 ja 24.10.2018 § 85 hyväksymien talouden tasapainottamisohjelmien mukaiset toimenpiteet sekä valtuuston talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 ja talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2021-2025 hyväksymisen yhteydessä päättämät tasapainottamistoimenpiteet. Lisäksi taloussuunnitelmaan 2024-2028 on sisällytetty myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä. Huomioitavaa on kuitenkin, että taloussuunnitelmaan liittyy paljon epävarmuustekijöitä (mm. tasapainottamisrivi 1.185.000 euroa/ vuosi vuosille 2025-2028), joten edelleen on olennaista löytää ja toteuttaa kestäviä ratkaisuja kaupungin taloudellisen tasapainon ja tulevaisuuden turvaamiseksi.

TOTEUTUMISVERTAILU

9 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

9.1. TOIMIELIN: KAUPUNGINHALLITUS VASTUUHENKILÖ: HENKILÖSTÖJOHTAJA

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kaupunginhallituksen vastuualue käsittää hallintopalvelujen tehtävätason, joka muodostuu seuraavista tulosalueista:

Luottamustoimielimet

Luottamustoimielinten tulosalue käsittää kaupungin toimielinten ja kaupunginjohtajan toiminnan. Akaan kaupungin toimielimiä ovat keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto, elinvoimalautakunta, sivistyslautakunta, hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta ja tekninen lautakunta. Lisäksi Akaan kaupungissa toimii vaikuttamistoimieliminä vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto.

Toimistopalvelut

Toimistopalvelujen tulosalue käsittää päätösten valmistelun ja täytäntöönpanon sekä yhteiset toimistopalvelut sisältäen kaupungintalon neuvonnan ja arkistoinnin palvelut.

Tietohallintopalvelut

Tietohallintopalvelujen tulosalue käsittää kaupungin tietohallinnon yhteistyön sopimuskumppaneiden kanssa, mm. Valkeakosken kaupunki ja Kuntien Tiera Oy, oman sisäverkon ylläpidon sekä operatiivisten ohjelmien pääkäyttäjätöiminnan.

Talouspalvelut

Talouspalvelujen tulosalue käsittää taloussuunnittelun, talouden seurannan ja raportoinnin, rahoituksen sekä keskitetysti hoidettavan kirjanpidon, osto- ja myyntilaskutuksen, maksuliikenteen ja perintätöiden hoidon sekä talouspalveluihin ja kilpailuttamiseen liittyvän ohjeistuksen ja neuvonnan.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelujen tulosalue käsittää henkilöstöhallinnon ja palkkatoimiston, jotka tuottavat keskitetysti henkilöstöhallinnolliset tukipalvelut toimialoille. Lisäksi henkilöstöpalvelut vastaa keskitetysti työnantajapolitiikasta, sen linjauksista ja ohjeistamisesta ja näiden toteuttamisen tukemisesta esimiehille ja koko henkilöstölle. Henkilöstöjohtaja toimii myös kaupungin työsuojelupäällikkönä ja hallintotoimen toimialajohtajana.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 12/2023	Tila
Akaa hyödyntää digitaalisuutta	Digitaalisia palveluita kehitetään muiden palveluiden rinnalla sekä nopeiden ja varmojen tietoliikenneyhteyksien rakentamista edistetään.	Digitaalisten palvelupolkujen määrän lisääntyminen.	5 uutta digitaalista palvelupolkua asiakkaille	WPro-työturvallisuusjärjestelmä, WPro-riskienhallintajärjestelmä, Julius-tilavarauksjärjestelmä, Akaan yrityssivusto, Whistleblower-ilmoituskanava	Toteutuu
		Asiakastytyväisyyden mittaaminen kyselyllä.	Asiakastytyväisyyden taso hyvä (ei vertailupohjaa).	Valkeakosken tietohallinnon asiakastytyväisyyden kyselyn tulokset osoittavat tietoteknisten tukipalveluiden hyvästä tasosta ja ratkaisukyvykkyydestä. 4.7/5 tulokset vuodelta 2023.	Toteutuu
Akaassa henkilöstö viihtyy työssään	Akaa huolehtii henkilöstöstään.	Sairauspoissaolojen määrää ja terveysprosenttia seurataan säännöllisesti.	Sairauspoissaolojen määrä enintään vuoden 2021 (17,60 pv./htv) tasolla ja terveysprosentti 20 (vuonna 2021 15). Terveysprosentti kertoo osuuden henkilöstöstä, joka on pysynyt terveenä ilman yhtäkään sairauspoissaoloa.	Sairauspoissaoloja 9.017 päivää, 16,73 päivää/henkilö. Terveysprosentti oli 4,64 (vuonna 2022 15,3 %). Sairauspoissaoloja oli 1.418 päivää/henkilö vähemmän kuin vuonna 2022. Sairauspoissaolopäivien laskennassa ja vertailussa on pääosin huomioon otettu sote-henkilöstön siirtyminen Pirhan palvelukseen 1.1.2023 lukien.	Toteutuu osittain
		Työhyvinvointikyselyn ja fiilispulssi-kyselyn tulosten perusteella suunnitellaan toimenpiteet ja toteutumista seurataan säännöllisesti.	Työyksikkökohtaiset kehittämissuunnitelmat tehty 100 %:sti ja esihenkilöt seuraavat toimenpiteiden toteutumista ja raportoivat niistä henkilöstöpalveluihin.	Kehittämissuunnitelmien laatimisesta ja käsittelemisestä on annettu ohjeet toimialoille loppuvuodesta 2022. Suunnitelmat on laadittu lähes 100 %:sti. Kehittämissuunnitelmien yhteenveto on käsitelty yhteistyötoimikunnassa 15.5.2023 (§ 28) ja henkilöstöjaostossa 25.5.2023 (§ 28). Kehittämisehdotuksia on huomioon otettu kertomusvuoden aikana henkilöstön kehittämistyössä resurssien puitteissa.	Toteutuu osittain

		Esihenkilötyötä tuetaan aktiivisesti.	Järjestetään osaamisen ja vertaistuen lisäämiseksi normaalien esihenkilöinfojen lisäksi 2 - 4 "esihenkilötreeniä" vuodessa.	Järjestetty esihenkilötreenit seuraavasti: - Populus-toiminnallisuudet 21.2.2023 - Työkyvyn tukemisen keinot 18.4.2023 - Työkyvyttömyyden tunnusluvut-hankkeen työpaja 21.11.2023 - Työkykyjohtamiseen ja työhyvinvointiin liittyvien teemojen perehdyttämistilaisuudet esihenkilöille pienryhmissä 27.6.2023 ja 5.9.2023.	Toteutuu
			Järjestetään 2 - 3 työyhteisökoulutustilaisuutta koko henkilöstölle.	Työyhteisöluentoja ollut yhteensä 4 kpl seuraavasti: - Elämänmakuista elämää 31.8.2023 - Työelämän kovimmat arvot ovatkin pehmeitä 12.10.2023 - Taitoja tappelun sijaan 14.11.2023 - Jomottaako? 29.11.2023	Toteutuu
Kaupunki on kannustava, joustava sekä luotettava työnantaja.	Motivoidaan, kannustetaan ja huomioidaan henkilöstöä.	Aktiiviedun arvo nostetaan 70 euroon ja palvelutarjontaa laajennetaan hyvinvointipalveluihin.	ePassin arvo nostettu 70 euroon ja palveluvalikoima laajennettu hyvinvointipalveluihin (henkilöstöjaosto 17.11.2022/§ 112).	Toteutuu 	
			ePassin käyttö kertomusvuoden aikana (suluissa vuoden 2022 luvut): - käyttäjiä 425 henkilöä (565 hlö) - käyttöaste 74,6 % (52,1 %) - kulut 25.974 euroa (20.641 euroa).		
		Kannustava palkkaus ja pikapalkitseminen käytössä ohjeistuksen mukaisena ja toteutumisesta raportoidaan erikseen.	Kannustava palkkaus (määräraha 13.000) maksettu joulukuussa seuraavasti (suluissa vuoden 2022 luvut): - yksilöt 116 henkilöä (113 hlö) - tiimien jäsenet 60 (98 hlö). Pikapalkintoja annettu 23 henkilölle (62 hlö).	Toteutuu 	

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	12/2023
Keskusvaalilautakunta	4	5	4
Tarkastuslautakunta	10	8	9
Valtuusto	8	8	8
Kaupunginhallitus	21	20	18
Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto	8	8	8
Elinvoimalautakunta	13	11	13
Perusturvavaliokunta 31.7.2021 asti/ Perusturvalautakunta 1.8.2021 lukien	2	0	0
Perusturvavaliokunnan yksilöjaosto 31.7.2021 asti/ Perusturvalautakunnan yksilöjaosto 1.8.2021 lukien	4	0	0
Perusturvalautakunta yta	11	0	0
Sivistyslautakunta	12	9	13
Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta	0	9	9
Tekninen lautakunta	12	11	12
Puheenjohtajakoalitio 31.7.2021 asti/ Valmistelutoimielin 1.8.2021 lukien	6	6	4
YT-toimikunta	9	8	8
Vanhus- ja vammaisneuvosto 31.7.2021 asti	0	0	0
Vanhusneuvosto 1.8.2021 lukien	7	6	10
Vammaisneuvosto 1.8.2021 lukien	6	6	9
Nuorisovaltuusto	5	4	6
Hyvinvointikeskuksen rakennustoimikunta 20.2.2018 lukien (aiemmin ohjausryhmä)	0	0	0
Viialan yhtenäiskoulun rakennustoimikunta 1.10.2019 lukien	4	5	3
Keskuskeittiön rakennustoimikunta 4.2.2020 lukien	1	5	1
Toijalan koulujen rakennustoimikunta 1.2.2022 lukien	5	5	3

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Luottamustoimielimet

Uusi hallintosääntö tuli voimaan 1.1.2023 lukien. Pirkanmaan hyvinvointialueen muodostumisen 1.1.2023 lukien johdosta perusturvalautakunnan, yhteistoiminta-alueen perusturvalautakunnan ja yksilöjaoston toiminta päättyi. Vuoden 2023 alusta sivistystoimi jakautui kahden lautakunnan vastuualueelle. Sivistyslautakunnan vastuualueelle jäi kasvatusta- ja opetuspalvelujen tehtävätaaso ja uuden hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueelle siirtyi vapaa-aikapalvelujen tehtävätaaso.

Keskeisenä asiana oli talouden tasapainottamishjelmien sekä strategian ja sen toimenpideohjelmien toteuttaminen. Valtuusto hyväksyi 22.2.2023 § 3 strategiset toimenpideohjelmat vuosille 2023-2024.

Syksyllä 2023 FCG Oy:n edustajat laativat kaupungin talous- ja toiminta-analyysin ja toimivat asiantuntijatukena kaupungin oman näkemyksen ja sopeutustyön tukena. Kaupunginhallitus päätti 19.9.2023 § 253 käynnistää myös jatkuvan yhteistoimintamenettelyn tuottamollisin ja taloudellisin perustein työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (449/2007) mukaisesti.

Yhteistoimintaneuvottelut koskivat koko kaupungin henkilöstöä talouden tasapainottamiseen tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Yhteistoimintaneuvottelut aloitettiin 5.10.2023 ja ne jatkuivat 30.11.2023 saakka. Yhteistoiminnassa käytiin läpi erilaisia henkilöstömenojen vähentämiseen liittyviä toimenpiteitä, niiden perusteita, vaikutuksia henkilöstölle ja heidän palvelussuhteisiinsa sekä niiden vaihtoehtoja. Neuvotteluissa ei päästy yksimielisyyteen ja lopputulos oli erimielinen. Taloussuunnitelmaan 2024-2028 on sisällytetty uusia tasapainottamistoimenpiteitä.

Kaupunginhallitus päätti 7.2.2023 § 25 hyväksyä hyvinvointialueelle vuokrattavien tilojen vuokrasopimukset ja 3.10.2023 § 262 niihin liittyvästä täydennyksestä ja päivityksistä. Muutama päivitys on tulossa käsitteilyyn vielä alkuvuonna 2024.

Eduskuntavaalien ennakköänestys järjestettiin 22.-28.3.2023. Vaalipäivä oli 2.4.2023.

Valtuuston 14.6.2023 § 39 päätöksen mukaisesti kaupunginjohtajan viiden vuoden määräaikaisuuden päättymisen 31.3.2024 jälkeen 1.4.2024 lukien aloitettava kaupunginjohtaja tulee toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen. Kaupunginhallitus päätti 20.6.2023 § 198 julistaa kaupunginjohtajan viran haettavaksi 1.4.2024 lukien. Hakuaika oli 10.-31.8.2023 ja haastattelut ja valinta lokakuussa. Valtuusto valitsi 25.10.2023 § 76 kaupunginjohtajan virkaan nykyisen määräaikaisena kaupunginjohtajana toimivan Antti Peltolan.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus päätti 15.5.2023 hylätä valituksen Akaan kaupunginvaltuuston 27.10.2021 § 109 päätöksestä (Elematic Oyj:lle vuokrattujen teollisuushallien yhtiöittäminen) ja em. päätös on saanut lainvoiman. Em. johdosta päätökseen liittyviä toimenpiteitä voidaan tehdä. Talousarviossa 2024 ja taloussuunnitelmassa 2024-2028 on oletettu yhtiöittämisen tapahtuvan vuoden 2024 alussa, mutta toimeenpano on edelleen kesken maaliskuussa 2024.

Kaupunki tyytyi Turun hovioikeuden päätökseen Työsuhteen irtisanominen/ Aki Viitasaari –asiassa ja maksoi asiaan liittyvät korvaukset elokuussa 2023.

Loppuvuonna 2023 alkoi kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen kilpailutus ja valtuusto teki valintapäätöksen helmikuussa 2024.

Loppuvuonna 2023 alkoi Monetra Oy:n kanssa tehtävä tukipalveluselvytys (talous- ja henkilöstöpalvelut), joka jatkuu vuonna 2024.

Vuoden 2023 loppuun oli voimassa ukrainalaisiin liittyvä ns. Kuntamalli-sopimus. Vuoden loppuun mennessä kaikki Akaassa asuneet kuntamallin asiakkaat olivat hakeneet kotikuntaa joko Akaasta tai muualta. Kotikunnan saaneista kaupunki saa jatkossa ns. kotouttamiskorvausta.

Toimistopalvelut

Palvelusihteerin vakanssiin tuli 0,3 lisäys 1.1.2023 lukien.

Alkuvuodesta 2023 toteutettiin kirjaajien ja valmistelijoiden koulutuspaketti, joka on pohjana tiedonhallinnan kehittämiseksi. Prosessia jatketaan prosessikuvausten, koulutusten ja sovittujen kehittämistoimenpiteiden osalta.

Uuden vakuutuskilpailutusprosessin jälkeen kaupunginhallitus päätti 5.9.2023 § 231, että Akaan kaupunki valitsee tehdyn arviointimenettelyn perusteella vakuuttajaksi 1.1.2024 alkaen Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turvan henkilövakuutusten osalta ja If Vahinkovakuutusyhtiö Oyj:n omaisuuden ja toiminnan sekä liikenne- ja ajoneuvovakuutusten osalta.

Tietohallintopalvelut

Vuoden 2023 alusta Pirkanmaan hyvinvointialueelle siirtyi sovellusasiiantuntijan toimi ja lisäksi ohjelmisto-, laitevuokra- yms. kustannukset vähenevät. Pirkanmaan hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen johdosta oli joidenkin asioiden osalta ns. siirtymäaikaa ja läpilaskutusta.

Tietohallintopalvelujen tulosalueella oli käynnissä siirtymähanke liittyen Tieran palveluiden käyttöönottoon kaupungin perustietotekniikassa, mikä sitoi tietohallinnon resursseja merkittävästi vuoden 2023 aikana. Joulukuun 2023 alusta tuli käyttöön käyttäjätukipalvelut sekä yleisten ohjelmien tuki ja vuoden 2024 alusta loput perustietotekniikkapalvelut kuten työasemien ja tablettien elinkaaripalvelut. Siirtymähanke jatkuu vielä vuoden 2024 alkupuoliskolla. Kuntien Tieran kumppanuus mahdollistaa nykyaikaiset työvälineet henkilöstölle ja luo puitteet palvelujen tehokkaalle kehittämiselle. A.o. kumppanuus mahdollistaa resurssien siirtämisen enemmän ylläpidosta kehittämiseen. Vuoden 2023 aikana valmistauduttiin myös leasingtoimittajan muutoksen tuomiin vaikutuksiin.

Uudistuneen tilanteen johdosta tulee pohtia Valkeakosken tietohallinnon johtokunnan uutta roolia ja tehtäviä sekä seutukunnan koko tietohallinnon roolia. Tietohallintopalvelujen näkemys on tulossa esiteltäväksi kuntajohtajien kokoukseen.

Tietohallintopalveluissa tarkasteltiin erityisesti digitalisaation hyödyntämistä toiminnassa. Akaassa on otettu käyttöön ePalvelun sähköiset lomakkeet ja osaan lomakkeista on otettu käyttöön vahva tunnistautuminen. Lisäksi on käyty läpi palveluprosesseja ja tarkasteltu, voitaisiinko niitä automatisoida (robotiikka) ja näin tehostaa niitä digitalisaation keinoin. Akaa, Urjala ja Valkeakoski ovat mukana myös Kuntaliiton ja FCG:n digiverkostohankkeessa. Akaan digipolku synkronoidaan tämän selvityksen tulosten kanssa. Lisäksi toivotaan seutukunnallista synkronointia hankkeen tulosten perusteella.

Talouspalvelut

Vuoden 2023 alussa toteutuneen hyvinvointialueuudistuksen johdosta kaupungin osto- ja myyntilaskujen määrä väheni. Alkuvuosi oli vielä siirtymäaikaa vuoden 2022 tilinpäätöksen valmistelun johdosta.

Vuoden 2023 aikana tarkasteltiin talouspalvelujen henkilöstöresursseja tavoitteena jatkossa kokonaisuutena yhden (täyttöaste 60 %) vakanssin vähennys luonnollisen poistuman kautta. Em. toteutui 1.11.2023 lukien, kun palvelusihteerin vakanssi jätettiin täyttämättä.

Vuonna 2023 talouspalveluissa oli ajoittain tilapäisapuna vuoden 2021 alkupuolella eläkkeelle jäänyt kirjanpitoapäällikkö.

Kaupunginhallitus päätti 17.1.2023 § 6 hyväksyä liitteenä olleen sopimuksen erityisryhmien asukasvuokrien perimisestä siirtymäaikana vuonna 2023. Em. johdosta kaupunki hoiti ao. vuokratilakatuksen elokuun loppuun asti, tilitti ao. vuokratulot hyvinvointialueelle ja laskutti korvauksen.

Henkilöstöpalvelut

Vuoden 2023 alusta lukien kaupungin palveluksesta siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen yhteensä 437 henkilöä, joista 366 oli vakanssia ja määräaikaisessa palvelussuhteessa olevia 71. Esihenkilöitä näistä oli 22. Henkilöstöpalveluista siirtyi yksi palkkasihteerin toimi.

Henkilöstöpalveluissa on keskitytty erityisesti strategisessa henkilöstöohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävien toimenpiteiden toteuttamiseen. Mm. sairauspoissaolojen vähentämiseksi on panostettu ja kehitetty työkykyjohtamista organisaation kaikilla tasoilla. Keinoja ovat olleet mm. esihenkilöiden päivittäisen johtamisen tukeminen (koulutukset, esihenkilötreenit, toimintamallit ja menettelytapaohjeistukset), ennaltaehkäisevien keinojen käyttö ja toimenpiteiden aktiivinen toteuttaminen (varhainen välittäminen ja aktiivinen tuki, tuunattu työ, ammatilliset kuntoutusmahdollisuudet, uudelleensijoitukset, etätyö, työaikajoustot) ja ennen kaikkea henkilöstöä on kannustettu omaehtoisuuteen ja terveellisiin elämäntapoihin (aktiiviedut, työyhteisötilaisuudet ja tietoiskut terveellisistä elämäntavoista).

Sairauspoissaolojen määrällisen seurannan lisäksi aloitettiin terveysprosentin seuraaminen. Terveysprosentti kertoo sen osuuden henkilöstöstä, joka on pysynyt koko vuoden terveenä ilman yhtään sairauspoissaoloa.

Akaan kaupunki on kutsuttu mukaan Kevan hankkeeseen, jossa on kartoitettu työkykyjohtamisen tilaa esihenkilöiden näkökulmasta ja etsitty konkreettisia toimenpiteitä sen tukemiseksi ja kehittämiseksi. Hanke alkoi toukokuussa 2022 ja päättyy vuoden 2024 maaliskuussa. Hankkeen aikana esihenkilöille on järjestetty yhteensä kolme työpajaa. Lisäksi esihenkilöille on järjestetty keskitetysti kaksi "esihenkilötreeniä", joiden avulla on vahvistettu ja kehitetty esihenkilöiden osaamista niin päivittäisjohtamisessa kuin työkykyjohtamisessa ja tarjottu mahdollisuutta vertaistukeen.

Henkilöstölle järjestettiin työyhteisötaitojen kehittämiseksi ja oman jaksamisen tukemiseksi neljä erilaista työyhteisökoulutustilaisuutta.

Virka- ja työehtosopimukset

Sopimuskausi alkoi takautuvasti 1.5.2022 jatkuen 30.4.2025 saakka. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia.

Sopimuskorotukset kertomusvuonna olivat seuraavat:

Yleiskorotukset

- 1.6.2023 2,2 %:a, paitsi OVTES:n osalta 2,02 %:a.

Paikalliset järjestelyerät

- 1.6.2023 lukien kaikilla sopimusaloilla 0,4 %:a paikallinen järjestelyerä
- 1.6.2023 lukien kaikilla sopimusaloilla 0,3 %:a paikallinen järjestelyerä (nk. perälautatarkastelu)
- 1.6.2023 lukien kaikilla sopimusaloilla 1,2 %:a paikallinen järjestelyerä (kehittämishjelmaerä)

Lisäksi 30.6.2023 maksettiin kertakorvaus seuraavasti tehdyn työajan suhteessa (sopimuksessa edellytettyjen kriteerien täytyessä):

- KVTES: 467 euroa, lisäksi liitteen 5 varhaiskasvatuksen henkilöstö 120 euroa
- TS: 467 euroa
- OVTES: 467 euroa, lisäksi G-osion varhaiskasvatuksen henkilöstö 150 euroa.

Paikallisten järjestelyerien jako 1.6.2023 lukien oli seuraava:

- KVTES: järjestelyerä yhteensä 14.368 euroa, josta suunnattiin tehtäväkohtaisiin palkkoihin 13.329 euroa ja henkilökohtaisiin liisiin 1.039 euroa.
- TS: järjestelyerä yhteensä 2.887 euroa, josta suunnattiin tehtäväkohtaisiin palkkoihin 2.759 euroa ja henkilökohtaisiin liisiin 128 euroa.

- OVTES: järjestelyerä yhteensä 13.805 euroa, josta suunnattiin tehtäväkohtaisiin palkkoihin 8.731 euroa ja henkilökohtaisiin liisiin 5.073 euroa.
Järjestelyerät yhteensä 31.060 euroa, josta tehtäväkohtaisiin palkkoihin yhteensä 24.820 euroa ja henkilökohtaisiin liisiin 6.240 euroa.

Paikallisten järjestelyerien jaon perusteena olivat palkkausepäkohtien korjaaminen, muutokset tehtävien vaativuudessa, tasokorotukset sekä henkilökohtaisen lisän osalta henkilön työsuorituksen tuloksellisuus, uudistus- ja kehityskykyisyys, ammatinhallinta, osaaminen, joustavuus ja yhteistyökykyisyys.

Työterveyshuollon toimijana jatkoi edelleen Terveystalo Oy. Työterveyshuollon asiantuntijoiden kanssa jatkettiin aktiivista ja tiivistä yhteistyötä suunnaten panoksia erityisesti ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja nopeampiin ratkaisuihin pitkittyneissä työkyvyttömyys-tilanteissa.

Henkilöstöpalvelut-tulosalueen määrärahoihin sisältyi 15.000 euron määräraha henkilöstön kannustamiseen ja palkitsemiseen (kannustava palkkaus 13.000 euroa ja pikapalkitseminen 2.000 euroa). Kannustava kertapalkitseminen toteutui joulukuussa ja pikapalkitseminen koko kertomusvuoden ajan.

Aktiivietuihin ja muuhun työkyky- ja työhyvinvointiaan oli keskitetysti varattu 60.000 euroa. Edellisten lisäksi tästä määrärahasta katettiin mm. henkilöstön huomioiminen sekä koulutuksesta ja työyhteisötilaisuuksista aiheutuneet kustannukset.

Uusi työhyvinvointikoordinaattori aloitti tehtävissään huhtikuussa 2023. Työhyvinvointikoordinaattorin tehtävänä on kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen ennaltaehkäisevästi yhteistyössä esihenkilöiden ja eri toimijoiden kanssa.

1.9.2023 otettiin käyttöön WPro, joka on työturvallisuuteen liittyvä sähköinen työalusta.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KAUPUNGINHALLITUS	TA 2023	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOTEUMA 2023	TOTEUMA-%	ERO, EUROA
TOIMINTATUOTOT	3 899 500	-592 100	3 307 400	3 456 290,03	104,5 %	148 890,03
Ulkoiset	300 100	51 000	351 100	500 018,39	142,4 %	148 918,39
Sisäiset	3 599 400	-643 100	2 956 300	2 956 271,64	100,0 %	-28,36
TOIMINTAKULUT	-5 624 900	80 000	-5 544 900	-5 190 817,49	93,6 %	354 082,51
Ulkoiset	-5 210 400	-3 700	-5 214 100	-4 858 999,77	93,2 %	355 100,23
Sisäiset	-414 500	83 700	-330 800	-331 817,72	100,3 %	-1 017,72
TOIMINTAKATE	-1 725 400	-512 100	-2 237 500	-1 734 527,46	77,5 %	502 972,54
Ulkoiset	-4 910 300	47 300	-4 863 000	-4 358 981,38	89,6 %	504 018,62
Sisäiset	3 184 900	-559 400	2 625 500	2 624 453,92	100,0 %	-1 046,08

Kaupunginhallituksen vastuualueella/ hallintopalvelujen tehtävätasolla ulkoiset nettomenot alittuivat 504.000 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 551.300 euroa).

Luottamustoimielimet

Luottamustoimielimien tulosalueella ulkoiset nettomenot alittuivat 160.600 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 156.400 euroa johtuen erityisesti muiden toimintatuottojen/ muiden tuottojen ylittymisestä. Ulkoiset toimintakulut ylittyivät 4.300 euroa johtuen erityisesti muiden toimintakulujen/ muiden kulujen ylittymisestä. Molempiin sisältyy tilinpäätöksen yhteydessä tehtyjä kirjauksia taseesta tuloslaskelmaan: muihin tuottoihin 149.300 euroa ja muihin kuluihin 111.900 euroa, nettotulovaikutus 37.400 euroa. Kokonaisuudessaan toteumaan sisältyy perusturvan toimintaan liittyviä, vuodelle 2023 kohdettuneita eriä, yhteensä nettotulua 20.300 euroa. Muihin toimintatuottoihin/ muihin tuottoihin sisältyy myös kotouttamiskorvauksia 40.000 euroa.

Luottamustoimielimien tulosalueella oli arvioitu saatavan vuoden 2023 aikana tehtyjen muutosten jälkeen pysyvien vastaavien myyntivoittoja kaupungin omistamien rakennettujen kiinteistöjen myynnistä yhteensä 50.000 euroa - 50.000 euroa = 0 euroa. Vuonna 2023 luottamustoimielimien tulosalueelle kohdentui pysyvien vastaavien myyntivoittoja yhteensä 0 euroa, joten ne alittuivat muutettuun tavoitteeseen nähden 0 euroa (alkuperäinen tavoite alittui 50.000 euroa). Vuoden 2023 aikana tehdyn muutoksen johdosta luottamustoimielimien tulosalueella oli huomioitu pysyvien vastaavien myyntitappiota 3.600 euroa johtuen kaupunginhallituksen päätöksestä 4.12.2023 § 335 myydä 4.725 kpl Suomi-rata Oy:n osakkeita Suomi-rata Oy:lle 3.100 euron vastikkeella. Em. kauppa toteutui päivittyneiden aikataulujen johdosta vasta vuoden 2024 puolella, kauppasumma maksettiin 8.2.2024. Em. johdosta vuodelle 2023 ei kirjautunut em. pysyvien vastaavien myyntitappiota.

Eduskuntavaaleihin saatiin tukea 31.100 euroa. Ulkoiset toimintakulut olivat 25.500 euroa, joten nettotulot olivat 5.400 euroa.

Vuoden 2023 toimisto- ja asiantuntijapalvelut olivat 111.200 euroa sisältäen mm. lakiasiantuntijapalvelujen ostoa yhteensä 34.000 euroa (kaupunginjohtajan irtisanomisasian valitusprosessi 16.000 euroa, tilintarkastuskilpailutus 7.400 euroa, väistötöiden jatkosopimus 6.400 euroa, valokuituverkko 3.500 euroa, vastineen laadintaa 800 euroa), tilintarkastus, tarkastuslautakunnan sihteeritehtävät, arviointikertomuksen laadinnan tuki ja hyvinvointikertomuksen arvioinnin tuki yhteensä 35.100 euroa, talous- ja toiminta-analyysin laatimisen ja asiantuntijatuon näkemyksen ja sopeutustyön tueksi 13.100 euroa, väestöanalyysit ja kuntakortti yhteensä 9.400 euroa, henkilöstö- ja taloushallinnon Monetra-selvitys 5.100 euroa, strategiavideo 4.700 euroa, valtuuston kokousten litterointi 3.800 euroa, valtuuston kokousten streamaus 3.500 euroa, ja muu 2.500 euroa.

Vuonna 2023 Aseman valvontaan liittyvät vartiointikustannukset siirtyivät vapaa-aikapalvelujen tehtävätasolta nuorisopalvelujen tulosalueelta hallintopalvelujen tehtävätasolle luottamustoimielimien tulosalueelle, kustannukset yhteensä 10.600 euroa.

Kaupungin tyydyttyä Turun hovioikeuden päätökseen Työsuhteen irtisanominen/ Aki Viitasaari -asiassa sisältyy toteumaan seuraavat elokuussa 2023 maksetut erät: henkilöstökuluihin/ erilliskorvauksiin siirtymäkorvaus 97.222,92 ja muihin kuluihin oikeudenkäyntikulut yhteensä 53.072,29 euroa, em. yhteensä 150.295,21 euroa. (Lisäksi muihin rahoituskuluihin sisältyy siirtymäkorvauksen ja oikeudenkäyntikulujen viivästyskorot 48.057,10 euroa.)

Toimistopalvelut

Toimistopalvelujen tulosalueella ulkoiset nettomenot ylittyivät 2.000 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 100 euroa. Ulkoiset toimintakulut ylittyivät 1.900 euroa johtuen erityisesti henkilöstökulujen jaksotettujen palkkojen muutoksesta.

Tietohallintopalvelut

Tietohallintopalvelujen tulosalueella ulkoiset nettomenot alittuivat 273.200 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 2.600 euroa johtuen erityisesti myyntituottojen ylittymisestä. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 270.600 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen alittumisesta, johon vaikutti mm. uusien ohjelmien ylläpitokustannusten kohdentuminen myöhempään ajankohtaan.

Vuodelle 2023 sisältyy Tieran palveluiden siirtymähankkeeseen liittyviä kertakustannuksia toiminnan käynnistämisen vaatimasta transformaatio- ja kehitysprojektista yhteensä 123.900 euroa.

Talouspalvelut

Talouspalvelujen tulosalueella ulkoiset nettomenot alittuivat 18.400 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 600 euroa johtuen erityisesti muiden tuottojen alittumisesta. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 19.000 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen alittumisesta.

Kaupunginhallitus päätti 17.1.2023 § 6 hyväksyä liitteenä olleen sopimuksen erityisryhmien asukasvuokrien perimisestä siirtymäaikana vuonna 2023. Em. johdosta kaupunki hoiti ao. vuokratilakustannuksen elokuun loppuun asti, tilitti ao. vuokratulot hyvinvointialueelle ja laskutti korvauksen, yhteensä 10.600 euroa.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelujen tulosalueella ulkoiset nettomenot alittuivat 53.800 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 9.300 euroa johtuen erityisesti tukien ja avustusten alittumisesta. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 64.200 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen alittumisesta.

Työterveyshuollon kelakorvauksia kirjautui yhteensä 116.200 euroa vuodelle 2023, mikä oli 10.300 euroa arvioitua vähemmän. Em. sisältyi vuodelle 2023 kirjautunut vuoden 2022 päätöksen mukainen korvaus 4.200 euroa vuoden 2022 tilinpäätöksessä arvioitua enemmän sekä arvio vuoden 2023 korvauksesta 112.000 euroa. Kela korvaa kustannuksista 50 - 60 % riippuen korvausluokasta ja ottaen huomioon maksimikorvauksen määrän/työntekijä, korvaushakemuksessa on huomioon otettu arvonlisäveron vähennys (- 5 %). Työterveyshuollon kustannukset olivat kertomusvuonna 305.300 euroa, mikä oli 17.700 euroa arvioitua vähemmän. toteumaprosentti 94,5.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Riskiluokka	Riskin kuvaus	Riskiarvio	Hallintatoimenpiteet	Toimenpiteiden toteuma
Strategiset	Osaavan henkilöstön saatavuus	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Hyvä työnantajamaine, kilpailukykyiset palvelussuhteen ehdot ja palkkaus, mielekäs työ, mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa oman työn kehittämiseen ja työyhteisöön, hyvä työilmapiiri.	Toteutuu suunnitellusti.
Operatiiviset	Tietoturva- tai tietosuojapoikkeamat	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 4 12	Elämme maailmassa, jossa nämä poikkeamat ovat arkipäivää. Riskiin kuuluu inhimilliset erehdykset ja järjestäytynyt kansainvälinen rikollisuus sekä kaikki näiden väliltä. Organisaation on kyettävä reagoimaan kaikkiin tietoturva- ja tietosuojapoikkeamiin.	Tietoturva- ja tietosuojapoikkeamiin on reagoitu välittömästi. Tietojenkalastelua on ollut organisaatiossa. Lisäksi tietosuojapoikkeamia muutamia. Asianmukaiset viranomaisilmoitukset on tehty.
Taloudelliset	Maksuvalmiusriski	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Kaupungilla on 4,0 miljoonan euron luottolimiitti konsernitilissä ja 30 miljoonan euron kuntatodistusohjelma.	Lyhytaikaista luottoa kuntatodistusohjelman kautta oli käytössä koko vuoden, määrältään 14-28 miljoonaa euroa/kausi. Ajoittain oli käytössä osa konsernitilin luottolimiitistä.
	Korkoriski	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Mm. korkosuojauksilla on nostettu lainasalkun suojausastetta, vuoden 2021 alussa alkoi 22,0 miljoonan euron korkosuojaus.	Vuoden 2021 alussa alkoi 22,0 miljoonan euron korkosuojaus. Vuoden 2023 loppupuolella nostettiin 13,0 miljoonan euron laina 20 vuoden laina-ajalla, vaihtuvalla korolla.
	Taseen alijäämä	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 4 12	Talouden tasapainottamisohjelmien ja tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamisen avulla tavoitteena on, että tilanne suunnitelmakaudella tasapainossa.	Vuoden 2023 alussa taseen ylijäämä oli 484.178,08 euroa. Vuoden 2023 ylijäämä oli 600.821,75 euroa. Vuoden 2023 lopussa taseen ylijäämä oli 1.084.999,83 euroa.
	Takausriski	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Kaupunki edellyttää vastavakuuden ja takausprovision.	Valtuusto päätti 14.6.2023 § 56 myöntää KAS kodit Oy:lle 100 %:n omavelkaisen takauksen 306.930 euron suuruiselle, 10-vuoden laina-ajalla olevalle lainalle siten, että takaus kattaa lainan pääoman, korot, viivästyskorot sekä muut velkakirjaan tai yleisiin ehtoihin perustuvat kulut ja maksut sekä mahdolliset perimiskulut ja siten, että takaus on täysimääräisenä voimassa niin kauan, kunnes kaikki päävelkasitoumuksen mukaiset velallisen vastuut ovat lopullisesti ja peruuttamattomasti maksettu luotonantajalle takaisin. Myönnettävän lainatakauksen ehtona oli, että KAS kodit Oy kilpailuttaa lainan pyytämällä lainatarjouksen useammalta rahoituslaitokselta ja valitsee tarjouksista kokonaistaloudellisesti

				edullisimman. KAS kodit Oy luovuttaa kaupungille vastavakuutena vähintään 306.930 euron arvosta kiinteistöjen panttikirjoja. Kaupunki perii takauksesta vuosittain 0,5 %:n takausprovision taatun lainan maksamattomasta pääomasta 31.12. tilanteessa.
Vahinko	Vahinkoriski	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Kaupungilla on vakuutusmeklari, joka kilpailuttaa vakuutukset ja antaa asiantuntijapalvelua sopimuskauden aikana. Vakuutusten ajan- ja tarkoituksenmukaisuutta ylläpidetään ja seurataan jatkuvasti.	<p>Kesällä 2023 Novum Oy:n toimesta kilpailutettiin kaupungin vakuutusturva. Vakuutusturvaan lisättiin työntekijöiden etättyövakuutus sekä oikeusturvavakuutus.</p> <p>Vakuutusmeklarin ja valittujen vakuutusyhtiöiden kanssa käydään vuosittain läpi vahinkotilastot.</p> <p>Edellisvuosien tapaan kaupungin laaja hallinnon vastuuvakuutus sovittiin jatkuvaksi myös vuonna 2024.</p> <p>Lisäksi työtaturmatilastoja tarkasteltiin kaksi kertaa vuoden 2023 aikana yhdessä henkilövakuuttaja Fennian ja henkilöstöpalvelujen sekä työsuojeluvaltuutettujen kanssa.</p>
	Työturvallisuusriski	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Vaarojen arviointityö on suoritettu ja dokumentoitu. Hallintajärjestelmät ja toimintatavat testattu.	<p>Toteuttamisvastuu toimialoilla - toteutuu suunnitellusti.</p> <p>1.9.2023 lukien otettiin käyttöön työturvallisuus- ja työsuojelutyössä WPro-sähköinen työalusta.</p>

9.2 TOIMIELIN: ELINVOIMALAUTAKUNTA VASTUUHENKILÖ: KAUPUNKIKEHITYSJOHTAJA

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Elinvoimalautakunnan vastuualueen palvelusuunnitelmana on parantaa Akaan kaupungin elinvoimaisuutta sekä lisätä veto- ja pitovoimaa osana Pirkanmaata. Luoda viihtyisää, turvallista, kaunista ja kestävä elinympäristöä nykyisille ja tuleville Akaalaisille, sekä tarjota yritystyoiminnalle erinomaiset edellytykset menestyvän liiketoiminnan aikaansaamiseksi Akaassa.

Elinvoimalautakunnan vastuualue käsittää kaupunkikehityspalvelujen tehtävätason, joka muodostuu seuraavista tulosalueista:

Maankäyttö- ja kaavoituspalvelut

Yksikön tavoitteina on kehittää Akaan kaupungin elinvoimaisuutta ja vetovoimaa osana Pirkanmaata ja luoda viihtyisää, turvallista ja kaunista elinympäristöä nykyisille ja tuleville akaalaisille, sekä tarjota yritystyoiminnalle maankäytölliset edellytykset menestyvän liiketoiminnan aikaansaamiseksi.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia rakentamista koskevien lupien käsittelemisestä ja valvoa kaavojen toteutumista, antaa rakentamisen neuvontaa sekä valvoa osaltaan rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa.

Paikkatietopalvelut

Paikkatietopalvelut toimii kartta- ja mittauspalvelujen tuottajana, vastaa kiinteistöjen muodostamisesta, sekä hoitaa Toijalan alueen kiinteistörekisteriä.

Elinkeino- ja markkinointipalvelut

Elinkeino- ja markkinointipalvelujen tulosalue sisältää mm. kaupungin oman elinkeinopalvelun, viestinnän ja markkinoinnin sekä (ostopalveluna rahoitusneuvojan toiminnan Valkeakosken kaupungilta), Lempäälän kunnalta ostettavat maaseutuhallinnon palvelut, Kiinteistö Oy Akaanportin Yritystalon toiminnan, Kiinteistö Oy Säästötalon toiminnan sekä joukkoliikenteen.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalvelujen tulosalue sisältää työllisyyspalvelujen hallinnon, palkkatuen ja kesätyön, yksipajan sekä kuntaosuudet ja korvaukset. Lisäksi sisältyy työllisyyden kuntakokeilu ajalla 1.3.2021-30.6.2023, joka jatkuu lainmuutosten johdosta 31.12.2024 asti.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Strateginen pää-määrä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 12/2023	Tila
Akaa tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet asumiseen	Riittävä ja monipuolinen asuintonttitarjonta	Asuintonttien varaukset, myynnit ja vuokraukset	11	3	Ei toteudu ☒
		Asukastytyväisyyskyselyn tulokset	7,91 (tyytyväisyys asuinkuntaan asuinpaikkana)	Tutkimusta ei toteutettu vuonna 2023	Ei tietoa ☐
		Asuintonttitarjontaa lisäävien / tukevien asemakaavahankkeiden määrä	2	3	Toteutuu ☒

Akaa houkuttelee investoimaan ja tarjoaa kilpailukykyisen yrittämisen ympäristön	Riittävä ja monipuolinen yritystonttitarjonta	Yritystonttien myynnit ja vuokraukset	5	1	Ei toteudu ☐
		Yritystonttitarjontaa lisäävien / yritystoiminnan kehittämistä parantavien asemakaavahankkeiden määrä	4	7	Toteutuu ☒
	Laadukkaat ja asiakaslähtöiset yrityspalvelut	Perustettujen yritysten määrä	130	63	Toteutuu osittain ☐
	Ulkopuolisten investointien määrä		10 M€	Ei arvioitu vuonna 2023	Ei tietoa ☐
	Työpaikkojen määrä kasvaa	Työpaikkojen määrä	100 kpl	TE-toimistoon ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrä on vähentynyt 19 % marraskuuta 2022 ja marraskuuta 2023 välillä. Akaan kuntakortin tiedon mukaan avoimien työpaikkojen määrä laski 38,9 %	Ei toteudu ☐
	Työpaikkaomavaraisuus paranee	Työpaikkaomavaraisuus	1 %	Työpaikkaomavaraisuus on Akaan kuntakortin mukaan 66,3 % (vähennystä 3,88 %)	Ei tietoa ☐
Akaassa liikuminen on turvallista ja sujuvaa	Joukkoliikenne on sujuvaa	Lähijunaliikenteen käyttäjämäärä	20% kasvu/kk verrattuna edellisvuoteen	Matkustajamäärien kasvu on ollut hyvää molemmilla asemilla: kasvu on ollut 21-182 % edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna.	Toteutuu ☒
		Yritystyytyväisyyskyselyn tulokset	7,85 (tyytyväisyys paikkakuntaan yrityksen sijaintipaikkana)	Tutkimusta ei toteutettu vuonna 2023	Ei tietoa ☐
		Saatu palaute joukkoliikennepalveluista	Joukkoliikenteen käyttäjien tyytyväisyys kasvaa	Negatiivisen palautteen määrä kääntyi laskuun loppuvuonna.	Toteutuu osittain ☐
Akaalainen arki on sujuvaa ja palvelut saatavilla	Kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueen järjestämisvastuulle vuonna 2023. Tavoitteena on, että kunnan työllisyyspalvelut ja hyvinvointialue muodostavat yhdessä sujuvan ja asiakaslähtöisen uuden palvelupolun	Kunnan Kelalle maksamien maksuosuusmaksujen pysyminen hieman laskee. Maksuosuusmaksun kehittymistä seurataan kuukausittain ja kuluu vuoden tulosta verrataan edellisen vuoden maksuosuusmaksuihin.	595 000 €	Yhdyspintarakenteen muodostaminen Pirkanmaan hyvinvointialueen ja Akaan työllisyyden kuntakokeilun välille on vielä alkuvaiheessa hyvinvointialueen resurssivajauksen vuoksi. Toteuma 847.836 euroa.	Ei toteudu ☐

	akalaisille työllisyyspalvelujen ja hyvinvointialueen yhteisille asiakkaille				
	Aktiivinen ja avoin viestintä	Asuinkuntani viestii asioistaan aktiivisesti ja avoimesti (asukastyytyväisyyskysely, yritystytyväisyyskysely)	Kyselyjen arvot paranevat vuosittain	Media-analyysi valmistuu maaliskuussa 2024	Ei tietoa ☐
	Akaa on myönteisesti esillä digitaalisessa uutismediassa ja sosiaalisessa mediassa	Mediaosumien määrä ja näkyvyyden sävy	20 % enemmän mainintoja digitaalisessa mediassa kuin edellisenä vuotena	Media-analyysi valmistuu maaliskuussa 2024	Ei tietoa ☐
Akalaisten hyvinvointi ja terveys lisääntyvät	Hyvinvointityö tuottaa tuloksia	Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen tavoitteet on kirjattu vuosittaiseen hyvinvointisuunnitelmaan ja tavoitteiden toteutumista seurataan seuraavan vuoden raportoinnissa. Tavoitteilla tulee olla yhteys talouden ja toiminnan suunnitteluun. Tavoitteet pohjautuvat mm. TeaViisarin, Sotkanetin ja muiden tilastopohjaisten seurantajärjestelmien tietoon akaalaisten hyvinvoinnin tilasta. Vuoden 2023 toiminnassa otetaan huomioon hyvinvointikertoimen kriteerit.	Väestön hyvinvoinnin- ja terveydentilassa on tapahtunut muutoksia parempaan suuntaan. Suuntaa seurataan hyvinvointisuunnitelman toteutumisenä, hyvinvointikertoimen tulos- ja prosessi-indikaattoreiden muutoksena sekä TEA-viisarin tiedonkeruun tuloksien avulla.	HYTE-kertoimen lisäosa eli hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa kasvoi Akaan kuntakortin tilastotiedon mukaan vuoden 2023 aikana 44,3% (lisäosan määrä euroissa 260.150 euroa v. 24 ja 180.217 euroa v. 23)	Toteutuu ☒

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	12/2023
Maanmyyntitulot	myyntivoitto 502 822€ ja myyntitappio 120 194€	myyntivoitto 350 000 € -228 700 € = 121 300 € ja myyntitappio 0 +14 100 € = 14 100 €	121 311€ ja 14 055 €
Kaavoitusmaksut	18 340 €	32 400 € -13 400€ = 19 000 €	5 870€+14.366€ muissa tuotoissa
Maa-alueiden vuokratuotto	142 141€	130 000 €+16 900 € = 146 900 €	146 910€
Rakennusvalvonnan lupamaksut (ulkoiset)	124 131 €	100 000 €	100 720€
Työmarkkinatuen kuntaosuus	668 776 €	595 000 €+262 100 € =857 100 €	847 836€

Kaupungin omakotitontteja myytiin vuonna 2023 3 kpl (2022 9 kpl) ja vuokrattiin 2 kpl (2022 3 kpl). Yritystontteja myytiin 1 kpl (2022 6 kpl) ja vuokrattiin 0 kpl (2022 1 kpl).

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Maankäyttö- ja kaavoituspalvelut

Vuoden 2023 aikana Akaan strateginen yleiskaava eteni selvitysten osalta. Kyläalueita koskeva selvitys ja viherverkkoselvitys saatiin loppuun.

Kaksi yritystonttitarjontaa lisäävää / yritystoiminnan kehittämistä parantavaa asemakaavahanketta sai lainvoiman vuonna 2023: Pätsiniementien asemakaavan muutos ja Jokiniementien asemakaavamuutos. Yksi asuintonttitarjontaa lisäävä / tukeva asemakaavahanke sai lainvoiman vuonna 2023: Peräkiventie-Runkotie asemakaavamuutos. Pohjois-Toijalan alakoulun asemakaavamuutos hyväksyttiin valtuustossa 14.6.2023, mutta päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen.

Näiden lisäksi vuonna 2023 on ollut vireillä 5 yritystonttitarjontaa lisäävää / yritystoiminnan kehittämistä parantavaa asemakaavahanketta: AkaaPoint asemakaavan muutos, Lentiläntien asemakaavan muutos, Sirkesalontien asemakaavamuutos, Valtatie 1 asemakaavan muutos ja Viialan aseman seudun asemakaavamuutos. Asuintonttitarjontaa lisääviä / tukevia asemakaavahankkeita on ollut vireillä 2: Alkkulan asemakaavamuutos ja Naiminkujan asemakaavamuutos. Vuonna 2023 oli tarkoitus käynnistää myös Toijalan kouluverkon II vaiheen asemakaavamuutos, Toijalan aseman seudun asemakaavan muutos ja Valtatie 10 asemakaavan muutos. Kaavoitusohjelmaan otettujen hankkeiden lisäksi toteutettiin Toijalan keskustan kehittämiseen liittyvä ideointikurssi yhdyskuntatekniikan opiskelijoiden kanssa. Henkilöstön perehdytykseen, koulutukseen ja työssä viihtymiseen panostettiin kuntastrategian mukaisesti.

Henkilöstökustannuksissa vaikutti valtuuston joulukuussa 2022 hyväksymä kaavasunnittelijan toimi. Uusi kaavasunnittelija aloitti 24.4.2023. Suunnitteluavustaja irtisanoutui 1.6.2023 ja hänen sijainen aloitti 13.6.2023. Muutto uusiin toimitiloihin toteutui kaavoituksen osalta 27.8.2023. Lainvoimaiseksi tuli kaksi asemakaavahanketta, joista kertyi kaavoitusmaksuja. Hankkeiden ja talouden seurannan tehostamiseksi kaavoituksessa on vuoden 2023 lopulla aloitettu Thinking Portfolio-projektisalkun rakentaminen yhdessä teknisen toimen kanssa. Projektisalkku on tarkoitus ottaa käyttöön keväällä 2024.

Vuoden 2023 kaavoituskatsaus, ohjelma ja kaavoitusaloitteet hyväksyttiin elinvoimalautakunnassa tammikuussa 2023. Uusi taksa vuodelle 2024 hyväksyttiin valtuustossa joulukuussa 2023.

Vuonna 2022 alkanut FCG Oy:n Jalannin eteläpuolisten alueiden kiinteistöveroselvitystyö saatiin loppuun vuonna 2023. Lisäksi kiinteistöveroselvitysten osalta työtä on jatkettu arvioimalla aiempien selvitysten taloudellisia vaikutuksia ja siten kohdentaa mahdollisesti jatkossa selvityksiä alueille.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnassa on jatkettu vanhojen rakennuslupien digitointihanketta.

Lupainsinööri on toiminut rakennustarkastajan viransijaisena ja lupainsinöörin tehtävä on ollut täyttämättä.

Paikkatietopalvelut

Paikkatietopalveluissa valmistellaan paikkatieto-ohjelmiston yhteishankintaa Valkeakosken ja Urjalan kanssa.

Elinkeino- ja markkinointipalvelut

Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymän (Akaanportin) omista ja vuokratuista tiloista on osa kaupungintalon väistötiläkäytössä, osa kaupungin muiden toimintojen käytössä ja osa edelleen vuokrattuna/ vuokrattavissa yrityksille. Elinkeinopalveluihin kohdentuu vuokrattuna/ vuokrattavissa yrityksille olevien tilojen osuus. Tyhjänä ollutta elinkeinopalvelujen tilaa on tarjottu vuokrattavaksi. Kaupungintalon väistötiläkäytön ja kaupungin muiden toimintojen käytön osalta kustannukset kohdentuvat ao. yksiköihin.

Elinkeinopalveluissa on ostopalveluna hankittu alkavien yrittäjien neuvonta Ensimetritä, maaseutuneuvonta Lempäälän kunnalta sekä rahoitusneuvojan palvelu Valkeakosken kaupungilta. Lisäksi yhteistyötä tehdään Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa solmitun kumppanuussopimuksen mukaisesti.

Elinkeinopalveluihin sisältyy Etelä- ja Lounais-Pirkanmaan ilmastoekosysteemi -hanke ajalla 1.8.2022-30.4.2024, hanketta vetää hankekoordinaattori. Akaa koordinoi hanketta, jossa on Akaan lisäksi mukana Pälkäne, Urjala, Valkeakoski, Punkalaidun ja Sastamala.

Elinkeinopäällikön täyttämätöntä virkaa on elokuusta 2023 lähtien hoitanut yrityskoordinaattori ja yrityskoordinaattorin tehtävä on täyttämättä.

Viestinnässä on jatkettu kaupunkistrategian mukaisia aktiivisia viestintä- ja markkinointitoimenpiteitä. Asuintonttimarkkinointia on vauhditettu keväisellä kampanjoinnilla. Akaa on ollut mukana mm. Asta- ja matkailumessuilla.

Joukkoliikenteen henkilöstökustannuksiin on sisällytetty määräaikainen joukkoliikennesuunnittelijan toimi ajalle 1.1.2023-31.12.2024. Joukkoliikennekoordinaattori irtisanoutui elokuussa 2023 ja tehtävää on hoitanut sijainen vuoden loppuun.

Vuoden 2023 aikana Akaan sisäinen joukkoliikenne on kokenut muutoksen. Elokuussa 2023 aloitti Valkeakosken, Akaan ja Urjalan välinen VAU-bussiliikenne. Liikenteen kustannuksista osan maksaa Pirkanmaan ELY-keskus bruttoliiikennemallilla. Myös kaupungin hankkima täydentävä liikennöinti kilpailutettiin ja uusi toimija aloitti elokuussa 2023.

VR:n M-junaliikenne jatkoi toimintaansa edellisen vuoden tapaan ja matkustajamäärät ovat olleet junaliikenteessä hyvässä kasvussa.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluissa on edelleen jatkettu kuntakokeilun toteuttamista. Samanaikaisesti on neuvoteltu Tampereen kaupungin kanssa yhteisen Pirkanmaan työllisyysalueen muodostamisesta.

Pirkanmaan Hyvinvointialueen kanssa on käyty jatkuvaa yhteydenpitoa, koska yhteistyö asiakasohjaamisessa ei ole toiminut toivotulla tavalla. Asiakasohjauksen viivästyminen on johtanut työmarkkinatuen kuntaosuuden suureen kasvuun.

Muuta

Kaupunkikehitystoimen tilajärjestelyihin liittyen kaupunginhallitus päätti 30.3.2023 § 71 mm. 1. Irtisanoa Kirkkotori 10:n tilojen vuokrasopimuksen, 2. hyväksyä liitteenä olleen vuokrasopimuksen Alventie 4 rakennuksen tiloista, 3. valtuuttaa kaupunkikehitysjohdajan tekemään teknisluontoisia muutoksia vuokrasopimusluonnokseen ja 4. valtuuttaa kaupunkikehitysjohdajan allekirjoittamaan irtisanomisilmoituksen Kirkkotori 10:n tiloista ja vuokrasopimuksen Alventie 4 tiloista. Em. johdosta Kirkkotori 10:n tilojen vuokrasopimus päättyi 30.9.2023 ja Alventie 4 tilojen vuokrasopimus alkoi 1.6.2023. Uusien tilojen käyttöönottoon liittyen tuli kuluja tilojen osittaisesta pintaremontoinnista (maalaukset, äänieristeisten ovien asennus asiakasruoneisiin) ja kalustuksesta.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

ELINVOIMALAUTAKUNTA	TA 2023	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOTEUMA 2023	TOTEUMA-%	ERO, EUROA
TOIMINTATUOTOT	855 000	-181 900	673 100	649 348,05	96,5 %	-23 751,95
Ulkoiset	839 200	-181 800	657 400	632 750,33	96,3 %	-24 649,67
Sisäiset	15 800	-100	15 700	16 597,72	105,7 %	897,72
TOIMINTAKULUT	-3 704 600	-319 400	-4 024 000	-4 115 597,53	102,3 %	-91 597,53
Ulkoiset	-3 446 100	-350 700	-3 796 800	-3 888 199,97	102,4 %	-91 399,97
Sisäiset	-258 500	31 300	-227 200	-227 397,56	100,1 %	-197,56
TOIMINTAKATE	-2 849 600	-501 300	-3 350 900	-3 466 249,48	103,4 %	-115 349,48
Ulkoiset	-2 606 900	-532 500	-3 139 400	-3 255 449,64	103,7 %	-116 049,64
Sisäiset	-242 700	31 200	-211 500	-210 799,84	99,7 %	700,16

Elinvoimalautakunnan vastuualueella/ kaupunkikehityspalvelujen tehtävätasolla ulkoiset nettomenot ylittyivät 116.000 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 648.500 euroa).

Maankäyttö- ja kaavoituspalvelut

Maankäyttö- ja kaavoituspalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 7.500 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 13.400 euroa johtuen erityisesti maksutuottojen alittumisesta. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 5.900 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen alittumisesta.

Maankäyttö- ja kaavoituspalvelujen tulosalueella oli arvioitu saatavan vuoden 2023 aikana tehtyjen muutosten jälkeen pysyvien vastaavien myyntivoittoja tonttien myynnistä yhteensä 350.000 euroa - 228.700 euroa = 121.300 euroa ja myyntitappiota yhteensä 0 + 14.100 euroa = 14.100 euroa. Vuonna 2023 maankäyttö- ja kaavoituspalvelujen tulosalueelle kohdentui pysyvien vastaavien myyntivoittoja yhteensä 121.310,78 euroa, joten ne toteutuivat muutetun talousarvion mukaisena. Pysyvien vastaavien myyntitappioita kertyi 14.055,11 euroa, joten ne toteutuivat muutetun talousarvion mukaisena. Vuodelle 2023 kohdentui ns. normaalia myyntiä. Asuin- ja yritystonttikauppa on hiljentynyt korkojen nousun ja inflaation kasvun aiheuttaman rakentamisen epävarmuuden vuoksi.

Palvelujen ostoissa ulkoiset asiantuntijapalvelut olivat 198.600 euroa alittuen 23.700 euroa. Asiantuntijapalveluihin sisältyi mm. kiinteistöveroselvityksen kustannuksia yhteensä 35.800 euroa (70 % käynnissä olleen selvityksen kustannuksista, selvityksen kokonaishinta

50.200 euroa), asuntomessuihin liittyvän perusselvityksen kustannuksia 19.700 euroa ja strategisen yleiskaavan laadintaan liittyviä kustannuksia 18.000 euroa. Käyttötaloudesta erotettiin investointihankkeille kuuluvat kustannukset, yhteensä 78.000 euroa.

Merkittävimmät palvelujen ostoon vaikuttaneet tekijät ovat olleet konsulttityön osuus ja selvitysten suuri määrä. Kaavoitushankkeita on tehty kaupungin omana työnä ja teettämällä konsulteilla työtä. Vuonna 2023 vireillä olleita konsulttikaavoja ovat olleet: Sirkesalontien asemakaavamuutos, Valtatie I asemakaavan muutos, Viialan asemaseudun asemakaavamuutos ja Naiminkujan asemakaavamuutos.

Selvityksiä on teetetty vuonna 2023 seuraaviin asemakaavoihin: Lentiläntien asemakaavamuutos (4 selvitystä), Sirkesalontien asemakaavamuutos (1 selvitys), Viialan asemaseudun asemakaavamuutos (4 selvitystä) ja Valtatie I asemakaavamuutos (2 selvitystä). Strategiseen yleiskaavaan teetettiin kaksi selvitystä vuonna 2023. Kustannuksia syntyi myös Toijalan keskustan kehittämishankkeesta ja asiantuntijapalveluista liittyen hallinto-oikeudelle tehtyyn valitukseen lupapäätöksestä.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 10.800 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 1.100 euroa johtuen hieman arvioitua paremmasta lupamaksukertymästä. Rakennusvalvonnassa rakennuslupien määrä on hienoisesti laskenut kuluneen vuoden aikana, mutta edelleen lupia on käsitellyssä kohtuullisen suuri määrä. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 9.700 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen alittumisesta.

Paikkatietopalvelut

Paikkatietopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 4.300 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 6.300 euroa johtuen erityisesti maksutuottojen alittumisesta. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 2.000 euroa mm. palvelujen ostot ja aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat.

Elinkeino- ja markkinointipalvelut

Elinkeino- ja markkinointipalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 79.300 euroa. Ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 39.100 euroa johtuen tukien ja avustusten sekä muiden tuottojen ylittymisestä. Ulkoiset toimintakulut ylittyivät 118.400 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen ylittymisestä.

Muihin tuottoihin sisältyy elinkeinopalveluissa alihankintamessujen 2023 messuosaston näytteilleasettajien laskutus 19.800 euroa asian heijastuessa osaltaan myös palvelujen ostoihin. Vuonna 2023 elinkeinopalvelujen palvelujen ostoihin muihin yhteistoimintaosuuksiin sisältyy ensimmäisen kerran TAMK-kumppanussopimuksen 30.000 euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoihin sisältyi elokuussa 2022 alkaneen lähijunaliikenteen kustannuksia yhteensä 255.200 euroa, joten se alittui 1.300 euroa (alkuperäinen tavoite ylittyi 32.200 euroa). Oman toiminnan joukkoliikenteen nettokustannukset olivat yhteensä 340.100 euroa, joten ne ylittyivät 88.500 euroa (alkuperäinen tavoite ylittyi 78.000 euroa). Palvelujen ostoissa matkustus- ja kuljetuspalvelut ylittyivät 46.200 euroa. 1.8.2023 lukien käynnistyneeseen uuteen sopimuskautteen liittyen tarvittiin kuljetussuunnitteluun liittyvää asiantuntija-apua, kustannukset noin 30.800 euroa. Traficomien tukeman Akaa-kyytihankkeen kustannukset olivat noin 58.000 euroa ja arvioidut tulot 38.000 euroa, joten nettomenot olivat noin 20.000 euroa. Joukkoliikenteen tukiin ja avustuksiin kirjautui lisäksi vuodelle 2023 mm. liikkumisen ohjauksen valtionavustus, 20.400 euroa, johon liittyvät kustannukset kohdentuivat vuodelle 2022 sekä vuoteen 2022 liittyvän avustuksen oikaisun johdosta vähennystä 9.200 euroa.

Etelä- ja Lounais-Pirkanmaan ilmastoekosysteemi –hankkeen nettomenoiksi muodostui 4.000 euroa, mikä oli 500 euroa arvioitua vähemmän.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyden hoidon tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 35.900 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 45.100 euroa johtuen erityisesti muiden tukien ja avustusten alittumisesta johtuen tilinpäätöksen yhteydessä tehdystä kirjauksesta taseesta tuloslaskelmaan: edellisten vuosien palkkatukiin liittyvä 48.400 euron vähentävä korjaus. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 9.300 euroa johtuen erityisesti avustusten alittumisesta.

Avustuksissa työmarkkinatuen kuntaosuus oli 847.800 euroa, joten se alittui 9.300 euroa (alkuperäinen tavoite ylittyi 252.800 euroa). Syyinä tähän on asiakasohjaamisessa oleva Pirkanmaan hyvinvointialueen resurssivaje, mikä on viivästyttänyt asiakkaiden ohjaamista palveluihin.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Riskiluokka	Riskin kuvaus	Riskiario	Hallintatoimenpiteet	Toimenpiteiden toteuma
Operatiiviset	Osaavan henkilöstön saatavuus ja pysyvyys	Todennäköisyys: 5 Vaikutus: 4 20	Työnantajaimagosta huolehtiminen, oikea mitoitus työkuormassa ja hyvä työhyvinvointi	Työkuormia on saatu jaettava kaavoituksessa uusille työntekijöille ja työaika saatu normaalille tasolle.
Operatiiviset	Kriisien lisääntyminen ja pitkittyminen	Todennäköisyys: 4 Vaikutus: 4 16	Resilienssin kasvattaminen	Maailmantalouden ja - poliittisen tilanteen aiheuttamaa epävarmuutta seurataan
Taloudelliset	Talouden heikkenemisestä johtuva investointien vähentyminen. Rakentamisen taantuma. Työttömyyden lisääntyminen.	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Toimintaympäristön muutoksien seuranta ja nopea reagointi.	Rakentamisen volyymi on laskenut koko valtakunnassa, tilannetta seurataan.

9.3 TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA VASTUUHENKILÖ: SIVISTYSJOHTAJA

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Sivistyslautakunnan vastuualue käsittää vuodesta 2023 lukien kasvatusta- ja opetuspalvelujen tehtävätason, joka muodostuu seuraavista tulosalueista:

Opetustoimen hallinto ja yhteistyö

Akaa toimii yhteistyössä naapurikuntien kanssa osin kehitysvammaisten erityisopetusjärjestelyissä, musiikkiopistotoiminnassa sekä kansalaisopistotoiminnan järjestämisessä. Yhteistyötä eri sidosryhmien välillä tehdään lasten, nuorten, senioreiden ja perheiden parhaaksi.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

Akaan varhaiskasvatuksessa on 8 kunnallista päiväkotia, yksityinen ostopalvelupäiväkoti, 8 kunnallista perhepäivähoitajaa ja 2 yksityistä perhepäivähoitajaa.

Esiopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta

Esiopetus on osana perusopetusta tarjottavaa suunnitelmallista opetus- ja kasvatustyötä. Lapsi osallistuu esiopetukseen vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista eli pääosin 6-vuotiaana. Esiopetuksen tehtävänä on mm. edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetusta annetaan koulupäivinä keskimäärin 20 tuntia viikossa eli 4 tuntia päivässä. Lain mukaan esiopetusta on annettava 700 tuntia vuodessa. Kunnat voivat itse määrittää, miten se järjestetään.

Esikoululaisten ja 1.-2.-luokkalaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään toimintasuunnitelmien mukaisesti kaikilla alakouluilla ja yhtenäiskoululla. Lisäksi esikoululaisille tarjotaan koulujen loma-aikoina hoitoa Toijalan ja Viialan kaupunginosissa.

Perusopetus

Perusopetuksen tavoitteena on taata kaikille lapsille tasavertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin ja muuhun elämään. Akaassa toimii vuonna 2022 viisi alakoulua (0-6 lk). Yhtenäiskouluja (0-9 lk) on Akaassa yksi ja lisäksi yksi yläkoulu (7-9 lk).

Lukiokoulutus

Akaan lukion tavoitteena on olla vetovoimainen lukio, jossa akaalaiset nuoret voivat jatkaa opintopolkuaan turvallisessa ja yksilölliset tarpeet huomioivassa ympäristössä. Akaan lukion opiskelijoiden ja opettajien yhdessä luoma nykyaikainen ja innostava ilmapiiri kannustaa hyviin opintosuorituksiin ja ylioppilaskirjoitusmenestykseen.

Akaan lukion opiskelijoilla on mahdollisuus hyväksilukea lukion valinnaisiksi opinnoiksi taiteen perusopetuksen valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisia suorituksia. Akaan lukio toimii yhteistyössä Valkeakoski-opiston, balettiopiston, teatteriopiston, Valkeakosken musiikkiopiston ja Käsiyö- ja muotoilukoulu Näpsän kanssa.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 12/2023	Tila
Akaalainen arki on sujuvaa ja palvelut saatavilla	Akaalaisten laadukasta elämää tuetaan saavutettavilla ja sujuvilla sivistystoimialan palveluilla. Asiointi ja tiedon saaminen onnistuvat helposti.	Asiakastytyväisyyskyselyt	Asiakastytyväisyyskyselyjen arvosanat ovat vähintään 3/5.	Asiakastytyväisyyskyselyitä ei ole varhaiskasvatuksessa tehty vuoden 2023 aikana. Perusopetuksessa asiakastytyväisyyskysely on tehty keväällä 2023 kohdentuen huoltajille ja koulumatkaturvallisuuteen sekä koulukuljetuksiin. Tulos oli 3,78 / 5. Muita kyselyitä ei ole tehty vuoden 2023 aikana.	Toteutuu osittain ☒
Akaalaisten hyvinvointi ja terveys lisääntyvät	Akaan perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaat kokevat terveydentilansa melko hyväksi tai erittäin hyväksi.	Kouluterveyskyselyn tulokset	Terveydentilansa kokee keskinkertaiseksi tai huonoksi alle 5% Akaan perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaista. (Vuonna 2021 Akaa 26,3 %)	Vuoden 2023 tulos 25,6%	Ei toteudu ☒
	Peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten painoindeksi on alle ylipainon rajan. Ylipainon raja on määriteltä iän ja sukupuolen mukaan: 18-vuotiailla raja on 25 ja nuoremmilla ikäryhmillä pienempi (ks. Cole ym. BMJ 2000:320).	Kouluterveyskyselyn tulokset	Ylipainoisten osuus Akaan perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisten on alle 5 %. (Vuonna 2021 Akaa 19,9 %)	Kouluterveyskyselyn mittaristo muuttunut, tietoa ei saatavissa.	Ei tietoa ☐
Akaalaisten osaaminen lisääntyy	Akaassa järjestetään laadukasta opetusta varhaiskasvatuksesta lukioon.	Ylioppilaaksi valmistuneiden opiskelijoiden tulokset STT:n lukiovertailussa.	Akaan lukion sijoitus STT:n lukiovertailussa on alle 170 (lukioita yhteensä 380, vuonna 2022 Akaa 181.)	Lukiokoulutuksen tavoite lukiovertailun osalta saavutettu. Vuonna 2023 valtakunnallisessa vertailussa Akaan lukiolla on sija 99, sekä sijoitus 10 parhaan joukossa Pirkanmaan lukioiden kesken.	Toteutuu ☒
		Tilastokeskuksen tutkintorekisteri	Koulutuksen ulkopuolelle jäävien 17–24-vuotiaiden nuorten osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on alle 5 %. (Vuonna 2020 Akaa 9,0 %)	Peruskoulun päättäneistä 17-24 vuotiaista jatko-opintoihin toiselle asteelle vuonna 2021 on sijoittunut 89,9%. Toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle jääneitä on tuolloin ollut 10,1% (52 hlöä), vuonna 2022 59 hlöä, ja vuonna 2023 54 hlöä. Prosenttietoa ei vuodelta 2022 ja 2023 löydy.	Ei tietoa ☐
		Lukuvuosittaiset arviointikeskustelut	100 %	Toteutuneet suunnitellusti.	Toteutuu ☒

		Vasu-keskustelut	100 %	Toteutunut suunnitellusti.	Toteutuu
Akaa hyödyntää digitalisaatiota	Sähköiset oppimisympäristöt ja oppimateriaalit ovat käytössä. Perusopetuksen oppilaiden käytössä olevien tietokoneiden lukumäärä kasvaa vuosittain 10:llä prosentilla.	Perusopetuksen oppilaiden käytössä olevien tietokoneiden lukumäärä.	Akaan perusopetuksen oppilaiden käytössä vuonna 2023 on 853 tietokonetta. (v. 2022 tietokoneita on peruskoulun oppilaiden käytössä 688 kpl.) Lisäkustannus yhdelle vuodelle on 165 x 12,00 euroa (Acer Spin 511) x 12 kk = 23760 euroa.	Oppilaiden käytössä on 949 työasemaa vuoden 2023 lopussa. Tämän lisäksi lukiolaisilla henkilökohtaiset laitteet.	Toteutuu

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	12/2023
Varhaiskasvatus			
Lapsia varhaiskasvatuksessa	535	540	577
Varhaiskasvatuksessa olevien 1-5 - v osuus (%) koko ikäryhmästä	87	85	88,23
Kotihoidon tukea saavat lapset	132	185	158
Bruttokustannus / lapsi / vuosi	11.562,58	11.800	11.320

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Kasvatus- ja opetuspalvelut

Opetustoimen hallinto ja yhteistyö

Opetustoimen hallinnossa tapahtui vuoden 2023 aikana merkittäviä muutoksia, kun uuden tehtävänkuvan mukainen opetuspäällikkö aloitti 1.4.2023. Sivistysjohtajan irtisanoutuessa elokuun alussa, uusi opetuspäällikkö toimi sivistysjohtajan sijaisena, kunnes uusi sivistysjohtaja aloitti vakinaisessa tehtävässä 1.12.2023. Lukion rehtorin 20 %:n hallinnon osuus jatkui heinäkuun 2023 loppuun. Vuonna 2023 hallinnossa oli myös edelleen sivistystoimen assistentin tehtävä, joka vastasi tilapäisen suojelun tarpeessa olevien henkilöiden palvelutarpeeseen.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen organisaatiouudistus käynnistyi portaittain kevään 2023 aikana täydentyen 1.8.2023 mennessä. Hallinto ja esihenkilötyö on keskitetty varhaiskasvatuspäällikölle ja neljälle hallinnolliselle päiväkodin johtajalle. Hallinnollisilla päiväkodinjohtajilla on suoria alaisia 22 - 34 henkilöä/ hallinnollinen päiväkodin johtaja. Varhaiskasvatuspäällikkö toimii hallinnollisten päiväkodinjohtajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja varhaiskasvatuksen palvelusihteerin esihenkilönä.

Akaan varhaiskasvatuksen palveluverkko muodostuu kahdeksasta kunnallisesta päiväkodista, kuudesta perhepäivähoitajasta, yhdestä ostopalvelupäiväkodista ja kahdesta yksityisestä perhepäivähoitajasta. Syksyn 2023 aikana on perustettu kolme uutta satelliittiryhmää vastaamaan kasvaneeseen varhaiskasvatustarpeeseen ja Pappilan päiväkodin tilat mahdollistivat 1.8.2023 neljännen ryhmän avaamisen. Lasten kokonaismäärä vaihtelee vuositasolla 550–600 välillä.

Pappilan päiväkotitoimii Norlandia päiväkodit Oy:ltä vuokratuissa tiloissa. Varhaiskasvatuspäällikkö toimii yksityisen varhaiskasvatuksen palvelunohjaajana ja valvojana. Ostopalvelupäiväkotitoimii Onnin palvelutuotannon osuus on tällä hetkellä 17 %.

Vuoden 2023 aikana tuli voimaan varhaiskasvatuksen maksu-uudistus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Akaan kaupungille 10.5.2022 valtion erityisavustusta 341.200 euroa ajalle 1.8.2022-31.12.2023. Hankkeen omarahoitusosuus on 83.500 euroa. Myönnettyllä avustuksella tuetaan varhaiskasvatustuen uudistuksen toimeenpanoa sekä pysyvien toimintamallien, rakenteiden ja toimintakäytänteiden ja -kulttuurin kehittämistä. Hankkeelle haettiin lisäaikaa 30.6.2024 saakka avustuksen käyttämiseksi kokonaisuudessaan ja hankkeen tavoitteiden mukaisen toiminnan jatkamiseksi ja vakiinnuttamiseksi varhaiskasvatuksessa. Hankekoordinaattori eläköityi 31.12.2023 ja hankkeen koordinoitua jatkaa hankkeen resurssiopettaja 20 % työajalla 30.6.2024 saakka.

Esiopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminta sekä perusopetus

Koulujen oppilasmäärät lukuvuonna 2023-2024: Arvo Ylpön koulussa (0-6 lk) 332 oppilasta, Kylmäkosken koulussa (0-6 lk) 118 oppilasta, Viialan yhtenäiskoulussa (0-9 lk) 737 oppilasta, Nahkialan koulussa (0-6lk) 162 oppilasta, Pappilan koulussa (0-6lk) 162 oppilasta, Sontulan koulussa (0-6 lk) 58 oppilasta ja Toijalan yhteiskoulussa (7-9 lk) 367 oppilasta. Oppilaita on tällä hetkellä vuosiluokilla 0-9 yhteensä 1.936, joista esikoululaisten osuus on yhteensä 151 lasta. Lapsimäärätietojen perusteella esi- ja perusopetuksen yleisopetuksen kokonaisoppilasmäärä vähenee arviolta n. 300 oppilaalla vuosien 2024-2028 aikana.

Ukrainan tilanteen johdosta järjestettiin maahanmuuttajien valmistavaa perusopetusta kahdelle ryhmälle Viialan yhtenäiskoulussa keväällä 2023.

Viialan yhtenäiskoulu valmistui ja otettiin käyttöön elokuussa 2023.

Perusopetuksen hanketoimintaan on vuonna 2023 kuulunut mm. koulujen kerhotoiminnan tukeminen sekä Makeeta harrastamista Akaassa. Molemmilla hankkeilla on mahdollistettu matalan kynnyksen koulupäivän jälkeistä harrastustoimintaa.

Lukiokoulutus

Akaan lukiossa opiskelee lukuvuonna 2023-2024 yhteensä 145 opiskelijaa, joista uusia ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita on 56. Akaan lukion tavoitteena on olla vetovoimainen yleislukio, jossa akaalaiset nuoret voivat jatkaa opintopolkuaan turvallisessa ja yksilölliset tarpeet huomioivassa ympäristössä. Akaan lukion vetovoimaisuutta pyritään kasvattamaan taito- ja taideaineisiin keskittyvillä linjoilla. Valittavia linjoja ovat liikunta-, musiikki-, kotitalous-, kuvataide ja luonnontieteellismatematiikan linjat.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

SIVISTYSLAUTAKUNTA	TA 2023	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOTEUMA 2023	TOTEUMA-%	ERO, EUROA
TOIMINTATUOTOT	1 708 300	16 700	1 725 000	1 748 120,95	101,3 %	23 120,95
Ulkoiset	1 708 300	16 700	1 725 000	1 748 120,95	101,3 %	23 120,95
Sisäiset			0			0,00
TOIMINTAKULUT	-31 307 900	-626 500	-31 934 400	-31 881 378,01	99,8 %	53 021,99
Ulkoiset	-24 605 500	-1 051 900	-25 657 400	-25 588 970,28	99,7 %	68 429,72
Sisäiset	-6 702 400	425 400	-6 277 000	-6 292 407,73	100,2 %	-15 407,73
TOIMINTAKATE	-29 599 600	-609 800	-30 209 400	-30 133 257,06	99,7 %	76 142,94
Ulkoiset	-22 897 200	-1 035 200	-23 932 400	-23 840 849,33	99,6 %	91 550,67
Sisäiset	-6 702 400	425 400	-6 277 000	-6 292 407,73	100,2 %	-15 407,73

Sivistyslautakunnan vastuualueella/ kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla ulkoiset nettomenot alittivat 91.600 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittivät 943.600 euroa).

Vuonna 2023 kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle kohdentuneet erilaiset väistötiloihin liittyvät kustannukset olivat yhteensä noin reilu 0,9 miljoonaa euroa sisältäen mm. tilojen vuokra- ja ylläpitokustannuksia.

(Vuonna 2023 Viialan taajaman loppuvuoden aikana vaihteittain päättyvien Parmaco-siirtorakennusten vuokrat olivat alunpitäen yhteensä 750.000 euroa, joista noin 95 % kohdentui sivistyslautakunnan vastuualueelle kasvatus- ja opetuspalveluihin ja loput tilahallinnon ja siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätasolle, joten vuokratkustannukset olivat 332.200+9.500 euroa=341.700 euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Päivitykseen tilanteen mukaan yksi rakennus jäi varhaiskasvatukseen käyttöön syksyllä 2023, joten kokonaisuutena Parmaco-siirtorakennusten kustannuksiksi muodostui 771.600 euroa.)

Opetustoimen hallinto ja yhteistyö

Opetustoimen hallinnon ja yhteistyön tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 3.000 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 100 euroa. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 3.100 euroa johtuen erityisesti henkilöstökuluista.

Taiteen perusopetuksen palvelujen ostot/ asiakaspalvelujen ostot olivat 136.800 euroa alittuen 3.200 euroa ja kansalaisopistotoiminnan palvelujen ostot/ muut yhteistoimintaosuudet 66.200 euroa ylittyen 11.200 euroa.

Kotikuntakorvausten nettomenot olivat 646.500 euroa. 4-yhdistyksen kanssa tehdyn yhteistyösopimuksen kustannukset olivat 18.000 euroa.

Ukrainan tilanteen johdosta sivistystoimen assistentti on hoitanut osana tehtäväkuvaansa erilaisia tilapäistä suojelua hakevien ja saavien henkilöiden asioiden hoitoon liittyviä toimenpiteitä 4.3.2022 lukien, jatkuen vuoden 2023. Muihin tukiin ja avustuksiin sisältyykin em. johdosta tuloa yhteensä 12.700 euroa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen ulkoiset nettomenot ylittivät 280.300 euroa: varhaiskasvatus ilman hankkeita 279.000 euroa ja varhaiskasvatuksen hankkeet 1.300 euroa.

Varhaiskasvatuksen ilman hankkeita ulkoiset toimintatuotot ylittivät 15.900 euroa johtuen erityisesti maksutuottojen ja myyntituottojen ylittymisestä. Ulkoiset toimintakulut ylittivät 294.800 euroa. Henkilöstökulut ylittivät 256.600 euroa. Perustelu ylitykselle on kevään ajalle määräaikaisiksi palkatut ylimääräiset työntekijät. Ylimääräisellä henkilöstöllä on pyritty vastaamaan varhaiskasvatuksen tilaongelmasta johtuvaa ryhmien ylityttöä. Elokuussa 2023 perustettiin neljä uutta ryhmää, joiden henkilöstöä varten myönnettiin 310.300 euron määrärahan lisäys ja samalla mm. tilajärjestelyihin 123.500 euron määrärahan lisäys. Henkilöstömäärän lisäys vaikutti myös jaksotettujen palkkojen muutokseen. Palvelujen ostot alittuivat 15.600 euroa johtuen mm. matkustus- ja kuljetuspalvelujen alittumisesta. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat 48.900 euroa johtuen mm. toimisto- ja koulutarvikekustannuksien alittumisesta, johon vaikutti mm. vuoden aikana perustettujen uusien yksiköiden arvioitua pienempi määrärahatarve. Avustuksissa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen kokonaisuus alittui 500 euroa.

Vuonna 2023 ostopalvelupäiväkotin Onnin ostopalvelukustannukset olivat 949.400 euroa, mikä oli 85.500 euroa (9,9 %) edellisvuotta enemmän. Vuodelle 2023 kohdentui merkittävä indeksitarkistus, josta sovittiin kohdentuvan ja maksettavan 28.600 euroa (huomioitu laskennallinen 5 % vähennys) vuonna 2024.

Varhaiskasvatuksen hankkeiden ulkoiset toimintatuotot ylittivät 4.200 euroa ja toimintakulut ylittivät 5.500 euroa.

- Varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen edistäminen vuosille 2022-2023, hankekaika 10.5.2022-31.12.2023, jatkoaika 30.6.2024 asti, avustus 341.200 euroa ja omarahoitisuus 20 % eli 85.300 euroa: vuoden 2023 nettomenoiksi muodostui 51.300 euroa (v. 2022 19.500 euroa).

Esiopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta

Esiopetus, aamu- ja iltapäivätoiminnan tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 143.700 euroa.

Esiopetus, aamu- ja iltapäivätoiminnan ulkoiset toimintatuotot ylittivät 97.300 euroa johtuen myyntituottojen ylittymisestä johtuen erityisesti uudesta Pirkanmaan hyvinvointialuelaskutuksesta. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 46.400 euroa. Palvelujen ostot alittuivat 27.300 euroa mm. asiakaspalvelujen ostot 9.500 euroa ja matkustus- ja kuljetuspalvelut 12.300 euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat 27.600 euroa mm. toimisto-, koulutarvike- ja kirjallisuuskokonaisuus alittui. Muut toimintakulut ylittivät 8.000 euroa johtuen erityisesti luottotappiokirjauksista.

Perusopetus

Perusopetuksen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 185.300 euroa: perusopetus 182.000 euroa ja perusopetuksen hankkeet 3.300 euroa.

Perusopetuksen ulkoiset toimintatuotot alittuivat 63.900 euroa johtuen muilta kunnilta saatavien myyntituottojen alittumisesta, mikä heijastui osaltaan myös henkilöstökulujen alittumiseen. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 246.000 euroa. Perusopetuksen palvelujen ostoissa sairaalaopetuksen, erityisopetuksen ja muun perusopetuksen palvelujen ostot olivat yhteensä 305.600 euroa alittuen 114.400 euroa, mm. matkustus- ja kuljetuspalvelut alittuivat 111.300 euroa. Oman toiminnan osalta palvelujen ostot olivat yhteensä 1.029.700 euroa ylittyen 118.100 euroa, mm. matkustus- ja kuljetuspalvelut ylittivät 93.300 euroa. Perusopetuksen oman toiminnan henkilöstökulut alittuivat 200.100 euroa ja aineet, tarvikkeet ja tavarat yhteensä 41.700 euroa johtuen mm. kaluston alittumisesta.

Perusopetuksen tulosalueen aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin sisältyy noin vajaa 140.000 euroa ns. kertaluonteisia kirjallisuuden ja tarvikkeiden hankintoja uuteen Viialan yhtenäiskouluun. Lisäksi palvelujen ostoihin/ muihin palveluihin ja muihin toimintakuluihin/ rakennusten ja huoneistojen vuokriin sisältyy Viialan yhtenäiskoulun siirtorakennusten irtaimiston kertaluonteisista muutto- ja varastointikustannuksia noin vajaa 100.000 euroa.

Syksyn 2023 aikana on kiinnitetty henkilöstökustannuksissa huomiota siihen, että lisäresurssia on myönnetty vain erityistä harkintaa käyttäen.

Perusopetuksen hankkeiden ulkoiset toimintatuotot alittiivat 28.800 euroa ja toimintakulut alittiivat 32.100 euroa.

- Koulun kerhotoiminnan tukeminen 2022, hankeajka 23.5.2022-31.12.2023, avustus 17.000 euroa ja omarahoitussuus 20 % eli 4.250 euroa. Vuoden 2023 nettomenoksi muodostui 3.400 euroa (v. 2022 3.900 euroa).
- Makeeta harrastamista Akaassa, hankeajka 1.8.2022-31.7.2023, avustus 101.000 euroa ja omarahoitussuus 20 % eli 25.250 euroa. Vuoden 2023 nettomenoksi muodostui 15.900 euroa (v. 2022 11.800 euroa).
- Varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen koronaepidemian (COVID-19) vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2022– 2024, avustus 199.000 euroa ja omarahoitussuus 5 % eli 10.473,70 euroa: Vuoden 2023 nettomenoksi muodostui 5.300 euroa (v. 2022 100 euroa).
- Makeeta harrastamista Akaassa 2023-2024, avustus 84.000 euroa ja omarahoitussuus 25 % eli 28.000 euroa. Vuoden 2023 nettomenoksi muodostui 11.600 euroa.
- Koulujen kerhotoiminnan tukeminen 2023-2024, avustus 15.000 euroa ja omarahoitussuus 30 % eli 6.429 euroa. Vuoden 2023 nettomenoksi muodostui 2.700 euroa.
- Erasmus+: Vuoden 2023 nettomenoksi muodostui 1.300 euroa.
- Polku: Vuoden 2023 nettomenoksi muodostui 800 euroa.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittiivat 39.900 euroa: lukiokoulutus ilman hankkeita alittui 39.700 euroa ja lukion hankkeet alittiivat 200 euroa.

Lukiokoulutuksen ilman hankkeita ulkoiset toimintakulut alittiivat 39.700 euroa. Palvelujen ostot alittiivat 35.100 euroa mm. matkustus- ja kuljetuspalvelut 20.500 euroa ja koulutus- ja kulttuuripalvelut 5.900 euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittiivat 13.000 euroa mm. kirjallisuus alittui. Henkilöstökulut ylittyivät 9.300 euroa johtuen erityisesti jaksotettujen palkojen muutoksesta.

Lukiokoulutuksen hankkeiden ulkoiset toimintatuotot alittiivat 1.300 euroa ja toimintakulut alittiivat 1.500 euroa.

- Hyvinvoiva lukiolainen, hankeajka 2023-2024, avustus 11.500 euroa, valtionosuusprosentti 90 % eli omarahoitussuus 1.300 euroa, yhteishanke Urjalan, Pälkäneen ja Punkalaitumen kanssa: Vuoden 2023 nettomenoksi muodostui 500 euroa.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Riskiluokka	Riskin kuvaus	Riskiarvio	Hallintatoimenpiteet	Toimenpiteiden toteuma
Strategiset	Toimimaton ja kustannuksiltaan kallis kouluverkko.	Todennäköisyys: 2 Vaikutus: 3 6	Huolellinen valmistelu ja suunnittelu.	Kouluverkko- ja palveluverkkosuunnittelu sekä toteutus on kesken.
Operatiiviset	Osaavan henkilöstön saatavuus ja pysyvyys.	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Onnistunut rekrytointi ja työnantajamaineesta huolehtiminen.	Pätevän henkilöstön saatavuutta ja Akaan kaupungin pitovoimaa pystytään parantamaan henkilöstön hyvinvointiin panostamalla. Tärkeää on myös, että palveluverkkosuunnitelma on selkeä ja pitkällä tähtäimellä kaikki työtilat ovat terveellisiä ja turvallisia. Säästötoimenpiteet voivat vaikuttaa henkilöstön saatavuuteen.
Vahinko	Työskentelyolosuhteista aiheutunut sairastuminen.	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 4 12	Uudisrakentaminen ja onnistuneet korjaustoimenpiteet.	Viialan yhtenäiskoulu on valmistunut ja käyttöön otettu 8/2023 Nappilan rakennushanke on viivästynyt kaavasta tehdyn valituksen vuoksi. Toijalan osalta kouluverkkosuunnitelma on kesken, varhaiskasvatuksen osalta suunnitelma on valmistussa mutta joitakin osin joudutaan tekemään erillisratkaisuja. Tilanne on haastava ja riski nopeille muutoksille tilojen käytettävyydessä on mahdollinen.

9.4 TOIMIELIN: HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA VASTUUHENKILÖ: SIVISTYSJOHTAJA

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualue käsittää vuodesta 2023 lukien kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja vapaa-aikapalvelujen tehtävätason, joka muodostuu seuraavista tulosalueista:

Kirjastopalvelut

Akaan kaupunginkirjasto tarjoaa Toijalan ja Viialan taajamissa kirjastopalvelut eri sidosryhmät huomioiden.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut on tarkoitus vakiinnuttaa osaksi yhteisöllistä kulttuurihyvinvointia tekemällä tiivistä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Kulttuuripalveluihin sisältyy myös museopalvelut.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelujen tavoitteena on toteuttaa monipuolisesti tekemistä ja toimintaa erilaisissa ympäristöissä, jolloin nuori huomioidaan kokonaisvaltaisesti.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden päämääränä on akaalaisten liikunnan harrastamisen mahdollistaminen kaupungin järjestämän ohjaustoiminnan, liikunta-asioiden koordinoimisen, koulutustoiminnan ja liikuntatilojen ylläpitämisen osalta.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 12/2023	Tila
Akaassa tapahtuu	Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut vakiinnutetaan osaksi elinvoimaista, mutta kokonaisuutena erilaista kaupunkiympäristöä.	Tapahtuminen järjestäminen kaikissa taajamissa.	Tapahtumia on järjestetty kaikissa Akaan taajamissa. Yhteensä kaikissa kolmessa taajamassa on järjestetty vähintään 20 tapahtumaa. Kaupunginkirjaston toimipisteissä järjestetään tapahtumia.	yli 50 tapahtumaa, osallistujia + 5.000 henkilöä.	Toteutuu ☒
		Kulttuuritoimen järjestämä asiakastytyväisyyskysely.	Asiakastytyväisyyskyselyn arvosana on vähintään 3/5.	Asiakastytyväisyyskyselyä ei ole tehty vuonna 2023.	Ei tietoa ☐

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	12/2023
Kirjastopalvelut			
Kirjastojen tapahtumat	43 kirjastojen omaa toimintaa	60	140
Kirjastojen aukiolotunnit	3 173, +3,7 % 2021 verrattuna	3 500	4 100
Kirjastojen lainausluvut	193 481, +7,0 % 2021 verrattuna	201 000	209 536 (fysiset lainat)
Kirjastojen e-aineistot	365 (31.12.2022)	450	23 341 (e-aineiston lainojen määrä, 2022 21 619)

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Vapaa-aikapalvelut

Kirjastopalvelut

Kirjastot palvelevat Toijalan ja Viialan taajamissa toimien resurssien puitteissa kirjastolain 29.12.2016/1492 6§ mukaisesti. Kirjastoissa fyysisten lainojen määrä lisääntyi 8,28 % vuoteen 2022 verrattuna ja kirjastokorttia käytti lainaamiseen 4.817 asiakasta (+10,23%). E-aineistojen osalta jatkettiin Piki-kirjastojen yhteisillä e-aineistoilla. Kävijöitä kirjastoissa oli yhteensä 86.396 kappaletta (+6,76%). Kirjastojen kokonaisaukioloaika oli lisääntynyt 29,22% (4.100 tuntia), josta omatoimiaikaa oli noin neljännes. Vuonna 2023 Akaan kirjastoissa järjestettiin yhteensä 140 erilaista tapahtumaa, sisältäen mm. satutunteja, lukupiirejä, digiopastusta, kirjastonkäytönopetusta, kirjavinkkausta, lukukoiran. Tapahtumiin ja koulutuksiin osallistui 1.614 henkilöä. Kirjastojen näyttelytiloissa järjestettiin yhteensä 19 näyttelyä. Pääkirjaston osalta eläköitymisistä johtuneet henkilöstövaihdokset näkyvät koulu yhteistyön ja käyttäjäkoulutuksen määrässä. Kaiken kaikkiaan käyttäjäluvuissa näkyy olosuhteiden normalisoituminen koronan jälkeen.

Kulttuuripalvelut

Lasten, nuorten ja koko perheen tapahtumia (konsertit / työpajat) toteutui vuoden 2023 aikana yli 30 kpl. Kulttuuripalvelut koordinoi 12 veteraanitapahtumaa Toijalassa, Viialassa ja Kylmäkoskella. Lisäksi kokonaisuuteen kuului kaupungin palkintojuhlan toteutus 5.12.2023. Kulttuuripalvelut koordinoi ja oli mukana kaikissa ennakkoon suunnitelluissa kaupunkitapahtumissa: Hunajahulinat elokuussa, Veturimuseon juhannusjuhla kesällä ja maakunnalliset tuotantoresidenssit touko-syyskuussa (6 pvää). Lisäksi solmittiin uusia kumppanuussopimuksia kaupungin ja seurakunnan/Toijalan Näyttämön/Viialan Kulttuuriklubin kanssa: yhteistyöt aloitettiin erilaisilla kaikille kaupunkilaisille avoimilla piloteilla (yht. 4 kpl).

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut toimii nuorten elämän eri osa-alueilla nuorisotyössä, etsivässä nuorisotyössä ja nuorten starttipajassa. Vuoden 2023 alusta Ohjaamo-toiminta siirtyi Akaan nuorisopalveluiden omaksi toiminnaksi. Ohjaamo-toiminta toteutetaan yhteistyösopimuksella Urjalan kunnan kanssa (koskien kannustinmallilla palkattua yhteistä työntekijää, TEM:n avustus). Yhteistyö ja verkostoituminen eri toimijoiden kanssa ovat työssä merkittävässä asemassa. Nuorisopalvelut tukee ja ohjaa nuorisovaltuuston toimintaa. Nuorisotyössä käytetään digitaalisen nuorisotyön eri kanavia ja kehitetään erilaisia toimintamuotoja. Digitaalinen nuorisotyö tavoittaa nuoret koko Akaan alueella. Määräaikainen etsivän nuorisotyöntekijän toimi vakinaistettiin 1.1.2023 lukien. Nuorisopalveluista osallistutaan aktiivisesti kaupungin HYTE-työhön.

Liikuntapalvelut

Akaan liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä akaalaisten liikunnalle järjestämällä matalan kynnyksen ohjauspalveluja, tuemalla seura- ja yhdistystoimintaa ja olla osana liikuntapaikkojen ylläpitämisen kehittämistyössä yhdessä teknisen toimen kanssa.

Väestön ikääntyminen edellyttää kunnan liikuntapalveluilta soveltavan liikunnan ryhmien lisäämistä ikääntyvän väestön toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Vertaisohjaajatoiminnan kehittäminen ja laajentaminen tuo lisäresursseja ikääntyneiden liikuttamiseen ja lisää liikuntapalveluiden alaisuudessa toimivien ryhmien lukumäärää. Liikuntapalvelut huomioi eritasoiset liikkujat lisäämällä matalan kynnyksen liikuntaryhmiä.

Toukokuussa 2023 aloitti liikuntasihteerin uudessa tehtävässä vahvistaen liikuntapalveluiden suunnittelu-, kehittämis- ja koordinointi-osaamista. Syyskauden alusta aloitti tehtävissään uusi liikunnanohjaaja ja uusi erityisliikunnanohjaaja. Työntekijävaihdosten myötä palvelutarjonta on uudistettu kokonaan ja suunnattu vastaamaan kunnassa esiintyvää tarvetta. Liikuntapalveluista osallistutaan aktiivisesti kaupungin HYTE-työhön. Akaa Areenan operaattorisopimusta jatkettiin optiovuodella. Areenan katsomo-ongelmat ovat selvityksessä ja vaikuttaneet siirtokustannuksiin. Pätsiniementien liikuntatilan vuokrasopimus irtisanottiin 1.2.2023 lukien johtuen toiminnan siirtämisestä Akaan portin tiloihin vuoden 2023 alusta.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA	TA 2023	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOTEUMA 2023	TOTEUMA-%	ERO, EUROA
TOIMINTATUOTOT	175 600	11 800	187 400	196 972,30	105,1 %	9 572,30
Ulkoiset	169 300	15 200	184 500	194 060,30	105,2 %	9 560,30
Sisäiset	6 300	-3 400	2 900	2 912,00	100,4 %	12,00
TOIMINTAKULUT	-3 274 600	216 000	-3 058 600	-2 992 107,66	97,8 %	66 492,34
Ulkoiset	-1 546 500	82 700	-1 463 800	-1 396 707,12	95,4 %	67 092,88
Sisäiset	-1 728 100	133 300	-1 594 800	-1 595 400,54	100,0 %	-600,54
TOIMINTAKATE	-3 099 000	227 800	-2 871 200	-2 795 135,36	97,4 %	76 064,64
Ulkoiset	-1 377 200	97 900	-1 279 300	-1 202 646,82	94,0 %	76 653,18
Sisäiset	-1 721 800	129 900	-1 591 900	-1 592 488,54	100,0 %	-588,54

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueella/ vapaa-aikapalvelujen tehtävätasolla ulkoiset nettomenot alittuivat 76.700 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 174.600 euroa).

Kirjastopalvelut

Kirjastopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 20.900 euroa. Ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 300 euroa johtuen erityisesti muiden tuottojen ylittymisestä. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 20.600 euroa johtuen erityisesti henkilöstökuluista jaksotettujen palkkojen muutoksesta.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 7.000 euroa. Toimintatuotot toteutuivat suunnitellusti. Toimintakulut alittuivat 7.000 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen alittumisesta.

Palvelujen ostoihin sisältyi kulttuuripääkaupunkihankkeen vuoden 2023 maksuosuus, 13.200 euroa.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluiden tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 10.900 euroa: nuorisopalvelut 1.400 euroa ja nuorisopalvelujen hanke-toiminta 9.500 euroa. Toimintakulut alittuivat 10.900 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen alittumisesta.

Avustuksiin sisältyi Akaan Tuunauspajan kanssa tehdyn yhteistyösopimuksen kustannukset 5.000 euroa.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 37.800 euroa. Toimintatuotot ylittyivät 9.200 euroa johtuen erityisesti maksutuottojen ylittymisestä. Toimintakulut alittuivat 28.600 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen alittumisesta ja henkilöstökuluista jaksotettujen palkkojen muutoksesta.

Palvelujen ostoihin muihin palveluihin sisältyi Viialan taajamaan vuonna 2022 valmistuneen uuden liikuntahallin operatiivisen toimijan ostopalvelukustannuksia yhteensä 149.200 euroa, Toijalan taajaman monitoimihallin operatiivisen toimijan ostopalvelukustannuksia 87.000 euroa ja muuta 2.500 euroa. Operaattorimaksut olivat hieman arvioitua pienemmät johtuen arvioitua pienemmistä lisäasioista.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Riskiluokka	Riskin kuvaus	Riskiarvio	Hallintatoimenpiteet	Toimenpiteiden toteuma
Operatiiviset	Osaavan henkilöstön saatavuus ja pysyvyys.	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Onnistunut rekrytointi ja työnantajamaineesta huolehtiminen.	Rekrytoinnit onnistuneet hyvin.
Vahinko	Työskentelyolosuhteista aiheutunut sairastuminen.	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 4 12	Uudisrakentaminen ja onnistuneet korjaustoimenpiteet.	Sisäilmatyöryhmiä käynnistetään tarpeen mukaan, tällä hetkellä tilanne on rauhallinen.

9.5 TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA VASTUUHENKILÖ: TEKNINEN JOHTAJA

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Teknisen lautakunnan vastuualue muodostuu seuraavista tehtävätaasoista:

Teknisen toimen hallinto

Teknisen toimen hallintoon sisältyy teknisen lautakunnan ja teknisen johtajan tehtävät. Hallinnon tehtävänä on johtaa ja kehittää koko teknisen toimen taloutta ja toimintaa. Teknisen toimen hallinto toimii yhteistyötahona vesihuollon, jätehuollon, ympäristönsuojelun asioissa sekä yleisen terveystarkkailun ja eläinlääkintähuollon asioissa. Lisäksi teknisen toimen hallinnossa tekninen johtaja on kaupungin yhteyshenkilönä HINKU- ja KETS-asioissa sekä kaupungin valmiusasioissa.

Teknisen toimen hallinto vastaa toimitilojen ja yhdyskuntarakentamisen investointi- ja korjaushankkeiden valmistelusta, rakennuttamisesta ja valvonnasta yhteistyössä käyttäjätahojen ja eri toimijoiden kanssa. Hallinnon tehtäviin kuuluu myös tarpeettomaksi todettujen rakennusten realisointi kaupungin ohjeistuksen mukaisesti.

Tekninen toimi panostaa yhteistyössä kaupunkikehityksen kanssa siihen, että Akaan strategian tavoitteet ja visio "Sujuvan arjen Akaa" pystytään toteuttamaan.

Teknisen toimen palveluissa pyritään kustannustehokkaaseen toimintaan. Kaikissa toiminnoissa panostetaan talouden tasapainottamisohjelman toteutumiseen.

Tilahallinto

Tilahallinnon vastuulle kuuluu kiinteistöjen kunnossapito, kiinteistöhuolto ja kiinteistöjen korjaustyöt. Lisäksi tilahallinto vastaa kaupungin toimitilarakennusten koordinoinnista ja hallinnasta. Periaatteena on, että kaikissa tilaratkaisuissa Akaan kaupungin toiminnot sijoitetaan aina ensisijaisesti kaupungin omistamiin tiloihin. Käytettävien tilojen tulee olla terveellisiä ja turvallisia.

Hyvinvointialueelle vuokrataan kaupungin sote-toimintoihin liittyviä tiloja.

Siivous- ja ruokapalvelut

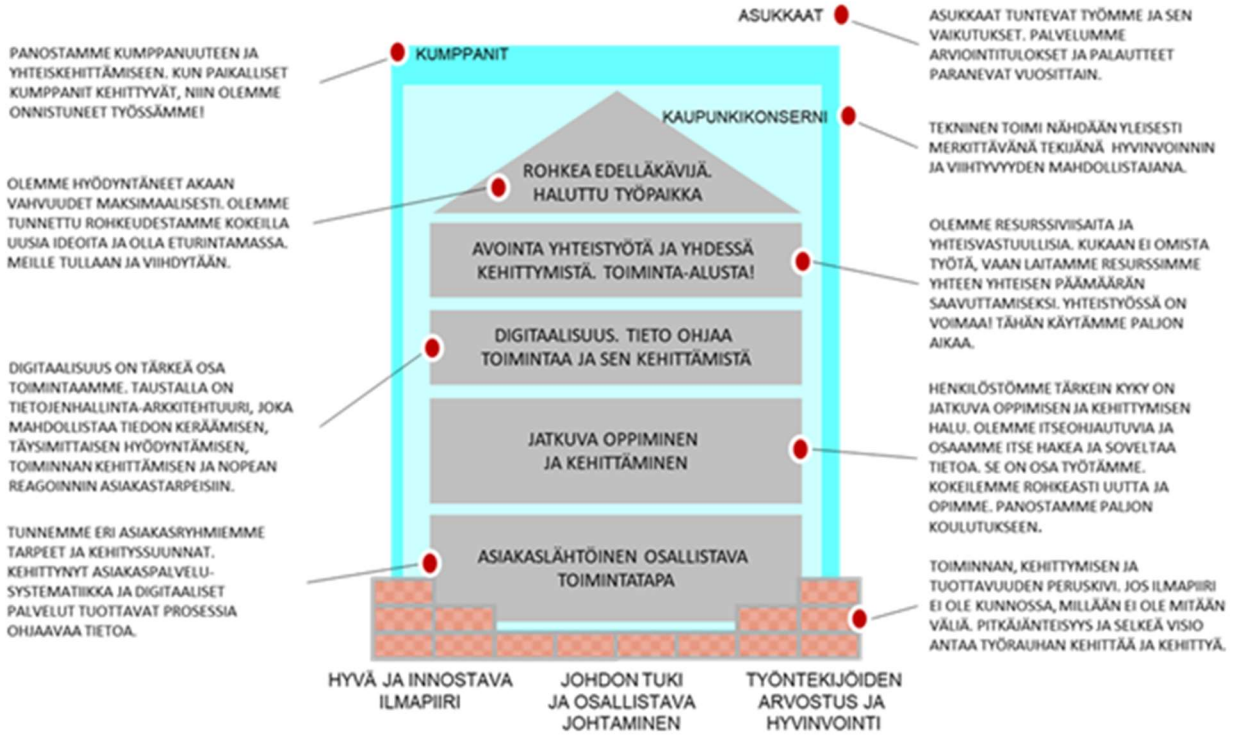
Ruokapalveluja tuotettiin vuonna 2023 toukokuuhun asti kahdessa valmistuskeittiössä ja toukokuun aikana aterioiden valmistus siirtyi uuteen keskuskeittiöön asteittain. Aterioita toimitetaan 18 kohteeseen (koulut ja päiväkodit) kuumana. Ruoka-annokset tarjoillaan kouluissa linjastoista ja päiväkodeissa ateriat syödään ryhmissä.

Siivouspalveluita tuotetaan kaikkiin kaupungin kiinteistöihin. Akaa Areenan ja Toijalan Monitoimihallin siivouksen tuottaa ulkopuolinen palveluntuottaja.

Alueiden kunnossapitopalvelut

Alueiden kunnossapidon tehtävänä on huolehtia yleisten piha- ja liikennealueiden, puistojen, leikkipaikkojen, ulkoilu- ja urheilualueiden, hulevesijärjestelmien sekä maa- ja metsätilojen ylläpidosta, toimivuudesta, turvallisuudesta ja siisteydestä.

TEKNISEN TOIMEN PALVELUSTRATEGIA 2023

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 12/2023	Tila
Akaa tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet asumiin	Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan alueen houkuttelevuus ja rakennetun ympäristön laatu.	Toteutetut asuntoalueet.	Järjestetään kuntalaiskysely yhdessä kaupunki-kehitystoimen kanssa alueiden houkuttelevuus-kriteeristön määrittämiseksi.	Ei toteutunut	Ei toteudu
		Rakennetun ympäristön hoito ja kunnossapito luokitusten mukaisesti.	Toteutetaan palautekyselyt kesä- ja talvikunnossapidosta. Tavoitteena keskiarvoarvosana 3 asteikolla 1-5. Huomioidaan kehittämistarpeet ja -ehdotukset toiminnassa resursien puitteissa.	<p>Palaute kysely talvikunnossapidon osalta tehty. Keskiarvo ~3,0</p> <p>Liikennealueet 3,0 Kevyenliikenteenväylät 3,1 Ajoradat 3,0 Esteettömyys 2,9 Hiekkanpoisto 3,1 Asiakaspalvelu 3,1 Palaute on purettu ja käsitelty työyhteisössä</p> <p>Kesä- ja syyskunnossapidon palautekysely mukaan lukien lehdenpoisto marraskuun alussa ei vielä toteutunut.</p>	Toteutuu osittain

			Päivitetään viheralueiden hoitoluokituksen hoitoluokitus.	Viheralueiden hoitoluokituksen päivitys tavoitteena viedä RAMS- luokitukseen, uudella kaupunginpuutarhurilla työ käynnissä. Tavoiteaikataulu työn valmistumiseen vuoden 2024 vihersesonkiin mennessä. Esteettömyyssosius edellä.	Toteutuu osittain
Akaassa liikuminen on turvallista ja sujuvaa	Kaupungin liikennejärjestelyitä kehitetään liikenneturvallisuus huomioiden tekemällä katujen liikennemerkki- ja opastekartoitus.	Saatujen asiakaspalautteiden määrä.	Asiakaspalautteiden määrä max. 10 kpl.	Liikennemerkkikartoitus valmistunut. Työ jatkuu kartoituksella tulevista infrarakenushankkeista, aikataulutamalla merkkien vaihto siirtymäajalle ja yhteistyöllä liikennemerkkiurakoijan kanssa. Kartoitus tehty	Toteutuu
		Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä. (Nykytilanne 467,2 / 10 000 vastaavan ikäistä)	Alle 400 / 10 000 vastaavan ikäistä	328,7/10 000 vastaavan ikäistä	Toteutuu
	Esteettömyys huomioidaan kaikessa rakentamisessa ja päivitetään esteettömyys selvitys	Saatujen asiakaspalautteiden määrä.	Asiakaspalautteiden määrä max. 5 kpl	Kokous esteettömyydestä Akaan seudun invalidien edustajan kanssa 11.4. Kokouksen perusteella kyselyn toteutus ja toimenpidesuunnitelma. 18.4. kunnossapitopäällikön esittäytyminen Vammaisneuvoston kokouksessa ja keskustelytyöden avaaminen. - Palaute auravalleihin liittyen talvikunnossapidossa - Palaute suojatieylityksen reunakivilyn korkeus	Toteutuu
Akaalaisten hyvinvointi ja terveys lisääntyvät	Ylläpidetään ja kehitetään erilaisten käyttäjäryhmien liikkumismahdollisuuksia.	Reitistöt ja ulkoliikuntapaikat käyttökunnossa vuodenaikojen mukaan.	Reitistöjen kävijämäärien seurannan aloittaminen.	Reitistöjen kävijämäärien seuranta aloitetaan Terisjärven luontopolkuverkostolla toukokuussa.	Toteutuu
		Käyttöturvalliset leikkipuistot ja -paikat.	Leikkipuistojen ja -paikojen vuositarkastukset tehdään toukokuun loppuun mennessä ja huoltotarkastukset viikoittain.	Henkilökuntaa koulutetaan tarkastusten tekoon ja tämän toimialan osaaminen otetaan huomioon rekrytoinneissa.	Toteutuu
			Nolla (0) turvallisuustai kunnossapitopuutteesta johtuvaa onnettomutta tai läheltä piti tilannetta ulkoliikunta- ja leikkipaikoilla.	Tapaturmamäärät eivät tiedossa, mutta tapaturmia ollut. Näiden syy/seuraus suhde ei tiedossa	Ei toteudu

	Kaupungin varautumisessa panostetaan toimintojen jatkuvuuteen mahdollisessa häiriötilanteessa.	Häiriötilanteissa toimintavarmat kaupungin tilat ja palveluyksiköt.	Varvoimajärjestelmien toteutuksen vuosiaikataulun laatiminen.	Vuosisuunnitelmaa ei ole laadittu valmiiksi	Ei toteudu
			Varvoimajärjestelmät (kiinteät tai siirrettävät) kahteen kaupungin kohteeseen.	Tietotalo marras- joulukuun aikana kytkentäpiste asennuu ja Arvo Ylpön koulun kytkentäpiste valmis vk. 42.	Toteutuu
Akaa ottaa käyttöön ekologisesti kestäviä ratkaisuja	HINKU-kuntana tavoitteena 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.	Energian ja veden kulutuksen seuranta toteutetaan EnerKey-energiankulutuksen seurantajärjestelmällä. Kulutustietojen järjestelmällinen kerääminen on aloitettu v. 2019 ja tiedot täydentyvät vuosittain. Vuonna 2024 pystytään arviomaan myös uusien rakennusten (Akaa Areena, VYK, keskuskeittiö) energian-, sähkön- ja vedenkulutus.	Sähkön kulutuksen vähentäminen 2% vuoden 2022 toteutuvasta tasosta.	Pääsääntöisesti kohteissa kulutus laskenut mutta uudet isot kohteet, Areenan ensimmäinen kokonainen vuosi, Viialan yhteiskoulu ja keskuskeittiön käyttöönotto nostavat kuitenkin kokonaiskulutusta vuodelle 2023.	Ei toteudu
			Lämmitysenergian kulutuksen vähentäminen 3% vuoden 2022 toteutuvasta tasosta.	Monissa kohteissa lämmitysenergian kulutus laskenut mutta 2023 enerkey järjestelmään on syötetty myös maalämpö kohteiden kulutukset mitkä nostavat selkeästi energian kulutusta. Esim. Akaa Areena 1857 Mwh.	Toteutuu
			Veden kulutuksen vähentäminen valituissa kohteissa (Hyvinvointikeskus, Toijalan yhteiskoulu, Monitoimihalli, Akaa Areena, Torkonkartano) vuoden 2022 toteutuvasta tasosta. Yleisesti kohteissa siirrytään mahdollisuuksien mukaan esim. automaattihanoihin ja kohteita otetaan lisää ViksuVesi-seurannan piiriin.	Toijalan yhteiskoulu ja Monitoimitalossa suoritettu perusvesihanoihin virtaaman säätöjä ja tullaan tekemään vielä asennuksia Akaa areenalla, pajantien- ja sahurin päiväkodille. ViksuVesi-seurantaan lisätään keskuskeittiö ja Viialan yhteiskoulu.	Toteutuu
Hankintaprosesseissa otetaan huomioon kestävä kehitys sekä kiertotalouden vaatimukset ja kriteerit.	Hankkeissa huomioidaan vähähiilisen rakentamisen edellytyksiä ja tavoitteita.	Hävikkiruoan vähentäminen	RTS-ympäristöluokituksen käyttö uudisrakennushankkeissa.	Keskuskeittiö, VYK sekä Nappilan koulu	Toteutuu
			Uusiomateriaalien käyttö infrarakentamisessa.	Uuden katuinsinöörin aloitustaessa I.8. otettiin tulevien kohteiden suunnittelutoimiksiantoihin mukaan uusiomateriaalien käyttö rakenteissa mahdolliseksi	Toteutuu
			Hävikkiruokavaakojen käyttöönotto Arvo Ylpön koululla ja Toijalan yhteiskoululla.	AYK ja TYK 5/2023 VYK toteutuu 9/2023	Toteutuu

Akaassa henkilöstö viihtyy työssään	Hyvinvoiva ja motivoitunut teknisen toimen henkilöstö.	Sairauspoissaolojen vähentäminen.	Sairauspoissaolot vähenevät 5 päivää/henkilö	I-12kk tilanne 17,98pv/hlö (2023=25,21pv)	Toteutuu
			Tapaturmia 0.	I kpl työmatkatapaturmia talven aikana.	Ei toteutuu
	Hyvä ja innostava ilmapiiri sekä työntekijöiden arvostus ja hyvinvointi.	Työkuorma kohtuullinen henkilöstöresursseihin nähden.	Henkilöstön pysyvyys.	Kehittämishankkeena yleisten alueiden kunnossapidossa toteutettu maaliskuun alusta käynnistynyt kuukausittain toistuva tavoitteellinen työturvallisuuskierros.	Toteutuu
Johdon tuki ja osallistava johtaminen.	Ammattitaidon ylläpitäminen ja osaamisen kehittäminen.	50 % henkilöstöstä osallistuu ammattitaitonsa ylläpitämistä ja kehittämistä vaativiin koulutuksiin.	Ammattipätevyyskoulutusten päivittäminen ja ajokortin korotus kuorma-autokorttiin, sekä ammattikunta-kohtaiset kurssit tarjonnan mukaan. Oppisopimuskoulutuksella ammattiin koulutus kahdella henkilöllä.	Toteutuu 	

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	12/2023
Tilahallinto			
Rakennusten energiakulutus (sähkö) (MWh)	5 750	5 100	5 990
Rakennusten energiankulutus (lämmitys) (MWh)	8 330	8 000	9 790
Siivous- ja ruokapalvelut			
Suoritemäärä	889 673	630 000	665 691
€/suorite	Lapset ja nuoret 2,27€ ja Ikkäihmiset 4,63€	Lapset ja nuoret 2,45€	Lapset ja nuoret 2,78€
Siivottavat neliöt	60 000	40 000	40 000
€/m ²	29	27 €	25€
Alueiden kunnossapitopalvelut			
Kunnossapidettävät kadut ja kevyenliikenteenväylät (km)	228,2	231	231
Hoidettavat puistot ja vihalueet (ha)	46	46	46
Hoidettavat leikkipuistot ja -paikat (kpl)	49	50	50
Ylläpidettävät uimarannat (kpl)	4	4	4
Hoidettavat urheilukentät - ja alueet (kpl)	12	12	14
Ylläpidettävät ulkoilureitit ja ladut (km)	44	44	44
Hoidettavat jääkiekkokaukalot ja luistelalueet (kpl)	10	10	10
Hoidettavat talous- ja taajamametsät (ha)	386,5	386,5	386,5

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Teknisen toimen hallinto

Hyvinvointialueen muodostumisen 1.1.2023 lukien johdosta pelastuspalvelut siirtyivät hyvinvointialueelle. Vuoden 2023 alusta teknisen toimen hallinnon tehtävätasolle siirtyi terveydenhuollon tehtävätasolta yleinen terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto.

Vuoden 2023 aikana tekninen johtaja irtisanoutui 1.3.2023 lukien ja katuinsinööri 11.4.2023 lukien. Uusi tekninen johtaja aloitti 5.6.2023 ja katuinsinööri 1.8.2023. Väliaikana oli sijaisuusjärjestelyjä. Tekninen johtaja toimii kaupungin valmiussuunnittelun yhteyshenkilönä.

Ukrainan tilanteen johdosta kaupunginhallitus päätti 29.3.2022 § 80 mm. valtuuttaa teknisen johtajan vuokraamaan Akaan Vuokra-asunnot Oy:ltä tyhjiillään olevia vuokra-asuntoja ja luovuttamaan niitä tarpeen mukaan, alkuvaiheessa tarvittaessa veloitusetta Ukrainasta saapuneille tilapäistä suojelua hakeneille tai maassa viisumivapaasti oleskeleville, 24.2.2022 jälkeen Ukrainasta Suomeen tulleille ukrainalaisille. Ukrainalaisten asuntojen vuokraus päättyi 31.12.2023.

Akaa areenan riidanalaisen katsomoratkaisun oikeudellista valmisteluun on liitetty asianajotoimisto Lexia puitesopimuksen nojalla. Jatke Pirkanmaa on jättänyt haastehakemuksen, johon kaupunki on vastannut ja jättänyt vastakanteen. Asiassa on pyritty sovitteluun, mutta sovintoa ei ole saavutettu. Tämän hetken tiedon mukaan asia käsitellään Pirkanmaan kärjäoikeudessa toukokuussa 2024.

Tilahallinto

Vuoden 2023 alusta tilahallinnon tehtävätasolle siirtyi sosiaalityön tehtävätasolta erityisryhmien asumispalveluita ja vanhuspalvelujen tehtävätasolta vanhusten asumispalveluita.

Vuoden 2023 aikana hyväksyttiin Pirkanmaan hyvinvointialueen vuokrasopimukset ja niihin liittyviä täydennyksiä ja päivityksiä. Muutama päivitys on tulossa käsittelyyn vielä alkuvuonna 2024.

Tilahallinnossa on panostettu kunnossapito- ja korjaushankkeiden toteutuksen valmisteluun riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta hankkeet pystytään toteuttamaan sujuvasti siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa esim. kiinteistöjen käyttäjille.

Kiinteistöjen järjestelmällinen energiakulutuksen seuranta on aloitettu vuonna 2019, jotta pystytään seuraamaan HINKU-tavoitteiden saavuttamisen etenemistä. Käytössä on EnerKey-energiankulutuksen seurantajärjestelmä. Vuoden 2023 sähkönkulutuksen toteutuma oli yhteensä 5 990 MWh ja lämmityksen 9790 MWh. Vuonna 2024 tavoitteena on vähentää energiankulutusta sähkön kulutuksessa 2 % ja lämmityksessä 3 % vuoden 2023 toteutuneesta tasosta. Huomioina kiinteistömassan lisääntyminen keskuskeittiöllä sekä Viialan yhtenäiskoululla, joilla on vaikutus kokonaisenergian käyttöön. Lisäksi 2023 on maalämmön energialuvut kirjattu Enerkey-järjestelmään.

Vuodelle 2023 arvioitiin ajoittuvan Toijalan terveysaseman purku, joka ei toteutunut. Toijalan terveysaseman purku arvioidaan ajoittuvan alkuvuoteen 2025 kaavasta tehdyn valituksen aiheuttaman viivästyksen vuoksi. Vuodelle 2024 on toteutumassa Kylmäkosken vanhan koulun purku. Vuoden 2023 loppuun mennessä kaikki Parmacon siirtorakennukset lukuun ottamatta varhaiskasvatuksen käyttöön jäänyttä rakennusta oli siirretty pois ja myös ennallistaminen tehty.

Siivous- ja ruokapalvelut

Pirkanmaan kuntien sosiaali- ja terveystoimen, pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin palvelut siirtyivät hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023 alkaen. Ruoka- ja siivouspalveluiden henkilökunnasta siirtyy 24 vakanssia hyvinvointialueelle. Tämän muutoksen myötä siivouspalveluissa organisoitiin kiertävien siivoojien töitä uudelleen, koska heidän työtehtäviä oli ollut osittain (alle 50%) näissä hyvinvointialueelle siirtyvissä kohteissa.

Akaan kaupungin keskuskeittiö luovutettiin kaupungille 27.4. Sen valmistumiseen liittyen ruoka- ja siivouspalveluiden tehtävätasolla tapahtui organisatorisia muutoksia. Sen myötä muuttuivat toimintatavat, jotka aiheuttivat muutoksia myös tehtäväkuvauksiin, niiden vaativuuteen, palkkaukseen ja tehtävänimikkeisiin 1.5.2023 lukien. Ruoanvalmistus aloitettiin keskuskeittiöllä 22.5 Arvo Ylpön koulun aterioiden valmistuksella, kesän aikana valmistettiin auki olevien päiväkotien ateriat ja kaikki koulu- ja päiväkotia terioiden valmistus siirtyi keittiölle 9.8. Toijalan yhteiskoulu ja Arvo Ylpön koulun tuotantokeittiöt muuttuivat samalla isoiksi palvelukeittiöiksi. Kevään aikana koulutettiin uudet monipalvelutyöntekijät uusiin tehtäviin, yhteistyössä Tredun kanssa. Lisäksi tuotannon ohjausjärjestelmä Aromia työstettiin mm. reseptiikan osalta.

Tarjotiton ruokailu otettiin käyttöön kevään aikana Toijalan yhteiskoululla sekä lukiossa ja Pappilan koululla, syksyllä myös Arvo Ylpön koululla ja osittain Viialan yhtenäiskoululla. Hävikkiruoanmyynti alkoi lokakuussa neljällä koululla ResQ-appin kautta. Keskuskeittiön käyttöönotto ja kaikki vuoden aikana tapahtuneet uudistukset ja muutokset vaativat henkilöstöltä paljon voimavaroja, henkilöstön

muutosjohtaminen huomioitiin parhaalla mahdollisella tavalla niin kevään kuin syksykin aikana. Ruoka- ja siivouspalveluiden henkilökunnasta myös 38 henkilöä suoritti hätäensiapukoulutuksen syksyllä 2023, SPR Akaan osaston toteuttamana.

Parmacon siirtokouluissa toiminta loppui 3.6. Ruoka- ja siivouspalveluiden kalustoa rakennuksista myyntiin huutokaupassa kesä-heinäkuussa ja osa siirrettiin muihin kaupungin kohteisiin. Viialan uusi yhtenäiskoulu otettiin käyttöön 9.8. Henkilöstö perehdytettiin uusiin tiloihin niin laitteiden kuin uusien toimintatapojenkin osalta. Koulun siivous mitoitettiin tehtäväksi 4,5 siivoojalla ja ruokapalvelut yhdellä ravitsemistyöntekijällä sekä kahdella monipalvelutyöntekijällä. Monipalvelutyöntekijät huolehtivat ruokasalin, linjasto- ja tiskialueen siivouksesta.

Syyslukukaudella aloitti kaksi uutta päiväkotia, Akaanportissa ja Parmacon siirtorakennuksessa. Parmacossa toimivan päiväkodin ateriapalvelut järjestettiin Viialan yhtenäiskoululle, tähän palkattiin yksi monipalvelutyöntekijä. Hän hoiti Parmacossa siivouksen ja koulun puolella päiväkotilasten ruokailut päivittäin. Tällä järjestelyllä Parmacoon ei tarvinnut rakentaa keittiötiloja. Akaanporttiin rakennettiin keittiö ja palkattiin osa-aikainen monipalvelutyöntekijä. Hän hoiti päiväkodin ruoka- ja siivouspalvelutehtävät sekä koko Akaanportin siivouksen. Tällä järjestelyllä saatiin tämän koko kohteen palvelut järjestettyä tehokkaasti.

Siivouspalveluissa jatkoi vuoden alusta vain yksi siivoustyönohjaaja (toinen vakassi siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023 lukien). Hänen tehtäväalueeseensa kuuluu koulut, päiväkodit, toimistot ja liikunta-/ harrastetilat. Siivoustyönohjaajan pariksi saatiin kentälle yhdestä kiertävästä siivoojasta "kympin", joka oli apuna kentän käytännön asioissa. Ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö sijaisti ohjaajaa vuosiloma- ja poissaolotilanteissa. Tämä työjärjestely osoittautui toimivaksi, joskin vaati varsinkin loma-aikoina joustavuutta kaikilta kolmelta henkilöltä.

Alueiden kunnossapito

Vanhan kaatopaikan jätevesien kustannus nousi muutettuun talousarvioon nähden olosuhdesyistä vuonna 2023 ja ylitys noin 27.000 euroa. 2024 tavoitteena suunnitelma ja toteutus hulevesikertymän vähentämiseksi jätevedenpuhdistamolle tarkoitettun suoto-veden osuudesta, ja sitä kautta jätevesikulujen pitäminen kurissa. Ympäristömääräyksistä sekä lumitilan rajallisuudesta johtuen tehtävä on haastava. Lisäksi kaupungilla on johdettavien jätevesien tarkkailuvelvoite.

Hulevesimaksujen laskutusjärjestelmän muutos ja siihen sisältyvät kulut sisältyvät hulevesibudjettiin, kuten HS-Hulevesipalveluiden osuus 221.071 euroa. Aikaisin alkanut talvi hallinnon resurssien poikkeamien ohella on johtanut poikkeamaan hulevesibudjetin hyödyntämisessä todettuihin tarpeisiin vuonna 2023. Vuodelle 2024 on tavoitteena saada aikaan hankintoja kilpailuttamalla, ja HS-veden kanssa yhteistyöllä muodostettavan sadevesiverkostojen imupesutyön korjausvelan vähentämiseen tähtäävän vuosisuunnitelman myötä sujuva ja tarkoituksenmukainen hyödyntäminen hulevesibudjetille ja samalla suunnitelmallinen toteutus korjausvelan vähentämiseksi hulevesi-infrassa.

Kadut ja yleiset alueet: 2023 Kevät alkoi myöhään, mikä aiheutti lisäkuluja alueurakoista yhdessä ohi sopimuskauden venyneenä hiekanpoistotarpeena. Vuoden lopulla talvi alkoi ajoissa käynnistäen auroustyöt päivää ennen sopimuskauden alkua ja lisäten kustannuksia. 2024 Yleisten alueiden talvikunnossapidon alueurakoiden sopimuskauden toinen ja viimeinen optiovuosi on käynnissä, ja kilpailutus on viety hankintojen vuosikelloon, tavoitteena löytää keino kustannustehokkuuteen ja turvallisen palvelutason ylläpitämiseen tarkentamalla laatuvaatimuksia, lähtökynnyksiä, sekä tarjousasiakirjoja. 2024 tavoitteena on päivittää kaupungin liikennealueiden kunnossapitoluokitus vastaamaan kaupunkistrategisia tavoitteita.

Maa- ja metsätilat: 2023 puutavaran myyntituloihin vaikutti negatiivisesti henkilöstömuutosten lisäksi epäselvyydet kaupungin metsäomaisuuden paikallistamisessa. Metsänhoitosuunnitelma saatiin vireille 2023. 2024 metsänhoitosuunnitelman valmistumisen lisäksi suunnitelmallinen kaupunkimetsien kunnossapitotyö mm. tieverkostoon rajautuvilla alueilla, missä on todetusti korjausvelkaa johtaa puutavaran myyntitulojen kasvamiseen. Työtä tulee tehostamaan myös kouralla varustetun tukkikärryn investointi.

Puistot ja leikkikentät: 2023 Liikennepuiston polkuautot käynnistivät Sikosuoipuistossa aktiivisen vaiheen, mikä työllisti puistojen kunnossapitoresurssia valvonnan ja operoinnin kautta. Leikkikenttäturvallisuuden kehittäminen jatkui vuonna 2023 kouluttamalla pätevyyskursseja vuositarkastusten ja toiminnallisten tarkastusten tekemiseen kahdelle työntekijälle. Yleisten alueiden kunnossapito osallistuu jatkossa leikki- ja toiminnallisten alueiden investointirakentamishankkeissa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa hankkeeseen tarjoamalla osaamistaan kustannustehokkaan investoinnin ja kunnossapidon takaamiseksi. 2024 tavoitteena on päivittää kaupungin rakennettujen viheralueiden kunnossapitoluokitus vastaamaan kaupunkistrategisia tavoitteita.

Urheilu- ja ulkoilualueet: 2023 valmistui Toijalan urheilukentän investointisaneerausohjelma mitatusti ja valvotusti vastaamaan vaativan harrastuksen tarpeita. Toijalan tekojäälle investoitiin kaukalohankinnalla. Avantojen ja avantosaunojen käyttäjämäärät ovat lisääntyneet. Vaaralliseksi muodostunut laituri Luttustenrannassa on purettu ja uimakopit asennettu. Maastopyöräreitti opastuksella on muodostettu yhteistyössä Akaan pyöräilijöiden kanssa. Pysäköintimahdollisuuksia Arajärven alueella on parannettu metsänraivauksella ja pinnoitteiden saneerauksella. Kustannusten vähentämiseksi vuodelle 2024 latujen ylläpidosta säästetään muuttamalla Kuusikankaan ladut tamputuiksi kulkuväyläksi kävelijöille ja pyöräilijöille. Lisäksi kaupungin toteuttama latujen kunnossapito viikonloppuisin tapahtuu korkeammalla kynnyksellä, ja luomujäiden kunnossapitoa ei toteuteta viikonloppuisin.

Avustuksia jaettiin yksityisille yhteensä 40.000 euroa.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TA 2023	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOTEUMA 2023	TOTEUMA-%	ERO, EUROA
TOIMINTATUOTOT	10 363 800	316 400	10 680 200	10 759 672,92	100,7 %	79 472,92
Ulkoiset	3 966 300	400 500	4 366 800	4 430 360,50	101,5 %	63 560,50
Sisäiset	6 397 500	-84 100	6 313 400	6 329 312,42	100,3 %	15 912,42
TOIMINTAKULUT	-12 511 800	-463 200	-12 975 000	-13 095 009,23	100,9 %	-120 009,23
Ulkoiset	-11 596 300	-520 200	-12 116 500	-12 236 939,00	101,0 %	-120 439,00
Sisäiset	-915 500	57 000	-858 500	-858 070,23	99,9 %	429,77
TOIMINTAKATE	-2 148 000	-146 800	-2 294 800	-2 335 336,31	101,8 %	-40 536,31
Ulkoiset	-7 630 000	-119 700	-7 749 700	-7 806 578,50	100,7 %	-56 878,50
Sisäiset	5 482 000	-27 100	5 454 900	5 471 242,19	100,3 %	16 342,19

Teknisen lautakunnan vastuualueella ulkoiset nettomenot ylittyivät 56.900 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 176.600 euroa).

Teknisen toimen hallinto

Teknisen toimen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 37.500 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 16.200 euroa johtuen erityisesti muiden toimintatuottojen/ muiden tuottojen ylittymisestä. Muihin tuottoihin sisältyy 18.900 euroa liittymien purkamisesta johtuneita palautusmaksuja. Myyntituottoihin sisältyy huutokauppatuloa 20.700 euroa (nettotulo 16.200 euroa). Ulkoiset toimintakulut alittuivat 22.300 euroa johtuen mm. henkilöstökulujen jaksotettujen palkkojen muutoksesta.

Ukrainan tilanteen johdosta kirjautui ukrainalaisten asumiskustannuksia (vuokra, vesi, sähkö ja vakuutukset) yhteensä 157.300 euroa ja muihin tukiin ja avustuksiin tukituloa 148.700 euroa, joten nettomenoksi muodostui 8.600 euroa.

Valmiussuunnittelun kustannukset olivat 9.100 euroa sisältäen palvelujen ostot ja henkilöstökustannuksissa noin 7,95 prosenttia teknisen johtajan henkilöstökustannuksista.

Palvelujen ostoihin toimisto- ja asiantuntijapalveluihin sisältyy 67.800 euroa Akaa Areenaan liittyviä kustannuksia sisältäen mm. lakiasiantuntijapalveluita.

Palvelujen ostoissa muissa yhteistoimintaosuuksissa Tampereen kaupungin maksuosuus yleisessä terveystaloudessa ja eläinlääkintähuollossa oli yhteensä 315.900 euroa alittuen 4.100 euroa; Valkeakosken kaupungin ympäristönsuojelun maksuosuus oli 117.200 euroa ylittuen 9.200 euroa; Valkeakosken kaupungin ilmastoyhteistyön maksuosuus 5.100 euroa alittuen 300 euroa; Vanajavesisäätiön maksuosuus talousarvion mukaisesti 8.200 euroa ja lisäksi toteumaan sisältyi Kokemäenjoen Vesistönsuojeluyhdistyksen kuntarahaosuutta 1.500 euroa (toinen puoli kaupunkikehityksessä).

Tilahallinto

Tilahallinnon tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 138.100 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 49.900 euroa johtuen erityisesti muiden toimintatuottojen ja myyntituottojen ylittymisestä. Mm. Muut toimintatuotot/ muiden rakennusten vuokrat ylittyivät 33.900 euroa ja myyntituotot 11.000 euroa. Pirkanmaan hyvinvointialueelta siirtyneistä ja uusista sopimuksista saadut muiden rakennusten vuokrat olivat noin 2,6 miljoonaa euroa.

Ulkoiset toimintakulut ylittyivät 188.000 euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittyivät 133.000 euroa sisältäen mm. ylituksen lämmityksessä 40.800 euroa, sähkössä 69.300 euroa ja rakennusmateriaalissa 33.100 euroa ja toisaalta alitusta oli mm. poltto- ja voiteluaineissa 7.400 euroa ja kalustossa 6.000 euroa. Palvelujen ostot ylittyivät 12.800 euroa sisältäen mm. ylituksen rakennusten ja alueiden kunnossapidossa 50.300 euroa ja puhtaanapito- ja pesulapalveluissa 16.500 euroa ja toisaalta alituksen asiantuntijapalveluissa 44.200 euroa ja koneiden ja laitteiden kunnossapidossa 6.700 euroa. Muut toimintakulut ylittyivät 54.800 euroa sisältäen ylituksen mm. rakennusten ja huoneistojen vuokrissa 44.600 euroa ja koneiden ja laitteiden vuokrissa 8.500 euroa.

Syyinä lämmityksen ja sähkön ylityksiin oli poikkeuksellisen aikaisin alkanut talvi sekä lisääntyneet ylläpidettävät neliot sekä sähkön yleisen markkinahinnan nousu. Rakennusten ja alueiden rakentamisen ylitys johtui pääasiassa rakennusten korjausvelan aiheuttamasta tarpeesta. Rakennusmateriaalin ylitys johtui pääasiassa korjausvelan kasvun aiheuttamasta korjaustarpeesta erityisesti kiinteistönhoidossa. Rakennusten ja huoneistojen vuorien ylityksen taustalla oli, että vuodelle 2023 kohdentui Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie 6 -yhtiön hoito- ja pääomavastikkeita yhteensä 320.300 euroa, mikä oli noin 50.000 euroa arvioitua enemmän johtuen tilinpäätösvaiheesta tulleesta ylimääräisestä pääomavastikkeesta.

Siivous- ja ruokapalvelut

Siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 115.600 euroa. Ulkoiset toimintatuotot ylittivät 11.900 euroa ja ulkoiset toimintakulut alittuivat 103.700 euroa.

Siivouspalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 73.300 euroa. Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat talousarvion mukaisesti. Pirkanmaan hyvinvointialueelta siirtyneistä ja uusista sopimuksista saadut vuokrien yhteydessä laskutetut siivouspalvelut olivat noin 27.700 euroa. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 73.600 euroa. Mm. henkilöstökulut alittuivat 21.600 euroa. Palvelujen ostot alittuivat 17.400 euroa ja aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat 33.700 euroa.

Siivouspalveluiden palvelujen ostoissa ylittivät puhtaanapito- ja pesulapalvelut 1.000 euroa ja matkustus- ja kuljetuspalvelut 600 euroa. Koulutus- ja kulttuuripalveluiden osalta ostot alittuivat 6.700 euroa. Rahaa oli varattu Viialan uuden koulun koulutustarpeisiin, mutta suurin osa tavarantoimittajien koulutuksista olikin ilmaisia ja kuului ns. sopimukseen tai siivousvälineiden ostojen yhteydessä käyttöönottokoulutukseen. Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa toimisto- ja koulutarvikkeet alittuivat 3.300 euroa, tässäkin oli varattu Viialan uuden koulun ostoihin enemmän kuin oli tarve. Pystyttiin hyödyntämään jo olemassa olevia tarvikkeita. Lisäksi alittuivat siivous- ja puhdistusaineet 15.500 euroa ja kalusto 11.200 euroa.

Viialan Parmacon tiloissa Kenttätiellä aukesi päiväkoti syyskuussa, siivousvälineistön- ja kaluston ostot olivat 5.400 euroa. Kohteeseen palkattiin monipalveluyöntekijä, joka hoiti päiväkodin siivouksen ja siirtyi Viialan yhtenäiskoululle ruokailujen ajaksi hoitamaan päiväkodin ruokailut. Siivouspalveluiden käytössä kohteessa vain siivouskeskus, sosiaali- ja taukotila yhteinen päiväkodin henkilökunnan kanssa.

Akaanportin päiväkoti otettiin käyttöön marraskuun lopulla. Siivousvälineiden ja -kaluston ostot olivat 8.700 euroa. Kohteen siivouspalvelut saatiin järjestettyä tehokkaasti huomioiden kaupungin toimistotilojen siivous, osa-aikaisella monipalveluyöntekijällä.

Akaa Areenan ja Toijalan Monitoimihallin siivous (ylläpito- ja perussiivous) ostettiin sopimuksen mukaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta, kustannukset yhteensä 97.200 euroa. Sopimuksessa huomioidut erikseen tilattavat tapahtumasiivoukset maksoi liikuntatoimi.

Ruokapalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 42.400 euroa. Ulkoiset toimintatuotot ylittivät 11.900 euroa johtuen myyntituottojen ylittymisestä. Myyntituottoihin sisältyy huutokauppatuloa 5.600 euroa (nettotulo 4.100 euroa) ja hävikkiruoanmyynnistä tuloa 4.300 euroa (nettotulo 3.200 euroa). Ulkoiset toimintakulut alittuivat 30.500 euroa. Mm. henkilöstökulut alittuivat 25.400 euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat 7.500 euroa. Palvelujen ostot ylittivät 1.300 euroa ja muut toimintakulut 1.200 euroa.

Kevätlukukauden ajan ateriat valmistettiin Arvo Ylpön ja Toijalan yhteiskoulun keittiöllä, toukokuussa niiden ostoja alettiin ajamaan alas, koska samalla valmisteltiin keskuskeittiötä käyttöönottovalmiiksi. Kesän ajan tuotanto toimi vain keskuskeittiöllä valmistaen päiväkotien ateriat ja 9.8 alkaen koko tuotanto siirtyi sinne. Vanhoilta tuotantokeittiöiltä siirrettiin kaikki hyväkuntoinen irtaimisto, pesuaineet jne. keskuskeittiölle käyttöön.

Mm. aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa elintarvikkeet ylittivät 7.800 euroa ja suoritteita kirjautui 35.691 kpl enemmän kuin oli arvioitu. Elintarvikkeiden hinnat nousivat ja laskivat vuoden aikana seuraavasti: **1.1.2023** liha/ Atria +1,85%, liha/Kespro +9,1%,tukku/ Kespro +19%,valmisruoka +9,1% ja hevi/ Suomen Tuoretukku +3,94%. **1.4.2023** liha/ Atria +3,19% ja liha/Kespro +3,91%. **1.5.2023** tukku/ Kespro +4,348. **1.7.2023** liha/ Kespro +1,76%,liha/ Atria +1,76%, hevi/ Suomen tuoretukku -4,78% ja valmisruoka/ kespro +5,74%. **1.9.2023** tukku/ Kespro +4,441%. **1.10.2023** liha / Atria +1,37% ja liha/ Kespro +1,37%. Toisaalta mm. siivous- ja puhdistusaineet alittuivat 9.600 euroa ja toimistotarvikkeet 3.200 euroa. Palvelujen ostoissa matkustus- ja kuljetuspalveluostot ylittivät 24.600 euroa, tähän vaikutti isot uudet palvelukeittiöt, joiden hintaa ei ollut kilpailutettu ateriakuljetuskilpailituksen yhteydessä 2022 sekä kaksi uutta päiväkotia, jotka aukesivat syksyllä 2023. Lisäksi toimitusmaksuja koko vuodelle oli arvioitu vähemmän kuin niitä todellisuuksessa toteutui. Kesäkuussa oli myös lähes kaikki päiväkodit auki, heinäkuussa toteutui vasta päiväkotien loma-ajan keskitetty hoito. Laitteiden kunnossapidon ostot ylittivät 1.200 euroa, alkuvuodesta Toijalan yhteiskoululla ja Arvo Ylpön koululla tehtiin vielä isot kylmätilaremontit. Toisaalta mm. rakennusten ja alueiden kunnossapitopalvelut alittuivat 12.700 euroa ja asiantuntijapalvelut 8.800 euroa.

Viialan Parmacon tiloissa Kenttätiellä aukesi päiväkoti syyskuussa. Kohteeseen palkattiin monipalveluyöntekijä, joka hoiti päiväkodin siivouksen ja siirtyi Viialan yhtenäiskoululle ruokailujen ajaksi hoitamaan päiväkodin ruokailut. Aterioiden kuljetus toteutettiin koululle samassa kuormassa ja aikataulussa kuin koulun, siitä ei syntynyt lisäkustannuksia.

Akaanportissa aukesi päiväkoti marraskuun lopulla. Sinne rakennettiin keittiötila, joka maksoi 36.668 euroa ja ruokapalveluiden irtokalustoon meni 1.352 euroa. Kohteeseen palkattiin osa-aikainen monipalveluyöntekijä, joka hoiti sekä päiväkodin ruokapalvelu- että siivoustyöt ja koko rakennuksen osalta toimistotilojen siivouksen.

Hävikkiruoanmyynti aloitettiin 25.10 neljältä koululta, kolmessa taajamassa (Arvo Ylpön koulu, Toijalan yhteiskoulu, Viialan yhtenäiskoulu ja Kylmäkosken koulu), ResQ- appin kautta. Palvelukeittiöiden henkilökunta koulutettiin appin käyttöön. Ruoan pakkaamiseen käytettiin aluksi korona-ajan etäruokailusta jäänyt pakkausmateriaali sekä hyödynnettiin myös olemassa olevia pakkauskoneita. Myynti loppuvuoden aikana 3.531,43 euroa (alv 0%).

Kesällä Parmacon rakennusten huutokaupasta, ruoka- ja siivouspalveluiden irtaimiston myynnistä, tilittyi nettona 4.134,52 euroa (alv 0%). Valajärven Konevälitys Oy hoiti myynnin kokonaisuudessaan, kiinteistöhoito luovutti tavarat kuittia vastaan ostajille.

Alueiden kunnossapito

Alueiden kunnossapidon tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittivät 72.900 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 14.400 euroa johtuen erityisesti myyntituottojen ja maksutuottojen alittumisesta. Mm. myyntituotot alittuivat 5.300 euroa. Myyntituottoihin sisältyi huutokauppatuloa 8.100 euroa (nettotulo 6.400 euroa). Maksutuotot alittuivat 5.300 euroa muutettuun talousarvioon verrattuna, mutta niitä kertyi hyvin vuoden aikana ja alkuperäiseen talousarvioon nähden kertymä oli 53.700 euroa arvioitua enemmän johtuen katujen ja yleisten alueiden maksutuotoista.

Ulkoiset toimintakulut ylittivät 58.500 euroa. Henkilöstökulut ylittivät 18.800 euroa johtuen erityisesti jaksotettujen palkkojen muutoksesta. Palvelujen ostot ylittivät 34.200 euroa. Tähän sisältyy mm. puhtaanpito- ja pesulapalveluiden ylitys 29.300 euroa ja asian- tuntijapalveluiden ylitys 14.700 euroa ja toisaalta mm. rakentamis- ja kunnossapitopalvelujen alitus 4.800 euroa ja koneiden, kaluston ja laitteiden kunnossapidon alitus 4.300 euroa. Puhtaanapitopalveluissa vanhan kaatopaikan jätevesien kustannus nousi olosuhdesyistä ja ylittyi 27.200 euroa. Palvelujen ostoissa talvikunnossapitourakoiden kustannukset lisätöineen olivat noin 680.600 euroa, vanhaan kaatopaikkaan liittyvät kustannukset yhteensä 78.300 euroa ja HS-Hulevesipalvelut Oy:n verkoston käyttökorkauskustannus 221.100 euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät 3.800 euroa. Mm. sähkö ylittyi 18.500 euroa johtuen sähkökustannusten noususta ja poltto- ja voiteluaineet 3.900 euroa ja toisaalta materiaalikokonaisuus alittui yhteensä 11.500 euroa ja kalusto 4.400 euroa. Muut toimintakulut ylittivät 1.200 euroa. Mm. koneiden ja laitteiden vuokrat ylittivät 1.800 euroa ja toisaalta mm. välilliset verot alittuivat 500 euroa.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Riskiluokka	Riskin kuvaus	Riskiarvio	Hallintatoimenpiteet	Toimenpiteiden toteutus
Operatiiviset	Osaavan henkilöstön saatavuus ja pysyvyys	Todennäköisyys: 5 Vaikutus: 5 25	Hyvä työnantajamaaine, kilpailukykyiset palvelussuhteen ehdot ja palkkaus, mielekäs työ, riittävä henkilöstöresurssointi työmäärään nähden, toimivat sijaisuusjärjestelyt, terveellinen ja turvallinen työympäristö, henkilöstön hyvinvointiin panostaminen. Henkilöstövajaus ja henkilöstön ylikuormittuminen suuri riski työhyvinvoinnille. Vaikuttaa palkkatason ohessa merkittävästi henkilöstön viihtyvyyteen ja pysyvyyteen.	Uusi katuinsinööri aloitti 1.8.2023. Uusi tekninen johtaja aloitti 5.6.2023. Rekrytointeja käynnissä ja vakansseihin on hakenut kelpoisia hakijoita.
Taloudelliset	Yleisen hinnannousun vaikutus kustannuksiin (mm. energia, polttoaineet, rakennusmateriaalit, elintarvikkeet) Purkuhankkeiden mahdolliset lisämääräraharaportit.	Todennäköisyys: 5 Vaikutus: 3 15	Tarkka talouden seuranta ja ennakointi.	Talouden seurantaan on kiinnitetty huomiota. Laskentatunnisteita on lisätty erityisesti investointihankkeilla. Seurantaan otettu käyttöön visualisoidut raportit
Vahinko	Työturvallisuusriski	Todennäköisyys: 2 Vaikutus: 3 6	Työpaikkojen vaarojen arvioinnit ajantasalla.	Vaarojen arvioinnit on tehty. Vuonna 2024 arvioinnit tehdään uuteen WPRO järjestelmään

9.6 KONSERNITAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

9.6.1 KAUPUNGIN 100 %-STI OMISTAMAT TYTÄRYHTIÖT

9.6.1.1 TYTÄRYHTIÖ: AKAAN VUOKRA-ASUNNOT OY

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Akaan Vuokra-asunnot Oy:n tehtävänä on asuntojen tarjoaminen asetetut kriteerit täyttävälle ihmisille. Uusia asukkaita houkutellaan Akaaseen muilta paikkakunnilta internetin kautta hyvillä kotisivuilla, joita ylläpidetään ja kehitetään tarpeiden mukaan jatkuvasti. Asukkaiden asumisviihtyvyydestä ja -turvallisuudesta huolehditaan huoneistojen ja kiinteistöjen sekä asuin ympäristön kunnossapidolla ja kehittämisellä. Taloudellisen asumisen suunnittelua ja toteutusta tehdään resurssien puitteissa. Myös asukkaita neuvotaan ja kannustetaan taloudelliseen asumiseen.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Vuokrausasteen nosto	94	%	84	84

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TOT 2024
Vuokrausaste	72	82	84	84

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Asuntojen vuokrausaste on noussut. Keskimäärin 46 % uusista asukkaista on muista kunnista muuttaneita. Koulun valmistuminen vuonna 2023 lisäsi Viialan kuntakeskuksen kiinnostavuutta ja myös hyvin palveleva kulkuyhteys junalla eri kaupunkeihin on ollut yksi syy valita Viiala asuinpaikaksi.

Akaan Vuokra-asuntojen toimitusjohtaja vaihtui 1.3.2023. Heikki Rämö jäi eläkkeelle ja toimitusjohtajana aloitti Katriina Kilpinen.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

AKAAN VUOKRA-ASUNNOT OY/ TULOSLASKELMA	TA 2023	TOT 2023	TOT-%
Kiinteistön tuotot			
Vuokrat	1 475 580	1 436 344,57	97,3 %
Käyttökorvaukset	96 400	92 528,68	96,0 %
Muut kiinteistön tuotot	5 600	19 932,98	355,9 %
Suoritettavat alv:t kiinteistön tuotoista yhteensä	-13 200	-21 071,82	159,6 %
Kiinteistön tuotot yhteensä	1 564 380	1 527 734,41	97,7 %
Luottotappiot ja oikaisuerät	10 800	-3 788,54	
Kiinteistön hoitokulut			
Henkilöstökulut yhteensä	-133 005	-145 014,94	109,0 %
Hallintopalvelut	-25 492	-40 760,21	159,9 %
Käyttö- ja huoltopalvelut	-124 206	-123 690,69	99,6 %
Ulkoalueiden hoitopalvelut	-1 750	-10 051,56	574,4 %
Siivouspalvelut	-38 900	-38 751,00	99,6 %
Lämmitys	-255 000	-284 580,79	111,6 %
Vesi ja jätevesi	-70 000	-79 809,84	114,0 %
Sähkö	-60 000	-106 627,31	177,7 %
Jätehuolto	-60 000	-51 129,39	85,2 %
Vahinkovakuutusmaksut	-28 300	-30 979,15	109,5 %
Vuokrat	-3 400	-3 641,46	107,1 %
Kiinteistövero	-49 000	-51 849,00	105,8 %
Korjaukset	-141 580	-314 784,77	222,3 %
Erillinen urakka I	-250 000	-8 568,98	3,4 %
Muut hoitokulut	2 200	-5 098,57	-231,8 %
Vähennettävät arvonlisäverot	6 400	6 619,28	103,4 %
Kiinteistön hoitokulut yhteensä	-1 232 033,00	-1 288 718,38	104,6 %
KAYTTOKATE/HOITOKATE	343 147	235 227,49	68,6 %
Poistot		-212 809,54	
Poistot yhteensä	0	-212 810	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	2 200	2 244,61	102,0 %
Korkokulut	-11 762	-4 934,60	42,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-9 562	-2 689,99	28,1 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIA, VARAUKSIA JA VEROJA	333 585	19 727,96	5,9 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	333 585	19 727,96	5,9 %
Tilinpäätössiirot		-19 700,00	
Tilinpäätössiirot yhteensä	0	-19 700,00	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	333 585	27,96	0,0 %

Vuokrausasteen noustua yhtiö pystyi investoimaan asuntojen remontointiin. Korjauskulujen kasvu on ollut tietoista, jotta asuntojen remontoimisen kautta on pystytty myös vastaamaan kasvavaan asuntojen kysyntään.

Yhtiön lainakanta 31.12.2023 on 2.540.031,43 euroa. Tilikauden aikana lainoja lyhennettiin 295 352,44 euroa. Luottolimiitti -205.009,87 euroa.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Riskiluokka	Riskin kuvaus	Riski-arvio	Hallintatoimenpiteet	Toimenpiteiden toteuma
I	Lainakustannusten nousu, korkotaso ja uusien investointien aloittaminen lainoituksella.	Hallittava nykyinen lainataso. Uusien lainojen korkotaso on huomattava.	Kustannustehokkaat investoinnit lyhentävät takaisinmaksuaikaa ja nopeuttavat säästöjen alkamista.	Uusia investointeja ei ole aloitettu. Nykyisten lainojen korkotasoa seurataan ja varaudutaan koron tarkistuksista johtuen nouseviin korkokuluihin niissä lainoissa, jossa korkoa tarkistetaan.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Vuonna 2023:

Uotilantie 8: kattoturvatuotteet 16.320 euroa.

Uotilantie 12: Rännien ja syöksytorvien uusiminen 20.000 euroa.

Sirkkala, Läntinentie 16: ilmalämpöpumput 4 kpl, 11.200 euroa. Investoinnilla parannetaan asuntojen kysyntää, koska ilmalämpöpumppu alentaa sähkölämmityksen kuluja sekä lisää asumisviihtyvyyttä kesällä.

Lisäksi kaikissa kiinteistöissä remontoitiin asuntoja, jotta saadaan perustasoa parannettua sekä asuntojen kysyntää kasvatettua. Remontit sisältävät pintojen lisäksi keittiö ja kylpyhuoneremonteja.

Yhtiö investoi uusiin nettisivuihin 11.900 euroa, jotta asuntotarjonta tavoittaa mahdollisimmat monia ja antaa asunnoista sekä yhtiöstä jo sivuilla monipuoliset tiedot.

Vuonna 2024:

Keskuskatu 16: maalämpöhankkeen suunnittelu aloitettu. Talo siirtyy maalämpöön 2024-2025.

Rautatienkatu 14: parvekkeiden peruskorjaus. Hankkeen suunnittelu aloitettu.

Uotilantie 12: talossa on tehty kuntokartoitus sekä LVV-kuntotutkimus. Talo avataan osissa asumiskäyttöön vuosina 2024-2025.

9.8.1.2 TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY ARAVANIITTY

TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY ARAVANIITTY

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Aravaniityn tehtävänä on asuntojen vuokraus.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Vuokrausasteen nousu	97	%	92	100

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TOT 2023
Vuokrausaste	95	90	92	100

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Vapautuvia huonokuntoisia asuntoja on remontoitu tarpeellisilta osin, jotta asunnot saadaan mahdollisimman pian vuokrattua. Vuokrausaste on 100 % ja vaihtuvuus pientä. Vapautuvat asunnot ovat Akaan Vuokra-asuntojen sivuilla esillä, mikä on lisännyt kiinnostusta asuntoihin sekä nopeuttanut asunnon jälleen vuokrausta vapautumisen jälkeen.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kiinteistö Oy Aravaniitty/ TULOSLASKELMA	TA 2023	TOT 2023	TOT-%
Kiinteistön tuotot			
Vuokrat	130 000	142 175,00	109,4 %
Käyttökorvaukset	8 640	9 336,00	108,1 %
Muut kiinteistön tuotot	5	6 678,62	133572,4 %
Kiinteistön tuotot yhteensä	138 645	158 189,62	114,1 %
Luottotappiot ja oikaisuerät	50	1 705,26	
Kiinteistön hoitokulut			
Henkilöstökulut yhteensä	-2 433	-3 499,10	143,8 %
Hallintopalvelut	-13 077	-13 111,64	100,3 %
Käyttö- ja huoltopalvelut	-14 910	-13 968,46	93,7 %
Ulkoalueiden hoitopalvelut	-300	-434,00	144,7 %
Siivouspalvelut	-1 000	-1 594,59	159,5 %
Lämmitys	-35 500	-51 074,45	143,9 %
Vesi ja jätevesi	-15 000	-7 229,32	48,2 %
Sähkö	-4 200	-8 668,14	206,4 %
Jätehuolto	-6 110	-6 386,80	104,5 %
Vahinkovakuutusmaksut	-5 500	-5 911,02	107,5 %
Kiinteistövero	-3 700	-4 126,97	111,5 %
Korjaukset	-17 600	-19 975,00	113,5 %
Muut hoitokulut	0	45,78	
Kiinteistön hoitokulut yhteensä	-119 330	-135 933,71	113,9 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	19 365	23 961,17	123,7 %
Poistot ja arvonalentumiset		-13 790,54	
Rahoitusuotot ja -kulut			
Korkotuotot	50	105,06	
Korkokulut	-1 910	-2 596,20	135,9 %
Rahoitusuotot ja -kulut yhteensä	-1 860	-2 491,14	133,9 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ, VARAUKSIA JA VEROJA	17 505	7 679,49	43,9 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	17 505	7 679,49	43,9 %
Tilinpäätössiirot			
Tilinpäätössiirot yhteensä	0	0	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	17 505	7 679,49	43,9 %

Vuokrausaste on ollut pitkään 100 % ja se on mahdollistanut tehdä asuntoihin tarvittavia korjauksia.

Yhtiön lainakanta 31.12.2023 on 232.273,67 euroa (sisältää kaupungin pääomallinaa 52.166,28 euroa). Tilikauden aikana lainoja lyhennettiin 13 000,00 euroa.

Yhtiö on velkasaneerausessa 28.2.2035 saakka.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Riskiluokka	Riskin kuvaus	Riskiarvio	Hallintatoimenpiteet	Toimenpiteiden toteuma
I	Lämpöputkiverkoston kunto	Todennäköinen	Putkiston uusiminen tarvittavin osin.	Ei tiedossa olevia toimenpiteitä, kohde aktiivisessa seurannassa.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Vuonna 2023:

Remontoitiin asuntoja tarvittavilta osin.

Vuonna 2024:

Piha-aitojen ja lämmitysverkoston uusimista tarvittaessa.

9.8.1.3 TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY AKAAN PUSKURITIE 6

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Akaan kunnassa, osoitteessa Puskuritie 6, sijaitsevaa kiinteistörekisteriyksikköä, jonka kiinteistötunnus on 20-5-9-4, sillä olevine rakennuksineen. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita myös osakkeita, osuuksia ja muita kiinteistöjä sekä käydä niillä kauppaa ja vuokrata niitä. Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie 6:n toiminta vakiinnutettiin vuoden 2021 aikana. Tavoitteena on kiinteistön kustannustehokas ylläpito vuokralaisten tarpeet huomioiden.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Akaa houkuttelee investoimaan ja tarjoaa kilpailukykyisen yrittämisen ympäristön	Vuokralaisyhteistyö toimii	Vuokralaiset tyytyväisiä tiloihin	Reklamaatiot hoidetaan nopeasti	ok

Tuotantotavoitteet

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Akaa on vireä elinvoimakunta	Hoitokulut kurissa	Hoitokulujen määrä	Alle 52k€	alle 40k€

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TOT 2023
Hoitovastike	49.265	37 335	40 000	41 000
Pääomavastike	237.585	229 319	230 000	279 000

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Korkojen nousun myötä lainanlyhennyssuoritus meni 2024 puolelle, kun saatiin ylimääräinen pääomavastikesuoritus.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KIINTEISTÖ OY AKAAN PUSKURITIE 6/ TULOSLASKELMA	TA 2023	TOT 2023	TOT-%
Liikevaihto			
Hoitovastikkeet	41 259,00	41 259,00	100,0 %
Pääomavastikkeet	229 035,99	279 036,02	121,8 %
	800,00	0,00	0,0 %
LIKEVAIHTO	271 094,99	320 295,02	118,1 %
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana			
Materiaalit ja palvelut yhteensä	0,00	0,00	
Henkilöstökulut			
Henkilöstökulut yhteensä	-770,00	0,00	0,0 %
Poistot ja arvonalentumiset			
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-157 470,04	-200 197,42	
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-58 716,48	-38 827,54	66,1 %
LIKEVOITTO/TAPPIO	54 138,47	81 270,06	150,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut			
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-54 521,00	-81 244,03	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPS IIRTOJA JA VEROJA	-382,53	26,03	
Tuloverot	0,00	-120,80	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	-382,53	-94,77	

Hoitopuolen osalta tavoitteet ja arvio toteutuivat.
Pääomavastikemäärä ylittyi reilusti lainan korkojen nousua.

Analyysi

Korkojen nousuun ei ollut varauduttu ja vuonna 2024 korkokulut ovat entistäkin isommat.

Yhtiön lainakanta 31.12.2023 on 3.257.625,00 euroa. Tilikauden aikana lainoja lyhennettiin 93.075,00 euroa.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Teknisen toimivuuden osalta säännölliset huoltotoimet ja korjausten ennakoiva suunnittelu ja toimijoiden tunnettavuus on riskienhallinnan pohjana. Valvontaa toteutetaan säännönmukaisen toiminnan ja hallinnon yhteistyöllä.

Huolto ja korjaukset tehty yhteistyössä vuokralaisten kanssa.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Ei investointeja.

9.8.1.4 TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY AKAAN ELEHALLIT (PERUSTEILLA V. 2021 LOPUSSA, TILANNE EI MUUTTUNUT V. 2023 AIKANA)

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Akaan kunnassa, osoitteessa Tojantie I sijaitsevia kiinteistörekisteriyksiköitä, joiden kiinteistötunnukset ovat 20-2-52-2 ja 20-2-39-23, sekä osoitteessa Puskuritie I sijaitsevaa kiinteistörekisteriyksikköä kiinteistötunnuksella 20-5-13-1, niillä olevine rakennuksineen. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita myös osakkeita, osuuksia ja muita kiinteistöjä sekä käydä niillä kauppaa ja vuokrata niitä.

Vuoden 2021 aikana valtuusto päätti 27.10.2021 § 109 hyväksyä Koy Akaan Elehallien perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen sekä myönsi omavelkaisen takauksen enintään 4.945.000 euron lainaan valtiontukisäännökset huomioiden niin, että takauksen määrä on enintään 80 % lainan vuotuisesta jäännöspääomasta. Perustettava Koy Akaan Elehallit on Akaan kaupungin 100 %:n omistuksessa oleva keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö ja em. kaupassa Akaan kaupunki myy yhtiölle teollisuushalli-kiinteistön osoitteessa Tojantie I, kiinteistötunnus 20-2-52-2 tontin pinta-ala 38.054 m² ja kiinteistön pinta-ala 3.471 krsm² ja 20-2-39-23, tontin pinta-ala 22.739 m² ja kiinteistön pinta-ala 1.076 krsm² sekä osoitteessa Puskuritie I, kiinteistötunnus 20-5-13-1, tontin pinta-ala 15.636 m² ja kiinteistön pinta-ala 15.900 krsm², kauppahintaan 4.755.000 euroa, josta varainsiirtoveroa maksetaan 190.200 euroa. Em. päätöksestä tehtiin valitus hallinto-oikeuteen, joten ao. kauppa ei toteutunut vuonna 2021.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus päätti 15.5.2023 hylätä valituksen ja em. päätös on saanut lainvoiman. Em. johdosta päätökseen liittyviä toimenpiteitä voidaan tehdä. Talousarviossa 2024 ja taloussuunnitelmassa 2024-2028 on oletettu yhtiöittämisen tapahtuvan vuoden 2024 alussa, mutta toimeenpano on edelleen kesken maaliskuussa 2024.

9.6.2 KAUPUNGIN MUUT TYTÄRYHTIÖT

9.6.2.1 TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY KYLMÄKOSKEN SÄÄSTÖTALO, 82 %

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon toimiala on omistaa ja hallita Hietämäki-nimistä tilaa RN:o I-44 ja Hietapelto-nimistä tilaa RN:o I-261 Akaan kaupungissa Hautaan kylässä sekä omistaa ja hallita tiloilla sijaitsevaa rakennusta.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Kiinteistön myynti	Toteutuu 2023 aikana	Myynti	Myyty	Ei myyty.

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Kaupungin omistamat osakkeet on päätetty myydä. Em. johdosta on tavoitteena, että investointeja tehdään vain tarvittaessa. Kiinteistöä kuljetetaan minimikustannuksin eteenpäin myyntiajankohtaan asti.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KIINTEISTÖ OY KYLMÄKOSKEN SÄÄSTÖTALO/ TUOSLASKELMA	TA 2023	TOT 2023	TOT-%
Kiinteistön tuotot			
Vastikkeet yhteensä	17 337,60	20 227,20	116,7 %
Muut kiinteistön tuotot yhteensä	450,00		
Kiinteistön tuotot yhteensä	17 787,60	20 227,20	113,7 %
Kiinteistön hoitokulut			
Henkilöstökulut yhteensä	-3 565,00	-1 967,56	55,2 %
Hallintopalvelut	-3 150,00	-5 322,78	169,0 %
Ulkoalueiden hoitopalvelut	-100,00	0,00	0,0 %
Lämmitys	-6 990,00	-9 088,46	130,0 %
Vesi ja jätevesi	-350,00	-1 164,28	332,7 %
Sähkö	-660,00	-459,98	69,7 %
Vahinkovakuutusmaksut	-1 900,00	-2 062,42	108,5 %
Kiinteistövero	-900,00	-908,26	100,9 %
Korjaukset	-170,00	-176,82	104,0 %
Muut hoitokulut		127,38	
Kiinteistön hoitokulut yhteensä	-17 785,00	-21 023,18	118,2 %
KAYTTOKATE/HOITOKATE	2,60	-795,98	
Poistot yhteensä			
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot			
Korkokulut		-0,07	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	0,00	-0,07	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIA,	2,60	-796,05	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	2,60	-796,05	
Tilinpäätössiirrot			
Tilinpäätössiirrot yhteensä	0,00	0,00	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	2,60	-796,05	

Yleisen laskusuhdanteen ja markkinoiden hiljentymisen vuoksi myynti siirrettiin vuodelle 2024. Yhtiön lainakanta 31.12.2023 on 0 euroa. Tilikauden aikana lainoja lyhennettiin 0 euroa.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Ei investointeja.

9.6.2.2 TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY TOIJALAN VIRASTOKESKUS 77,1 %

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Akaan kaupunki luopuu Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskuksen käytöstä vaiheittain ja hallitusti. Kiinteistölle pyritään löytämään uusia käyttömahdollisuuksia osana Toijalan taajaman keskustan kehittämistä. Ennen rakennetun kiinteistön purkamista kiinteistöön kohdistuvat korjaus- ja ylläpitokustannukset pidetään mahdollisimman matalina. Varsinaisia remontteja kohteeseen ei enää tehdä.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Kiinteistön kulujen minimointi, käytettävyyttä ja turvallisuutta unohtamatta Akaassa henkilöstö viihtyy työssään	Turvallinen työ- ja asiointiympäristö, niin kauan kun kiinteistössä on toimintaa	Asiakaspalautte	Hyvä käytettävyys- ja turvallisuustaso	Toteutui hyvin.

Tuotantotavoitteet

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Kiinteistön kulujen minimointi, käytettävyyttä ja turvallisuutta unohtamatta	Edulliset käyttökulut	Sähkön, lämmön ja veden kulutusseuranta	Hoitokulujen minimointi.	Lämmityskuluja saatiin pienennettyä 18 % edellisestä vuodesta, vaikka kaupungin tiloissa edelleen työskentelee arkistotoimen henkilö ja lisäksi tiloissa on arkistoja.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TOT 2023
Hoitovastike €/m ² /kk	4,20	4,20 euroa 30.6.2022 asti / 3,50 euroa 1.7.2022 lukien	3,20	3,50 euroa 30.6.2023 asti / 3,20 euroa 1.7.2023 lukien

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Vastike on pienentynyt. Kulut kuitenkin eivät tunnu pienenevän enää, päinvastoin. Kiinteistössä ei ole ollut poikkeavaa toimintaa edellisiin vuosiin verrattuna. Muutama pieni vuoto-ongelma on ollut kuparisissa vesiputkissa. Suuremmilta vahingoilta on säästyty.

Kylmä talvi on lisännyt energjankulutusta huomattavasti.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KIINTEISTO OY TOIJALAN VIRASTOKESKUS/ TULOSLASKELMA	TA 2023	TOT 2023	TOT-%
Liikevaihto			
Vastikkeet	1 178 11,33	1 18 727,94	100,8 %
- alv kiinteistön tuotoista	-19 806,30	-19 984,03	100,9 %
LIKEVAIHTO	98 005,03	98 743,91	100,8 %
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot			
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	0,00	0,00	
Muut kulut			
Kiinteistön muut hoitokulut			
Hallinto	-11 070,00	-10 599,41	95,7 %
Käyttö ja huolto	-13 774,00	-13 396,27	97,3 %
Ulkoalueiden huolto	-1 500,00	-496,00	33,1 %
Siivous	-200,00	0,00	0,0 %
Lämmitys	-54 870,21	-48 854,55	89,0 %
Vesi ja jätevesi	-3 216,70	-3 895,66	121,1 %
Sähkö ja kaasu	-16 747,06	-18 234,84	108,9 %
Jätehuolto	-7 533,96	-5 050,55	67,0 %
Vahinkovakuutukset	-2 867,22	-2 867,22	100,0 %
Kiinteistövero	-11 079,54	-12 074,93	109,0 %
Korjaukset	-4 500,00	-8 865,46	197,0 %
Muut hoitokulut	0,00	-0,02	
- alv kiinteistön hoitokuluista	26 549,70	17 032,11	64,2 %
Kiinteistön muut hoitokulut yhteensä	-100 808,99	-107 302,80	106,4 %
LIKEVOITTO/TAPPIO	-2 803,96	-8 558,89	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot		12 865,08	
Muut rahoitustuotot			
Pääomavastikkeet			
Muut rahoitustuotot			
-suoritettava alv povastik.		-2 490,00	
Muut rahoitustuotot yhteensä			
Korkokulut		-6 644,76	
Muut rahoituskulut		-32,20	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		3 698,12	
VOITTO/TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	-2 803,96	-4 860,77	
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	-2 803,96	-4 860,77	

Yhtiön lainakanta 31.12.2023 on 136.821,62 euroa: hoitovastikelaina 47.898,92 euroa ja pääomavastikelaina 88.922,70 euroa. Tilikauden aikana lainoja lyhennettiin 20.545,58 euroa: hoitovastikelaina 10.084,08 euroa ja pääomavastikelaina 10.461,50 euroa

RISKIENHALLINNAN JA SISÄISEN VALVONNAN SUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Teknisen toimivuuden osalta säännölliset huoltotoimet ja korjausten ennakoiva suunnittelu ja toimijoiden tunnettavuus on riskienhallinnan pohjana. Valvontaa toteutetaan säännönmukaisen toiminnan ja hallinnon yhteistyöllä.

Yhteistyö kaupungin teknisen palvelun kanssa on hieman kehittynyt.

9.6.2.3 TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY TOIJALAN MOOTTORITENLIITTYMÄ, 71,93 %

TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY TOIJALAN MOOTTORITENLIITTYMÄ, 71,93 %

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä omistaa liiketalon osoitteessa Sirkesalontie 3, 37800 Akaa. Kiinteistöosakeyhtiön tehtävänä on kiinteistön hallinto ja hoito. Palvelusuunnitelman tavoitteena on muodostaa monipuolisesti palveleva kiinteistökokonaisuus, jonka muuntautumiskykyä asiakkaiden tarpeisiin pidetään yllä. Kiinteistön palvelujen laatua kehitetään nykyaikaisten asiakkaiden vaatimusten mukaisesti huomioiden kiinteistön toiminnallisuuden ja terveellisyden tason.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Akaa houkuttelee investoimaan ja tarjoaa kilpailukykyisen yrittämisen ympäristön	Tuottaa yrityksille laadukkaita tiloja palveluiden tuottamiseen sekä pysyä muuntautumiskykyisenä vastaamaan erilaiseen kysyntätarpeeseen	Käytössä olevien liikeyritysten osuus kaikista liikeyrityksistä	100 %	100 %

Tuotantotavoitteet

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Akaa houkuttelee investoimaan ja tarjoaa kilpailukykyisen yrittämisen ympäristön	Kaikki liikeyritykset käytössä	Käytössä olevien liikeyritysten osuus kaikista liikeyrityksistä	100 %	100 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TOT 2023
Liikevaihto	119 240,71€	119 984,96	126 531,00€	121 491,52€
Hoitokate	15 543,54€	28 940,25	4 000,00€	-36 279,33
Hoitovastike €/os	0,50	0,50	0,55	0,50/0,55
Vuokra	20 832,00€	20 832,00€	20 832,00€	18 816,00€
Liiketilojen käyttöaste	100 %	85 %	100 %	100 %

PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET/ OLENNAISET TAPAHTUMAT VUODEN AIKANA

Tavoitteena on pitää koko kiinteistön liikeyrityskapasiteetti käytössä. Kiinteistön kapasiteetin tyhjäkäynnin minimoinnilla päästään myös hyvään ekologis-taloudelliseen kiinteistönpitoon.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KIINTEISTÖ OY TOIJALAN MOOTTORITIENLIITTYMÄ/ TULOSLASKELMA	TA 2023	TOT 2023	TOT-%
Kiinteistön tuotot			
Hoitovastikkeet	100 894,50	100 894,50	100,0 %
Vuokrat	20 832,00	18 928,90	90,9 %
Käyttökorvaukset	2 000,00	1 668,12	83,4 %
Kiinteistön tuotot yhteensä	123 726,50	121 491,52	98,2 %
Kiinteistön hoitokulut			
Henkilöstökulut	-4 500,00	-4 900,00	108,9 %
Hallintokulut	-11 569,08	-10 089,58	87,2 %
Käyttö ja huolto	-12 000,00	-14 225,09	118,5 %
Ulkoalueiden hoito	-2 000,00	-1 669,95	83,5 %
Siivous	0,00	-1 225,64	
Lämmitys	-35 320,00	-35 329,59	100,0 %
Vesimaksut	-2 000,00	-2 534,14	126,7 %
Sähkö	-12 000,00	-13 826,33	115,2 %
Jätehuolto	-3 800,00	-5 698,65	150,0 %
Vahinkovakuutus	-2 722,60	-3 070,98	112,8 %
Tontinvuokra	0,00	-3 098,36	
Kiinteistövero	-4 853,10	-4 853,09	100,0 %
Korjaukset	-42 500,00	-57 249,45	134,7 %
Muut hoitokulut	-9 718,85	0,00	0,0 %
Kiinteistön hoitokulut yhteensä	-142 983,63	-157 770,85	110,3 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	-19 257,13	-36 279,33	188,4 %
Poistot ja arvonalentumiset			
Rakennukset ja rakennelmat		-19 856,58	
Koneet ja kalusto		-457,42	
Muista pitkävaikutteisista menot			
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä		-20 314,00	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot		0,03	
Muut rahoitustuotot		59 881,24	
Korkokulut		-3 130,00	
Muut rahoituskulut		-178,18	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		56 573,09	
Satunnaiset erät		20,61	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUN.ERIÄ, VARAUKSIA	-19 257,13	0,37	0,0 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	-19 257,13	0,37	0,0 %
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	-19 257,13	0,37	0,0 %

Yhtiön lainakanta 31.12.2023 on 116.197,52 euroa. Tilikauden aikana lainoja lyhennettiin 27.839,15 euroa.

Riskienhallinta
Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Riskiluokka	Riskin kuvaus	Riskiarvio	Hallintatoimenpiteet	Toimenpiteiden toteuma
Pieni	Taloudellinen	Omistus pohja	Vastikeseuranta ja toimien perusteella	Ei vastikevelkaa
Keskisuuri	Tekninen	Korjaussuunnittelu kaupungin toimien kanssa	Ennakoiva suunnittelu ja hoito	Peruskorjaussuunnittelu aloitettu

Investoinnit

Ei investointeja.

10 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN

10.1 KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

30 KAUPUNGINHALLITUS	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama	Poikk-%	Tot.-%
TOIMINTATUOTOT							
MYYNITUTUOTOT	3 660 800,00	-652 000,00	3 008 800,00	3 016 162,25	7 362,25	0,24%	100,24%
MAKSUTUOTOT	100,00	1 200,00	1 300,00	1 101,58	-198,42	-15,26%	84,74%
TUET JA AVUSTUKSET	160 600,00	-7 300,00	153 300,00	141 883,98	-11 416,02	-7,45%	92,55%
MUUT TOIMINTATUOTOT	78 000,00	66 000,00	144 000,00	297 142,22	153 142,22	106,35%	206,35%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 899 500,00	-592 100,00	3 307 400,00	3 456 290,03	148 890,03	4,5%	104,5%
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-1 436 800,00	-43 200,00	-1 480 000,00	-1 443 845,14	36 154,86	2,44%	97,56%
PALKAT JA PALKKIOT	-1 153 700,00	-52 500,00	-1 206 200,00	-1 195 257,19	10 942,81	0,91%	99,09%
HENKILÖSIVUKULUT	-283 100,00	9 300,00	-273 800,00	-248 587,95	25 212,05	9,21%	90,79%
ELÄKEKULUT	-234 500,00	7 300,00	-227 200,00	-199 164,55	28 035,45	12,34%	87,66%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-48 600,00	2 000,00	-46 600,00	-49 423,40	-2 823,40	-6,06%	106,06%
PALVELUJEN OSTOT	-3 525 500,00	147 100,00	-3 378 400,00	-3 009 003,71	369 396,29	10,93%	89,07%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-52 200,00	-8 300,00	-60 500,00	-32 940,10	27 559,90	45,55%	54,45%
AVUSTUKSET	0,00	-2 200,00	-2 200,00	-2 159,80	40,20	1,83%	98,17%
MUUT TOIMINTAKULUT	-610 400,00	-13 400,00	-623 800,00	-702 868,74	-79 068,74	-12,68%	112,68%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-5 624 900,00	80 000,00	-5 544 900,00	-5 190 817,49	354 082,51	6,39%	93,61%
TOIMINTAKATE	-1 725 400,00	-512 100,00	-2 237 500,00	-1 734 527,46	502 972,54	22,48%	77,52%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-102 100,00	79 000,00	-23 100,00	-16 748,59	6 351,41	27,5%	72,5%
ARVONALENTUMISET	0,00	0,00	0,00	-53 226,47	-53 226,47		
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-102 100,00	79 000,00	-23 100,00	-69 975,06	-46 875,06	-202,92%	302,92%
TILIKAUDEN TULOS	-1 827 500,00	-433 100,00	-2 260 600,00	-1 804 502,52	456 097,48	20,18%	79,82%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-1 827 500,00	-433 100,00	-2 260 600,00	-1 804 502,52	456 097,48	20,18%	79,82%
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

33 ELINVOIMALAUTAKUNTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama	Poikk-%	Tot-%
TOIMINTATUOTOT							
MYYNTITUOTOT	37 600,00	-3 100,00	34 500,00	32 603,46	-1 896,54	-5,5%	94,5%
MAKSUTUOTOT	173 700,00	-13 800,00	159 900,00	143 233,58	-16 666,42	-10,42%	89,58%
TUET JA AVUSTUKSET	109 900,00	51 900,00	161 800,00	137 361,37	-24 438,63	-15,1%	84,9%
MUUT TOIMINTATUOTOT	533 800,00	-216 900,00	316 900,00	336 149,64	19 249,64	6,07%	106,07%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	855 000,00	-181 900,00	673 100,00	649 348,05	-23 751,95	-3,53%	96,47%
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-1 442 700,00	-1 600,00	-1 444 300,00	-1 455 955,57	-11 655,57	-0,81%	100,81%
PALKAT JA PALKKIOT	-1 156 300,00	2 800,00	-1 153 500,00	-1 171 042,25	-17 542,25	-1,52%	101,52%
HENKILÖSIVUKULUT	-286 400,00	-4 400,00	-290 800,00	-284 913,32	5 886,68	2,02%	97,98%
ELÄKEKULUT	-235 000,00	-4 700,00	-239 700,00	-228 022,76	11 677,24	4,87%	95,13%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-51 400,00	300,00	-51 100,00	-56 890,56	-5 790,56	-11,33%	111,33%
PALVELUJEN OSTOT	-1 392 600,00	-7 000,00	-1 399 600,00	-1 501 139,87	-101 539,87	-7,25%	107,25%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-68 400,00	-16 400,00	-84 800,00	-63 473,17	21 326,83	25,15%	74,85%
AVUSTUKSET	-607 300,00	-260 000,00	-867 300,00	-858 035,63	9 264,37	1,07%	98,93%
MUUT TOIMINTAKULUT	-193 600,00	-34 400,00	-228 000,00	-236 993,29	-8 993,29	-3,94%	103,94%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 704 600,00	-319 400,00	-4 024 000,00	-4 115 597,53	-91 597,53	-2,28%	102,28%
TOIMINTAKATE	-2 849 600,00	-501 300,00	-3 350 900,00	-3 466 249,48	-115 349,48	-3,44%	103,44%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-9 600,00	0,00	-9 600,00	-4 784,99	4 815,01	50,16%	49,84%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-9 600,00	0,00	-9 600,00	-4 784,99	4 815,01	50,16%	49,84%
TILIKAUDEN TULOS	-2 859 200,00	-501 300,00	-3 360 500,00	-3 471 034,47	-110 534,47	-3,29%	103,29%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 859 200,00	-501 300,00	-3 360 500,00	-3 471 034,47	-110 534,47	-3,29%	103,29%
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

50 SIVISTYSLAUTAKUNTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama	Poikk-%	Tot-%
TOIMINTATUOTOT							
MYYNTITUOTOT	455 100,00	-7 900,00	447 200,00	489 635,72	42 435,72	9,49%	109,49%
MAKSUTUOTOT	807 800,00	-49 300,00	758 500,00	761 157,77	2 657,77	0,35%	100,35%
TUET JA AVUSTUKSET	445 400,00	49 100,00	494 500,00	470 666,72	-23 833,28	-4,82%	95,18%
MUUT TOIMINTATUOTOT	0,00	24 800,00	24 800,00	26 660,74	1 860,74	7,5%	107,5%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 708 300,00	16 700,00	1 725 000,00	1 748 120,95	23 120,95	1,34%	101,34%
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-18 245 100,00	-807 100,00	-19 052 200,00	-19 180 407,95	-128 207,95	-0,67%	100,67%
PALKAT JA PALKKIOT	-14 609 100,00	-620 900,00	-15 230 000,00	-15 373 446,83	-143 446,83	-0,94%	100,94%
HENKILÖSIVUKULUT	-3 636 000,00	-186 200,00	-3 822 200,00	-3 806 961,12	15 238,88	0,4%	99,6%
ELÄKEKULUT	-2 990 900,00	-158 900,00	-3 149 800,00	-3 002 500,11	147 299,89	4,68%	95,32%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-645 100,00	-27 300,00	-672 400,00	-804 461,01	-132 061,01	-19,64%	119,64%
PALVELUJEN OSTOT	-8 062 500,00	199 800,00	-7 862 700,00	-7 819 914,90	42 785,10	0,54%	99,46%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-962 700,00	-32 000,00	-994 700,00	-862 662,38	132 037,62	13,27%	86,73%
AVUSTUKSET	-646 300,00	30 000,00	-616 300,00	-615 765,14	534,86	0,09%	99,91%
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 391 300,00	-17 200,00	-3 408 500,00	-3 402 627,64	5 872,36	0,17%	99,83%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-31 307 900,00	-626 500,00	-31 934 400,00	-31 881 378,01	53 021,99	0,17%	99,83%
TOIMINTAKATE	-29 599 600,00	-609 800,00	-30 209 400,00	-30 133 257,06	76 142,94	0,25%	99,75%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-259 800,00	-22 400,00	-282 200,00	-269 169,85	13 030,15	4,62%	95,38%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-259 800,00	-22 400,00	-282 200,00	-269 169,85	13 030,15	4,62%	95,38%
TILIKAUDEN TULOS	-29 859 400,00	-632 200,00	-30 491 600,00	-30 402 426,91	89 173,09	0,29%	99,71%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-29 859 400,00	-632 200,00	-30 491 600,00	-30 402 426,91	89 173,09	0,29%	99,71%
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

60 HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALTK	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama	Poikk-%	Tot-%
TOIMINTATUOTOT							
MYYNTITUOTOT	12 300,00	-7 400,00	4 900,00	4 545,51	-354,49	-7,23%	92,77%
MAKSUTUOTOT	53 000,00	19 500,00	72 500,00	83 320,69	10 820,69	14,93%	114,93%
TUET JA AVUSTUKSET	89 000,00	1 500,00	90 500,00	90 531,51	31,51	0,03%	100,03%
MUUT TOIMINTATUOTOT	21 300,00	-1 800,00	19 500,00	18 574,59	-925,41	-4,75%	95,25%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	175 600,00	11 800,00	187 400,00	196 972,30	9 572,30	5,11%	105,11%
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-882 100,00	99 300,00	-782 800,00	-753 639,73	29 160,27	3,73%	96,27%
PALKAT JA PALKKIOT	-707 300,00	85 800,00	-621 500,00	-601 956,00	19 544,00	3,14%	96,86%
HENKILÖSIVUKULUT	-174 800,00	13 500,00	-161 300,00	-151 683,73	9 616,27	5,96%	94,04%
ELÄKEKULUT	-143 700,00	9 600,00	-134 100,00	-121 186,28	12 913,72	9,63%	90,37%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-31 100,00	3 900,00	-27 200,00	-30 497,45	-3 297,45	-12,12%	112,12%
PALVELUJEN OSTOT	-1 229 900,00	123 100,00	-1 106 800,00	-1 080 872,38	25 927,62	2,34%	97,66%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-178 600,00	-2 200,00	-180 800,00	-173 909,08	6 890,92	3,81%	96,19%
AVUSTUKSET	-68 300,00	0,00	-68 300,00	-69 100,00	-800,00	-1,17%	101,17%
MUUT TOIMINTAKULUT	-915 700,00	-4 200,00	-919 900,00	-914 586,47	5 313,53	0,58%	99,42%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 274 600,00	216 000,00	-3 058 600,00	-2 992 107,66	66 492,34	2,17%	97,83%
TOIMINTAKATE	-3 099 000,00	227 800,00	-2 871 200,00	-2 795 135,36	76 064,64	2,65%	97,35%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-124 100,00	21 900,00	-102 200,00	-35 930,01	66 269,99	64,84%	35,16%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-124 100,00	21 900,00	-102 200,00	-35 930,01	66 269,99	64,84%	35,16%
TILIKAUDEN TULOS	-3 223 100,00	249 700,00	-2 973 400,00	-2 831 065,37	142 334,63	4,79%	95,21%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-3 223 100,00	249 700,00	-2 973 400,00	-2 831 065,37	142 334,63	4,79%	95,21%

75 TEKINEN LAUTAKUNTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama	Poikk-%	Tot-%
TOIMINTATUOTOT							
MYYNITUOTOT	3 151 900,00	-25 800,00	3 126 100,00	3 159 136,41	33 036,41	1,06%	101,06%
MAKSUTUOTOT	30 000,00	54 000,00	84 000,00	78 699,82	-5 300,18	-6,31%	93,69%
TUET JA AVUSTUKSET	36 500,00	157 400,00	193 900,00	188 868,29	-5 031,71	-2,6%	97,4%
MUUT TOIMINTATUOTOT	7 145 400,00	130 800,00	7 276 200,00	7 332 968,40	56 768,40	0,78%	100,78%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	10 363 800,00	316 400,00	10 680 200,00	10 759 672,92	79 472,92	0,74%	100,74%
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-3 639 000,00	35 200,00	-3 603 800,00	-3 553 213,86	50 586,14	1,4%	98,6%
PALKAT JA PALKKIOT	-2 915 200,00	37 600,00	-2 877 600,00	-2 852 389,49	25 210,51	0,88%	99,12%
HENKILÖSIVUKULUT	-723 800,00	-2 400,00	-726 200,00	-700 824,37	25 375,63	3,49%	96,51%
ELÄKEKULUT	-597 100,00	-4 800,00	-601 900,00	-553 637,69	48 262,31	8,02%	91,98%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-126 700,00	2 400,00	-124 300,00	-147 186,68	-22 886,68	-18,41%	118,41%
PALVELUJEN OSTOT	-4 156 400,00	186 200,00	-3 970 200,00	-4 007 810,42	-37 610,42	-0,95%	100,95%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 457 600,00	-547 400,00	-4 005 000,00	-4 095 694,29	-90 694,29	-2,26%	102,26%
AVUSTUKSET	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-40 006,30	-6,30	-0,02%	100,02%
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 218 800,00	-137 200,00	-1 356 000,00	-1 398 284,36	-42 284,36	-3,12%	103,12%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-12 511 800,00	-463 200,00	-12 975 000,00	-13 095 009,23	-120 009,23	-0,92%	100,92%
TOIMINTAKATE	-2 148 000,00	-146 800,00	-2 294 800,00	-2 335 336,31	-40 536,31	-1,77%	101,77%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-5 089 300,00	113 400,00	-4 975 900,00	-5 628 825,90	-652 925,90	-13,12%	113,12%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-5 089 300,00	113 400,00	-4 975 900,00	-5 628 825,90	-652 925,90	-13,12%	113,12%
TILIKAUDEN TULOS	-7 237 300,00	-33 400,00	-7 270 700,00	-7 964 162,21	-693 462,21	-9,54%	109,54%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-7 237 300,00	-33 400,00	-7 270 700,00	-7 964 162,21	-693 462,21	-9,54%	109,54%
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

10.2 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

TULOSLASKELMA, ULKOINEN	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama	Poikk-%	Tot-%
TOIMINTATUOTOT							
MYYNITUTUOTOT	1 055 400,00	34 500,00	1 089 900,00	1 155 060,54	65 160,54	5,98%	105,98%
MAKSUTUOTOT	1 064 600,00	11 600,00	1 076 200,00	1 066 723,44	-9 476,56	-0,88%	99,12%
TUET JA AVUSTUKSET	841 400,00	252 600,00	1 094 000,00	1 029 311,87	-64 688,13	-5,91%	94,09%
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 021 800,00	2 900,00	4 024 700,00	4 254 214,62	229 514,62	5,7%	105,7%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 983 200,00	301 600,00	7 284 800,00	7 505 310,47	220 510,47	3,03%	103,03%
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-25 645 700,00	-717 400,00	-26 363 100,00	-26 387 062,25	-23 962,25	-0,09%	100,09%
PALKAT JA PALKKIOT	-20 541 600,00	-547 200,00	-21 088 800,00	-21 194 091,76	-105 291,76	-0,5%	100,5%
HENKILÖSIVUKULUT	-5 104 100,00	-170 200,00	-5 274 300,00	-5 192 970,49	81 329,51	1,54%	98,46%
ELÄKEKULUT	-4 201 200,00	-151 500,00	-4 352 700,00	-4 104 511,39	248 188,61	5,7%	94,3%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-902 900,00	-18 700,00	-921 600,00	-1 088 459,10	-166 859,10	-18,11%	118,11%
PALVELUJEN OSTOT	-12 104 600,00	-81 500,00	-12 186 100,00	-11 872 659,77	313 440,23	2,57%	97,43%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 719 500,00	-606 300,00	-5 325 800,00	-5 227 737,72	98 062,28	1,84%	98,16%
AVUSTUKSET	-1 361 900,00	-232 200,00	-1 594 100,00	-1 585 066,87	9 033,13	0,57%	99,43%
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 573 100,00	-206 400,00	-2 779 500,00	-2 897 289,53	-117 789,53	-4,24%	104,24%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-46 404 800,00	-1 843 800,00	-48 248 600,00	-47 969 816,14	278 783,86	0,58%	99,42%
TOIMINTAKATE	-39 421 600,00	-1 542 200,00	-40 963 800,00	-40 464 505,67	499 294,33	1,22%	98,78%
VEROTULOT	37 819 700,00	877 900,00	38 697 600,00	38 946 102,61	248 502,61	0,64%	100,64%
VALTIONOSUJDET	8 989 400,00	158 200,00	9 147 600,00	9 625 046,77	477 446,77	5,22%	105,22%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	259 900,00	231 000,00	490 900,00	491 978,29	1 078,29	0,22%	100,22%
MUUT RAHOITUSTUOTOT	220 500,00	53 000,00	273 500,00	277 032,14	3 532,14	1,29%	101,29%
KORKOKULUT	-1 530 000,00	-670 000,00	-2 200 000,00	-2 216 116,10	-16 116,10	-0,73%	100,73%
MUUT RAHOITUSKULUT	-7 000,00	-48 100,00	-55 100,00	-52 297,24	2 802,76	5,09%	94,91%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	-1 056 600,00	-434 100,00	-1 490 700,00	-1 499 402,91	-8 702,91	-0,58%	100,58%
VUOSIKATE	6 330 900,00	-940 200,00	5 390 700,00	6 607 240,80	1 216 540,80	22,57%	122,57%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-5 584 900,00	191 900,00	-5 393 000,00	-5 955 459,34	-562 459,34	-10,43%	110,43%
ARVONALENTUMISET	0,00	0,00	0,00	-53 226,47	-53 226,47		
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-5 584 900,00	191 900,00	-5 393 000,00	-6 008 685,81	-615 685,81	-11,42%	111,42%
TILIKAUDEN TULOS	746 000,00	-748 300,00	-2 300,00	598 554,99	600 854,99	26 124,13%	-26 024,13%
POISTOERON MUUTOS	2 300,00	0,00	2 300,00	2 266,76	-33,24	-1,45%	98,55%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	748 300,00	-748 300,00	0,00	600 821,75	600 821,75		
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

TULOSLASKELMA, ULKOINEN JA SISÄINEN	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama	Poikk-%	Tot-%
TOIMINTATUOTOT							
MYYNTITUOTOT	7 317 700,00	-696 200,00	6 621 500,00	6 702 083,35	80 583,35	1,22%	101,22%
MAKSUTUOTOT	1 064 600,00	11 600,00	1 076 200,00	1 067 513,44	-8 686,56	-0,81%	99,19%
TUET JA AVUSTUKSET	841 400,00	252 600,00	1 094 000,00	1 029 311,87	-64 688,13	-5,91%	94,09%
MUUT TOIMINTATUOTOT	7 778 500,00	2 900,00	7 781 400,00	8 011 495,59	230 095,59	2,96%	102,96%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	17 002 200,00	-429 100,00	16 573 100,00	16 810 404,25	237 304,25	1,43%	101,43%
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-25 645 700,00	-717 400,00	-26 363 100,00	-26 387 062,25	-23 962,25	-0,09%	100,09%
PALKAT JA PALKKIOT	-20 541 600,00	-547 200,00	-21 088 800,00	-21 194 091,76	-105 291,76	-0,5%	100,5%
HENKILÖSIVUKULUT	-5 104 100,00	-170 200,00	-5 274 300,00	-5 192 970,49	81 329,51	1,54%	98,46%
ELÄKEKULUT	-4 201 200,00	-151 500,00	-4 352 700,00	-4 104 511,39	248 188,61	5,7%	94,3%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-902 900,00	-18 700,00	-921 600,00	-1 088 459,10	-166 859,10	-18,11%	118,11%
PALVELUJEN OSTOT	-18 366 900,00	649 200,00	-17 717 700,00	-17 418 741,28	298 958,72	1,69%	98,31%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 719 500,00	-606 300,00	-5 325 800,00	-5 228 679,02	97 120,98	1,82%	98,18%
AVUSTUKSET	-1 361 900,00	-232 200,00	-1 594 100,00	-1 585 066,87	9 033,13	0,57%	99,43%
MUUT TOIMINTAKULUT	-6 329 800,00	-206 400,00	-6 536 200,00	-6 655 360,50	-119 160,50	-1,82%	101,82%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-56 423 800,00	-1 113 100,00	-57 536 900,00	-57 274 909,92	261 990,08	0,46%	99,54%
TOIMINTAKATE	-39 421 600,00	-1 542 200,00	-40 963 800,00	-40 464 505,67	499 294,33	1,22%	98,78%
VEROTULOT	37 819 700,00	877 900,00	38 697 600,00	38 946 102,61	248 502,61	0,64%	100,64%
VALTIONOSUJDET	8 989 400,00	158 200,00	9 147 600,00	9 625 046,77	477 446,77	5,22%	105,22%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	259 900,00	231 000,00	490 900,00	491 978,29	1 078,29	0,22%	100,22%
MUUT RAHOITUSTUOTOT	220 500,00	53 000,00	273 500,00	277 032,14	3 532,14	1,29%	101,29%
KORKOKULUT	-1 530 000,00	-670 000,00	-2 200 000,00	-2 216 116,10	-16 116,10	-0,73%	100,73%
MUUT RAHOITUSKULUT	-7 000,00	-48 100,00	-55 100,00	-52 297,24	2 802,76	5,09%	94,91%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	-1 056 600,00	-434 100,00	-1 490 700,00	-1 499 402,91	-8 702,91	-0,58%	100,58%
VUOSIKATE	6 330 900,00	-940 200,00	5 390 700,00	6 607 240,80	1 216 540,80	22,57%	122,57%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-5 584 900,00	191 900,00	-5 393 000,00	-5 955 459,34	-562 459,34	-10,43%	110,43%
ARVONALENTUMISET	0,00	0,00	0,00	-53 226,47	-53 226,47		
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-5 584 900,00	191 900,00	-5 393 000,00	-6 008 685,81	-615 685,81	-11,42%	111,42%
TILIKAUDEN TULOS	746 000,00	-748 300,00	-2 300,00	598 554,99	600 854,99	26 124,13%	-26 024,13%
POISTOERON MUUTOS	2 300,00	0,00	2 300,00	2 266,76	-33,24	-1,45%	98,55%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	748 300,00	-748 300,00	0,00	600 821,75	600 821,75		
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

Verotulot	TA 2023 alkuperäinen	TA 2023 muutokset	TA 2023 yhteensä	TOT 2023	TOT-%	POIKKEA- MA
Kunnallisvero	32 153 000	712 200	32 865 200	33 084 792,79	100,7 %	219 592,79
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 974 900	-62 300	1 912 600	1 980 584,70	103,6 %	67 984,70
Kiinteistövero	3 691 800	228 000	3 919 800	3 880 725,12	99,0 %	-39 074,88
Yhteensä	37 819 700	877 900	38 697 600	38 946 102,61	100,6 %	248 502,61

Vuodelle 2023 sisältyy kunnallis- ja yhteisöveron aikaisempien vuosien "verohäntä" arviolta noin 3,7 miljoonaa euroa: kunnallisvero arviolta noin 3,5 miljoonaa euroa ja yhteisövero arviolta noin 0,2 miljoonaa euroa. Verohännät ovat vuonna 2023 kertyneitä kunnallis- ja yhteisöverotuloja, jotka maksuunpantiin sote-uudistusta edeltävillä korkeimmilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla.

Veroproositit	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tuloveroprosentti	21,75	22,25	22,25	22,25	22,00	9,36
Verotettava tulo, e	279 395 695	284 813 329	289 324 313	300 447 654	314 132 840	
Verotettava tulo, muutos-%	2,8 %	1,9 %	1,6 %	3,8 %	4,6 %	
Kiinteistöveroprosentit						
Yleinen	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10
Vakituinen asuinrakennus	0,60	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
Muut asuinrakennukset	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Rakentamaton rakennuspaikka	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Voimalaitokset	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10

Valtionosuudet	TA 2023 alkuperäinen	TA 2023 muutokset	TA 2023 yhteensä	TOT 2023	TOT-%	POIKKEA- MA
Valtionosuudet	8 989 400	158 200	9 147 600	9 625 046,77	105,2 %	477 446,77
Kunnan peruspalvelujen (ns. yhden putken) valtionosuus, ml. tasaukset <i>* josta verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus</i>				8 913 311,70		
Verotulomenetyksen korvaus				9 364 452,00		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet				2 774 244,07		
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus				-2 472 509,00		
				410 000,00		

Valtiovarainministeriö ilmoitti marraskuussa 2023, että kunnille on maksettu vuodelle 2023 liikaa valtionosuuksia 0,5 miljardia euroa, jotka tullaan perimään takaisin vuosina 2025-2027. Akaan kaupungin osuus on valtiovarainministeriön laskelman mukaan noin 1,5 miljoonaa euroa.

10.3 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN 2023

MENOT	TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET YHTEENSÄ	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	TOT-%	ERO (TOT-TA YHTEENSÄ)
KAUPUNGINHALLITUS/ Aineettomat oikeudet						
Hankekohtaiset						
Tietohallintojärjestelmät	-100 000	50 000	-50 000	-20 230,00	40,5 %	29 770,00
Digitalisaatio	-100 000	20 000	-80 000	-52 718,88	65,9 %	27 281,12
Verkonmuutokset (wlan-muutokset ja kuiduttaminen)	-50 000	0	-50 000	-34 845,54	69,7 %	15 154,46
Varavoimajärjestelmät (akut ja upsit)	-100 000	20 000	-80 000	0,00	0,0 %	80 000,00
Yhteensä	-350 000	90 000	-260 000	-107 794,42	41,5 %	152 205,58
KAUPUNGINHALLITUS/ Osakkeet ja osuudet						
Hankekohtaiset						
Osakkeet	-180 000	180 000	0	0,00		0,00
Yhteensä	-180 000	180 000	0	0,00		0,00
KAUPUNGINHALLITUS/ Maa-alueet						
Hankekohtaiset						
Maa-alueet	-400 000		-400 000	-262 784,70	65,7 %	137 215,30
Yhteensä	-400 000	0	-400 000	-262 784,70	65,7 %	137 215,30
SIVISTYSLAUTAKUNTA/ Kalusto						
Hankekohtaiset						
Viialan yhtenäiskoulun ensikertainen kalustus	-720 000		-720 000	-731 073,35	101,5 %	-11 073,35
Viialan yhtenäiskoulun av-välineet	-600 000		-600 000	-593 118,11	98,9 %	6 881,89
Viialan yhtenäiskoulun luokkatilojen varustus ja välineistö	-300 000	-268 500	-568 500	-553 206,86	97,3 %	15 293,14
Yhteensä	-1 620 000	-268 500	-1 888 500	-1 877 398,32	99,4 %	11 101,68
HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA/ Kalusto						
Hankekohtaiset						
Nuorisotoimen kalustohankinnat	-10 000		-10 000	0,00	0,0 %	10 000,00
Akaa Areenan kalustus ja irtamisto	-50 000		-50 000	-49 169,06	98,3 %	830,94
Kylmäkosken ent. terv.aseman uusien toimintojen kalustus	-25 000	25 000	0	0,00		0,00
Yhteensä	-85 000	25 000	-60 000	-49 169,06	81,9 %	10 830,94
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Rakennukset ja rakennelmat						
Hankekohtaiset						
Viialan yhtenäiskoulu	-3 700 000	-200 000	-3 900 000	-3 859 753,67	99,0 %	40 246,33
Toijalan alakoulu	-1 800 000	1 380 000	-420 000	-368 189,02	87,7 %	51 810,98
Toijalan kouluverkkoratkaisu 2. vaihe ja monitoimihalli (ed. valt. eril. päätös)	-100 000	-15 000	-115 000	-92 414,25	80,4 %	22 585,75
Keskuskeittiö*	-1 500 000	50 000	-1 450 000	-1 454 864,67	100,3 %	-4 864,67
Toijalan kirjaston ja asemakorttelin kehittäminen	-30 000	30 000	0	0,00		0,00
Toijalan päiväkotiratkaisu	-120 000	120 000	0	0,00		0,00
Veturimuseo		-31 000	-31 000	-27 017,11	87,2 %	3 982,89
Viialan liikuntahalli (Akaa Areena)		-154 100	-154 100	-154 099,48	100,0 %	0,52
Yhteensä	-7 250 000	1 179 900	-6 070 100	-5 956 338,20	98,1 %	113 761,80
Hankeryhmä						
Investointihankkeiden ennakkosuunnittelu	-50 000	30 000	-20 000	-8 887,57	44,4 %	11 112,43
PTS-korjaukset (jakamaton)	-190 000	67 000	-123 000	-101 822,55	82,8 %	21 177,45
* Haihunkoski/ Järvelän liiteri, vaihe 3 (mm. terassi, ulkopuoliset työt)	-30 000	0	-30 000	-25 041,51	83,5 %	4 958,49
* Kylmäkosken päiväkodin aidan, pihavalaistuksen uusiminen	-30 000	12 000	-18 000	-22 511,94	125,1 %	-4 511,94
* Sivistystoimen tilaratkaisutarpeet Kylmäkoskella	-120 000	120 000	0	0,00		0,00
* Sähköautojen latauspiste (Kylmäkosken koulu)	-10 000	0	-10 000	0,00	0,0 %	10 000,00
* Nahkialan koulun liikuntasalin lattia		-25 000	-25 000	-17 547,24	70,2 %	7 452,76
* Akaa Areenan verkot		-40 000	-40 000	-36 721,86	91,8 %	3 278,14
Kiinteistöjen hälytykset, taloautomaatiot ja kameravalvonnat	-50 000	15 000	-35 000	-37 229,13	106,4 %	-2 229,13
Yhteensä	-290 000	112 000	-178 000	-147 939,25	83,1 %	30 060,75

MENOT	TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET YHTEENSÄ	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	TOT-%	ERO (TOT-TA YHTEENSÄ)
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Hankekohtaiset						
Investointihankkeiden ennakosuunnittelu	-50 000	15 000	-35 000	-18 310,18	52,3 %	16 689,82
<i>Elinkeinopolittisesti merkittävät hankkeet (kh määrittelee kohteet ja järjestyksen, kh 20.6.2023 § 187-188, § 187 oikaisuvaatimus, joten asia ei toistaiseksi etene, kh 3.10.2023 § 265, kh 12.12.2023)</i>	-350 000	50 000	-300 000	-213 987,04	71,3 %	86 012,96
*Akaa Point alueen tonttien esirakentaminen	-250 000	110 000	-140 000	-55 001,61	39,3 %	84 998,39
*Akaan Portin/ Lentiläntien yritysalueen kehittäminen ja katurakentaminen	-50 000	0	-50 000	-54 019,13	108,0 %	-4 019,13
* Sataman alueen ja toimintojen kehittäminen	-50 000	-60 000	-110 000	-104 966,30	95,4 %	5 033,70
Toijalan urheilukentän parantaminen, vaihe 2	-800 000	-30 000	-830 000	-821 244,63	98,9 %	8 755,37
Kevenliikenteenväylät ja liikenneturvallisuuden parantaminen	-150 000	100 000	-50 000	-61 849,03	123,7 %	-11 849,03
Liikenne- ja liikuntapuisto Liikkis 2. vaihe	-80 000	50 000	-30 000	-14 102,50	47,0 %	15 897,50
Yhteishankkeet HS-Veden kanssa	-800 000	50 000	-750 000	-705 450,27	94,1 %	44 549,73
ABC-alueen liikenneyhdydet/ kiertoiliittymä		-25 000	-25 000	-24 617,02	98,5 %	382,98
Hämeentie-Kurisjärventien kiertoiliittymä/valo-ohjaus		-63 400	-63 400	-63 357,50	99,9 %	42,50
Kurisjärventie-Alventien kiertoiliittymä/valo-ohjaus		-25 000	-25 000	-26 820,33	107,3 %	-1 820,33
Yhteensä	-2 230 000	121 600	-2 108 400	-1 949 738,50	92,5 %	158 661,50
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Hankeryhmä						
Kadut						
<i>Kadunrakennus (uudis ja saneeraus)</i>	-1 180 000	11 500	-1 168 500	-1 156 025,47	98,9 %	12 474,53
* Hämeentien sillan saneeraus/ suunnittelu	-50 000	-10 000	-60 000	-61 305,40	102,2 %	-1 305,40
* Marssitien loppurakentaminen	-150 000	-30 000	-180 000	-170 262,54	94,6 %	9 737,46
* Asematien oikaisu-Istosperäntie (totetus siirtyy vuodelta 2022)	-250 000	20 000	-230 000	-227 843,74	99,1 %	2 156,26
* Airolantien kunnostus	-200 000	170 000	-30 000	-21 655,20	72,2 %	8 344,80
Katujen pinta	-330 000	-20 000	-350 000	-342 493,85	97,9 %	7 506,15
Katuvalaistus	-200 000	-50 000	-250 000	-250 932,00	100,4 %	-932,00
Rautatienkadun pysäkkijärjestelyt		-68 500	-68 500	-81 532,74	119,0 %	-13 032,74
Puistot ja yleiset alueet (tekla priorisoituneet kohteet 24.1.2023 § 4)	-235 000	15 000	-220 000	-171 551,92	78,0 %	48 448,08
Ulkoliikuntapaikkojen ja uimarantojen varustuksen parantaminen, sisältää	-40 000		-40 000	-37 399,06	93,5 %	2 600,94
Sataman uimalaiturin lämmitysmatot						
Leikki- ja leikkipaikkojen turvallisuuden parantaminen	-30 000		-30 000	-25 757,86	85,9 %	4 242,14
Tekojään kaukalo	-35 000		-35 000	-33 950,00	97,0 %	1 050,00
Arajärven P-alue	-15 000		-15 000	-18 426,15	122,8 %	-3 426,15
Pumpparin venepaikkojen kunnostus	-10 000		-10 000	0,00	0,0 %	10 000,00
Lutuksen uimarannan toimintojen kehittäminen	-30 000		-30 000	-20 103,71	67,0 %	9 896,29
Nahkialanjärven alueen kehittäminen	-30 000	5 000	-25 000	-9 430,14	37,7 %	15 569,86
Toijalan ja Viialan keskusta-alueiden kehittäminen (mm. vanhan kaupungintalon alueen, Toijalan keskustan ja Viialan keskustan kehittämisen edistäminen/ suunnittelu)	-45 000	10 000	-35 000	-26 485,00	75,7 %	8 515,00
Kohdistamattomat	-200 000	78 500	-121 500	-41 558,96	34,2 %	79 941,04
Kohdistamattomat kunnallistekniset työt	-100 000	78 500	-21 500	-25 891,58	120,4 %	-4 391,58
Kohdistamattomat hulevesityöt	-100 000		-100 000	-15 667,38	15,7 %	84 332,62
Yhteensä	-1 615 000	105 000	-1 510 000	-1 369 136,35	90,7 %	140 863,65
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kalusto						
Hankekohtaiset						
Kuljetusvälineet (tekla priorisoituneet kohteet 24.1.2023 § 4)	-280 000	0	-280 000	-274 210,01	97,9 %	5 789,99
Lava-auto (käytetty), (alueiden kp/ liikunta), vanha vaihdossa	-25 000		-25 000	-25 288,75	101,2 %	-288,75
Pakettiauto (sähkö) (alueiden kp) vanha vaihdossa	-40 000		-40 000	-40 288,75	100,7 %	-288,75
Lähetin auto (sähkö) (kiinti. hoito)	-40 000		-40 000	-39 541,77	98,9 %	458,23
Traktorikaivuri (vaihdossa Vovo L40)	-100 000		-100 000	-100 000,00	100,0 %	0,00
Kelaleikkuri (alueiden kp, liikunta) vanha vaihdossa	-35 000		-35 000	-34 700,00	99,1 %	300,00
Traktorin nivelaura (alueiden kp)	-15 000		-15 000	-10 830,00	72,2 %	4 170,00
Latukoneet 2 kpl (alueiden kp, liikunta)	-12 000		-12 000	-12 139,32	101,2 %	-139,32
Liikennepuiston polkuautot	-13 000		-13 000	-11 421,42	87,9 %	1 578,58
Yhteensä	-280 000	0	-280 000	-274 210,01	97,9 %	5 789,99

MENOT	TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET YHTEENSÄ	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	TOT-%	ERO (TOT-TA YHTEENSÄ)
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kalusto						
Hankekohtaiset						
Keskuskeittiön keittiölaitteet, koneet ja irtaimisto	-1 500 000	-49 000	-1 549 000	-1 518 996,88	98,1 %	30 003,12
Varavojmäjärjestelmät (sisältää kiinteät ja siirrettävät varavojmälaitteet eri kohteisiin)	-200 000	100 000	-100 000	-93 292,50	93,3 %	6 707,50
VYK siivouskoneet ja -laitteet	-75 000	0	-75 000	-74 600,34	99,5 %	399,66
Seiväshyppypätyt (Toijala/ Viiala)	-30 000	-16 000	-46 000	-42 365,00	92,1 %	3 635,00
Yhteensä	-1 805 000	35 000	-1 770 000	-1 729 254,72	97,7 %	40 745,28
MENOT YHTEENSÄ	-16 105 000	1 580 000	-14 525 000	-13 723 763,53	94,5 %	801 236,47
TULOT						
KAUPUNGINHALLITUS/ Osakkeet						
Hankekohtaiset						
Suomi Rata Oy:n osakkeiden myynti Suomi Rata Oy:lle	0	3 100	3 100	0,00	0,0 %	-3 100,00
Yhteensä	0	3 100	3 100	0	0,0 %	-3 100,00
KAUPUNGINHALLITUS/ Maa-alueet						
Hankekohtaiset						
Maa-alueet	400 000	-254 200	145 800	145 780,28	100,0 %	-19,72
Yhteensä	400 000	-254 200	145 800	145 780,28	100,0 %	-19,72
KAUPUNGINHALLITUS/ Rakennukset						
Hankekohtaiset						
Rakennukset	50 000	-50 000	0	0,00		0,00
Yhteensä	50 000	-50 000	0	0		0,00
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Hankekohtaiset						
Elinkeinopolittisesti merkittävät hankkeet (kh määrättee kohteet ja järjestyksen)	200 000	-200 000	0	0		0,00
*Akaa Point alueen tonttien esirakentaminen	200 000	-200 000	0	0,00		0,00
Yhteensä	200 000	-200 000	0	0,00		0,00
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Hankeryhmä						
Toijalan ja Viialan keskusta-alueiden kehittäminen (mm. vanhan kaupungintalon alueen, Toijalan keskustan ja Viialan keskustan kehittämisen edistäminen/ suunnittelu)	0	0	0	13 242,50		13 242,50
	0	0	0	13 242,50		13 242,50
TULOT YHTEENSÄ	650 000	-501 100	148 900	159 022,78	106,8 %	10 122,78
NETTOMENOT YHTEENSÄ	-15 455 000	1 078 900	-14 376 100	-13 564 740,75	94,4 %	811 359,25

INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

Kaupunginhallitus

Aineettomat oikeudet Hankekohtaiset

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 350 000	-260 000	- 107 794,42	41,5 %	152 205,58

- Tietohallintojärjestelmät: muutettu budjetti 50.000 euroa ja toteuma 20.230,00 euroa (40,5%).
  - Mm. CGI Vesa Varhaiskasvatus, SaaS-Palveluiden käyttöönotto.
- Digitalisaatio: muutettu budjetti 80.000 euroa ja toteuma 52.718,88 euroa (65,9 %).
  - Mm. käyttöön on otettu Julius-tilavarauksjärjestelmä, jolla hallitaan Akaa Areenan varauksia, Akaan elinkeinopalve-luissa otetaan käyttöön uusi yritys sivusto, joka monipuolistaa elinkeinopalveluiden verkkopalvelua ja lisäksi käyn-nissä on Thinking Portfolio -projekti salkku.
- Verkonmuutokset (wlan-muutokset ja kuiduttaminen): budjetti 50.000 euroa ja toteuma 34.865,54 euroa (69,7 %).
  - Mm. kytkimet ja wlan-tukiasemat.
- Varavoimajärjestelmät (akut ja upsit); muutettu budjetti 80.000 euroa ja toteuma 0 euroa.
  - Päivitysteiden suunnitelmien johdosta hankintoja ei kohdentunut vuodelle 2023. Mm. langattoman verkon virran-saannin varmistuksen kehittämistä on siirretty Tiera-käyttöönoton takia myöhemmäksi.

Maa-alueet

Hankekohtaiset

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 400 000	- 400 000	- 262 784,70	65,7 %	137 215,30
Investointitulot	400 000	145 800	145 780,28	100,0 %	-19,72
Netto	0	-254 200	-117 004,42	46,0 %	137 195,58

- Maa-alueet, osto: budjetti 400.000 euroa ja toteuma 262.784,70 euroa (65,7 %).
  - Mm. kaupunginhallituksen 21.11.2023 § 317 päätöksen mukaan 197.110 euron mukaisen kaupan koskien määräälaa kiinteistöstä Uusi-Kataja 20-401-6-20.
- Maa-alueet, tulo: muutettu budjetti 145.800 euroa ja toteuma 145.780,28 euroa (100 %).

Sivistyslautakunta

Kalusto

Hankekohtaiset

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 1 620 000	- 1 888 500	- 1 877 398,32	99,4 %	11 101,68

- Viialan yhtenäiskoulun ensikertainen kalustus: budjetti 720.000 euroa ja toteuma 731.073,35 euroa (101,5 %).
  - Ensikertainen peruskalustus (pulpetit, tuolit, työpöydät, käytäväkalusteet jne.) kilpailutuksen voittaneen ISKUn kalusteilla.
- Viialan yhtenäiskoulun av-välineet: budjetti 600.000 euroa ja toteuma 593.118,11 euroa (98,9 %).
  - Ensikertainen AV-välineistön hankinta. Opetusnäytöt, info-tv:t sekä äänentoisto ym. järjestelmät.
- Viialan yhtenäiskoulun luokkatilojen varustus ja välineistö: muutettu budjetti 568.500 euroa ja toteuma 553.206,86 euroa (97,3 %).
  - Ensikertainen erikoisoppiaineiden välineistö ja varustus sekä ensikertainen materiaalivarasto ja puuttuvien liikun-tavälineiden hankinta. Erikoisoppiaineilla tarkoitetaan mm. taito- ja taideaineita sekä luonnontieteen oppiaineita.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta

Kalusto

Hankekohtaiset

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 85 000	-60 000	- 49 169,06	81,9 %	10 830,94

- Akaa Areenan kalustus ja irtaimisto: budjetti 50.000 euroa ja toteuma 49.169,06 euroa (98,3 %).
  - Mm. tuoleja, pöytiä, varastohyllyjä, naulakoita, kenkätelineitä.

Tekninen lautakunta

Yleistä

Investointien määrärahat alitettiin vuoden 2023 aikana. Investointien raportointimallia selkeytettiin sekä tilahankkeen toteutusohjeen laadinta saatiin valmiiksi. Hankesalkun käyttöönotto investointiprojektien hallintaan käynnistyi lokakuussa ja hankesalkku saadaan käyttöön talven 2023-24 aikana. Investointien seurattavuutta myös lisättiin ottamalla tarkempi litterointi käyttöön laskujen käsittelyssä.

Rakennukset ja rakennelmat Hankekohtaiset

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 7 250 000	- 6 070 100	- 5 956 338,20	98,1%	1 13 761,80

- Viialan yhtenäiskoulu: muutettu budjetti 3.900.000 euroa ja toteuma 3.859.753,67 euroa (99,0 %).
  - Valmistui ja otettiin käyttöön kesällä 2023. Loppuselvitysraportti rakennustoimikunnalle/ tekniselle lautakunnalle tekemättä.
- Toijalan alakoulu: muutettu budjetti 420.000 euroa ja toteuma 368.189,02 euroa (87,7 %).
  - Hankkeen käynnistyminen viivästyä asemakaavasta tehdyn valituksen johdosta. Urakoitsija on valittu ja suunnitellut käynnistynyt. Hankkeen aloitus kaavan saatua lainvoiman.
  - Valtuusto päätti 14.6.2023 § 35 1.) vahvistaa Toijalan uuden alakoulun kustannusarvioksi 13.697.500 euroa, mikä on 597.500 euroa valtuuston 28.9.2022 § 70 hyväksymää kustannusarviota suurempi. 2.) hyväksyä alustavan arvon mukaan em. kustannusarvion kohdentuvan talousarviossa 2023 ja taloussuunnitelmassa 2023-2027 seuraavasti vuosille 2023-2025: 1.800.000 euroa vuodelle 2023, 6.000.000 euroa vuodelle 2024 ja 5.897.500 euroa vuodelle 2025. Vuosille 2023-2025 kohdentuvat kustannukset ovat yhteensä 2.497.500 euroa aiempaa enemmän.
    - Myöhemmin vuoden 2023 aikana valtuusto päätti 25.10.2023 § 74 vuoden 2023 talousarvion 2. muutoksen yhteydessä vähentää vuodelle 2023 kohdentuvaa määrärahaa 1.240.000 euroa ja 13.12.2023 § 95 vuoden 2023 talousarvion 3. muutoksen yhteydessä vähentää vuodelle 2023 kohdentuvaa määrärahaa vielä 140.000 euroa, jolloin vuoden 2023 määrärahaksi jäi 420.000 euroa.
    - Vuoden 2023 toteumaksi muodostui 368.189,02 euroa, mikä on 2,7 % 13.697.500 euron kustannusarviosta.
- Toijalan kouluverkkoratkaisu 2.vaihe ja monitoimihalli: muutettu budjetti 115.000 euroa ja toteuma 92.414,25 euroa (80,4 %).
  - Kouluverkon ratkaisu palautui valmisteluun. Selvitystöitä jatkettu ja verkko tuodaan päätöksentekoon 2024.
- Keskuskeittiö: muutettu budjetti 1.450.000 euroa ja toteuma 1.454.864,67 euroa (100,3 %).
  - Keskuskeittiö valmistui keuhällä 2023 ja otettiin kesällä tuotantokäyttöön. Loppuselvitysraportti rakennustoimikunnalle/ tekniselle lautakunnalle tekemättä.
- Veturimuseo: muutettu budjetti 31.000 euroa ja toteuma 27.017,11 euroa (87,2 %).
  - Veturimuseolla ns. näyttelyvaunun töitä jatkettiin sisäpuolisilla viimeistelyillä.
- Viialan liikuntahalli: muutettu budjetti 154.100 euroa ja toteuma 154.099,48 euroa (100 %).
  - Viialan liikuntahallin katsomoratkaisu on riidanalainen. Vuonna 2023 maksettiin urakoitsijalle riidattomat lisä- ja muutostyöt.

Hankeryhmä

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 290 000	- 178 000	- 147 939,25	83,1%	30 060,75

- Investointien ennakkosuunnittelu: muutettu budjetti 20.000 euroa ja toteuma 8.887,57 euroa (44,4 %).
  - Määrärahalla on tehty päiväkotiverkon selvitystöitä.
- PTS-korjaukset jakautuivat seuraavasti:
  - Haihunkosken liiteri: budjetti 30.000 euroa ja toteuma 25.041,51 euroa (83,5 %).
  - Kylmäkosken päiväkodin aita ja pihavalaistuksen uusinta: muutettu budjetti 18.000 euroa ja toteuma 22.511,94 euroa (125,1 %).
  - Kylmäkosken koulun sähköautojen latauspiste: budjetti 10.000 euroa ja toteuma 0 euroa (kustannus alitti investointien aktivointirajan).
  - Nahkialan koulun liikuntasali: muutettu budjetti 25.000 euroa ja toteuma 17.547,24 euroa (70,2 %).
  - Akaa Areenan verkot: muutettu budjetti 40.000 euroa ja toteuma 36.721,86 euroa (91,8 %).
- Kiinteistöjen hälytykset, taloautomaatio ja kameravalvonta: muutettu budjetti 35.000 euroa ja toteuma 37.229,13 euroa (106,4 %)

Kiinteät rakenteet ja laitteet Hankekohtaiset

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 2 230 000	- 2 108 400	- 1 949 738,50	92,5%	158 661,50
Investointitulot	200 000	0	0		0
Netto	-2 030 000	-2 108 400	-1 949 738,50	92,5 %	158 661,50

- Investointien ennakkosuunnittelu: muutettu budjetti 35.000 euroa ja toteuma 18.310,18 euroa (52,3%).
  - Mm. Sivukujan, Lätisenkadun, Peltokummuntien ym. suunnittelua.

- Elinkeinopoliittiset hankkeet: muutettu budjetti 300.000 euroa ja toteuma 213.987,04 euroa (71,3 %).
  - Akaa pointtiin tehtiin katu- ja rakennettavuusselvityksiä. Satamassa uusittiin asemarakennuksen vesikatto sekä tehtiin saunalle ulkopuolisia kohennustöitä. Satamassa suunniteltu veneiden tankkauspisteen rakentaminen ei jatkunut operaattorista tehdyn hallinto-oikeusvalituksen johdosta. Akaan portissa luiskan työt Lidl/ulkoulualueen välillä sekä rakennettavuusselvitykset kaavamuutosalueelle.
- Toijalan urheilukentän parantaminen: muutettu budjetti 830.000 euroa ja toteuma 821.244,63 euroa (98,9 %).
  - Urakka valmistui syksyllä 2023.
- Kevyenliikenteen väylät ja liikenneturvallisuuden parantaminen: muutettu budjetti 50.000 ja toteuma 61.849,03 euroa (123,7 %).
  - Isoimpana yksittäisenä työnä oli Kurisjärventien kevyenliikenteen väylän uudelleen pinnoitus sekä puiden poisto alueelta. Lisäksi Sontulantielle rakennettiin uudet linja-autopysäkit. Hämeentiellä uudelleen pinnoitettiin jalkakäytävää yhteishankkeessa Loimuan kanssa.
- Liikenne- ja liikuntapuisto Liikkis 2-vaihe: muutettu budjetti 30.000 euroa ja toteuma 14.102,50 euroa. (47 %).
  - Kohteessa tehtiin jatkosuunnittelua huoltorakennuksen osalta.
- Yhteishankkeet HS-Veden kanssa: muutettu budjetti 750.000 euroa ja toteuma 705.450,27 euroa (94,1 %).
  - Hirvialho III-vaihe
- ABC-alueen liikenneyhteydet/kiertoliittymä: muutettu budjetti 25.000 euroa ja toteuma 24.617,02 (98,5 %).
- Hämeentie-Kurisjärventien kiertoliittymä/valo-ohjaus: muutettu budjetti 63.400 euroa ja toteuma 63.357,50 (99,9 %).
- Kurisjärventie-Alventie kiertoliittymä/valo-ohjaus: muutettu budjetti 25.000 euroa ja toteuma 26.820,33 (107,3 %).

Hankeryhmä

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 1 615 000	- 1 510 000	- 1 369 136,35	90,7%	140 863,65
Investointitulot	0	0	13 242,50		132 42,50
Netto	-1 615 000	-1 510 000	-1 355 893,85	89,8 %	154 106,15

- Kadut: muutettu budjetti 1.168.500 euroa ja toteuma 1.156.025,47 euroa (98,9 %).
  - Kadun rakennuksen uudis- ja saneerauskohteista merkittävimmät oli Hämeentien sillan suunnittelu, Marsstien loppurakentaminen sekä Asematien-Istosperäntien toteutus. Lisäksi katujen pintauksia tehtiin suunnitellusti ja ka-tuvalaistuksen saneeraus jatkui. Rautatienkadun pysäkkijärjestelyt Viialassa toteutettiin ELY-keskusvetoisesti.
- Puistot ja yleiset alueet: muutettu budjetti 220.000 euroa ja toteuma 171.551,92 euroa (78,0 %).
  - Satamaan hankittiin lämmitysmatot, tekojälle jääkiekkokaukalo, Arajärvellä parannettiin pysäköintialuetta ja hankittiin uusi laiturirakennus, Luttusen uimarannan toimintoja kehitettiin uudelle laiturilla sekä pukeutumissuojilla, ym.
- Kohdistamattomat työt: muutettu budjetti 121.500 euroa ja toteuma 41.558,96 euroa (34,2 %).
  - Hulevesitöistä tehtiin mm. Rapusaarentiellä, Haaviston tiellä sekä Hukarissa.
  - Kunnallisteknisellä kohdistamattomalla hankittiin mm. kevyen liikenteen väistösilta Lontilanjoelle.

Kalusto

Hankekohtaiset

Kuljetusvälineet

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 280 000	- 280 000	- 274 210,01	97,9%	5 789,99

- Lava-auto budjetti 25.000 euroa ja toteuma 25.288,75 euroa (101,2 %).
- Pakettiauto budjetti 40.000 euroa ja toteuma 40.288,75 euroa (100,7 %).
- Lähtin auto budjetti 40.000 euroa ja toteuma 39.541,77 euroa (98,9 %).
- Traktorikaivuri budjetti 100.000 euroa ja toteuma 100.000 euroa (100 %).
- Kelaleikkuri budjetti 35.000 euroa ja toteuma 34.700 euroa (99,1 %).
- Traktorin nivelaura budjetti 15.000 euroa ja toteuma 10.830 euroa (72,2 %).
- Latukoneet 2kpl budjetti 12.000 euroa ja toteuma 12.139,32 euroa (101,2 %).
- Liikennepuiston polkuautot budjetti 13.000 euroa ja toteuma 11.421,42 euroa (87,9 %).

Kalusto

Yhteensä	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 1 805 000	- 1 770 000	- 1 729 254,72	97,7%	40 745,28

- Keskuskeittiön keittiölaitteet, koneet ja irtaimisto, muutettu budjetti 1.549.000 euroa ja toteuma 1.518.996,88 euroa (98,1%).
- Varavoimajärjestelmät, muutettu budjetti 100 000 euroa ja toteuma 93.292,50 euroa (93,3 %).
- YK siivouskoneet ja laitteet, budjetti 75.000 euroa ja toteuma 74.600,34 euroa (99,5 %).
- Seiväshyppypatjat ja kotelo, muutettu budjetti 46.000 euroa ja toteuma 42.365 euroa (92,1 %).

Yhteensä

	TA 2023	TA Muutettu	Toteutuma	Toteuma	Erotus
Investointimenot	- 16 105 000	- 14 525 000	- 13 723 763,53	94,5%	801 236,47
Investointitulot	650 000	148 900	159 022,78	106,8%	10 122,78
Nettomenot	- 15 455 000	- 14 376 100	- 13 564 740,75	94,4%	811 359,25

10.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

RAHOITUSLASKELMA	TA 2023	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA (TOT-TA)
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	6 330 900	-940 200	5 390 700	6 607 240,80	1 216 540,80
Satunnaiset erät	0	0	0		0,00
Tulorahoituksen korjausevät	-400 000	296 400	-103 600	-107 255,67	-3 655,67
Toiminnan rahavirta yhteensä	5 930 900	-643 800	5 287 100	6 499 985,13	1 212 885,13
Investoinnit					
Investointimenot	-16 105 000	1 580 000	-14 525 000	-13 723 763,53	801 236,47
Rahoitusosuudet investointimenoihin	200 000	-200 000	0	13 242,50	13 242,50
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	450 000	-301 100	148 900	145 780,28	-3 119,72
Investointien rahavirta yhteensä	-15 455 000	1 078 900	-14 376 100	-13 564 740,75	811 359,25
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA	-9 524 100	435 100	-9 089 000	-7 064 755,62	2 024 244,38
RAHOITUSTOIMINNAN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainauksen muutokset yhteensä	0	420 000	420 000	420 000,00	0,00
Lainakannan muutokset					
Lainakannan muutokset yhteensä	9 031 399	468 701	9 500 100	9 392 197,43	-107 902,64
Oman pääoman muutokset			0		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			0	-7 468 673,81	-7 468 673,81
RAHOITUSTOIMINNAN NETTORAHAVIRTA	9 031 399	888 701	9 920 100	2 343 523,62	-7 576 576,45
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-492 701	1 323 801	831 100	-4 721 232,00	-5 552 332,07

Rahavarat

Rahavarat 31.12.	-123 467,44
Rahavarat 1.1.	4 597 764,56

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1.000 e	-37 804,6
Lainanhoitokate	0,98
Kassan riittävyys, pv	-0,64

10.5 YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

KÄYTTÖTALOUSOSA ulkoinen ja sisäinen	SITO VUUS B/N*	MÄÄRÄRAHAT (menonoikaisuna huomioitu valmistus omaan käyttöön)					TULOARVIOT				
		TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA	TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA
KAUPUNGINHALLITUS	N	-5 624 900	80 000	-5 544 900	-5 190 800	354 100	3 899 500	-592 100	3 307 400	3 456 300	148 900
ELINVOIMALAUTAKUNTA	N	-3 704 600	-319 400	-4 024 000	-4 115 600	-91 600	855 000	-181 900	673 100	649 300	-23 800
SIVISTYSLAUTAKUNTA	N	-31 307 900	-626 500	-31 934 400	-31 881 400	53 000	1 708 300	16 700	1 725 000	1 748 100	23 100
HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA	N	-3 274 600	216 000	-3 058 600	-2 992 100	66 500	175 600	11 800	187 400	197 000	9 600
TEKNINEN LAUTAKUNTA	N	-12 511 800	-463 200	-12 975 000	-13 095 000	-120 000	10 363 800	316 400	10 680 200	10 759 700	79 500
		-56 423 800	-1 113 100	-57 536 900	-57 274 900	262 000	17 002 200	-429 100	16 573 100	16 810 400	237 300

* N=sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B=bruttomääräraha/-tuloarvio

* tehtävätasojen osalta sitova taso on toimintakate, toimielintason toimintakate kokonaisuutena sitova taso

TULOSLASKELMAOSA	SITO VUUS B/N*	MÄÄRÄRAHAT					TULOARVIOT				
		TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA	TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA
Verotulot	B			0		0	37 819 700	877 900	38 697 600	38 946 100	248 500
Vahtionoudet	B			0		0	8 989 400	158 200	9 147 600	9 625 000	477 400
Korkotuotot	B			0		0	259 900	231 000	490 900	492 000	1 100
Muut rahoitustuotot	B			0		0	220 500	53 000	273 500	277 000	3 500
Korkokulut	B	-1 530 000	-670 000	-2 200 000	-2 216 100	-16 100			0	0	0
Muut rahoituskulut	B	-7 000	-48 100	-55 100	-52 300	2 800			0	0	0
Satunnaiset erät	B			0		0			0	0	0

INVESTOINTIOSA	SITO VUUS B/N*	MÄÄRÄRAHAT					TULOARVIOT				
		TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA	TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA
KAUPUNGINHALLITUS/ Aineettomat oikeudet											
Hankekohtaiset											
Tietohallintojärjestelmät	B	-100 000	50 000	-50 000	-20 200	29 800			0		0
Digitaalisatio	B	-100 000	20 000	-80 000	-52 700	27 300			0		0
Verkonmuutokset (wlan-muutokset ja kuuduttaminen)	B	-50 000	0	-50 000	-34 800	15 200			0		0
Varavainajärjestelmät (akut ja upsit)	B	-100 000	20 000	-80 000	0	80 000			0		0
KAUPUNGINHALLITUS/ Osakkeet ja osuudet											
Hankekohtaiset											
Osakkeet	B	-180 000	180 000	0	0	0			0		0
Suomi Rata Oyn osakkeiden myynti Suomi Rata Oylle	B							3 100	3 100		-3 100
KAUPUNGINHALLITUS/ Maa-alueet											
Hankekohtaiset											
Maa-alueet	B	-400 000		-400 000	-262 800	137 200	400 000	-254 200	145 800	145 800	0
SIVISTYSLAUTAKUNTA/ Kalusto											
Hankekohtaiset											
Viiälän yhtenäiskoulun ensikertainen kalustus	B	-720 000		-720 000	-731 100	-11 100			0		0
Viiälän yhtenäiskoulun av-välineet	B	-600 000		-600 000	-593 100	6 900			0		0
Viiälän yhtenäiskoulun luokkatilojen varustus ja välineistö	B	-300 000	-268 500	-568 500	-553 200	15 300			0		0
HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA/ Kalusto											
Hankekohtaiset											
Nuorisotoimen kalustohankinnat	B	-10 000		-10 000	0	10 000			0		0
Akaa Arcenan kalustus ja irtaimisto	B	-50 000		-50 000	-49 200	800			0		0
Kyhnäkosken ent. ter.vasean uusien toimintojen kalustus	B	-25 000	25 000	0	0	0			0		0
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Rakennukset ja rakennelmat											
Hankekohtaiset											
Viiälän yhtenäiskoulu	B	-3 700 000	-200 000	-3 900 000	-3 859 800	40 200			0		0
Toijalan alakoulu	B	-1 800 000	1 380 000	-420 000	-368 200	51 800			0		0
Toijalan kouluverkkoratkaisu 2. vaihe ja monitoimihalli (ed. valt. eril. päät)	B	-100 000	-15 000	-115 000	-92 400	22 600			0		0
Keskuskeittiö*	B	-1 500 000	50 000	-1 450 000	-1 454 900	-4 900			0		0
Toijalan kirjaston ja asemakorttelin kehittäminen	B	-30 000	30 000	0	0	0			0		0
Toijalan päiväkotiratkaisu	B	-120 000	120 000	0	0	0			0		0
Veturinrasc	B		-31 000	-31 000	-27 000	4 000			0		0
Viiälän liikuntahalli (Akaa Arcena)	B		-154 100	-154 100	-154 100	0			0		0
Rakennukset	B						50 000	-50 000	0		0
Hankeryhmä											
Investointihankkeiden ennakkosuunnittelu	B	-50 000	30 000	-20 000	-8 900	11 100			0		0
PTS-korjaukset (jakamaton)	B	-190 000	67 000	-123 000	-101 800	21 200	0	0	0	0	0
* Haihankoski Järvelän luteri, vaihe 3 (mm. terassi, ulkopuoliset työt)	B	-30 000	0	-30 000	-25 100	4 900			0		0
* Kylmäkosken päiväkodin aidan, pihavalaistuksen uusiminen	B	-30 000	12 000	-18 000	-22 500	-4 500			0		0
* Sivistystoimen tilaratkaisutarpeet Kyhnäkoskella	B	-120 000	120 000	0	0	0			0		0
* Sähköautojen latauspiste (Kyhnäkosken koulu)	B	-10 000	0	-10 000	0	10 000			0		0
* Nalkälän koulun liikuntasalin lattia	B		-25 000	-25 000	-17 500	7 500			0		0
* Akaa Arcenan verkot	B		-40 000	-40 000	-36 700	3 300			0		0
Kiinteistöjen häilytykset, taboautomaatiot ja kameravalvonnat	B	-50 000	15 000	-35 000	-37 200	-2 200			0		0
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet											
Hankekohtaiset											
Investointihankkeiden ennakkosuunnittelu	B	-50 000	15 000	-35 000	-18 300	16 700			0		0
Elinkeinopoliittisesti merkittävät hankkeet (kh määrittelee kohteet	B	-350 000	50 000	-300 000	-214 000	86 000	200 000	-200 000	0	0	0
*Akaa Point alacen tonttien esirakentaminen	B	-250 000	110 000	-140 000	-55 000	85 000	200 000	-200 000	0	0	0
*Akaan Portin/ Lentiläntien yritysalueen kehittäminen ja katurakentaminen	B	-50 000	0	-50 000	-54 000	-4 000			0		0
* Sataman alueen ja toimintojen kehittäminen	B	-50 000	-60 000	-110 000	-105 000	5 000			0		0
Toijalan urheilukentän parantaminen, vaihe 2	B	-800 000	-30 000	-830 000	-821 200	8 800			0		0
Kevyenliikenteenväylät ja liikenneturvallisuuden parantaminen	B	-150 000	100 000	-50 000	-61 800	-11 800			0		0
Liikenne- ja liikuntapuisto Liikkis 2. vaihe	B	-80 000	50 000	-30 000	-14 100	15 900			0		0
Yhteishankkeet HS- Veden karissa	B	-800 000	50 000	-750 000	-705 500	44 500			0		0
ABC-alueen liikenneyhteydet/ kiertoliittymä	B		-25 000	-25 000	-24 600	400			0		0
Hämeentie- Kurisjärventien kiertoliittymä/valo-ohjaus	B		-63 400	-63 400	-63 400	0			0		0
Kurisjärventie-Aventtien kiertoliittymä/valo-ohjaus	B		-25 000	-25 000	-26 800	-1 800			0		0

	SITO VUUS B/N*	MÄÄRÄRAHAT					TULOARVIOT					
		TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA	TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA	
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet												
Hankeryhmä												
<i>Kadut</i>	B	-1 180 000	11 500	-1 168 500	-1 156 000	12 500	0	0	0	0	0	
<i>Kadunrakennus (uudis ja saneeraus)</i>	B	-650 000	150 000	-500 000	-481 100	18 900	0	0	0	0	0	
* Hämmentien sillan saneeraus/ suunnittelu	B	-50 000	-10 000	-60 000	-61 300	-1 300	0	0	0	0	0	
* Marsiin loppurakentaminen	B	-150 000	-30 000	-180 000	-170 300	9 700	0	0	0	0	0	
* Asemien oikaisu-Istosperäntie (totuus siirtyy vuodelta 2022)	B	-250 000	20 000	-230 000	-227 800	2 200	0	0	0	0	0	
* Aiolantien kunnostus	B	-200 000	170 000	-30 000	-21 700	8 300	0	0	0	0	0	
Katujen pinta-	B	-330 000	-20 000	-350 000	-342 500	7 500	0	0	0	0	0	
Katuväläistys	B	-200 000	-50 000	-250 000	-250 000	-900	0	0	0	0	0	
Rautatiekadun pysäkkijärjestelyt	B		-68 500	-68 500	-81 500	-13 000	0	0	0	0	0	
<i>Puistot ja yleiset alueet (teklä priorisoitua kohteet 24.1.2023 § 4)</i>	B	-235 000	15 000	-220 000	-171 600	48 400	0	0	0	13 200	13 200	
Ulkoliikuntapaikkojen ja uimarantojen varustuksen parantaminen, sisältää	B	-40 000		-40 000	-37 400	2 600	0	0	0	0	0	
Sataman uimalatun limitysmaat	B						0	0	0	0	0	
Leikkipaikkojen turvallisuuden parantaminen	B	-30 000		-30 000	-25 800	4 200	0	0	0	0	0	
Tekojään kaukalo	B	-35 000		-35 000	-34 000	1 000	0	0	0	0	0	
Arajärven P-alue	B	-15 000		-15 000	-18 400	-3 400	0	0	0	0	0	
Pumpparin venepaikkojen kunnostus	B	-10 000		-10 000	0	10 000	0	0	0	0	0	
Lutusen uimarannan toimintojen kehittäminen	B	-30 000		-30 000	-20 100	9 900	0	0	0	0	0	
Nahkälänjärven alueen kehittäminen	B	-30 000	5 000	-25 000	-9 400	15 600	0	0	0	0	0	
Toijalan ja Viialan keskusta-alueiden kehittäminen (nm. vanhan kaupungintalon alueen, Toijalan keskustan ja Viialan keskustan kehittämisen edistäminen/ suunnittelu	B	-45 000	10 000	-35 000	-26 500	8 500	0	0	13 200	13 200	0	
<i>Kohdistamattomat</i>	B	-200 000	78 500	-121 500	-41 600	79 900	0	0	0	0	0	
Kohdistamattomat kunnallistekniset työt	B	-100 000	78 500	-21 500	-25 900	-4 400	0	0	0	0	0	
Kohdistamattomat hulevesityöt	B	-100 000		-100 000	-15 700	84 300	0	0	0	0	0	
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kalusto												
Hankekohtaiset												
<i>Kuljetusvälineet (teklä priorisoitua kohteet 24.1.2023 § 4)</i>	B	-280 000	0	-280 000	-274 200	5 800	0	0	0	0	0	
Lava-auto (käytetty), (alueiden kp/ liikunta), vanha vaihdossa	B	-25 000		-25 000	-25 300	-300	0	0	0	0	0	
Pakettiauto (säikkö) (alueiden kp) vanha vaihdossa	B	-40 000		-40 000	-40 300	-300	0	0	0	0	0	
Lähtöauto (säikkö) (kiint. hoto)	B	-40 000		-40 000	-39 600	400	0	0	0	0	0	
Traktorikaivuri (vaihdossa Vovo L40)	B	-100 000		-100 000	-100 000	0	0	0	0	0	0	
Kehlekkuri (alueiden kp, liikunta) vanha vaihdossa	B	-35 000		-35 000	-34 700	300	0	0	0	0	0	
Traktorin niveluura (alueiden kp)	B	-15 000		-15 000	-10 800	4 200	0	0	0	0	0	
Laukkoneet 2 kpl (alueiden kp, liikunta)	B	-12 000		-12 000	-12 100	-100	0	0	0	0	0	
Liikennepuiston polkuautot	B	-13 000		-13 000	-11 400	1 600	0	0	0	0	0	
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kalusto												
Hankekohtaiset												
Keskuskeittöön keittölaitteet, koneet ja irtaimisto	B	-1 500 000	-49 000	-1 549 000	-1 519 000	30 000	0	0	0	0	0	
Varovimajärjestelmät (sisältää kiinteät ja siirrettävät varavoimalliset eri kohteisiin)	B	-200 000	100 000	-100 000	-93 300	6 700	0	0	0	0	0	
VYK siivouskoneet ja -laitteet	B	-75 000	0	-75 000	-74 600	400	0	0	0	0	0	
Seivästyppypajot (Toijala/ Viiala)	B	-30 000	-16 000	-46 000	-42 400	3 600	0	0	0	0	0	
		-16 105 000	1 580 000	-14 525 000	-13 723 800	801 200	650 000	-501 100	148 900	159 000	10 100	
RAHOITUSOSA												
	SITO VUUS B/N*	MÄÄRÄRAHAT					TULOARVIOT					
		TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA	TA 2023 ALKUPERÄINEN	TA 2023 MUUTOKSET	TA 2023 YHTEENSÄ	TOT 2023	POIKKEAMA	
Antolainaukset muutokset	N			0		0			420 000	420 000	420 000	0
Lainakannan muutokset	N			0		0	9 031 399	468 701	9 500 100	9 392 200	-107 900	0
Oman pääoman muutokset	B			0		0			0	0	0	0
Muut maksuvalmiiden muutokset	N			0	-7 468 700	-7 468 700			0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen		-492 701	1 323 801	831 100	-4 721 200	-5 552 300			0	0	0	0
YHTEENSÄ		-74 558 501	1 072 601	-73 485 900	-85 457 000	-11 971 101	73 973 099	1 278 601	75 251 700	76 121 700	870 000	

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

II TULOSLASKELMA

	I.I. - 31.12.2023		I.I. - 31.12.2022	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	1 155 060,54		12 639 673,57	
Maksutuotot	1 066 723,44		5 742 655,67	
Tuet ja avustukset	1 029 311,87		2 870 874,22	
Muut toimintatuotot	4 254 214,62	7 505 310,47	2 635 764,52	23 888 967,98
Valmistus omaan käyttöön				
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-21 194 091,76		-37 182 351,31	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-4 104 511,39		-7 976 235,24	
Muut henkilösivukulut	-1 088 459,10		-1 427 734,89	
Palvelujen ostot	-11 872 659,77		-61 677 630,11	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 227 737,72		-6 438 310,68	
Avustukset	-1 585 066,87		-6 780 166,82	
Muut toimintakulut	-2 897 289,53	-47 969 816,14	-4 584 452,77	-126 066 881,82
Toimintakate		-40 464 505,67		-102 177 913,84
Verotulot		38 946 102,61		69 399 148,97
Valtionosuudet		9 625 046,77		35 933 280,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	491 978,29		341 690,51	
Muut rahoitustuotot	277 032,14		496 088,12	
Korkokulut	-2 216 116,10		-832 308,22	
Muut rahoituskulut	-52 297,24	-1 499 402,91	5 163,62	10 634,03
Vuosikate		6 607 240,80		3 165 149,16
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 250 459,34		-4 594 362,02	
Kertaluonteiset poistot	-705 000,00			
Arvonalentumiset	-53 226,47	-6 008 685,81	-68 433,41	-4 662 795,43
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot			57 668,30	
Satunnaiset kulut		0,00		57 668,30
Tilikauden tulos		598 554,99		-1 439 977,97
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		2 266,76		2 666,77
Varausten lisäys (-) tai vähennys(+)				
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys(+)				
Tilikauden yli-/alijäämä		600 821,75		-1 437 311,20

I 2 RAHOITUSLASKELMA

	I.I.-31.12.2023		I.I.-31.12.2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	6 607 240,80		3 165 149,16	
Satunnaiset erät			57 668,30	
Tulorahoituksen korjauserät	-107 255,67	6 499 985,13	-440 296,74	2 782 520,72
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-13 723 763,53		-23 644 833,48	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	13 242,50		528 259,34	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	145 780,28	-13 564 740,75	1 156 047,25	-21 960 526,89
Toiminnan ja investointien rahavirta		-7 064 755,62		-19 178 006,17
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Antolainasaamisten vähennykset	420 000,00	420 000,00		0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 000 000,00		33 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 807 802,57		-5 851 493,64	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 200 000,00	9 392 197,43	-14 043 287,24	13 105 219,12
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	22 480,24		-49 524,86	
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos	2 600 736,08		575 489,73	
Korottomien velkojen muutos	-10 091 890,13	-7 468 673,81	1 202 334,62	1 728 299,49
Rahoituksen rahavirta		2 343 523,62		14 833 518,61
Rahavarojen muutos		-4 721 232,00		-4 344 487,56
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	-123 467,44		4 597 764,56	
Rahavarat 1.1.	4 597 764,56	-4 721 232,00	8 942 252,12	-4 344 487,56

13 TASE

VASTAAVAA

	<u>31.12.2023</u>	<u>31.12.2022</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	126 094 617,30	125 193 122,03
Aineettomat hyödykkeet	116 850,30	18 328,73
Aineelliset hyödykkeet	105 575 300,39	97 957 284,88
Maa- ja vesialueet	9 508 356,52	9 284 096,43
Rakennukset	71 310 730,37	47 498 479,19
Kiinteät rakenteet ja laitteet	19 633 262,55	17 689 996,89
Koneet ja kalusto	3 810 588,92	632 122,44
Muut aineelliset hyödykkeet	30 333,28	30 333,28
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 282 028,75	22 822 256,65
Sijoitukset	20 402 466,61	27 217 508,42
Osakkeet ja osuudet	13 151 183,54	19 546 225,35
Muut lainasaamiset	7 235 238,07	7 655 238,07
Muut saamiset	16 045,00	16 045,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,00	0,00
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskat	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 278 337,45	10 600 305,53
Vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Saamiset	3 401 804,89	6 002 540,97
Pitkäaikaiset saamiset	181 571,80	221 505,44
Myyntisaamiset	119 405,52	159 339,16
Lainasaamiset	52 166,28	52 166,28
Muut pitkäaikaiset saamiset	10 000,00	10 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	3 220 233,09	5 781 035,53
Myyntisaamiset	951 620,26	1 316 092,53
Lainasaamiset	206 838,24	28 057,03
Muut saamiset	1 623 064,17	3 049 825,09
Siirtosaamiset	438 710,42	1 387 060,88
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset	-123 467,44	4 597 764,56
VASTAAVAA	<u>129 372 954,75</u>	<u>135 793 427,56</u>

VASTATTAVAA

	<u>31.12.2023</u>	<u>31.12.2022</u>
OMA PÄÄOMA	30 332 080,38	33 313 151,54
Peruspääoma	29 247 080,55	32 828 973,46
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	484 178,08	1 921 489,28
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	600 821,75	-1 437 311,20
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	12 844,96	15 111,72
Poistoero	12 844,96	15 111,72
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	32 164,12	9 683,88
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	32 164,12	9 683,88
Muut toimeksiantojen pääomat		
VIERAS PÄÄOMA	98 995 865,29	102 455 480,42
Pitkäaikainen	67 854 945,05	61 409 490,03
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta.	67 164 407,44	60 705 144,64
Lainat julkisyhteisöiltä	129 982,94	143 790,72
Saadut ennakot		0,00
Muut velat/Liittymism. ja muut velat	560 554,67	560 554,67
Lyhytaikainen	31 140 920,24	41 045 990,39
Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	23 740 737,20	20 789 105,20
Lainat julkisyhteisöiltä	14 376,17	15 142,55
Lainat muilta luotonantajilta	5 421,73	9 544,94
Saadut ennakot	14 440,05	126 402,80
Ostovelat	3 329 613,38	10 257 797,95
Muut velat/Liittymism. ja muut velat	570 717,14	1 078 723,82
Siirtovelat	3 465 614,57	8 769 273,13
VASTATTAVAA	<u>129 372 954,75</u>	<u>135 793 427,56</u>

14 KONSERNILASKELMAT

Konsernituloslaskelma

	1.1. - 31.12.2023		1.1. - 31.12.2022	
Toimintatuotot		9 398 521		71 683 581
Toimintakulut		-52 115 261		-173 187 900
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta		123 402		667 142
Toimintakate		-42 593 338		-100 837 177
Verotulot		38 946 103		69 399 149
Valtionosuudet		12 622 808		38 886 780
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	519 646		377 105	
Muut rahoitustuotot	321 631		555 954	
Korkokulut	-2 288 608		-1 041 508	
Muut rahoituskulut	-55 106	-1 502 437	-176 364	-284 814
Vuosikate		7 473 136		7 163 938
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 865 851		-7 608 382	
Omistuksen eliminointierot				
Arvonalentumiset	-53 250	-6 919 101		-7 608 382
Satunnaiset erät				24 893
Tilikauden tulos		554 035		-419 551
Tilinpäätös-siirrot		221		1 276
Tilikauden verot		-410		-142 225
Laskennalliset verot		-3 940		-33 408
Vähemmistöosuudet		28 335		-252 447
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		578 242		-846 356

Konsernirahoituslaskelma

	I.I.-31.12.2023		I.I.-31.12.2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 473 136		7 163 938	
Satunnaiset erät	-5 200		24 893	
Tilikauden verot	-410		-142 225	
Tulorahoituksen korjausevät	-119 796	7 347 731	-811 309	6 235 296
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-14 064 543		-27 184 647	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	13 243		528 259	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	164 530	-13 886 771	1 691 018	-24 965 370
Toiminnan ja investointien rahavirta		-6 539 040		-18 730 074
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	420 000			
Antolainasaamisten vähennykset		420 000	4 749	4 749
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 000 000		35 302 810	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-494 050		-7 770 268	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 412 500	9 093 451	-14 372 780	13 159 762
Oman pääoman muutokset		-126 166		-773 645
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	24 740		-61 089	
Vaihto-omaisuuden muutos	-61		-52 379	
Saamisten muutos	2 601 416		-821 749	
Korottomien velkojen muutos	-10 176 322	-7 550 226	1 194 961	259 743
Rahoituksen rahavirta		1 837 058		12 650 609
Rahavarojen muutos				
		-4 701 982		-6 079 465
Rahavarat 31.12.	179 453		9 344 310	
Rahavarat 1.1.	4 881 435	-4 701 982	15 423 775	-6 079 465

Konsernitase

VASTAAVAA

	<u>31.12.2023</u>	<u>31.12.2022</u>
	euro	euro
PYSYVÄT VASTAAVAT	128 157 732	151 034 091
Aineettomat hyödykkeet	131 031	1 075 628
Aineettomat oikeudet	117 202	453 536
Muut pitkävaikutteiset menot	13 828	614 828
Ennakkomaksut		7 264
Aineelliset hyödykkeet	112 324 502	131 784 436
Maa- ja vesialueet	10 043 334	10 514 285
Rakennukset	77 280 962	72 764 726
Kiinteät rakenteet ja laitteet	19 670 624	18 765 946
Koneet ja kalusto	4 016 526	2 810 994
Muut aineelliset hyödykkeet	31 027	51 018
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	1 282 029	26 877 468
Sijoitukset	15 702 200	18 174 027
Osakkuusyhteisöosuudet		1 267 546
Osakkeet ja osuudet	8 458 917	9 182 561
Joukkovelkakirjasaamiset		
Muut lainasaamiset	7 227 238	7 670 532
Muut saamiset	16 045	53 388
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	400 787	255 719
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 523 322	22 104 391
Vaihto-omaisuus	7 106	457 050
Saamiset	4 336 764	12 303 032
Pitkäaikaiset saamiset	134 542	285 124
Lyhytaikaiset saamiset	4 202 222	12 017 907
Rahoitusomaisuusarvopaperit	20 572	184 527
Rahat ja pankkisaamiset	158 881	9 159 783
VASTAAVAA	<u>133 081 841</u>	<u>173 394 202</u>

VASTATTAVAA

	<u>31.12.2023</u>	<u>31.12.2022</u>
	euro	euro
OMA PÄÄOMA	25 839 661	32 290 323
Peruspääoma	29 247 081	32 828 973
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat		9 329
Arvonkorotusrahasto	8 880	22 802
Muut omat rahastot	8 823	9 430
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-4 003 365	266 144
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	578 243	-846 356
VÄHEMMISTÖOSUUDET	21 694	637 790
PAKOLLISET VARAUKSET	0	1 119 868
Eläkevaraukset		1 119 868
Muut pakolliset varaukset		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	433 443	355 362
VIERAS PÄÄOMA	106 787 042	138 990 860
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	73 070 521	86 175 142
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	564 306	597 024
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	24 583 535	22 976 578
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 568 681	29 242 116
VASTATTAVAA	<u>133 081 841</u>	<u>173 394 202</u>

LIITETIEDOT

15 LIITETIEDOT

KAUPUNGIN JA KOKO KONSERNIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu valtuuston 19.12.2012 § 84 hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisen poistojen perusteet.

SIJOITUSTEN ARVOSTUS

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutus-hinnan määräisenä.

RAHOITUSOMAISUUDEN ARVOSTUS

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

JAKSOTUSPERIAATTEET

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Perusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjan-kohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

JOHDANNAISSOPIMUSTEN KÄSITTELY

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisen lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana omalle tililleen.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilin päätöksen laajuus

Konsernitilin päätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät sekä osakkuusyhteisöt, joissa kaupunki on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olen-naiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty menetelmällä, joka vastaa keskeisiltä osin hankintameno-menetelmää.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konserni-taseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvo-jen erotus on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi. Aikaisemmille tilikausille kertynyt ero on kirjattu konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa on jaettu vapaaehtoisia varauksia vapaaseen omaan pääoman ja laskennalliseen verovelkaan.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

6. Ulkoiset toimintatuotot tehtävälueittain				
	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Hallintopalvelut	689 025	721 702	500 018	452 109
Kaupunkikehityspalvelut	629 109	1 323 550	632 750	1 323 550
Sosiaalityö		671 739		671 739
Vanhuspalvelut		8 448 857		8 448 857
Vammaispalvelut		2 182 599		2 182 599
Terveystenhoito		52 600 397		6 751 527
Kasvatus- ja opetuspalvelut	2 055 032	2 361 669	1 748 121	2 052 846
Vapaa-aikapalvelut	194 060	169 034	194 060	169 034
Teknisen toimen hallinto	188 266	117 298	188 266	117 298
Tilahallinto	5 795 349	2 362 125	3 565 985	994 797
Siivous- ja ruokapalvelut	94 534	106 489	96 629	106 489
Alueiden kunnossapito	573 200	618 124	579 480	618 124
Yhteensä	10 218 575	71 683 581	7 505 310	23 888 968

Vuonna 2022 perusturvalautakunnan vastuualueelle sisältyi valtionavustuksen julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle covid-19-epidemiasta vuonna 2021 aiheutuviin kustannuksiin vuodelle 2022 kirjautuva osuus 55.232 euroa ja valtionavustus eräisiin julkiselle sosiaali- ja Vuoden 2023 alusta tuli voimaan sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskeva uudistus, jonka johdosta ao. palvelut siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueen hoidettavaksi. Tässä yhteydessä perusturvalautakunnan vastuualueen toiminta lakkasi ja jäljelle jäivät palvelut siirtyivät teknisen toimen vastuualueelle. Teknisen toimen hallinnon tehtävätasolle siirtyi terveydenhuollon tehtävätasolta yleinen terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto ja tilahallinnon tehtävätasolle sosiaalityön tehtävätasolta erityisryhmien asumispalveluita ja vanhuspalvelujen tehtävätasolta vanhusten asumispalveluita. Vuoden 2023 alusta sivistystoimi jakautui kahden lautakunnan vastuualueelle. Sivistyslautakunnan vastuualueelle jäi kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätaso ja uuden hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueelle siirtyi vapaa-aikapalvelujen tehtävätaso.

7. Verotulojen erittely		
	2023	2022
Kunnan tulovero	33 084 793	62 911 296
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 980 585	2 663 497
Kiinteistövero	3 880 725	3 824 356
Verotulot yhteensä	38 946 103	69 399 149

Vuoden 2021 yhteisövero-osuuden koronakorotus tuotti verotuloja (verohäntä) kunnille myös vuonna 2022, vaikutus Akaan osalta v. 2020-2021 mukaan arvioituna noin 135.500 euroa.

Vuodelle 2023 sisältyy kunnallis- ja yhteisöveron aikaisempien vuosien ”verohäntä” arviolta noin 3,6 miljoonaa euroa.

8. Valtionosuuksien erittely	Kaupunki	
	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	8 913 312	29 430 194
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionos. tasaus	2 774 244	9 364 452
Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden oikaisu vuodelta 2021		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionos.	-2 472 509	-2 651 158
Verotulomenetysten korvaus ja veronlykkäysten korvaus	2 774 244	9 154 244
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	410 000	
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	9 625 047	35 933 275

Vuoden 2022 valtionosuuksiin sisältynyt vuoden 2020 veronmaksulykkäysten korvauksen takaisinperintä osana koronatukijärjestelyjä oli 75.065 euroa.

Valtiovarainministeriö ilmoitti marraskuussa 2023, että kunnille on maksettu vuodelle 2023 liikaa valtionosuuksia, jotka tullaan perimään takaisin vuosina 2025-2027. Akaan kaupungin osuus on valtiovarainministeriön laskelman mukaan noin 1,5 miljoonaa euroa.

9. Palvelujen ostojen erittely	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	2 356 849	46 809 474
Muiden palvelujen ostot	9 513 421	14 868 156
Kaupungin palvelujen ostot yhteensä	11 870 270	61 677 630

10. Valtuustoryhmille annetut tuet valtuustorihmittäin eriteltyinä	2023	2022
Valtuustoryhmille ei ole annettu tukea	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

11. SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEET

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Vuoden 2013 aikana valmistui kaupungin omistamien kiinteistöjen ylläpitoluokitus. Vanhojen rakennusten meno-
jäännös vuodelta 2012 on jaettu ylläpitoluokituksen mukaisesti tasapoistoiksi 5-20 vuodelle. Mikäli ylläpitoluokitus olisi pidentänyt poistoaikaa, on poisto tehty alkuperäisen poistoajan mukaisesti.

Valtuusto päätti 11.11.2020 § 59 poistosuunnitelma/ rakennuskohteiden poistoaikojen muuttamisesta hyväksyä liitteessä esitetyt rakennusten poistoaikojen muutokset 1.1.2020 alkaen 1.1.2013 poistosuunnitelmasta poiketen. Em. mukaan valitut vanhat kohteet ja Kki koulu ovat seuraavat: Ylpönpihan päiväkotiki uusi poistoaika 30 v. (aik. 20 v.), Tarpiakoti uusi poistoaika 30 v. (aik. 20 v.), Torkonkartano uusi poistoaika 50 v. (aik. 20 v.), Toijalan yhteiskoulu uusi poistoaika 50 v. (aik. 20 v.), Kylmäkosken uusi koulu uusi poistoaika 50 v. (aik. 20 v.), Viialan kirjasto Vilkku uusi poistoaika 50 v. (aik. 20 v.), Monitoimihalli uusi poistoaika 50 v. (aik. 20 v.), Monitoimihallin squash-tilojen ja kuntosalin peruskorjaus uusi poistoaika 30 v. (aik. 20 v.), Sampola uusi poistoaika 30 v. (aik. 20 v.), Savola-koti uusi poistoaika 50 v. (aik. 20 v.), Sipilä-koti uusi poistoaika 30 v. (aik. 20 v.), Akaan paloasema uusi poistoaika 30 v. (aik. 20 v.). Em. mukaan valitut uudet kohteet ovat seuraavat: Akaan hyvinvointikeskus, valmistuu v. 2021, uusi poistoaika 50 v., Viialan yhtenäiskoulu, valmistuu v. 2023, uusi poistoaika 50 v., Viialan liikuntahalli, valmistuu v. 2022/2023, uusi poistoaika 50 v., Keskuskeittiö, valmistuu v. 2022/2023, uusi poistoaika 50 v. Poistosuunnitelman muutoksen vähentävä vaikutus vuodelle 2021 yhteensä 504.600 euroa ja vuodelle 2022 484.200 euroa (vanhat poistot).

Vuonna 2022 kertaluonteisiin poistoihin sisältyi hyvinvointialueelle 1.1.2023 siirtyvään omaisuuteen liittyvät alaskirjaukset: työllisyyspalveluiden pakettiauto 6.059,47 euroa, Havulinna hälytys- ja hoitajakutsujärjestelmä 24.355,57 euroa, Mäntymäen hälytys- ja hoitajakutsujärjestelmä 10.094,2 euroa ja Hyke, tilajahankinnat 27.924,25 euroa. Yhteensä vuoden 2022 alaskirjaukset olivat 68.433,41 euroa.

Vuonna 2023 kertaluonteisiin poistoihin sisältyi Viialan taajaman Keskustan koulun kertaluonteinen lisäpoisto 705.000 euroa.

Vuonna 2023 kertaluonteisiin arvonalentumisiin sisältyy Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritien osakkeiden arvonalennuskirjaus.

I I. Selvitys suunnitelman mukaisista poistoista		
	Poistotapa	Poistoaika
AINEETTOMAT HYODYKKEET		
Kehittämisenot	tasapoisto	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 vuotta
Muut	tasapoisto	2 vuotta
AINEELLISET HYODYKKEET		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	tasapoisto	15 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	tasapoisto	10 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	15 vuotta
Vedenjakeluverkosto	tasapoisto	30 vuotta
Viemäriverkko	tasapoisto	30 vuotta
Kaukolämpöverkko	tasapoisto	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaistulaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 vuotta
Maakaasuverkko	tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	tasapoisto	15 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. Laitosten laitoskoneet ja laitteet	tasapoisto	10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. Laitteet	tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	
PYSYVIEN VASTAAVIEN SJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

Muuta

Pienhankintaraja on 10.000 euroa.

Käytettynä hankittujen hyödykkeiden poistoaika määritellään tapauskohtaisesti.

Perusparannusmenojen poistoaika määritellään tapauskohtaisesti.

Ulkopuolisella rahoituksella toimivien projektien osalta noudatetaan rahoittajan antamien ehtojen mukaista pienhankintarajaa sekä poistoaikoja, mikäli ne poikkeavat tästä poistosuunnitelmasta.

Kylmäkosken, Toijalan ja Viialan taseista siirtyneiden kiinteiden rakenteiden ja laitteiden poistotapa on menojäännöspoisto vanhoilla poistoprosenteilla.

I2. Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Eläkevaraus l.l. Vähennykset tilikaudella	0	0		
Eläkevaraus 31.12.				
Potilasvahinkovastuuvaraus l.l. Lisäys tilikaudella		1 216 704		
Vähennys tilikaudella		33 697		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	0	1 117 189		
Muut pakolliset varaukset l.l. Lisäykset tilikaudella		12 838		
Vähennykset tilikaudella		-10 159		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	0	2 679		

I3. Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja tappiot				
	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitto	133 849	502 822	121 311	502 822
Rakennusten myyntivoitot				
Osakkeiden myyntivoitot				0
Muu pysyvien vastaavien myyntivoitot		558 044		
Myyntivoitot yhteensä	133 849	1 060 866	121 311	502 822
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	14 055	120 194	14 055	120 194
Rakennusten myyntitappiot				
Osakkeiden myyntitappiot				
Muiden pysyvien vastaavien myyntitappiot		340 266		
Myyntitappiot yhteensä	14 055	460 460	14 055	120 194

I4. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Satunnaiset tuotot		57 668		57 668
Satunnaiset tuotot yhteensä	0	57 668	0	57 668
Satunnaiset kulut		32 776		
Satunnaiset kulut yhteensä	0	32 776	0	0

I 5. Osinkotuotot ja osuuspääomat		
	Kaupunki	
	2023	2022
Osinkotuotot muista yhteisöistä	89 195	73 494
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä Pirkanmaan sairaanhoitopiiri		158 689
Osinkotuotot omistusyhteisyyksistä		
Yhteensä	89 195	232 183

I 6. Erittely poistoeron muutoksesta		
	Kaupunki	
	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	2 266,76	2 666,77
Poistoeron muutokset yhteensä	2 266,76	2 666,77

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TASEEN VASTAAVIEN LIITETIEDOT

18. Arvonkorotukset	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Maa-alueet	498 576,60	498 576,60	489 697,75
Rakennukset		13 921,56		
Muut				
Arvonkorotukset yhteensä	498 576,60	512 498,16	489 697,75	489 697,75

Akaa Pointin ja ABC-alueen yritystointien arvoa on nostettu poistamalla puustoa, tasoittamalla ym. maanrakennustöillä. Töiden arvo peritään ostajalta myynnin yhteydessä.

	Aineet- tomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteiset menot	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödyk-	Ennako-maksut ja keskener. hankinnat	YHTEENSÄ
1.1.2022	0	18 328,73	9 284 096,43	47 498 479,19	17 689 996,89	632 122,44	30 333,28	22 822 256,65	97 975 613,61
Arvonkorotukset									0,00
Käyttöomaisuuden vähennykset			-38 524,61						-38 524,61
Käyttöomaisuuden lisäykset		107 794,42	262 784,70	6 096 536,38	3 326 615,92	3 930 032,11			13 723 763,53
Rahoitusosuudet tilikaudella					-13 242,50				-13 242,50
Siirrot keskener. hankinnoista				21 569 214,91	1 163 176,22	89 865,52		-22 822 256,65	0,00
Siirrot keskeneräisiin				-746 942,74	-535086,01			1 282 028,75	0,00
Kertyneet poistot tilikaudella		-9 272,85		-3 106 557,37	-1 998 197,97	-841 431,15			-5 955 459,34
31.12.2022	0	116 850,30	9 508 356,52	71 310 730,37	19 633 262,55	3 810 588,92	30 333,28	1 282 028,75	105 692 150,69

Sijoitukset	Kuntayhtymä- osuudet	Tytäryhtymä- osuudet	Osakkuus- yhteisö- osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	YHTEENSÄ
1.1.2023	1 852 369,19	1 641 487,76		59 723,63	13 204 410,02
Lisäykset					0,00
Vähennykset		-53 226,47			-53 226,47
Siirrot					
31.12.2023	1 852 369,19	1 588 261,29		59 723,63	13 151 183,55

20 - 22. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Y-tunnus	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
					omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta -
Tytäryhteisöt							
Akaan Vuokra-asunnot Oy	Akaa	0806380-7	100,00 %	100,00 %	655	2 982	0
Kiinteistö Oy Aravanitty	Akaa	0218004-1	100,00 %	100,00 %	92	277	8
Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötal	Akaa	0642301-2	82,00 %	82,00 %	64	11	0
Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä	Akaa	1882888-5	71,93 %	71,93 %	789	106	0
Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus	Akaa	0416790-8	77,10 %	77,10 %	1 247	115	-4
Kiinteistö Oy Akaan Puskuritie 6	Akaa	3177468-2	100,00 %	100,00 %	10	3 312	0
Kiinteistö Oy Akaan Elehallit (perusteilla v. 2021 lopussa)	Akaa		100,00 %	100,00 %			
Kuntayhtymät							
Tavastia kuntayhtymäkonserni	Hämeenlinna	0205303-4	0,46 %	0,46 %	33	40	2
Valkeakosken Seudun Koulutus ky	Valkeakoski	0206289-7	26,13 %	26,13 %	2 598	569	56
Pirkanmaan liitto ky	Tampere	0828308-4	3,16 %	3,16 %	49	88	-2
Osakkuusyhteisöt							
Kiinteistö Oy Viialan Teponkuja 3	Akaa	0398143-0	49,00 %	49,00 %	24	43	0
Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteistöt Oy	Valkeakoski	2826335-5	35,00 %	35,00 %	227	4 604	128

23. Saamisten erittely				
	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		45 497		7 620
Lainasaamiset	52 166		52 166	28 057
Muut saamiset		8 163		
Siirtosaamiset		26 818		
Yhteensä	52 166	80 478	52 166	35 677
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				158 689
Yhteensä		0		158 689
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		45 624		
Lainasaamiset			420 000	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0	45 624	420 000	0
Saamiset yhteensä	52 166	126 102	472 166	194 366

24. Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä		158 689		158 689
Saamiset kunnilta	38 677	340 738	38 677	340 738
Projektitasaamiset	20 080	27 239		
KELA:lta	128 943	449 986	121 103	348 516
Muut siirtosaamiset muilta	345 663	762 108	282 714	409 885
Siirtyvät korot				
Yhteensä	533 362	1 738 761	442 493	1 257 829

TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

25. Oman pääoman erittely	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
	Peruspääoma 1.1.	29 247 081	32 828 973	29 247 081
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	29 247 081	32 828 973	29 247 081	32 828 973
Yhdistysten ja sääät po 1.1.		9 329		
Lisäykset				
Vähennykset				
Yhdistysten ja sääät po 31.12.	0	9 329		
Arvonkorotusrahasa 1.1.	8 880	22 590		
Lisäykset		212		
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasa 31.12.	8 880	22 802		
Muut omat rahastot 1.1.	8 823	18 700		
Lisäykset				
Vähennykset		-9 270		
Muut omat rahastot 31.12.	8 823	9 430		
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 1.1.	266 144	585 248	1 921 489	2 911 476
Lisäykset				
Vähennykset	-4 269 509	-319 104	-1 437 311	-989 987
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 31.12.	-4 003 365	266 144	484 178	1 921 489
Tilikauden yli-/alijäämä	578 243	-836 720	600 822	-1 437 311
Oma pääoma yhteensä	25 839 661	32 299 959	30 332 080	33 313 152

Pirkanmaan hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden lomapalkkavaraukset 2.759.922,43 € on korjattu peruspääomaan vuoden 2023 alkusaldoon.
Myös Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä osuus 6.341.815,34 € on korjattu pois vuoden 2023 peruspääoman alkusaldoon.

26. Erittely poistoerosta		
	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoero		
Moottoritien sisäntulon rakentaminen	12 844,96	15 111,72
Poistoero yhteensä	12 844,96	15 111,72

27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai pidemmän ajan kuluttua		
	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	24 293 131	16 099 120
Lainat julkisyhteisöiltä	58 102	68 078
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	24 351 233	16 167 198

28. Joukkovelkakirjalainat		
	2023	2022
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat		
- korko -0,49 %		
- korko 2,03 %	17 200 000	14 000 000
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	17 200 000	14 000 000

29. Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Eläkevaraukset				
Potilasvahinkovastuuvaraus		1 117 189		
Muut pakolliset varaukset		2 679		
Pakolliset varaukset yhteensä	0	1 119 868	0,00	0,00

30. Velat saman konsernin yhteisöille				
	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		54 068		1 614
Muut velat				2 869
Siirtovelat				
Yhteensä		54 068	0	4 483
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat				2 922 394
Muut velat				
Siirtovelat				358 447
Yhteensä		0		3 280 841
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä				
Vieras pääoma yhteensä		54 068	0	3 285 324

31. Maksuliikennetilin limiitti		
	2023	2022
Maksuliikennetilin limiitti 31.12.	4 000 000	4 000 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	4 000 000	4 000 000

32. Muiden velkojen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Muut velat/ pitkäaikainen				
Liittymismaksut	564 306	591 749	560 555	560 555
Muut velat				
Muut velat/pitkäaikainen yhteensä	564 306	591 749	560 555	560 555
Muut velat/ lyhytaikainen				
Liittymismaksut				
Muut velat	711 526	1 836 291	570 717	1 078 724
Muut velat/lyhytaikainen yhteensä	711 526	1 836 291	570 717	1 078 724

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkajaksotus	2 595 078	8 463 486	2 417 155	4 992 436
Muut henkilöstökulujen jaksotukset	72 304	902 525	66 640	396 159
Siirtyvät korot	218 174	213 284	217 894	165 587
Valtionosusennakot	249 312	598 544	249 312	598 544
Muut siirtovelat muille	681 838	3 657 327	436 130	2 615 960
Siirtovelat kunnille ja kuntayhtymille	78 484	158 561	78 484	
Työnantajamaksut		590		588
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 895 191	13 994 317	3 465 615	8 769 273
Siirtovelat yhteensä				

38. Vuokra- ja leasingvastaat	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Vuokra- ja leasingvastaat				
Vuokravastaat yhteensä	4 489 644	11 597 089	4 318 698	5 368 255
- seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 560 094	3 835 487	1 485 776	2 937 941
- myöhemmin maksettavat	2 929 550	7 761 602	2 832 922	2 430 314
Yhteensä	4 489 644	11 597 089	4 318 698	5 368 255

40. Vastuusitoumukset	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Tytär yhteisöjen puolesta annetut takaukset				
jäljellä oleva pääoma	7 382 599	7 867 586	7 382 599	7 867 586
Takaukset muiden puolesta				
jäljellä oleva pääoma	6 885 143	7 664 346	6 885 143	7 664 346

Muut vastuusitoumukset	2023	2022
	Kuntien takauskeskus	
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastausta 31.12.	136 657 195,00	124 665 370,00
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen kattamattomista takausvastausta 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	108 782,00	72 092,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Korkojohdannaisten erittely

Korkojohdannaisten sisältävät lainasalkkuun kohdistuvia koronvaihtosopimuksia. Korkojohdannaista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana omalle korkotilille. Johdannaisten on tehty korkomenojen suojaamistarkoituksessa, joten ne on käsitelty taseen ulkopuolisina vastuina.

Korkosuojausten tulosvaikutukset realisoituvat sopimusten vaikutusaikana. Sopimukset voidaan purkaa enneaikaisesti kulloinkin vallitsevaan markkina-arvoon. Koronvaihtosopimusten korot on sidottu Euribor 3 kk ja 6 kk-viitekorkoihin.

2023

2022

Koronvaihtosopimus AKAA I

Nimellisarvo 22.000.000 euroa, bullet

Sopimus tehty ajalle 01/2021-01/2049

Koronvaihtosopimuksella on muutettu 3kk euribor-korko kiinteäksi tasoon 2,28 % euribor-koron ollessa 5 % tai alle. Muutoin euribor – 1%

Markkina-arvo (pankin 31.12. arvostusraportin mukaan)

-1 686 494,36

-1 787 453,36

Koronvaihtosopimus on tehty suojaamaan tulevaa lainanottoa (sisältäen nykyisiä ja tulevia talousarvioon perustuvia pitkäaikaisia lainoja, kuntatodistuksia sekä myös kiinteistöleasingin korkorisikiä).

SOPIMUS	Kaupun id:	Markkina-arvo 31.12.2023	Markkina- arvon muutos, kun korot -1%	Markkina-arvon muutos, kun korot +1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä -1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä +1%
Kyynyksellinen koronvaihtosopimus AKAA I	339540, 339542 & 339544	-1 686 494,30	-3 948 863,45	2 697 849,71	-5 635 357,75	1 011 355,41

Koronvaihtosopimus I731703/2654592

Nimellisarvo 4.550.000 euroa, tasalyhenteinen, tilanne 31.12.2023 0 euroa

Sopimus tehty ajalle 02/2017-08/2023

Koronvaihtosopimuksella on muutettu 6 kk euribor-korko kiinteäksi tasoon 0,049 %

Markkina-arvo (pankin 31.12. arvostusraportin mukaan)

0,00

8 690,00

Koronvaihtosopimus on tehty suojaamaan yksittäistä pankkilainaa. Suojaus ja laina kohtaavat ja ovat peilikuvia toisilleen.

SOPIMUS	Kaupun id:	Markkina-arvo 31.12.2023	Markkina- arvon muutos, kun korot -1%	Markkina-arvon muutos, kun korot +1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä -1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä +1%
Koronvaihtosopimus	I731703/26 54592	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Markkina-arvo yhteensä

-1 686 494,36

-1 778 763,36

Konsernin vastuu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin koronvaihtosopimuksista:

Nimellisarvo

Päätymispäivä

Markkina-arvo 31.12.2023

3.11.2036

20.9.2032

2.11.2037

25.4.2041

25.4.2041

27.12.2039

5.12.2043

29.7.2029

0,00

0,00

Akaan kaupungon konsernivastuu 4,19 %

0,00

Ympäristövastuut

Vuoden 2017 aikana on paljastunut Akaan alueelle ulottuva, maaperään joutuneista myrkyistä johtuva ympäristön saastumistapaus. Asiasta on annettu tuomio vuonna 2020.

Vielä ei tiedetä, joutuuko kaupunki osallistumaan saastuneiden maa-alueiden puhdistuskustannuksiin ja minkä suuruisista kustannuksista mahdollisesti on kyse.

Oikeudenkäynnit ja valitukset

Hallinto- ja hovi-oikeudessa on vireillä muutoksenhakuihin liittyviä asioita. Niistä kaupungille saattaa koitua vahingonkorvausvastuita.

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut hallinto-oikeuden käsittelyyn Toijalan kaupungin aikaisen lastensuojeluun liittyvän riita-asian, jossa toinen kunta hakee kaupungilta korvauksia kahden lapsen osalta. Hallinto-oikeudessa on myös alkanut uusi lastensuojeluun liittyvä riita-asia, jossa toinen kunta hakee kaupungilta korvauksia ja tämän osalta

Arvonlisäveron palautusvastuu

Kiinteistön mahdollisen myynnin tai käyttötarkoituksen muuttumisen yhteydessä kaupungilla saattaa olla velvollisuus maksaa valtiolle takaisin 1.1.2007 alkaen valmistuneista

kiinteistöjen rakentamis- ja peruseräparannuskustannuksista kirjatut arvonlisäveron vähennykset ja palautukset sekä suorittaa oman käytön vero itse tehdyistä rakennustoista.

Arvonlisäveron palautusvastuu perustuu arvonlisäverolain 11 lukuun.

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2023	2022
Hallintotoimi	15	18
Kaupunkikehitystoimi	23	27
Perusturva	0	407
Sivistys	404	393
Tekninen	88	111
Palkkatuella	9	24
Oppisopimuksella		5
Yhteensä	539	985

43. Henkilöstökulut		
	2023	2022
Palkat ja palkkiot	21 195 321,66	37 182 351,31
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	4 104 511,39	7 976 235,24
Muut henkilösivukulut	1 088 459,10	1 427 734,89
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	26 388 292,15	46 586 321,44
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	77 393,57	72 295,31
Henkilöstökulut yhteensä	26 465 685,72	46 658 616,75

44. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitettyt luottamushenkilömaksut		
	2023	2022
AKAAN KESKUSTA	2 241,50	2 774,50
AKAAN KOKOOMUS	3 860,06	4 529,39
AKAAN PERUSSUOMALAISET	1 989,75	2 064,75
AKAAN SDP/KYLMÄKOSKEN TYÖV.YHD.	1 801,00	2 042,50
AKAAN SDP/TOIJALAN TYÖVÄENYHD.	2 327,33	2 260,00
AKAAN SDP/MIALAN TYÖVÄENYHDISTYS	4 471,59	4 546,50
AKAAN VASEMMISTOLIITTO	1 207,00	963,00
ETELÄ-PIRKANMAAN VIHREÄT	1 621,90	2 121,89
LIBERAALIPUOLUE	372,50	428,75
AKAAN SINISET		
SUOMEN KRISTILLISDEMOKRAATIT	633,00	419,00
Tilitetyt maksut yhteensä	20 525,63	22 150,28

45. Tilintarkastajan palkkiot		
	2023	2022
KPMG Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	19 884,00	22 037,50
Muut palkkiot	15 233,06	9 180,00
Yhteensä	35 117,06	31 217,50

46. Kunnan ja sen intressirahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Konsernin lähipiiriin/ intressipiiriin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

ERIYTETYT TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

16 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

AKAAN KAUPUNKI, HULEVESITOIMINTA

Vaatimus erilliselle tilinpäätökselle

Akaan kaupungin hulevesihuolto on laskennallisesti eriytetty Yleisten piha- ja liikennealueiden tulosityksikössä ja kuuluu teknisen lautakunnan alaisuuteen. Tilinpäätös on laadittu nyt kuudetta kertaa. Vesihuoltolakia koskevat muutokset (22.8.2014/681) ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää hulevesihuolto muista toiminnoista ja sille on tili-kausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma. Lakimuutoksen (1.9.2014) mukaan huleveden viemärointi on eriytettävä muista toiminnoista. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut lausunnon 112 9.3.2015 koskien ko. lain muutosta. Lausunnon mukaan huleveden viemärointi voidaan eriyttää muista toiminnoista laskennallisesti ja huleveden viemäroinnistä ei tehdä erillistä toimintakertomusta. Akaan kaupungin toimintakertomuksessa esitettyihin lukuihin sisältyy hulevesien käsittely ja hulevesien osuudesta on laadittu erillinen tuloslaskelma ja tase.

Vuoden 2017 loppuun asti hulevesitoiminnasta ja laskutuksesta on huolehtinut HS-Vesi Oy. Vuoden 2018 alusta HS-Vesi laski jätevesimaksuaan 8 % ja hulevesilaskutus siirtyi Akaan kaupungille.

Hulevesien hallinta vuonna 2023

Yleistä

Akaassa otettiin 1.1.2018 käyttöön julkisoikeudellinen hulevesimaksu, jonka tuotto vuonna 2023 oli yhteensä 399.095,00 euroa. Tästä 30.430,00 euroa on kertynyt kaupungin omien kiinteistöjen maksuista. Hulevesimaksulla katetaan hulevesien hallinnan suunnittelusta, investoinneista ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset.

Suunnittelu

Hulevesien hallintaan liittyvää suunnittelua toteutettiin jokaisen Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden hankkeen rakennussuunnittelun yhteydessä. Merkittävimmät hankkeet joissa hulevesisuunnitteluun liittyviä kohteita olivat Hirvialhon asemakaava-alueen saneerauksen neljäs vaihe (Peltokummuntie, Metsäläntie, Metsätie), Aiolantie, sekä Uudenkylän asemakaava-alueen uudisrakentamisen kolmas vaihe.

Hulevesi- infran kunnossapitoon liittyvää suunnittelua kehitettiin HS-Vesi- yhteistyönä Trimble NIS- järjestelmän lisensoinnin myötä. Trimble NIS mahdollistaa suunnitelmallisen budjetoinnin ja toteutuksen ja seurannan sadevesijärjestelmien (yhteisajat, ritiläkaivot ja putkistot, rummut) kunnossapidolle.

Investoinnit

Uuden alueen kunnallistekniikkaa toteutettaessa Akaan kaupungille muodostuu hulevesien hallintaan liittyviä kustannuksia ojien kaivamisesta ja perkaamisesta (suurin hanke Asemakadulta Tarpianjokeen laskevan reilun kilometrin pituisen ojan perkaus) sekä rumpujen, salaojituksen, ns. viiksikaivojen ja huleveden tonttiliittymien rakentamisesta. Kustannukset vuonna 2023 olivat yhteensä 72.334,52 euroa. Vuoden 2023 kustannukset muodostuivat seuraavien hankkeiden rakentamisesta: Hirvialhon asemakaava-alueen II-vaihe (Peltokummuntie, Pohjolankatu, Läntinenkatu, Kumpukuja), Asemantien ja Istosperäntien saneeraus sekä Marssitien jatkorakentaminen. Siinä tapauksessa, että alueelle toteutetaan myös huleveden runkoviemäri, sen rakentamisen kustantaa HS-Hulevesipalvelut Oy, joka laskuttaa kaupunkia erikseen olevan verkoston käyttökorvauksen, mikä oli vuonna 2023 221.070,52 euroa. Summa sisältyy tuloslaskelmassa puhtaanapito- ja pesulapalveluiden ostoon.

Ylläpito

Hulevesien hallinnan ylläpitomenoja olivat hulevesimaksun laskutusperusteiden selvittämisestä, laskutuksesta ja asiakaspalvelusta aiheutuneet hallintomenot, yhteensä n. 17.561,63 euroa sekä olevan hulevesijärjestelmän ylläpitokorjauksiin liittyvät kustannukset, yhteensä 11.578,85 euroa.

Taloudellinen toteutuminen

Hulevesilaskutuksella perittiin vuoden 2023 aikana 399.095,00 euroa. Tästä summasta 7,62 % kertyi kaupungin omien kiinteistöjen maksuista.

Summalla pystyttiin kattamaan juoksevat menot sekä kattamaan edellisten vuosien aikana tehtyjä hulevesi-investointeja ja keräämään hieman puskuria myös tulevia investointeja varten. Isoja tulevia hankkeita joissa on mukana paljon hulevesien suunnittelua ja alueelle rakennettavia kuivatusjärjestelmiä on Viialan kampusalueen infra, joka tulee toteutumaan vuoden 2022-2024 aikana. Sadevesijärjestelmien systemaattisen imupesutyön käynnistyessä korjausvelkaa tällä alueella saadaan vähennettyä mikä on kaupungin omaisuudenhallinnan, kaupunkialueen käytettävyyden, liikenneturvallisuuden, mutta myös HS-veden jätevesi- infran kuormituksen kannalta merkityksellinen edistysaskel. Samaa suunnitelmallisuutta ja vuosikiertoa lähdetään toteuttamaan myös avo-ojien ja yhteisöjen perkauksessa, sekä rumpujen kunnossapidossa, joka käynnistyy kattavalla inventoinnilla 2024.

TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2023

AKAAN KAUPUNKI

Hulevedet

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
TOIMINTATUOTOT		
MYYNTITUOTOT		
LIIKETOIMINNAN MYYNTITUOTOT	388 135,00	392 876,34
3002 Hulevesimaksut ulkoiset	357 705,00	362 586,34
3002 Hulevesimaksut sisäiset	30 430,00	30 290,00
MUUT TUET JA AVUSTUKSET	0,00	5 633,58
330 Työllistämistuki	0,00	5 633,58
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	388 135,00	398 509,92
TOIMINTAKULUT		
PALKAT JA PALKKIOT	-30 609,23	-39 328,01
MAKSETUT PALKAT JA PALKKIOT	-30 609,23	-39 328,01
4002 Vakinaisten kk-palkat	-18 344,70	-18 979,89
4005 Erilliskorvaukset	-454,20	-1 433,71
4006 Työllistettyjen palkat	-164,67	-14 045,34
4011 Määräaikaisten palkat	-11 645,66	-4 869,07
HENKILÖSIVUKULUT	-6 065,91	-7 791,41
ELÄKEKULUT	-4 579,19	-6 280,07
4100 KuEL-maksut	-4 579,19	-6 280,07
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-1 486,72	-1 511,34
4151 Kansaneläke- ja sairausvakuutu	-461,87	-526,97
4160 Työttömyysvakuutusmaksut	-816,37	-771,93
4170 Tapaturmavakuutusmaksut	-190,25	-195,17
4180 Muut sosiaalivakuutusmaksut	-18,23	-17,27
PALVELUJEN OSTOT 2	-250 167,61	-263 820,60
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-250 167,61	-263 820,60
4340 Toimisto- ja asiantuntijapalve	-10 359,63	-12 660,77
4342 ICT-palvelut	-7 202,00	-13 608,63
4380 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-221 070,52	-221 068,50
4390 Alueiden rakent ja kpito.palv	-11 535,46	-16 312,70
4440 Koulutus- ja kulttuuripalvelut	0,00	-170,00
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-43,39	-5 312,81
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA 1	-43,39	-5 312,81
4580 Kalusto		
4590 Rakennusmateriaali	-43,39	-5 312,81
4591 Korjausmateriaali		
MUUT TOIMINTAKULUT	-301,08	-1 781,21
VUOKRAT	0,00	0,00
4820 Rakennusten ja huoneistojen vuokrat		
MUUT TOIMINTAKULUT	-301,08	-1 781,21
4921 Luottotappiot	-301,08	-1 781,21
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-287 187,22	-318 034,04
TOIMINTAKATE	100 947,78	80 475,88
VUOSIKATE	100 947,78	80 475,88
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT2		
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT1	-25 463,88	-26 040,79
7140 Poistot kiinteistä rakenteista	-25 463,88	-26 040,79
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ		
TILIKAUDEN TULOS	75 483,90	54 435,09
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	75 483,90	54 435,09

TASE 31.12.2023

AKAAN KAUPUNKI

Hulevedet

TASE	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliste hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	271 304,78	251 433,92
Keskeneräiset hankinnat	27 000,00	217 833,83
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	298 304,78	469 267,75
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	329 835,00	13 350,00
Saamiset kaupungilta	0,00	0,00
Sisäiset yhdystilit	0,00	43 790,15
VAIHTUVAT VASTAAVAT	329 835,00	57 140,15
VASTAAVAA YHTEENSÄ	628 139,78	526 407,90
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	440 511,29	386 076,20
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	75 483,90	54 435,09
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Velat kaupungille	112 144,59	85 896,61
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	628 139,78	526 407,90
	0,00	0,00
Käyttöomaisuus 1.1.	469 267,75	277 474,71
Keskeneräisten korjausta	-145 499,09	
Vuoden poistot	-25 463,88	-26 040,79
Käyttöomaisuus 31.12.	298 304,78	251 433,92

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

17 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Akaassa 26.3.2024

AKAAN KAUPUNGINHALLITUS

Hannu Järvinen
puheenjohtaja

Heli Einola-Virtanen
jäsen

Marjatta Kivi
jäsen

Jaakko Leinonen
jäsen

Inka Loppi
jäsen

Mervi Pulkkinen
jäsen

Sami Rajala
jäsen

Harri Rämö
jäsen

Miika Setälä
jäsen

Maija Toivonen
jäsen

Timo Virtanen
jäsen

Antti Peltola
kaupunginjohtaja

I 8 TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Akaassa 20.5.2024

KPMG Julkistarkastus Oy
Tilintarkastusyhteisö

Topi Katajala
JHT

LUETTELOT JA SELVITYKSET

19 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA SEKÄ 20 SELVITYS KIRJANPIDON SÄILYTYKSESTÄ

Tilivuoden aikana 1.1.-31.12.2023 on käytetty seuraavia tilikirjoja:
Kirjauspäiväkirja, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
Tasekirja, paperitulostus (pysyvästi säilytettävä)
Tase-erittelyt, paperitulostus (10 v)
Pääkirjat, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
Ostoreskontran suorituspäiväkirja, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
Myyntireskontran suorituspäiväkirjat, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
Talousarvion toteutuminen, ulkoinen/sisäinen
Käyttöomaisuuskortistot

Kirjanpito on hoidettu CGI Oy:n (ent. WM Data Oy ja Logica Oy) Raindance-ohjelmistolla.

Käytössä on ollut seuraavat ATK-ohjelmat:

RAINDANCE KUNTAMALLI OHJELMAT:

1. Talouden ohjaus: Kirjanpito, myyntireskontra, ostoreskontra, budjetointi

RONDO OHJELMAT:

2. Ostolaskujen käsittelyohjelma ja arkistointi
3. Rondo-laskutus

REPORT MANAGER –RAPORTOINTIOHJELMA

4. Raportointi

PRO CONSONA:

5. Sosiaalitoimen ohjelmat: päivähoito

NOMENTIA BANKING:

6. Pankkiyhteysohjelmisto

POPULUS

7. Henkilöstöhallinnon ja palkanlaskennan tietojärjestelmä

VESIKANTA

8. Hulevesilaskutus

LUETTELO TOSITELAJEISTA JA NUMEROSARJOISTA

Id	Nimitys	Nsar
ALKUSA	Alkusaldot	1
BUD	Talousarvio	2
BUDKS	Käyttösuunnitelma	5
BUDL	Lisätalousarvio	3
MRP18	Laskulaji 18	180
MRP33	Laskulaji 33	330
MRP35	Laskulaji 35	350
MRP38	Laskulaji 38	380
MRP40	Laskulaji 40	400
MRP54	Laskulaji 54	540
MRP88	Laskulaji 88	880
MRP99	Laskulaji 99	990
MRPHYV	Hyvityslask.kuittaus	531
MRPK	Tileistä poisto	541
MRPMAN	Manuaalisuoritukset	511
MRPVII	Viitesuoritukset	521
MUIRO2	Muistiotos2DataCycle	15
MUIRS2	Muistiotos Sis2 DC	25
MUISIS	Muistio sisäinen	20
MUIST1	Muistiotositteet 1	10
OMAKSU	Ostoreskontra maksut	899
ORPMAK	ORP Maksut	899
ORPOL	ORP Ostol. man/liit.	803
ORPRO	ORP Ostol. DataCycle	801
OSTOL	Ostolaskut liitt/man	803
OSTOT	Ostolaskut	801
PALKAT	Palkkatositteet	102
PANKKI	Pankkien tiliotteet	101
VANHAT	Vanhat saldot	6
VYÖR	Vyörytys	31
ZBF	Budjetointitositteet	96

Tositteet säilytetään 10 v.

LIITTEET

Akaa kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteet 2020-2024/ Seuranta 2020-2023

KAUPUNKIKEHITYS	2020
Akaa-Point Raakapuuterminaali, maan myynti: Maata myydään raakapuuterminaalin rakentamista varten.	400 000
Maa-alueen myynti taajamista	750 000
Asiantuntijapalvelukulujen aktivointi taseeseen: Viedään asiantuntijakustannukset kuten kaavaselitykset suoraan hankkeille, josta ne aktivoidaan taseeseen hankkeen valmistuttua.	0
Yhteensä	1 150 000

TOIMENPITEET	TOT 2020	HUOMIOITAVAA
Lunastustoimitus on siirrynyt kevääseen 2021 (korona).	0,00	Lunastushinta on vähintään tasearvon verran. Koska kaava ennätti olla teollisuuskaava, lunastushinta ollee jonkin verran korkeampi. Myyntivoitoksi kirjautuu lunastushinnan ja tasearvon välinen erotus. Puusto tilitetään kaupungille, v. 2020 yhteensä noin 80.300 euroa.
Kaupunginhallitus päätti 16.6.2020 § 216 kaupungin omaisuuden myynnistä/ maa- ja metsätilojen myymisestä hyväksyen liitteen mukaisten metsätilojen myynnin kahdessa erässä Länsi-Suomen Metsätilat Oy LKV:n toimesta ja valtuutti teknisen johtajan ja kaupunkikehitysjohtajan suorittamaan kaupat vähintään oheismateriaalissa esitettyyn hintaan. Kaupunginjohtaja korjasi kokouksessa ehdotustaan siten, että kiinteistön Kivimaa (20-420-5-0) määräalojen 1.1. (10,4 ha) ja 1.2. (n. 33 ha) vähimmäismyyntihintoja korotetaan korjatussa liitteessä (liite 2) esitetyllä tavalla. Kaupunginhallitus päätti 1.9.2020 § 259 maa-alueen myynnistä/ Vanha-Terisvuoren tila: 1) hyväksyi 3.7.2020 päivätyn ostotarjouksen ja myi tilan Vanha-Terisvuori (20-406-1-97) 200.000 eurolla ja valtuutti kaupunkikehitysjohtajan laatimaan ja allekirjoittamaan kauppakirjan kaupungin puolesta ja 2) peruutti myytävään tilaan liittyvän Länsi-Suomen Metsätilat Oy LKV:n myyntitoimeksiannon.	1 421 310,88	Tasapainottamistoimenpiteisiin sisältyvä "Tipuri 20-470-1-152, määräala noin 132 ha metsää" myytiin hintaan 1.320.000 euroa ja siitä kirjautui pysyvien vastaavien myyntivoittoja 1.320.000 euroa. Tasapainottamistoimenpiteisiin sisältyvä "Lannetta 20-435-1-134 ja Anttila 20-435-1-149, määräalat, 13,6 ha metsämaata, sisältyy 100 metriä Vähä Arajärven rantaa, ei kaavaa" myytiin hintaan 151.400 euroa ja siitä kirjautui pysyvien vastaavien myyntivoittoja 145.452,88 euroa. Em. tasapainottamistoimenpiteisiin sisältyvät myynnit ovat yhteensä 1.471.400 euroa, joista kirjautui pysyvien vastaavien myyntivoittoja yhteensä 1.465.452,88 euroa. Välittäjän veloitus myynneistä oli 39.600 euroa + 4.542 euroa= 44.142 euroa. Eurovaikutus huomioitu pysyvien vastaavien myyntivoitot - välityspalkkiot. (Lisäksi muuta talousmetsän myyntiä on tehty yhteensä hintaan 496.810 euroa, josta kirjautui pysyvien vastaavien myyntivoittoja 409.761,92 euroa. Välittäjän veloitus myynneistä oli 8.904 euroa.)
Ei toimenpiteitä.		
	1 421 310,88	

SIVISTYS	2020
Parmacot: 1 optiovuoden käyttöönotto ja vuokrien jaksotus jäljellä olevalle vuokra-ajalle (viimeisimpien osalta vuokra-aika päättyisi lokakuussa 2022)	359 600
Erityisluokkien perustaminen Akaaseen lukuvuosien 2020-2021 ja 2021-2022 aikana vuosiluokille 0-9. Teoreettinen säästö, joka kertyy henkilökohtaisten avustajien ja koulunkäynninohjaajien vähenemisenä olisi molempien lukuvuosien osalta yhteensä n. 150.000 euroa.	37 500
Yhteensä	397 100

TOIMENPITEET	TOT 2020	HUOMIOITAVAA
<p>Akaan kaupungilla on seuraavat Parmaco Oy:n vuokraohteet Viialan taajamassa:</p> <p>PARMACO NS. SUORAHANKINTA vuokra-aika 36 kk, 1.1.2018 lukien vuokra 13.150 e/kk (alv 0 %), optioaika 7.800 e/ kk</p> <p>PARMACO OSA-ALUE 1 vuokra-aika 36 kk, 1.8.2018 lukien vuokra 80.000 e/ kk (alv 0 %), optioaika 45.000 e/ kk lisävuokra 4.992 e/ kk (alv 0 %), optioaika 1.750 e/ kk</p> <p>PARMACO OSA-ALUE 2 vuokra-aika 36 kk, 3.10.2018 lukien vuokra 53.000 e/ kk (alv 0 %), optioaika 27.000 e/ kk</p> <p>PARMACO OSA-ALUE 3 vuokra-aika 36 kk, 12.10.2018 lukien vuokra 13.800 e/ kk (alv 0 %), optioaika 8.400 e/ kk</p> <p>Asiasta käytiin neuvottelu Parmaco Oy:n kanssa tammi-helmikuun 2020 vaihteessa. Parmaco Oy:n totesi seuraavaa: "Jatkovuokraoptioiden hinnat ovat nyt sopimusten mukaiset. Aiemmin on ollut puhetta vuokrakustannusten jyvittämisestä jatkettulle vuokra-ajalle. Tällöin keskustelussa on kuitenkin ollut selvästi pidempi jatko-aika. Parmaco on myynyt vuokratuotot pankeille ja tämä johtaa siihen, että rahoitussopimukset pitäisi avata ja solmia uudet. Tämän prosessin kustannukset huomioiden emme voi ryhtyä siihen lyhyellä vuokrasopimuksen jatkolla."</p>	0,00	<p>Valtuusto merkitsi asian tiedoksi 11.6.2020 § 168 sekä myönsi 359.600 euron määrärahan lisäyksen seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perusturvalautakunnan vastuualue yhteensä 5.800 euroa o Sosiaalityö 2.200 euroa o Terveydenhuolto 3.600 euroa - Sivistyslautakunnan vastuualue yhteensä 341.200 euroa o Kasvatus- ja opetuspalvelut 341.200 euroa - Teknisen lautakunnan vastuualue yhteensä 12.600 euroa o Tilahallinto 3.600 euroa o Siivous- ja ruokapalvelut 9.000 euroa. <p>Sopimuskauden ja optioajan osalta vuokrat ja kohdennus ovat edellä esitetyn mukaiset. Kaupunginhallitus päätti 17.11.2020 § 337 hyväksyä liitteensä olleet Parmaco Oy:n vuokrasopimusten lisälehdet, joilla sovitaan jatkovuokra-ajan ja optiovuosien käyttöönotosta.</p>
Perustettu lukuvuodesta 2020-21 alkaen erityisluokat, jolloin on vähentynyt kolmen koulunkäynnin ohjaajan rekrytointitarve elokuusta 2020 alkaen. Suunnittelussa ei ole kuitenkaan ollut mahdollista huomioida syksyn 2020 osalta uusien koulunkäynnin ohjaajien/henkilökohtaisten avustajien tarvetta.	0,00	Tämän toimenpiteen säästön on arvioitu olevan syksyn 2020 osalta yhteensä 37.500 euroa. Syksyllä laadituissa pedagogisissa selvityksissä on esitetty oppilaiden oppimisen tuen järjestämiseksi koulunkäynninohjaajaa /henkilökohtaista avustajaa ja syyslukukauden 2020 aikana on henkilöstöjaosto myöntänyt 7 uutta täyttölupaa perusopetuksen oppilaiden oppimisen tukemiseen. Opetuksen järjestämistavan muutos on kuitenkin hillinnyt kustannusten nousua.
	0,00	

TEKNINEN	2020
<p>Poisto-ohjelman muutokset: Tiettyjen rakennusten poisto-aikaa nostetaan 50 vuoteen, jolloin se vastaa kiinteistön teknistä käyttöikä. Kiinteistökanta käy läpi kohteittain. Poisto-aika vastaa taulukon ylärajaa valittujen kohteiden osalta.</p> <p>* valitut vanhat kohteet+kki koulu</p> <p>607 500</p> <p>* uudet: hyke ja koulut (tarkentuu, vaikuttaa suunnitelma-ajalle)</p>	
<p>Kaupungin omistuksessa olevien erillisosakkeiden/pienyhtiöiden myynti: Myydään kohteen ensisijaisesti markkinoille ja toissijaisesti kaupungin 100 % omistamalle Akaan Vuokra-asunnot Oy:lle. Kohteista pyydetään hinta-arviot ja ne laitetaan myyntiin välittävän toimesta.</p> <p>100 000</p>	
<p>Muu kaupungin rakennusten myynti: Selvitetään muu kaupungin myytävä omaisuus rakennusten osalta.</p> <p>0</p>	

TOIMENPITEET	TOT 2020	HUOMIOITAVAA
<p>Valtuusto päätti 11.11.2020 § 59</p> <p>1) hyväksyä liitteessä esitetyt rakennusten poisto-aikojen muutokset 1.1.2020 alkaen 1.1.2013 poistosuunnitelmasta poiketen</p> <p>2), että vuoden 2020 talousarvioon lisätään poistoihin 102 900 euron lisämääräraha.</p> <p>Em. mukaan valitut vanhat kohteet ja kki koulu ovat seuraavat: Ylpönpihan päiväkoulu uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Tarpiakoti uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Torkonkartano uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Toijalan yhteiskoulu uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Kylmäkosken uusi koulu uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Viialan kirjasto Vilku uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Monitoimihalli uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Monitoimihallin squash-tilojen ja kuntosalin peruskorjaus uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Sampola uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Savola-koti uusi poisto-aika 50 v. (aik. 20 v.), Sipilä-koti uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.), Akaan paloasema uusi poisto-aika 30 v. (aik. 20 v.).</p> <p>Em. mukaan valitut uudet kohteet ovat seuraavat: Akaan hyvinvointikeskus, valmistuu v. 2021, uusi poisto-aika 50 v., Viialan yhtenäiskoulu, valmistuu v. 2023, uusi poisto-aika 50 v., Viialan liikuntahalli, valmistuu v. 2022/2023, uusi poisto-aika 50 v., Keskuskeittiö, valmistuu v. 2022/2023, uusi poisto-aika 50 v.</p>	<p>504 581,92</p> <p>0,00</p>	<p>Huomioitavaa on, että kirjanpitolautakunnan kuntajaoston suunnitelman mukaisista poistoista antaman yleisohjeen mukaan "Pysyviin vastaaviin kuuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot tulee poistaa vaikutusaikanaan. Pysyviin vastaavien vaikutusajalla tarkoitetaan hyödykkeen taloudellista pitoaikaa". Edelleen yleisohjeessa todetaan, että "Taloudellisella pitoajalla tarkoitetaan sitä aikaa, jona pysyvän vastaavan hyödykkeen ennakoidaan hyödyttävän kuntaa tuloa tuottamalla tai aikaa, jona hyödykkeen ennakoidaan hyödyttävän kunnan palvelujen tuottamista. Pysyviin vastaavien hyödykkeen taloudellinen pitoaika on yleensä lyhyempi kuin sen tekninen pitoaika, joka riippuu hyödykkeen teknisestä käyttökelpoisuudesta kunnan harjoittamassa toiminnassa."</p>
<p>Kaupunginhallitus päätti 16.6.2020 § 217 kaupungin omaisuuden myynnistä/ rakennetut kiinteistöt ja asunto-osakkeet sekä asuntotontit hyväksyen liitteen mukaisen huoneisto-osakkeiden ja rakennettujen kiinteistöjen myynnin Kiinteistönvälitys Aninkaisen toimesta; valtuutti teknisen johtajan ja kaupunkikehitysjohtajan suorittamaan kaupat vähintään liitteessä esitettyyn hintaan; hyväksyi Kiinteistönvälitys Aninkaisen tarjouksen Akaan kaupungin asuintonttien myymisestä niin, että kaupunkikehitysjohtajalla on oikeus sopia Aninkaisen kanssa kulloinkin myyntiin laitettavista kohteista. Kaupunginjohtaja korjasi kokouksessa ehdotustaan siten, että Asunto Oy Viialan Valkoapilassa sijaitsevan huoneisto-osakkeen ja osoitteessa Marttilantie 2 sijaitsevan kiinteistön vähimmäismyyntihintoja muutetaan korjatuissa liitteissä (liite 3 ja 4) esitetyllä tavalla. Kaupunginhallitus päätti 20.10.2020 § 292, että huoneisto-osake As Oy Viialan Puistokumpu (Kirkkokatu 18 A 4) poistetaan myynnistä ja Kiinteistönvälitys Aninkaisen kanssa tehty toimeksianto päätetään sen osalta. Huoneisto-osake As Oy Viialan Puistokumpu (Kirkkokatu 18 A 4) palautetaan myyntiin, mikäli huoneistoon tällä hetkellä kohdistuva vuokrasuhde päättyy. Lisäksi kaupunginhallitus päätti esittää asian tiedoksi valtuustolle ja esitti, että kaupunginhallituksen vastuualueelta hallintopalveluista vähennetään pysyviin vastaavien myyntivoittoja 90.000 euroa ja että investiohjelmassa osakkeiden myyntituloja vähennetään 90 000 euroa. Tasapainottamistoimenpiteisiin sisältyvä kaupungin omistuksessa olevien erillisosakkeiden/pienyhtiöiden myyntiin 100.000 euron pysyviin vastaavien myyntivoittotavoite pienenee näin ollen 100.000 eurosta 10.000 euroon. Valtuusto päätti asiasta 28.10.2020 § 50 ja määrärahamuutos huomioitiin vuoden 2020 talousarvion 2. muutoksen yhteydessä 28.10.2020 § 51.</p>	<p>6 924,73</p>	<p>Huoneisto-osake As Oy Tulikettu myytiin 21.10.2020 hintaan 31.000 euroa ja siitä kirjautui pysyviin vastaavien myyntivoittoa 9.303,76 euroa. Välittäjän veloitus myynnistä oli 2.379,03 euroa. Eurovaikutus huomioitu pysyviin vastaavien myyntivoitot - välityspalkkiot.</p>
<p>Kaupunginhallitus päätti 16.6.2020 § 217 kaupungin omaisuuden myynnistä/ rakennetut kiinteistöt ja asunto-osakkeet sekä asuntotontit hyväksyen liitteen mukaisen huoneisto-osakkeiden ja rakennettujen kiinteistöjen myynnin Kiinteistönvälitys Aninkaisen toimesta; valtuutti teknisen johtajan ja kaupunkikehitysjohtajan suorittamaan kaupat vähintään liitteessä esitettyyn hintaan; hyväksyi Kiinteistönvälitys Aninkaisen tarjouksen Akaan kaupungin asuintonttien myymisestä niin, että kaupunkikehitysjohtajalla on oikeus sopia Aninkaisen kanssa kulloinkin myyntiin laitettavista kohteista. Kaupunginjohtaja korjasi kokouksessa ehdotustaan siten, että Asunto Oy Viialan Valkoapilassa sijaitsevan huoneisto-osakkeen ja osoitteessa Marttilantie 2 sijaitsevan kiinteistön vähimmäismyyntihintoja muutetaan korjatuissa liitteissä (liite 3 ja 4) esitetyllä tavalla.</p>	<p>9 765,57</p>	<p>Vainiolihti myytiin 18.11.2020 hintaan 269.000 euroa ja siitä kirjautui pysyviin vastaavien myyntivoittoa 266.056,70 euroa. Toteumasarakkeeseen on merkattu Vainiolahdesta saadun pysyviin vastaavien myyntivoiton ja ns. normaalin myynnin tavoitteen 250.000 euron erotus 16.056,70 euroa. Välittäjän veloitus myynnistä oli 6.291,13 euroa. Eurovaikutus huomioitu pysyviin vastaavien myyntivoitot - välityspalkkiot.</p>

TEKNINEN	2020
Varikkoselvitys: Selvitetään kaupungin varikkotoimintojen nykytilat ja mahdolliset muut tavat järjestää palvelu	0
Ravintemuspalveluiden uudelleenjärjestely. Rakennetaan keskuskeittiö ja tehostetaan omaa toimintaa luontaisen poistuman myötä./ Rakennetaan keskuskeittiö ja omaa toimintaa tehostetaan. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös markkinoita aterioiden valmistuksessa oman tuotannon rinnalla.	0
Yhteensä	707 500

Yhteensä	2020
-----------------	-------------

Kaupunkikehitys	1 150 000
Sivistys	397 100
Tekninen	707 500
YHTEENSÄ	2 254 600

TOIMENPITEET	TOT 2020	HUOMIOITAVAA
Varikkoselvitys tehty. Jatketaan valmistelun selvityksen pohjalta.		
Valtuusto päätti 18.12.2019 § 77, että Akaan kaupungin ruokapalveluiden uusi palvelutuotantomalli muodostuu uudesta keskuskeittiöstä sekä käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan teollisuudelta ja elintarviketuottajilta ostettavista raaka-aineista lähiruoka huomioiden. Valmistuu 2023. Hankesuunnitelma on hyväksytty ja suunnittelu käynnistynyt.		Mikäli keskuskeittiön toteutuminen viivästyy alkuvuodesta 2023 aiheuttaa se investointi-/korjaustarpeita olemassa oleviin valmistuskeittiöihin.
	521 272,22	

TOT 2020
----

1 421 310,88
0,00
521 272,22
1 942 583,10

Akaa kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteet 2020-2024/ Seuranta 2020-2023

KAUPUNKIKEHITYS	2021
Akaa-Point Raakapuuterminaali, maan myynti: Maata myydään raakapuuterminaalin rakentamista varten.	0
Maa-alueen myynti taajamista	0
Asiantuntijapalvelukulujen aktivointi taseeseen: Viedään asiantuntijakustannukset kuten kaavaselvitykset suoraan hankkeille, josta ne aktivoidaan taseeseen hankkeen valmistuttua.	0
Yhteensä	0

TOIMENPITEET	TOT 2021	HUOMIOITAVAA
Odotetaan kaupan toteutumista.	0,00	Lunastustoimitus on viivästynyt ja toteutunee vuoden 2022 maaliskuussa.
Ks. 2020. Kaupunginhallitus päätti 30.3.2021 § 83 1) hylätä liitteenä olleen ostotarjouksen koskien myyntiliistalla olevaa kiinteistön Kivimaa 20-420-5-0 kahta määräalaa, jotka ovat 10,4 ha:n kokoinen metsäalue Ilomäentien varrella ja 38,6 ha:n kokoinen metsää ja peltoa oleva alue Hämeenlinnantien varrella ja 2) ottaa pois myynnistä Hämeentien varrella olevan määräalan. Kaupunkikehitysjohtaja päätti 8.12.2021 § 103 myydä noin 10,4 ha:n määrä-alkan tilasta Kivimaa 20-420-5-0 hintaan 72.000 euroa, sekä allekirjoittaa kauppakirjan kaupunginhallituksen päätöksen 16.6.2020 § 216 valtuutuksen mukaisesti. Ao. kauppa toteutuu alkuvuonna 2022 ja siitä kirjautuu pysyvien vastaavien myyntivoittoa 8.819,39 euroa.	0,00	Akaan kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteisiin 2021 sisältyy mm. Kaupungin tarpeettomien metsä- ja maa-alueiden, peltojen ja kiinteistöjen myynti. Syksyn 2021 aikana on selvitetty vielä myytäväksi esitettävät kohteet. Kaupunginhallitus päätti 10.11.2021 § 347 rakentamattomien kerros- ja rivitalontonttien (13 kpl ja 6 kpl) asettamisesta myyntiin sekä 23.11.2021 § 377 maa-alueen (1 kpl) asettamisesta myyntiin.
Ei toimenpiteitä.		
	0,00	

SIVISTYS	2021
Parmacot: 1 optiovuoden käyttöönotto ja vuokrien jaksotus jäljellä olevalle vuokra-ajalle (viimeisimpien osalta vuokra-aika päättyisi lokakuussa 2022)	12 100
Erityisluokkien perustaminen Akaaseen lukuvuosien 2020-2021 ja 2021-2022 aikana vuosiluokille 0-9. Teoreettinen säästö, joka kertyy henkilökohtaisten avustajien ja koulunkäynninohjaajien vähenemisenä olisi molempien lukuvuosien osalta yhteensä n. 150.000 euroa.	75 000
Yhteensä	87 100

TOIMENPITEET	TOT 2021	HUOMIOITAVAA
Ks. 2020.	0,00	
Ajanjaksolta 1-12/2021 ei ole todennettavissa säästöä koulunkäynninohjaaja- ja avustajakustannuksissa. Oppilaiden oppimisen tuen tarpeet ovat lisääntyneet koronaepidemian aikana. Kustannusten nousua on saatu hillittyä muuttamalla opetuksen järjestämistavan käytänteitä ja vaihtamalla henkilökohtaisia avustajia ryhmäkohtaisiin koulunkäynninohjaajiin. Muutos lisää oppilaiden tuen saatavuutta ja tasalaatuisuutta sekä edistää työhyvinvointia.	0,00	
	0,00	

TEKNINEN	2021
<p>Poisto-ohjelman muutos: Tiettyjen rakennusten poisto-aika nostetaan 50 vuoteen, jolloin se vastaa kiinteistön teknistä käyttöikä. Kiinteistökanta käyty läpi kohteittain. Poisto-aika vastaa taulukon ylärajaa valittujen kohteiden osalta.</p> <p>* valitut vanhat kohteet+kkk koulu</p> <p>* uudet: hyke ja koulut (tarkentuu, vaikuttaa suunnitelmavuosille)</p>	607 900
<p>Kaupungin omistuksessa olevien erillisosakkeiden/pienyhtiöiden myynti: Myydään kohteen ensisijaisesti markkinoille ja toissijaisesti kaupungin 100 % omistamalle Akaan Vuokra-asunnot Oy:lle. Kohteista pyydetään hinta-arviot ja ne laitetaan myyntiin välittäjän toimesta.</p>	0
<p>Muu kaupungin rakennusten myynti: Selvitetään muu kaupungin myytävä omaisuus rakennusten osalta.</p>	0

TOIMENPITEET	TOT 2021	HUOMIOITAVAA
<p>Ks. 2020</p> <p>Akaan hyvinvointikeskus valmistui v. 2021. Valtuuston päätöksen 11.11.2020 § 59 mukaan sen poisto-aika on 50 vuotta.</p>	504 581,92 216 969,71	<p>Vaikutus huomioitu talousarvioon 2021 valtuuston päätöksen 11.11.2020 § 59 mukaisesti.</p>
<p>Ks 2020.</p>	-818,45	<p>Huoneisto-osake As Oy Viialan Valkoopila (Keskuskatu 36 as 3 osake) myyntiin 22.11.2021 hintaan 51.800 euroa ja siitä kirjautui pysyvien vastaavien myyntivoittoa 1.560,58 euroa. Välittäjän veloitus myynnistä oli 2.379,03 euroa. Eurovaikutus huomioitu pysyvien vastaavien myyntivoitot - välityspalkkiot.</p>
<p>Ks 2020. Kaupunginhallitus päätti 9.3.2021 § 57 1) olla hyväksymättä kiinteistöön Kumpula 20-455-10-252 kohdistuvaa ostarjousta ja 2) ottaa kiinteistön Kumpula 20-455-10-252 ja määräalan kiinteistöstä Salmela 20-422-4-251 pois myytävien kohteiden listalta.</p>	0,00	

TEKNINEN	2021
Varikkoselvitys: Selvitetään kaupungin varikkotoimintojen nykytilat ja mahdolliset muut tavat järjestää palvelu	150 000
Ravintemuspalveluiden uudelleenjärjestely. Rakennetaan keskuskeittiö ja tehostetaan omaa toimintaa luontaisen poistuman myötä./ Rakennetaan keskuskeittiö ja omaa toimintaa tehostetaan. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös markkinoita aterioiden valmistuksessa oman tuotannon rinnalla.	0
Yhteensä	757 900

Yhteensä	2021
-----------------	-------------

Kaupunkikehitys	0
Sivistys	87 100
Tekninen	757 900
YHTEENSÄ	845 000

TOIMENPITEET	TOT 2021	HUOMIOITAVAA
Ks. 2020. Navico Oy:n tekemän varikkoselvityksen pohjalta tekninen lautakunta päätti 28.4.2021 § 46 valita jatkovalmistelun pohjaksi vaihtoehdon 2: Molemmista varikoista luovutaan, varikko siirtyy yhteisiin vuokratiloihin, vuokratilat remontoidaan toimintaan sopiviksi ja vaihtoehdon 3: Molemmista varikoista luovutaan, rakennetaan uusi varikkokiinteistö. Jatkoselvitystä tehtiin. Tekninen lautakunta päätti 23.9.2021 § 104 palauttaa asian uudelleen valmisteluun. Jatkokäsittelyssä 24.11.2021 § 143 tekninen lautakunta päätti, että kaupungin taloudellinen tilanne huomioiden varikkotoimintoja ei tässä vaiheessa yhdistetä, koska ratkaisulla ei pystytä saavuttamaan talouden tasapainottamisohjelmassa määritettyä säästötavoitetta.	0,00	
Ks. 2020. Kaupunginhallitus päätti 22.6.2021 § 241 hyväksyä keskuskeittiön rakentamisen tarjouspyyntöasiakirjat. Hankinta-ilmoitus julkaistiin 23.6.2021 ja tarjousaika päättyi 31.8.2021 klo 12. Kaupunginhallitus päätti 12.10.2021 § 317 valita urakoitsijaksi NCC Suomi Oy:n. Rakentaminen käynnistyy 5/2022 ja keskuskeittiö valmistuu 5/2023.	0,00	
	720 733,18	

TOT 2021

0,00
0,00
720 733,18
720 733,18

Akaa kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteet 2020-2024/ Seuranta 2020-2023

KAUPUNKIKEHITYS	2022
Akaa-Point Raakapuuterminaali, maan myynti: Maata myydään raakapuuterminaalin rakentamista varten.	0
Maa-alueen myynti taajamista	0
Asiantuntijapalvelukulujen aktivointi taseeseen: Viedään asiantuntijakustannukset kuten kaavaselvitykset suoraan hankkeille, josta ne aktivoidaan taseeseen hankkeen valmistuttua.	0
Yhteensä	0

TOIMENPITEET	TOT 2022	HUOMIOITAVAA
Elokuun alussa raakapuuterminaalin lunastustoimituksesta maksettiin lunastushinta yhteensä 519.182,07 euroa + korot yhteensä 72.888,64 euroa, em. yhteensä 592.070,71 euroa. Lunastushinnasta kirjautui pysyvien vastaavien myyntivoittoihin 97.428,11 euroa ja pysyvien vastaavien myyntitappioihin 120.193,50 euroa, nettovaikutus myyntitappiota 22.765,39 euroa. Korot kirjautuivat muihin rahoitustuottoihin. Asian kokonaisvaikutus kaupungin tuloslaskelman viimeiselle riville on 50.123,19 euroa.	50 123,19	Eurovaikutus on huomioitu asian kokonaisvaikutuksena kaupungin tuloslaskelman viimeiselle riville.
Kaupunkikehitysjohtaja päätti 8.12.2021 § 103 myydä noin 10,4 ha:n määrä-alaan tilasta Kivimaa 20-420-5-0 hintaan 72.000 euroa, sekä allekirjoittaa kauppakirjan kaupunginhallituksen päätöksen 16.6.2020 § 216 valtuutuksen mukaisesti. Ao. kauppa toteutui alkuvuonna 2022 ja siitä kirjautui pysyvien vastaavien myyntivoittoa 8.819,39 euroa.	8 819,39	
Kaavahankkeille on avattu kirjanpitoon projektinumerot ja selvitysten kustannukset kirjataan projektinumeroille ja siten ne voidaan kohdistaa hankkeille.	100 907,00	Eurovaikutus on huomioitu investointikohteille siirrettyjen eurojen mukaan.
	159 849,58	

SIVISTYS	2022
Parmacot: 1 optiovuoden käyttöönotto ja vuokrien jaksotus jäljellä olevalle vuokra-ajalle (viimeisimpien osalta vuokra-aika päättyisi lokakuussa 2022)	-371 700
Erityisluokkien perustaminen Akaaseen lukuvuosien 2020-2021 ja 2021-2022 aikana vuosiluokille 0-9. Teoreettinen säästö, joka kertyy henkilökohtaisten avustajien ja koulunkäynninohjaajien vähenemisenä olisi molempien lukuvuosien osalta yhteensä n. 150.000 euroa.	37 500
Yhteensä	-334 200

TOIMENPITEET	TOT 2022	HUOMIOITAVAA
Ks. 2020	0,00	
Ajanjaksolta 1-12/2022 ei ole todennettavissa säästöä koulunkäynninohjaaja- ja avustajakustannuksissa. Elokuussa 2021 käynnistyneen lukuvuoden resurssointi on ollut käytössä lukuvuoden loppuun (4.6.2022) asti. Kesäkuussa järjestetty kesäajan hoito esioppilaille on toteutettu hoitopaikan varanneiden oppilaiden lukumäärän mukaisesti. Loma-ajan hoito on järjestetty vakinaisella koulunkäynninohjaajajhenkilöstöllä, jotka ovat kesällä töissä. Huomioitava on, että oppilaiden oppimisen tuen tarpeet ovat lisääntyneet koronaepidemian aikana. Kustannusten nousua on saatu hillittyä muuttamalla opetuksen järjestämistavan käytänteitä ja vaihtamalla henkilökohtaisia avustajia ryhmäkohtaisiin koulunkäynninohjaajiin. Muutos lisää oppilaiden tuen saatavuutta ja tasalaatuisuutta sekä edistää työhyvinvointia. Lukuvuosi 2022-2023 käynnistettiin uuden ohjaajamallin mukaisesti. Henkilökohtaisia avustajia ei ole, vaan kaikki toimivat koulunkäynninohjaaja-nimikkeillä ja koulukohtaisen resurssin mukaisesti. Saatua palautetta tulkiten, muutos on hyvä, mutta edellyttää uuteen toiminta- ja tiimityömallikulttuuriin perehtymistä sekä sitoutumista.	0,00	Sivistystoimen 2023 talousarvioesityksen päätösprosessissa käsiteltiin myös talouden tasapainottamisen edellyttämää säästösuunnitelmaa. Säästötoimenpiteitä olisi kohdennettu ensisijaisesti henkilöstön vähentämiseen toimien ja virkojen uudelleenjärjestelyjen kautta. Samassa yhteydessä käsiteltiin myös sivistystoimen 1.1.2023 voimaan tullutta uutta organisaatiomallia. Säästötoimenpiteitä ei päätetty toteuttaa, mutta organisaatiota vahvistettiin liikuntasihteerin, opetuspäällikön ja kahdella varhaiskasvatuksen esihenkilön tehtävällä.
	0,00	

TEKNINEN	2022
<p>Poisto-ohjelman muutos: Tiettyjen rakennusten poisto-aika nostetaan 50 vuoteen, jolloin se vastaa kiinteistön teknistä käyttöikä. Kiinteistökanta käyty läpi kohteittain. Poisto-aika vastaa taulukon ylärajaa valittujen kohteiden osalta.</p> <p>* valitut vanhat kohteet+kki koulu</p> <p style="text-align: right;">607 900</p> <p>* uudet: hyke ja koulut (tarkentuu, vaikuttaa suunnitelmavuosille)</p>	
<p>Kaupungin omistuksessa olevien erillisosakkeiden/pienyhtiöiden myynti: Myydään kohteen ensisijaisesti markkinoille ja toissijaisesti kaupungin 100 % omistamalle Akaan Vuokra-asunnot Oy:lle. Kohteista pyydetään hinta-arviot ja ne laitetaan myyntiin välittäjän toimesta.</p>	0
<p>Muu kaupungin rakennusten myynti: Selvitetään muu kaupungin myytävä omaisuus rakennusten osalta.</p>	0

TOIMENPITEET	TOT 2022	HUOMIOITAVAA
<p>Ks. 2020</p> <p>Ks. 2021. Viialan liikuntahalli valmistui vuonna 2022. Valtuuston päätöksen 11.11.2020 § 59 mukaan sen poisto-aika on 50 vuotta.</p>	484 197,96	<p>Vaikutus huomioitu talousarvioon 2022 valtuuston päätöksen 11.11.2020 § 59 mukaisesti.</p>
<p>Ks. 2020.</p>	0,00	
<p>Selvitetty kiinteistöjen YPS:ssä määriteltyjen myyntikohteiden myyntimahdollisuutta. Selvitetään, asetetaanko pohjahinta ja myydäänkö huutokaupalla vai kiinteistönvälittäjän toimesta.</p>	0,00	<p>Kiinteistöjen päivitetyn YPS:n myytävistä/purettavista rakennuksista (Rasin puukoulu ja kivikoulu, Viialan terveysasema+neuvola/toimisto, Koivulakoti, Aseman puukoulu ja tiilikoulu (Kylmäkoski), Marttilantie 2 (purkukuntoinen asuinrakennus)) pyydetty arvio- ja välitystarjoukset Aninkaiselta, Kiinteistömaailmalta ja OP-Kodilta. Aninkainen ilmoitti, ettei jätä tarjousta, Kiinteistömaailma ja OP-Koti toimittaneet tarjoukset. Asia käsiteltäneen kaupunginhallituksessa alkuvuodesta 2023.</p>

TEKNINEN	2022
Varikkoselvitys: Selvitetään kaupungin varikkotoimintojen nykytilat ja mahdolliset muut tavat järjestää palvelu	150 000
Ravintemuspalveluiden uudelleenjärjestely.Rakennetaan keskuskeittiö ja tehostetaan omaa toimintaa luontaisen poistuman myötä./ Rakennetaan keskuskeittiö ja omaa toimintaa tehostetaan. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös markkinoita aterioiden valmistuksessa oman tuotannon rinnalla.	0
Yhteensä	757 900

Yhteensä	2022
-----------------	-------------

Kaupunkikehitys	0
Sivistys	-334 200
Tekninen	757 900
YHTEENSÄ	423 700

TOIMENPITEET	TOT 2022	HUOMIOITAVAA
Valmistelua jatkettiin v. 2022, varikkoselvityksen 2. vaihe. Selvityksessä esityksenä siirtyminen yhteen varikkoon. Varikkoselvitys käsiteltiin teknisessä lautakunnassa elokuussa ja esitettiin eteenpäin hallitukselle ja edelleen valtuustolle. Valtuusto päätti 18.10.2022 § 265 merkitä tiedoksi tehdyn varikkoselvityksen; linjata, että valmistelua jatketaan taloudellisten vaikutusten selvittämiseksi; linjata, että hallinnollisten tehtävien/ toimistopalveluiden osalta tilaratkaisu linjataan asemanseudun kehittämisen yhteydessä.Varikkoratkaisu siirrettiin talousarviossa suunnitelmakauden ulkopuolelle v. 2027 jälkeen.	0,00	
Ks. 2020-2021. Keskuskeittiön urakka käynnissä. Valmistuminen ja käyttöönotto 5/2023. Keskuskeittiön käyttöönottoon liittyvä ruokapalveluiden toimintojen ja henkilöstön uudelleenorganisointi tehty.	0,00	
	1 029 237,55	

TOT 2022
----

159 849,58
0,00
1 029 237,55
1 189 087,13

Akaa kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteet 2020-2024/ Seuranta 2020-2023

KAUPUNKIKEHITYS	2023
Akaa-Point Raakapuuterminaali, maan myynti: Maata myydään raakapuuterminaalin rakentamista varten.	0
Maa-alueen myynti taajamista	0
Asiantuntijapalvelukulujen aktivointi taseeseen: Viedään asiantuntijakustannukset kuten kaavaselvitykset suoraan hankkeille, josta ne aktivoidaan taseeseen hankkeen valmistuttua.	0
Yhteensä	0

TOIMENPITEET	TOT 2023	HUOMIOITAVAA
Ks. 2022.	0,00	
Ks. 2020-2022.	0,00	
Ks. 2022.	78 032,52	Eurovaikutus on huomioitu investointikohteille siirrettyjen eurojen mukaan.
	78 032,52	

SIVISTYS	2023
Parmacot: 1 optiovuoden käyttöönotto ja vuokrien jaksotus jäljellä olevalle vuokra-ajalle (viimeisimpien osalta vuokra-aika päättyisi lokakuussa 2022)	0
Erityisluokkien perustaminen Akaaseen lukuvuosien 2020-2021 ja 2021-2022 aikana vuosiluokille 0-9. Teoreettinen säästö, joka kertyy henkilökohtaisten avustajien ja koulunkäynninohjaajien vähenemisenä olisi molempien lukuvuosien osalta yhteensä n. 150.000 euroa.	0
Yhteensä	0

TOIMENPITEET	TOT 2023	HUOMIOITAVAA
Ks. 2020	0,00	Uusi Viialan yhtenäiskoulu valmistui keväällä 2023 ja otettiin käyttöön elokuussa 2023. Parmaco-siirtorakennusten vuokraajat päättyivät vaiheittain loppuvuoden 2023 aikana, poikkeuksena varhaiskasvatuksen käyttöön siirtynyt siirtorakennus (kh 6.6.2023 § 151).
Ks. 2020-2022. Ajanjaksolla 1-12/2023 ei ole todennettavissa säästöä koulunkäynninohjaaja- ja avustajakustannuksissa.	0,00	
	0,00	

TEKNINEN	2023
<p>Poisto-ohjelman muutos: Tiettyjen rakennusten poisto-aika nostetaan 50 vuoteen, jolloin se vastaa kiinteistön teknistä käyttöikä. Kiinteistökanta käyty läpi kohteittain. Poisto-aika vastaa taulukon ylärajaa valittujen kohteiden osalta.</p> <p>* valitut vanhat kohteet+kki koulu</p> <p style="text-align: right;">607 900</p> <p>* uudet: hyke ja koulut (tarkentuu, vaikuttaa suunnitelmavuosille)</p>	
<p>Kaupungin omistuksessa olevien erillisosakkeiden/pienyhtiöiden myynti: Myydään kohteen ensisijaisesti markkinoille ja toissijaisesti kaupungin 100 % omistamalle Akaan Vuokra-asunnot Oy:lle. Kohteista pyydetään hinta-arviot ja ne laitetaan myyntiin välittäjän toimesta.</p>	0
<p>Muu kaupungin rakennusten myynti: Selvitetään muu kaupungin myytävä omaisuus rakennusten osalta.</p>	0

TOIMENPITEET	TOT 2023	HUOMIOITAVAA
<p>Ks. 2020</p> <p>Ks. 2021-2022. Keskuskeittiö ja Viialan yhtenäiskoulu valmistuivat vuonna 2023. Valtuuston päätöksen 11.11.2020 § 59 mukaan niiden poisto-aika on 50 vuotta.</p>	484 197,96	<p>Vaikutus huomioitu talousarvioon 2023 valtuuston päätöksen 11.11.2020 § 59 mukaisesti.</p>
<p>Ks. 2020.</p>	0,00	
<p>Ks. 2020-2022.</p>	0,00	<p>Asiaa ei ole toistaiseksi käsitelty kaupunginhallituksessa. Tulossa talouden tasapainotustoimina 2024-2028 käsittelyyn. Tekninen lautakunta käsittelee maaliskuussa 2024. Loppuvuodesta 2023 teetettiin arviokirjat Hyvinvointikeskuksesta, Torkonkartanosta sekä Akaan paloasemasta. Viialan terveyskeskuksen myyntiä on edistetty ja päätöksen teossa ja päätöksentekoon helmikuussa 2024.</p>

TEKNINEN	2023
Varikkoselvitys: Selvitetään kaupungin varikkotoimintojen nykytilat ja mahdolliset muut tavat järjestää palvelu	150 000
Ravitsemuspalveluiden uudelleenjärjestely. Rakennetaan keskuskeittiö ja tehostetaan omaa toimintaa luontaisen poistuman myötä./ Rakennetaan keskuskeittiö ja omaa toimintaa tehostetaan. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös markkinoita aterioiden valmistuksessa oman tuotannon rinnalla.	300 000
Yhteensä	1 057 900

Yhteensä	2023
-----------------	-------------

Kaupunkikehitys	0
Sivistys	0
Tekninen	1 057 900
YHTEENSÄ	1 057 900

TOIMENPITEET	TOT 2023	HUOMIOITAVAA
Ks. 2020-2022. Varikkoratkaisu siirretty talousarviossa suunnitelmakauden ulkopuolelle v. 2027 jälkeen.		
Ks. 2020-2022. Keskuskeittiö vastaanotettiin 27.4.2023. Toiminta käynnistyi vaiheittain 22.5.2023 lukien. Valmistuskeittiöissä aiemmin 13,4 henkilöä ja nyt 10 henkilöä. Vuonna 2019 on alunperin huomioitu myös säästöinä sotepuolen eläköitymistä, kun tiedossa ei ole ollut palvelutuotannon siirtyminen Pirhalle.	109 000,00	Eurovaikutus on huomioitu 3,4 henkilön vähennyksenä ajalla 1-12/2023 ja toimitusmaksujen arvioituna vähennyksenä 22.5.2023 lukien. Tehostus jatkuu 2024-2028 tasapainotuksessa.
	1 632 027,03	

2023
----

78 032,52
0,00
1 632 027,03
1 710 059,55

AKAAN KAUPUNGIN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET 2021/ SEURANTA 2021

Toimenpide	Vuositason vaikutus, 1000 e	Muuta huomioitavaa
1. Elematicin hallien yhtiöittäminen, nettovaikutus 2021 (Elematic-hallien yhtiöittämisestä tulee tehdä erilliset päätökset.)	1 613,5	Myydään kiinteistöt perustettavalle yhtiölle. Myös vuokralaisella on laajennustarvetta, joten selvitetään yhteisen yhtiön mahdollisuus osana kokonaisjärjestelyä.
2. Kaupungin tarpeettomien metsä- ja maa-alueiden, peltojen ja kiinteistöjen myynti.	2 000,0	Mahdolliset pellot, joiden myynti neuvoteltava vuokralaisten kanssa (Vuokrasopimukset katkolla ensi keväänä.) Jäljellä olevat myyntikelpoiset maa-alueet, Akaan vuokra-asunnoille myytävät kohteet, kaupungintalon tontti. Rakennetut kiinteistöt joiden myynti siirtyy. Selvitykset ja mahdollinen myynti tehdään v. 2021 aikana.
3. Akaan Portin myynti	733,6	Kiinteistö Oy Akaan kiertotie liittymän osalta Akaan kaupunki myy omat osakkeensa ulkopuoliselle ostajalle. Kaupunki jää vuokralle kunnes uudet tilaratkaisut ovat löytyneet.
4. Tietotalon myynti	330,0	Tietotalo (rakennus ja tontti) laitetaan myyntiin kun se on tyhjennetty. Sosiaali- ja terveyspalvelut muuttavat uuteen hyvinvointikeskukseen 06/2020. Muut muuttavat Akaan Porttiin. Myynnin toteutus ja vaadittavat toimenpiteet selvitetään Kaupunkikehityksen toimesta.
5. Kohdistamaton erä	477,0	Kohdistetaan myyntivoittoihin ja puretaan vuoden aikana kun sisältö tarkentuu.
Yhteensä	5 154,1	Näillä toimenpiteillä saavutetaan 56.200 euron ylijäämä vuonna 2021.

TOIMENPITEET	TOT 2021	HUOMIOITAVAA
Tojantiellä sijaitsevan suuren teollisuushallin yhtiöittämistä valmisteltiin. Samalla selvitetiin mahdollisuutta laajennukselle ja erilaisia yhtiömuotoja sen osalta. Asiasta tehtiin konsultilla selvitys. Puskuritie 1:ssä olevan varastohallin osalta tilanne ratkeaa samassa yhteydessä. Valtuusto päätti 27.10.2021 § 109 Elematic Oy:lle vuokrattujen teollisuushallien yhtiöittämisestä. Päätöksestä tehtiin valitus hallinto-oikeuteen, joten asia ei toteutunut vuonna 2021.	0,00	Lokakuussa vuoden 2021 talousarvion 2. muutoksen yhteydessä vähennettiin päivittyneiden tietojen johdosta nettovaikutusta 303.200 euroa. Joulukuussa vuoden 2021 talousarvion 3 muutoksen yhteydessä muuta-kohdan konkretisoitua valituksen myötä vähennettiin nettovaikutusta 1.526.600 euroa. Puskuritiellä olevan hallin vuokrasopimus oli umpeutumassa 31.12.2021 ja sen osalta käytiin myös jatkovuokraneuvottelut sopimuksen mukaisesti. Kaupunginhallitus päätti 7.12.2021 § 406 hyväksyä päivitetyn vuokrasopimuksen.
Va. kaupunkikehitysjohdaja päätti 26.4.2021 § 35 solmia yhdeksän 30.4.2021 päättyvän sopimuksen osalta uudet peltoalueiden vuokrasopimukset 2021-2022 väliseksi ajaksi. Peltovuokrakausia pidennettiin uudella keväälle 2022, jotta viljelijöiden jo tehdyt investoinnit eivät mene hukkaan. Kaupunginhallitus päätti 22.6.2021 § 247 eräiden kiinteistöjen ja määräalojen myynnistä Akaan Vuokra-asunnot Oy:lle kauppahintaan 67.000 euroa. Em. kaupasta on kirjautunut pysyvien vastaavien myyntivoittoa yhteensä 65.670,47 euroa. Syksyn 2021 aikana selvitetiin vielä myytäväksi esitettävät kohteet. Kaupunginhallitus päätti 10.11.2021 § 347 rakentamattomien kerros- ja rivitalotonttien (13 kpl ja 6 kpl) asettamisesta myyntiin sekä 23.11.2021 § 377 maa-alueen (1 kpl) asettamisesta myyntiin. Kaupunkikehitysjohdaja päätti 8.12.2021 § 103 myydä noin 10,4 ha:n määrä- alan tilasta Kivimaa 20-420-5-0 hintaan 72.000 euroa, sekä allekirjoittaa kauppakirjan kaupunginhallituksen päätöksen 16.6.2020 § 216 valtuutuksen mukaisesti. Ao. kauppa toteutuu alkuvuonna 2022 ja siitä kirjautuu pysyvien vastaavien myyntivoittoa 8.819,39 euroa.	65 670,47	Lokakuussa vuoden 2021 talousarvion 2. muutoksen yhteydessä ao. pysyvien vastaavien myyntivoittoarviota vähennettiin 1.350.000 euroa varovaisuuden periaatteen johdosta. Joulukuussa vuoden 2021 talousarvion 3. muutoksen yhteydessä ao. pysyvien vastaavien myyntivoittoarviota vähennettiin vielä 575.500 euroa. Em. muutosten jälkeen ao. pysyvien vastaavien myyntivoittoarvio oli 74.500 euroa. Kaupungin maapolitiinen ohjelma päivitettiin syksyn 2021 aikana ja asiasta tehdään päätöksiä vuonna 2022.
Neuvottelut ovat vielä aloittamatta.	0,00	Lokakuussa vuoden 2021 talousarvion 2. muutoksen yhteydessä ao. pysyvien vastaavien myyntivoittoarvio on poistettu varovaisuuden periaatteen johdosta. Ao. myynnin valmistelu jatkuu, mutta se ei kohdennu ainakaan vuodelle 2021.
Sote muutti kiinteistöistä kesällä 2021. Tiloihin työskentelee vielä varhaiskasvatuksen sekä tietohallinnon henkilöstöä, jotka asian edetessä siirtyvät muualle. Kaupunginhallitus päätti 19.10.2021 § 342 muut asiat: Selvitetään nuorisotoimen tila-asia viipymättä ja tuodaan asiasta selvitys sekä sivistyslautakunnalle, että hallitukselle. Tehdään tietotalon osalta selvitys tilojen käyttömahdollisuudesta nuorisotoimen käyttöön. Sivistyslautakunta merkitsi 9.12.2021 § 108 tiedoksi annetun selvityksen Tietotalon käyttömahdollisuuksista nuorisopalveluiden toiminta- ja työtilana sekä esitti kaupunginhallitukselle, että Tietotaloon sijoitetaan selvityksen mukaisesti nuorisotoimen-, liikunta- ja kulttuuripalveluiden toiminta- ja työtilat. Asiasta tehdään päätöksiä vuonna 2022.	0,00	Lokakuussa vuoden 2021 talousarvion 2. muutoksen yhteydessä ao. pysyvien vastaavien myyntivoittoarvio on poistettu varovaisuuden periaatteen johdosta. Ao. myynnin valmistelu jatkuu, mutta se ei kohdennu ainakaan vuodelle 2021. Lisäksi em. muutoksen yhteydessä huomioitiin rakennuksen poistot 22.600 euroa vuodelle 2021. Mahdollisten uusien suunnitelmien myötä asiaan esitetään valtuustolle tarvittaessa muutosta.
Kytkeytyy kiinteästi kohtaan 2.	0,00	Lokakuussa vuoden 2021 talousarvion 2. muutoksen yhteydessä ao. pysyvien vastaavien myyntivoittoarvio on poistettu varovaisuuden periaatteen johdosta.
	65 670,47	

VANHAN ALIJÄÄMÄN KATTAMINEN

<p>Takoman hallin yhtiöittäminen, nettovaikutus 1. vuosi</p>	<p>1 742,2</p>	
	<p>3 535,3</p>	<p>Selvitetään ja mahdollisesti erillisin päätöksin toteutetaan kaupungin 100% omistukseen tulevan kehitys/elinkeinoyhtiön perustaminen. Yhtiön tehtävänä on omistaa, jalostaa ja vuokrata teollisuustiloja sekä teollisuustontteja. Perustettava yhtiö ostaa kaupungilta keskeiset yritysalueet Akaa Pointista ja ABC:n alueelta.</p>

<p>Valtuusto päätti 11.6.2020 § 17 hyväksyä Koy Puskuritie 6:n perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen sekä 11.11.2020 § 60 myöntää 80 %:n omavelkaisen takauksen perustettavan Koy Puskuritie 6:n enintään 3.723.000 euron lainalle kaupan toteuttamiseksi. Perustettava Koy Puskuritie 6 on Akaan kaupungin 100 %:n omistuksessa oleva keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö ja em. kaupassa Akaan kaupunki myy yhtiölle teollisuushalli-kiinteistön (aikaisemmin ns. Tamglass/ Takoma ja myöhemmin Puskuritie 6 -teollisuushalli) osoitteessa Puskuritie 6, kiinteistötunnus 20-5-9-4, tontin pinta-ala 30.442 m2 ja kiinteistön pinta-ala 4.886 krsm2 kauppahintaan 3.580.000 euroa, josta varainsiirtoveroa maksetaan 143.200 euroa. Em. kauppa toteutui 31.12.2020, joten vuodelle 2020 kohdentui myynnistä pysyvien vastaavien myyntivoittoa yhteensä 2.109.205,03 euroa. Jatkossa kaupunki maksaa yhtiön vastikkeet kokonaisuudessaan ja saa kuten aiemminkin ulkoiset vuokratulot. Kesällä vuoden 2021 aikana toimistotiloissa ollut kotihoitoyksikkö muutti hyvinvointikeskukseen ja ao. tila pitäisi saada vuokrattua. Vuokralaisen haku on käynnissä.</p>	<p>0,00</p>	<p>Vuonna 2021 teknisen toimen vastuualueelle tilahallinnon tehtäväosalle kohdentui yhtiön hoito- ja pääomavastikkeita yhteensä 318.634,10 euroa, josta 286.850,10 euroa oli vuoden 2021 hoito- ja pääomavastikkeita ja 31.784 euroa vuodelle 2021 kohdentuneita vuoden 2020 hoito- ja pääomavastikkeita. Muihin rahoitustuottoihin sisältyi takausprovisiota 28.294,80 euroa. Verotuloihin sisältyi kiinteistövero noin 14.018,96 euroa (yhtiön v. 2021 maksama määrä).</p>
<p>Neuvottelut ovat vielä aloittamatta.</p>	<p>0,00</p>	

HENKILÖSTÖKERTOMUS 2023

KÄSITTELY:

Yt-toimikunta	26.3.2024
Henkilöstöjaosto	3.4.2024
Kaupunginhallitus	26.3.2024
Kaupunginvaltuusto	12.6.2024

Sisällys

1. Henkilöstöpalveluiden palvelusuunnitelman toteutuminen vuonna 2023	186
2. Henkilöstöpanokset	189
2.1. Henkilöstön määrä	189
2.2. Henkilötyövuodet	193
3. Henkilöstön rakenne	194
3.1. Naiset ja miehet	194
3.2. Henkilöstön ikärakenne	194
3.3. Henkilöstön vaihtuvuus	195
3.4. Lähtijäkysely	195
3.5. Eläköityminen	196
3.6. Eläkemaksut	197
4. Työvoimakustannukset, työllistäminen sekä virka- ja työehtosopimukset	198
4.1. Vuoden 2022 työvoimakustannukset	198
4.2. Palkkatuen käyttö, kesätyöllistäminen ja muu työllistäminen	199
4.3. Henkilöstön jakaantuminen eri sopimusaloille ja kertomusvuoden palkan- tarkistukset	199
5. Henkilöstön tila ja työkykyjohtaminen	201
5.1. Osaamisen kehittäminen	201
5.2. Kehityskeskustelut	202
5.3. Työtyytyväisyys	202
5.4. Työajan jakaantuminen	203
5.5. Sairauspoissaolot	205
5.6. Aktiivinen välittäminen ja varhainen tuki	208
5.7. Työkykyjohtaminen	209
5.8. Työterveyshuolto	209
5.9. Työkykyä ylläpitävä toiminta	211
5.10. Työsuojelu ja työturvallisuus	212
6. Päätöksenteko ja yhteistoiminta	214
6.1. Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto	214
6.2. Yhteistyötoimikunta	214
6.3. Sisäilmaan liittyvät työryhmät	214

AKAAN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖKERTOMUS VUODELTA 2023

Vuosi 2023 oli ensimmäisen kokonainen vuosi, jonka saimme elää Covid-19 pandemian jälkeen kuta kuinkin normaaleissa olosuhteissa. Pandemia opetti meidät toimimaan tilanteissa, jotka edellyttävät nopeaa reagoitua ja sitä kuuluisaa ketteryyttä. Se on vaatinut meiltä kaikilta joustavuutta, uuden oppimista ja varmasti myös asioiden asettamista uusiin arvoihin. Työn muutos on ollut vieläkin nopeampaa kuin mitä olemme osanneet odottaa.

1.1.2023 oli historiallinen hetki, kun sote-hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Sote-tehtävissä toimiva henkilöstö siirtyi liikkeenluovutusperiaattein Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen. Kaupungin palveluksesta siirtyi Pirhan palvelukseen yhteensä 437 viranhaltijaa/työntekijää, joista vakinaisessa palvelussuhteessa ennen siirtoa oli 366 henkilöä. Siirtyneistä 27 työskenteli sote-tehtävien tukipalveluissa ja 22 oli esihenkilöä. Siirto näkyi kaupungin henkilökunnan määrän huimana vähennyksenä, ja sivistystoimesta tuli kaupungin suurin toimiala.

Sote-siirrosta johtuva muutos henkilöstömäärässä näkyy tämän henkilöstökertomuksen sisällössä siten, että tunnuslukujen vertailtavuus edelliseen vuoteen nähden ei ole relevanttia ja eikä anna tilanteista oikeata kuvaa. Joissakin tunnusluvuissa on tehty vertailua siten, että henkilöstön määrä vähenee on voitu huomioida.

Kertomusvuoden päättyessä Akaan kaupungin henkilöstön kokonaismäärä oli 539 (31.12.2022 985), henkilötyövuosina 518 (947). Vakinaisessa palvelussuhteessa oli 411 henkilöä (766), määräaikaista oli 128 (190).

Vertailua vaikeuttaa sote-tehtävissä työskennelleen henkilöstön siirtyminen hyvinvointialueen palvelukseen, mutta jos perusturvatoimen henkilöstön määrän 31.12.2022 jättää vertailusta pois, niin kertomusvuonna kaupungin koko henkilöstön määrä väheni 39 henkilöllä.

Määräaikaisen henkilöstön osuus koko henkilöstöstä oli 23,75 prosenttia (19,29 %). Osa-aikaista koko henkilöstöstä oli 11,69 % (14,62%), joista 0,93 %, 5 henkilöä oli osa-aika-eläkeläisiä (1,62 %, 16 henkilöä).

Kaupungin vakinaisesta henkilöstöstä naisia on 81,75 prosenttia (88,3 %).

Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden päättyessä 49 vuotta (48), sen nousut vuodelta verrattuna edelliseen vuoteen. Koko henkilöstö on keski-ikänsä noin kaksi vuotta nuorempaa kuin vakinainen henkilöstö (noin yksi vuosi). Naiset ovat noin puoli toista vuotta miehiä vanhempia.

Kunta-alan useammalle vuodelle solmitut sopimukset rauhoittivat työmarkkinatilannetta ja kilpailu osaavasta ja riittävästä työvoimasta ainakin jossain määrin helpottui, mutta samalla, kun tarvitsemme uusia osaajia joukkoomme, haastetta aiheuttaa osittaiset rekrytointiongelmia ja haasteet talouden tasapainottamisessa.

Uudet kunnalliset sopimukset tulivat voimaan takautuvasti 1.5.2022 lukien ollen voimassa 30.4.2025 saakka. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Vuonna 2023 kustannusten on arvioitu nousevat keskimäärin 3,05 prosenttia eli noin 691 miljoonaa euroa.

Yleiskorotus, suuruudeltaan pääosin 2,2 %, toteutettiin 1.6.2023 kaikilla sopimusaloilla. Lisäksi samasta ajankohdasta lukien niissä oli käytettävissä paikallinen järjestelyerä, suuruudeltaan pääosin 1,9 %. 30.6.2023 maksettiin vielä pääosin 467 euron suuruinen kertaerä.

Sairauspoissaolojen määrä lähti toivotusti laskuun vuoden 2022 Covid-19 pandemian aiheuttamista korkeista luvuista. Sairauspoissaoloihin vaikutettiin varhaisen välittämisen ja aktiivisen tuen toimintamallin aktiivisella käytöllä. Tuunatun työn avulla yhteistyössä työterveyshuollon palveluntuottajan kanssa, sairauspoissaoloja pyrittiin vähentämään työkykyä ja työtä yhteen sovittamalla. Työterveyshuollon etävastaanottotyön lisääntyessä, sopimusteknisesti tavoitteena oli ja on edelleenkin, että henkilöstä ohjautuisi ja pääsisi paremmin oman työterveysiimiin kivijalkavastaanotolle. Aktiivisessa tuessa selvitetään edelleen yhteistyössä työterveyshuollon, esihenkilöiden, henkilöstöpalveluiden ja työsuojelun edustajien kanssa, miten työssä selviytymistä voisi tukea pitkien sairauspoissaolojen jälkeen, onko työoloilla yhteyttä sairastavuuteen ja miten kaupunki työnantajana voisi omalta osaltaan tukea ja kannustaa henkilöstöä omaehtoiseen terveydestä ja kunnosta huolehtimiseen.

Kertomusvuonna vakiinnutettiin ”Tuunatun työn” malli, jonka avulla pyritään parantamaan henkilöstön työssä jaksamista muokattua/korvaavaa työtä tarjoamalla. Tuunattua työtä teki kertomusvuonna kahdeksan henkilöä yhteensä 249 päivää (11/219).

Kertomusvuonna sairauspoissaolopäiviä henkilöä kohden oli keskimäärin 16,73 päivää, henkilötyövuotta kohden 17,93 kalenteripäivää (23,55), työpäiviksi muutettuna noin 10 päivää (noin 15). Kun huomioidaan hyvinvointialueelle siirtynyt henkilöstö, sairauspoissaolot ovat vähentyneet keskimäärin 1,54 päivää henkilöä kohden. Lyhyiden sairauspoissaolojen määrä (sairauspoissaolot omalla ilmoituksella esimiehen luvalla) ovat lisääntyneet edelliseen vuoteen verrattuna noin kolmella prosentilla ollen nyt 22 prosenttia.

Etätöiden osalta käytössä on ns. hybridi-malli, joka mahdollistaa esihenkilön päätöksellä joustavan etätöiden tekemisen tehtävien luonne ja työyksikön täsmätarpeet huomioon ottaen. Etätöiden viikoittaista määrää ei ole rajoitettu. Raportoinnin mukaan kertomusvuoden aikana etätöitä teki 44 henkilöä yhteensä 1.315 työpäivää (115/3.584).

Koulutuspäiviä vakinaista henkilöstöä kohden oli keskimäärin 1,54 päivää (1,90). Koulutuspäivien määrä vakinaisen henkilöstön osalta on raportoinnin mukaan vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna noin puolella päivällä.

Kertomusvuonna kaupungin palveluksesta jäi eläkkeelle 19 (31) henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle jäävien määrä oli 14 (23) henkilöä. Akaan kaupungin eläköityminen on vähän alhaisempaa kuin kunta-alalla keskimäärin. Eläkepoistumaennusteen mukaan eläköityminen vähenee tulevina vuosina jonkin verran.

Henkilöstömenot olivat kertomusvuonna 26.387.164,72 euroa (46.586.321,44), vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 20.199156,20 euroa. Niiden osuus ulkoisista toimintakuluista oli 55,14 prosenttia (33,95).

Taloudentasapainottamisohjelma ja siihen liittyvät muutosneuvottelut haastoivat henkilöstöä ja päättäjiä erityisesti kertomusvuoden lopulla. Päätösten teko oli välttämätöntä. Tehdyt päätökset eivät kaikilta osin olleet kaikille mieluisia. Päätökset vaikuttivat ja vaikuttavat monen toimintayksikön arkeen esimerkiksi henkilökunnassa tapahtuvien muutosten sekä työn toteuttamistavan ja tai uudelleen organisoinnin myötä. Kiitos aktiivisuudesta ja kehitysehdo- tuksista tarvittavien ratkaisujen löytämiseksi muutoskykyiselle ja joustavalle henkilökunnalle.

Kertomusvuoteen kuten elämään yleensäkin kuuluu monenlaiset asiat - ilot, surut, onnistumiset ja epäonnistumiset. Vuoden aikana saimme yhdessä aikaan hyviä ja hienoja asioita. Vuoden 2023 voidaankin todeta olleen elämänma- kuinen.

Kiitän kaupungin henkilöstöä ammattitaitoisesta, osaavasta, vastuullisesta ja arvokkaasta työstä kaupunkilaisten hy- väksi. Toivotan kaikille terveyttä ja jaksamista vaativissa tehtävissä. Akaan kaupungilla on hyvä ja hieno henkilöstö. Jatketaan yhdessä eteenpäin, autetaan toisiamme onnistumaan - toisiamme arvostaen, tukien ja uudistuen.

Briitta-Liisa Sinivuori
henkilöstöjohtaja

I. Henkilöstöpalveluiden palvelusuunnitelman toteutuminen vuonna 2023

Henkilöstöpalveluiden palvelusuunnitelma

Henkilöstöpalvelujen tulosalue käsittää henkilöstöhallinnon ja palkkatoimiston, jotka tuottavat keskitetysti henkilöstöhallinnolliset tukipalvelut toimialoille. Lisäksi henkilöstöpalvelut vastaa keskitetysti työnantajapolitiikasta, sen linjauksista ja ohjeistamisesta ja näiden toteuttamisen tukemisesta esimiehille ja koko henkilöstölle. Henkilöstöjohtaja toimii myös kaupungin työsuojelupäällikkönä ja hallintotoimen toimialajohtajana.

Henkilöstöpalveluiden palvelusuunnitelman perusteet/olennaiset tapahtumat kertomusvuoden aikana

Henkilöstöpalveluissa on keskitytty erityisesti strategisessa henkilöstöohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävien toimenpiteiden toteuttamiseen. Mm. sairauspoissaolojen vähentämiseksi on panostettu ja kehitetty työkykyjohtamista organisaation kaikilla tasoilla. Keinoja ovat olleet mm. esihenkilöiden päivittäisen johtamisen tukeminen (koulutukset, esihenkilötreenit, toimintamallit ja menettelytapaohjeistukset), ennaltaehkäisevien keinojen käyttö ja toimenpiteiden aktiivinen toteuttaminen (varhainen välittäminen ja aktiivinen tuki, tuunattu työ, ammatilliset kuntoutusmahdollisuudet, uudelleensijoitukset, etätö, työaikajoustot) ja ennen kaikkea henkilöstöä on kannustettu omaehtoisuuteen ja terveellisiin elämäntapoihin (aktiiviedut, työyhteisötilaisuudet ja tietoiskut terveellisistä elämäntavoista).

Sairauspoissaolojen määrällisen seurannan lisäksi aloitettiin terveysprosentin seuraaminen. Terveysprosentti kertoo sen osuuden henkilöstöstä, joka on pysynyt koko vuoden terveenä ilman yhtään sairauspoissaoloa.

Akaan kaupunki on kutsuttu mukaan Kevan hankkeeseen, jossa on kartoitettu työkykyjohtamisen tilaa esihenkilöiden näkökulmasta ja etsitty konkreettisia toimenpiteitä sen tukemiseksi ja kehittämiseksi. Hanke alkoi toukokuussa 2022 ja päättyy vuoden 2024 maaliskuussa. Hankkeen aikana esihenkilöille on järjestetty yhteensä kolme työpajaa. Lisäksi esihenkilöille on järjestetty keskitetysti kaksi "esihenkilötreeniä", joiden avulla on vahvistettu ja kehitetty esihenkilöiden osaamista niin päivittäisjohtamisessa kuin työkykyjohtamisessa ja tarjottu mahdollisuutta vertaistukeen.

Henkilöstölle järjestettiin työyhteisötaitojen kehittämiseksi ja oman jaksamisen tukemiseksi neljä erilaista työyhteisökoulutustilaisuutta.

Virka- ja työehtosopimukset

Sopimuskausi alkoi takautuvasti 1.5.2022 jatkuen 30.4.2025 saakka. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia.

Sopimuskorotukset kertomusvuonna olivat seuraavat:

Yleiskorotukset

- 2,2 %:a, paitsi OVTES:n osalta 2,02 %:a.

Paikalliset järjestelyerät

- 1.6.2023 lukien kaikilla sopimusaloilla 0,4 %:a paikallinen järjestelyerä
- 1.6.2023 lukien kaikilla sopimusaloilla 0,3 %:a paikallinen järjestelyerä (nk. perälaulatarkastelu)
- 1.6.2023 lukien kaikilla sopimusaloilla 1,2 %:a paikallinen järjestelyerä (kehittämishjelmaerä)

Lisäksi 30.6.2023 maksettiin kertakorvaus seuraavasti tehdyn työajan suhteessa (sopimuksessa edellytetyjen kriteerien täytyessä):

- KVTES ja TS: 467 euroa, lisäksi liitteen 5 varhaiskasvatuksen henkilöstö 120 euroa
- OVTES: 467 euroa, lisäksi G-osion varhaiskasvatuksen henkilöstö 150 euroa.

Paikallisten järjestelyerien jako 1.6.2023 lukien oli seuraava:

- KVTES: järjestelyerä yhteensä 14.368 euroa, josta suunnattiin tehtäväkohtaisiin palkkoihin 13.329 euroa ja henkilökohtaisiin lisiin 1.039 euroa.
- TS: järjestelyerä yhteensä 2.887 euroa, josta suunnattiin tehtäväkohtaisiin palkkoihin 2.759 euroa ja henkilökohtaisiin lisiin 128 euroa.
- OVTES: järjestelyerä yhteensä 13.805 euroa, josta suunnattiin tehtäväkohtaisiin palkkoihin 8.731 euroa ja henkilökohtaisiin lisiin 5.073 euroa.
- Järjestelyerät yhteensä 31.060 euroa, josta tehtäväkohtaisiin palkkoihin yhteensä 24.820 euroa ja henkilökohtaisiin lisiin 6.240.

Paikallisten järjestelyerien jaon perusteena olivat palkkausepäkohtien korjaaminen, muutokset tehtävien vaativuudessa, tasokorotukset sekä henkilökohtaisen lisän osalta henkilön työsuorituksen tuloksellisuus, uudistus- ja kehityskykyisyys, ammatinhallinta, osaaminen, joustavuus ja yhteistyökykyisyys.

Työterveyshuollon toimijana jatkoi edelleen Terveystalo Oy. Työterveyshuollon asiantuntijoiden kanssa jatkettiin aktiivista ja tiivistä yhteistyötä suunnaten panoksia erityisesti ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja nopeampiin ratkaisuihin pitkittyneissä työkyvyttömyystilanteissa.

Henkilöstöpalvelut-tulosalueen määrärahoihin sisältyi 15.000 euron määräraha henkilöstön kannustamiseen ja palkitsemiseen (kannustava palkkaus 13.000 euroa ja pikapalkitseminen 2.000 euroa). Kannustava kertapalkitseminen toteutui joulukuussa ja pikapalkitseminen koko kertomusvuoden ajan.

Aktiivietuihin ja muuhun työkyky- ja työhyvintoimintaan oli keskitetysti varattu 60.000 euroa. Edellisten lisäksi tästä määrärahasta katettiin mm. henkilöstön huomiointi sekä koulutuksesta ja työyhteisötilaisuuksista aiheutuneet kustannukset.

Uusi työhyvintokoordinaattori aloitti tehtävissään huhtikuussa 2023. Työhyvintokoordinaattorin tehtävänä on kaupungin henkilöstön työhyvinnön edistäminen ennaltaehkäisevästi yhteistyössä esihenkilöiden ja eri toimijoiden kanssa.

Henkilöstöpalveluiden tuotantotavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Strateginen päämäärä	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 12/2023	Tila
Akaassa henkilöstö viihtyy työssään	Akaa huolehtii henkilöstöstään.	Sairauspoissaolojen määrä ja terveysprosenttia seurataan säännöllisesti.	Sairauspoissaolojen määrä enintään vuoden 2021 (17,60 pv./htv) tasolla ja terveysprosentti 20 (vuonna 2021 15). Terveysprosentti kertoo sen osuuden henkilöstöstä, joka on pysynyt terveenä ilman yhtäkään sairauspoissaoloa.	Sairauspoissaoloja 9.017 päivää, 16,73 päivää/henkilö. Terveysprosentti oli 4,64 (vuonna 2022 15,3 %). Sairauspoissaoloja oli 1.418 päivää/henkilö vähemmän kuin vuonna 2022. Sairauspoissaolopäivien laskennassa ja vertailussa on pääosin huomioon otettu sote-henkilöstön siirtyminen Pirhan palvelukseen 1.1.2023 lukien.	Toteutuu osittain
		Työhyvintokyselyn ja filispulssi-kyselyn tulosten perusteella suunnitellaan toimenpiteet ja toteutumista seurataan säännöllisesti.	Työyksikkökohtaiset kehittämissuunnitelmat tehty 100 %:sti ja esihenkilöt seuraavat toimenpiteiden toteutumista ja raportoivat niistä henkilöstöpalveluihin.	Kehittämissuunnitelmien laadimisesta ja käsittelemisestä on annettu ohjeet toimialoille loppuvuodesta 2022. Suunnitelmat on laadittu lähes 100 %:sti. Kehittämissuunnitelmien yhteenvedo on käsitelty yhteistyötoimikunnassa 15.5.2023 (§ 28) ja henkilöstöjaostossa 25.5.2023 (§ 28). Kehittämisehdotuksia on huomioon otettu kertomusvuoden aikana henkilöstön kehittämistyössä resurssien puitteissa.	Toteutuu osittain
		Esihenkilötyötä tuetaan aktiivisesti.	Järjestetään osaamisen ja vertaistuen lisäämiseksi normaalien esihenkilöinfojen lisäksi 2 - 4 "esihenkilötreeniä" vuodessa.	Järjestetty esihenkilötreenit seuraavasti: - Populus-toiminnallisuudet 21.2.2023 - Työkyvyn tukemisen keinot 18.4.2023 - Työkyvyttömyyden tunnusluvut-hankkeen työpaja 21.11.2023 - Työkykyjohtamiseen ja työhyvintoihin liittyvien teemojen	Toteutuu

				perehdyttämistilaisuudet esihenkilöille pienryhmissä 27.6.2023 ja 5.9.2023.	
			Järjestetään 2 - 3 työyhteisökoulutustilaisuutta koko henkilöstölle.	Työyhteisöluentoja ollut yhteensä 4 kpl seuraavasti: <ul style="list-style-type: none"> - Elämänmakuista elämää 31.8.2023 - Työelämän kovimmat arvot ovatkin pehmeitä 12.10.2023 - Taitoja tappelun sijaan 14.11.2023 - Jomottaako? 29.11.2023 	Toteutuu ■
	<i>Kaupunki on kannustava, joustava sekä luotettava työnantaja.</i>	Motivoidaan, kannustetaan ja huomioidaan henkilöstöä.	Aktiiviedun arvo nostetaan 70 euroon ja palvelutarjontaa laajennetaan hyvinvointipalveluihin.	ePassin arvo nostettu 70 euroon ja palveluvalikoima laajennettu hyvinvointipalveluihin (henkilöstöjaosto 17.11.2022/§ 112). ePassin käyttö kertomusvuoden aikana (suluisa vuoden 2022 luvut) <ul style="list-style-type: none"> - käyttäjiä 425 henkilöä (565 hlö) - käyttöaste 74,6 % (52,1 %) - kulut 25.974 euroa (20.641 euroa) 	Toteutuu ■
			Kannustava palkkaus ja pikapalkitseminen käytössä ohjeistuksen mukaisena ja toteutumisesta raportoidaan erikseen.	Kannustava palkkaus (määräraha 13.000) maksettu joulukuussa seuraavasti (suluisa vuoden 2022 luvut): <ul style="list-style-type: none"> - yksilöt 116 henkilöä (113 hlö) - tiimien jäsenet 60 (98 hlö). Pikapalkintoja annettu 23 henkilölle (62 hlö).	Toteutuu ■

2. Henkilöstöpanokset

2.1. Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrällä tarkoitetaan vuoden lopussa voimassa olevia päätoimisia palvelussuhteita. Päätoimiseksi katsotaan henkilö, jonka viikkotyöaika on vähintään 19 tuntia (opettajien päätoimisuus määritellään eri tavalla). Henkilöstömäärässä on mukana myös ne viranhaltijat/työntekijät, jotka eivät ole aktiiviyössä, mutta heidän palvelussuhteensa on voimassa.

Henkilöstömäärää ohjattiin edelleen täyttölupamenettelyn avulla, 1.8.2015 lukien täyttölupa on tullut hakea myös vähintään puoli vuotta jatkuville määräaikaisille palvelussuhteille. Täyttölupamenettelyä kevennettiin vuonna 2019, kun kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto siirsi ratkaisovaltaa henkilöstöjohtajalle sellaisten vakanssien täyttölupien osalta, joiden palkkausmääräraha sisältyy kuluvaan vuoden talousarvioon. Täyttölupamenettelyssä käytetään sähköistä Laura-järjestelmää.

Akaan kaupungin koko henkilöstön määrä 31.12.2023 oli 539, henkilöstöä oli 446 vähemmän kuin vuonna 2022. Luvussa ovat mukana sekä vakinaisessa että määräaikaisessa palvelussuhteessa työskentelevät henkilöt sekä palkkatuella palkatut ja oppisopimussuhteessa olevat henkilöt. Määräaikaisessa, alle 13 päivää kestävässä palvelussuhteessa 31.12.2023 yhteensä 10 henkilöä (10).

Koko henkilöstöstä vakinaisessa palvelussuhteessa oli 411 henkilöä (766) ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 128 henkilöä (190).

Vakinaisen henkilöstön määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 355 henkilöllä (+40), määräaikaisen henkilöstön vähennys oli 71 henkilöä (-50). Määräaikaisen henkilöstön osuus kokonaishenkilöstöstä oli 23,75 % (19,29 %). Osa-aikaisia koko henkilöstöstä oli 11,69 prosenttia (14,62 %), joista 0,93 %/5 henkilöä oli osa-aikaeläkeläisiä (1,62 %/16 hlö). Palkattomalla virka- tai työvapaalla oli tilastointipäivänä 18 henkilöä (66) henkilöä.

Toimiala	Vuosi	Vakituiset	Määrä- aikaiset	Palkka- tuella	Oppisopi- muksella	Yhteensä	Naiset	Miehet
Hallintotoimi	2023	14	1	2		17	14	3
	2022	16	2	2		20	17	3
	2021	13	4	2		19	16	3
	2020	27	2	2	1	32	27	5
	2019	28	1	2		31	27	4
	2018	27	3			30	27	3
Kaupunkikehitystoimi	2023	18	5	3		26	16	10
	2022	21	6	14		41	24	17
	2021	18	6	12		36	19	17
	2020	15	2	8		25	15	10
	2019	11	1	1		13	8	5
	2018	11				11	5	6
Perusturvatoimi	2022	347	60	2	5	414	393	21
	2021	337	80	1	3	421	396	25
	2020	338	89			427	404	23
	2019	371	104	9	2	486	459	27
	2018	376	109	15	1	501	471	30
	2017	396	104	16		516	486	30
Sivistystoimi	2023	299	105	3		407	359	48
	2022	287	106	5		398	346	52
	2021	259	135			394	345	49
	2020	271	116			387	340	47
	2019	279	90			369	320	49
	2018	283	69			352	300	52
Tekninen toimi	2023	80	8	1		89	57	32
	2022	95	16	1		112	79	33
	2021	99	15	1		115	83	115
	2020	106	14	4		124	89	35
	2019	100	24	1		125	94	31
	2018	102	25			127	92	35
Yhteensä	2023	411	119	9		539	446	93
	2022	766	190	24	5	985	859	126
	2021	726	240	16	3	985	859	209
	2020	757	223	14	1	995	875	120
	2019	789	220	13	2	1024	908	116
	2018	799	206	15	1	1021	895	126

(Lähde: Populus-raportti; Perhe- ja omaishoitajat ovat raportoinnin ulkopuolella, koska eivät ole palvelussuh-
teessa

kaupunkiin. Henkilöä ei ole ilmoitettu määräaikaiseksi, jos hänellä on määräaikaisen tehtävän ohella vakinainen
virka- tai työsuhde.)

Toimialoittain tarkasteltuna sivistystoimen toimialalla työskentelee 76 % koko henkilöstöstä (40,4 %). Hallintotoi-
men henkilöstön määrä on pieni eli vain noin 3 % koko henkilöstöstä, teknisen toimen henkilöstön osuus koko-
naishenkilöstöstä on vajaa 17 % ja kaupunkikehitystoimen osuus reilu 4 %.

Akaan kaupungin henkilöstö palkataan pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa oleviin palvelussuhteisiin, määräaikaista
henkilöstöä otetaan vain laillisin perustein välttämättömään tarpeeseen ja lyhytaikaiset sijaisuudet pyritään hoita-
maan ensisijaisesti sisäisesti esimerkiksi työvuorojärjestelyin. Toimialojen esihenkilöiden edellytetään määräaikaista
henkilökuntaa palkatessaan kiinnittämään erityistä huomiota perusteiden laillisuuteen.

Määräaikaisesta henkilöstöstä lähes 90 prosenttia työskentelee sivistystoimen toimialalla.

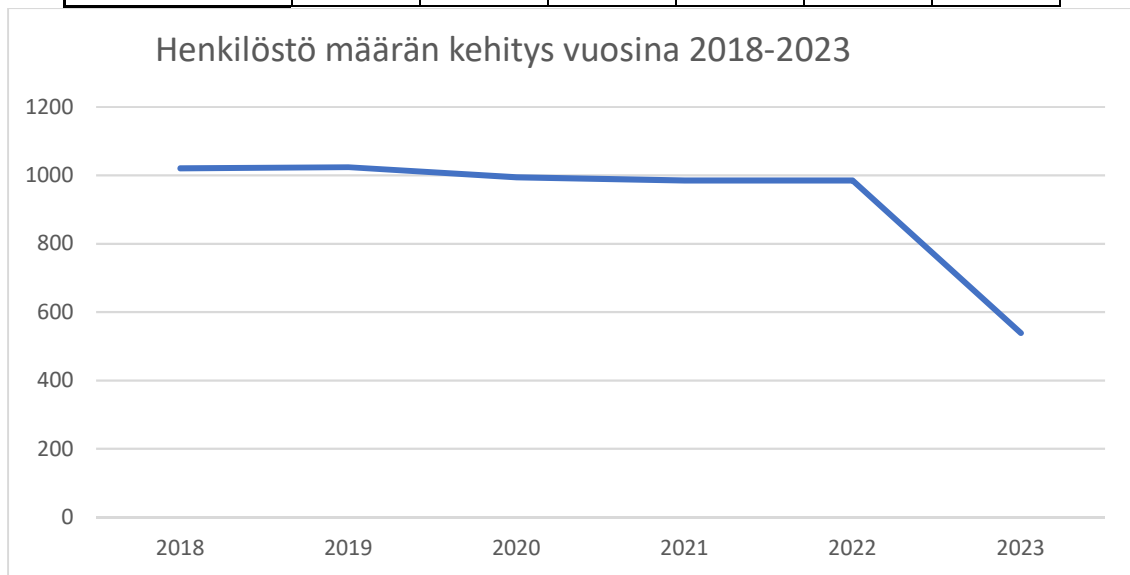

Määräaikaisuuden perusteet 31.12.2023

Määräaikaisuuden peruste	Henkilölukumäärä 31.12.					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lakisääteinen perhevapaa	18	15	23	19	17	9
Vuosiloma	16	21	11	7	8	0
Palkkatuki	15	13	14	16	24	9
Muu työn luonteesta johtuva peruste	7	15	36	31	21	31
Sairausloma	14	13	7	6	4	1
Määräaikainen (ei sijainen, ilman vakanssinumeroa, määräaikaiset tuntiopettajat)	24	28	36	38	36	28
Avoimen vakanssin hoito	17	22	25	47	25	20
Vuorotteluvapaa	2	1	3	2	2	0
Osa-aikaeläke	5	5	3	3	1	0
Muu sijaisuus	43	35	31	30	25	4
Kausiluonteinen tehtävä	0	1	1	6	0	1
Oma pyyntö	8	10	3	1	5	0
Projektiluonteinen tehtävä	6	2	2	4	12	7
Oppisopimussuhde	1	2	1	3	5	0
Palkaton virkavapaus/työloma	3	3	5	4	0	8
Kuntoutustuki	3	2	1	1	0	0
Ei kirjattua perustetta työsopimuksessa	13	2	1	2	8	0
Organisaatiouudistuksesta johtuva peruste	2	4	0	0	2	1
Toiminnan vakiintumattomuus	17	28	22	28	15	4
Opintovapaan sijainen	8	13	13	10	8	5
Kelpoisuus puuttuu	0	0	0	1	1	0

Niiden määräaikaisten, joiden palvelussuhde kestää yli kaksi viikkoa, osuus lukuun ottamatta palkkatuella palkattuja ja oppisopimussuhteessa olevia, oli kertomusvuonna 22,08 %. Vuonna 2022 heitä oli 19,29 %. Määräaikaisten palvelussuhteiden määrä on lisääntynyt vajaalla 3 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna

Henkilöstön lkm	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vakinaiset	799	789	757	726	766	411
Määräaikaiset	206	220	223	240	190	119
Tukityöllistetyt ja oppisopimus	16	15	15	19	29	9
YHTEENSÄ	1021	1024	995	985	985	539

Vakinaisen henkilöstön määrän kehitys suhteessa asukaslukuun vuosina 2018 – 2023

Toimiala	vuosi 2018 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2019 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2020 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2021 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2022 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2023 työntekijä/ 1.000 asukas
Hallintotoimi	1,63	1,75	1,69	0,81	0,97	0,88
Kaupunkikehitystoimi	0,66	0,68	0,94	1,12	1,28	1,13
Perusturvatoimi	22,64	23,18	21,13	21,06	21,07	
Sivistystoimi	17,04	17,43	16,94	16,18	17,43	18,69
Tekninen toimi	6,14	6,25	6,62	6,18	5,77	5,00
YHTEENSA	48,11	49,31	47,31	45,37	46,54	25,69

Vertailu vakinaisen henkilöstön määrä suhteessa asukaslukuun ei anna oikeata kuvaa sote-henkilöstön siirryttyä hyvinvointialueelle. Neljän toimialan osalta vakinaisen henkilöstön määrä on vähentynyt jonkin verran lukuun ottamatta sivistystoimea, jossa henkilöstön määrä on lisääntynyt jonkin verran.

2.2. Henkilötyövuodet

Henkilötyövuosi kuvaa paremmin vuoden aikana palvelussuhteessa olleen henkilöstön määrää kuin pelkkä henkilöstön lukumäärä vuoden viimeisenä päivänä, koska henkilöstön määrä vaihtelee olennaisesti vuoden aikana. Osan vuotta kestäneet tai osa-aikaiset palvelussuhteet muutetaan vuosityöntekijöiksi eli henkilötyövuosiksi. Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä. Osa-aikainen henkilö muutetaan henkilötyövuodeksi hänen osa-aikaprosenttiaan vastaavasti. Ylitöitä tai muulla tavalla tehtyä normaalin työajan ylitävää työaikaa ei oteta laskennassa huomioon.

Henkilötyövuoden määrittely

HTV1: palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100) => töissä koko vuoden

HTV2: palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100) => vähennetty palkattomat poissaolot

HTV3: palveluksessa olopäivien (vähennetty kaikki poissaolot mukaan lukien vuosiloma sekä koulutus) lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100) => työssäoloaika (=vähennetty kaikki poissaolot)

Henkilötyövuodet palvelussuhteessa vuosina 2021 – 2023

	Miehet			Naiset			Yhteensä		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
HTV1	118	120	96,5	827	827	421,3	945	946,6	517,8
HTV2	114	116	93,4	781	784,4	406,4	894	899,9	499,9
HTV3	101	101	82,4	656	648,6	356,3	757	749,6	438,7

	Miehet			Naiset			Yhteensä		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
HTV1	118	120	96,5	827	827	421,3	945	946,6	517,8
HTV2	114	116	93,4	781	784,4	406,4	894	899,9	499,9
HTV3	101	101	82,4	656	648,6	356,3	757	749,6	438,7

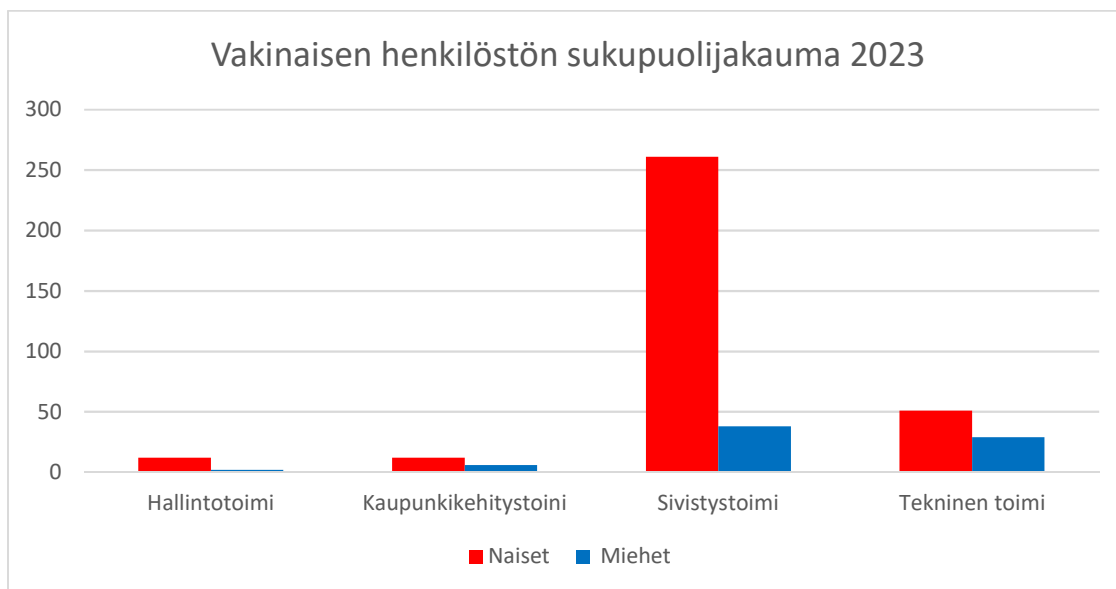
Henkilötyövuodet toimialoittain vuosina 2021 – 2023

Toimiala	HTV 1			HTV 2			HTV 3		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Hallintotoimi	21,6	21,0	18,5	21,2	20,9	18,4	18,2	18,1	15,4
Kaupunkikehitystoimi	33,6	38,3	28,2	32,8	37,3	27,0	28,8	31,8	23,7
Perusturvatoimi	406,0	404,8		374,3	377,8		305,0	299,7	
Sivistystoimi	367,2	370,9	386,4	351,8	353,4	369,9	310,7	310,0	329,2
Tekninen toimi	116,5	111,6	84,7	113,9	110,5	84,5	94,1	90,0	70,4

3. Henkilöstön rakenne

3.1. Naiset ja miehet

Vakituisesta henkilöstöstä oli naisia 81,75 % (88,3) ja miehiä 18,25 % (11,7). Kokonaishenkilöstöstä naisten lukumäärä on 446 (859) ja miesten 93 (126). Sukupuolijakauman muutoksista ilmenee, että edelliseen vuoteen verrattuna miesten lukumäärä on lisääntynyt. Kuten kunta-alalla yleensä, niin Akaassakin, henkilöstö on hyvin naisvaltaista. Kunta-alan henkilöstöstä miesten osuus on keskimäärin viidennes, joten Akaa on lähes valtakunnan keskiarvon tunnusluvuissa.

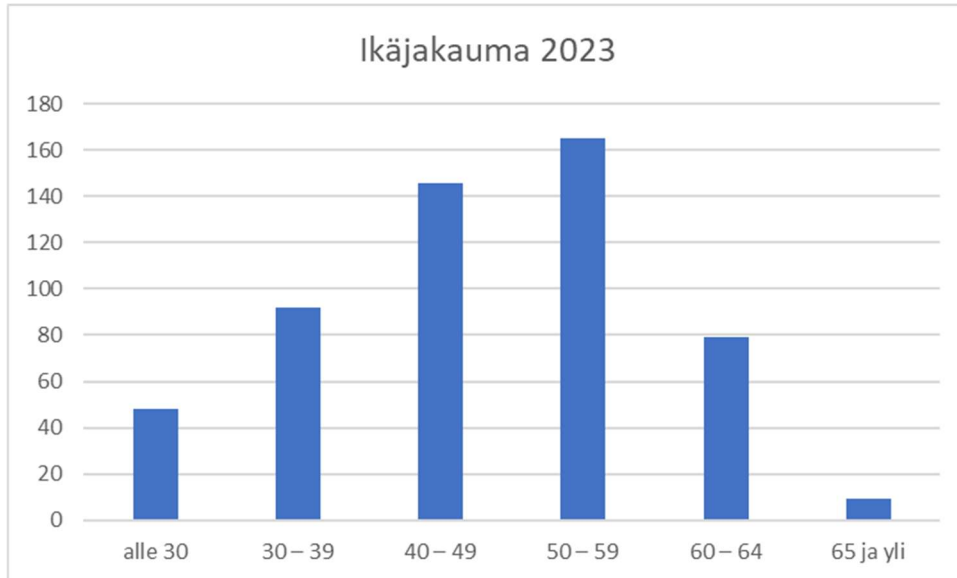
3.2. Henkilöstön ikärakenne

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden päättyessä tasan 49 vuotta (48). Vakinaisessa palvelussuhteessa olevien naisten keski-ikä oli 49,3 vuotta (48 v.) ja miesten 47,9 vuotta (47 v.). Kaikkien palvelussuhteessa olevien keski-ikä oli 47,3 vuotta (47), mikä on vajaa kaksi vuotta alempi kuin vakinaisella henkilöstöllä.

Edelliseen vuoteen verrattuna vakinaisen henkilöstön keski-ikä on noussut vuodella. Kunta-alan keski-ikä on keskimäärin 45 vuotta, joten Akaan kaupungin henkilöstö on kaikki palvelussuhteet huomioiden noin kaksi vuotta vanhempaa kuin mitä kunta-alalla yleensä. Määräaikainen henkilöstö on vakituista henkilöstöä selvästi nuorempaa niin meillä kuin kunta-alalla yleensä.

Ikä vuosina	Lukumäärä			% -osuus koko henkilöstöstä		
	v. 2021	v. 2022	v. 2023	v. 2021	v. 2022	v. 2023
alle 30	106	89	48	10,76 %	9,04 %	8,91 %
30 – 39	166	190	92	16,85 %	19,29 %	17,07 %
40 – 49	292	267	146	29,64 %	27,11 %	27,09 %
50 – 59	289	285	165	29,34 %	28,93 %	30,61 %
60 – 64	121	130	79	12,28 %	13,20 %	14,66 %
65 ja yli	11	24	9	1,12 %	2,44 %	1,67 %
Yhteensä	985	985	539	100 %	100 %	100 %

Kertomusvuonna koko henkilöstössä 40-vuotiaita tai vanhempia oli 399 henkilöä (706) eli 74,03 % (71,68 %). Alle 30-vuotiaita oli 48 henkilöä (89) eli 8,91 % (9,04 %). Yli 65-vuotiaita oli 9 henkilöä (24) eli 1,67 % (2,44 %).

3.3. Henkilöstön vaihtuvuus

Lähtövaihtuvuusprosentilla tarkoitetaan päätyneiden palvelussuhteiden ja henkilöstömäärän välistä suhdetta, johon lasketaan myös eläköitymisen johdosta päätyneet palvelussuhteet.

Vakinaisia virka- ja työsuhteita päättyi kertomusvuoden aikana 46 (100). Lähtövaihtuvuusprosentiksi muodostui täten 13,05 % (10,19). Alkaneita vakinaisia palvelussuhteita oli 58 (140) ja näiden osalta vaihtuvuusprosentti oli 18,28 % (18,28). Vakinaisen henkilöstön nettovaihtuvuus oli siten 12 (40) henkilöä.

Tyypillisimmät syyt palvelussuhteen päättymiselle olivat eläkkeelle jääminen ja irtisanoutuminen.

3.4. Lähtijäkysely

Lähtöhaastattelulla ja -kyselyllä pyritään selvittämään muun muassa sitä, miksi viranhaltija/työntekijä irtisanoutuu kaupungin palveluksesta. Näiden syiden selvittäminen on organisaation kehityksen kannalta olennaista. Parhaimmillaan lähtöhaastattelu hyödyntää molempia osapuolia ja toimii viimeisenä osana työhyvinvoinnin kokonaisuutta. Tällöin viranhaltija/työntekijä kokee tulleen kuulluksi ja työnantajalla on mahdollisuus saada oikeasti arvokasta hiltajaista tietoa ja osaamista, mitä lähtevällä viranhaltijalla/työntekijällä on annettavana. Lisäksi lähtöhaastattelu antaa vielä mahdollisuuden kiittää lähtijää sekä samalla kerätä häneltä palautetta työyhteisön kehittämisen tueksi. Akaan kaupungin lähtöhaastattelun toteuttamisesta vastaa omalta osaltaan esihenkilö.

Akaan kaupungin lähtöhaastattelumenettely on käytössä kaupungin kaikissa työyksiköissä jo vuodesta 2019 lukien, mutta kertomusvuoden alussa lähtöhaastatteluprosessia vielä kerrattiin ja tehostettiin.

Kyselyistä ilmenee seuraavaa:

Vastaukset jakaantuivat toimialoittain seuraavasti:

Toimiala	Vastausten jakaantuminen
Hallintotoimi	0 (4)
Kaupunkikehitystoimi	1 (2)
Perusturvatoimi	(30)
Sivistystoimi	16 (23)
Tekninen toimi	1 (4)
Yhteensä	18 (61)

	vuosi 2022 %:a vastaajista	vuosi 2023 %:a vastaajista
Määrä	61	18
Tyytyväisyys (tyytyväinen tai melko tyytyväinen)		
Tyytyväisyys johtamiseen ja esihenkilötyöhön	74	78
Tyytyväisyys työtiloihin, työvälineisiin tai järjestelmien käytettävyyteen	87	89
Tyytyväisyys työaikajärjestelyihin	89	89
Tyytyväisyys palkkausjärjestelmään ja työpaikkaetuihin	64	72

Palvelussuhteen päättymisen syy	vuosi 2022 (kysymykseen vas- tanneet)	vuosi 2023 (kysymykseen vastan- neet)
Määräaikaisuuden päättyminen	14	8
Eläköityminen	5	3
Sisäinen siirto kaupungin palveluksessa	3	1
Tyytymättömyys esihenkilötyöhön	4	1
Muu syy (esim. toinen työpaikka/ vakinainen työpaikka, työpaikan sijainti, työmatka, henkilökohtaiset syyt, muu työ)	29	3

Lähtijäkyselyssä oli lisäksi mahdollisuus kertoa työilmapiiristä, haasteista, onnistumista sekä esittää kehittämishetkkeitä ja antaa muutoin palautetta.

3.5. Eläköityminen

Kaupungin palveluksessa oleva henkilöstö voi KuEL-järjestelmän mukaan siirtyä vanhuuseläkkeelle, osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle, osatyökyvyttömyyseläkkeelle, osakuntoutustuelle, työkyvyttömyyseläkkeelle, kuntoutustuelle ja työuraeläkkeelle. Vanhuuseläke on kuntatyöntekijän ensisijainen reitti eläkkeelle.

Eläkeuudistus tuli voimaan 1.1.2017. Uudistuksessa vanhuuseläkeikää nostetaan vaiheittain 65 vuoteen siten, että vuonna 1962 syntyneet ovat ensimmäinen ikäluokka, jonka vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Eläkeuudistuksen merkittävän tavoitteena on työurien pidentäminen. Keskeisintä työurien pidentämisen kannalta on eläkeikärajojen nosto ja niiden sitominen elinajanodotteen kehitykseen. Henkilökohtainen eläkeikä 63 - 65 ikävuoden välillä säilyi ennallaan. Työssä voi edelleen jatkaa 68-vuotiaaksi saakka. Työssä jatkaminen tarkoittaa suurempaa eläkettä, kun taas eläkkeelle jääminen ennen henkilökohtaista vanhuuseläkeikää pienentää eläkettä.

Uudistuksessa varsinainen osa-aikaeläke poistui ja tilalle tuli osittainen varhennettu vanhuuseläke. Uutena eläkelajina tuli työuraeläke. Työkyvyttömyyseläke ja osatyökyvyttömyyseläke säilyivät ennallaan, eivätkä niiden myöntämiskriteerit muuttuneet.

Uudistuksesta johtuen eläkkeelle jäämisen ennustettavuus on heikentynyt. Näyttää kuitenkin siltä, että ainakaan tässä vaiheessa ei ole suurta kiinnostusta jatkaa henkilökohtaisen eläkeiän jälkeen.

Kertomusvuoden aikana kaupungin vakinaisessa palvelussuhteessa olevan henkilöstön eläköityminen oli seuraava:

- vanhuuseläkkeelle henkilöä 14 (23)
- työkyvyttömyyseläkkeelle (toistaiseksi, kokoaikainen, osittainen, kuntoutustuki) 5 (8)
- yhteensä 19 (31).

Vanhuuseläkkeelle jääneiden keski-ikä oli 64,87 vuotta (64,67 v.). Kaikki eläke muodot huomioon ottaen eläkkeelle jääneiden keski-ikä oli kertomusvuonna 61,03 vuotta (62,65), joten eläkkeelle jäämisikä on alentunut noin puolella vuodelta.

Kertomusvuoden osalta eläköitymistilastosta voidaan päätellä, että eläköityneiden määrässä kehitys on ollut myönteinen, koska vanhuuseläkkeelle jäävien henkilöiden määrä on vähentynyt yhdeksällä edellisestä vuodesta, mutta eläkkeelle jäämisikä on sen sijaan keskimääräisesti laskenut noin puolella vuodelta. Myös työkyvyttömyyseläkkeelle ja kuntoutustuelle jääneiden määrä on vähentynyt kolmella henkilöllä.

Eläköityneitä koko henkilöstöstä oli 2,59 % (3,15). Kunta-alalla vuosittainen eläkepoistuma vuodessa on keskimäärin 3,0 %. Ennusteen mukaan Akaan kaupungin organisaatiosta vanhuuseläkkeelle jäävien määrä tulee vähentymään tulevina vuosina ollen kunta-alan keskimääräistä määrää jonkin verran pienempi lukuun ottamatta vuotta 2026.

Eläköitymisen ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen aikasarjana vuosittain. Ennusteessa on huomioon otettu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt.

Eläköitymisennuste vuosina 2024 – 2030 on seuraava (KuEL ja VaEL):

- v. 2024: vanhuuseläkkeelle 2,76 %, kaikki eläkemuodot 3,82 %
- v. 2025: vanhuuseläkkeelle 2,84 %, kaikki eläkemuodot 3,87 %
- v. 2026: vanhuuseläkkeelle 3,19 %, kaikki eläkemuodot 4,14 %
- v. 2027: vanhuuseläkkeelle 2,76 %, kaikki eläkemuodot 3,94 %
- v. 2028: vanhuuseläkkeelle 1,75 %, kaikki eläkemuodot 3,66 %
- v. 2029: vanhuuseläkkeelle 2,30 %, kaikki eläkemuodot 2,64 %
- v. 2030: vanhuuseläkkeelle 2,30 %, kaikki eläkemuodot 3,16 %

Henkilöstön eläkkeelle jääminen hyödynnetään mahdollisuutena henkilöstörakenteen uudistamiseen ja työn tuottavuuden parantamiseen. Eläkepoistuman myönteisiä vaikutuksia ovat keski-ään aleneminen, jonka myötä koulutus-taso, muutosvalmius ja innovatiivisuus saattavat parantua. Myönteisenä puolena voidaan nähdä myös tehtävien uudelleenjärjestelymahdollisuudet ja töiden monipuolistuminen. Toisaalta taas organisaatiosta poistuu paljon hiljaista tietoa.

3.6. Eläkemaksut

Eläkekustannusten seurannan avulla voidaan ennakoida kustannuksia ja vaikuttaa niihin. Työnantajan KuEl-eläke-maksut koostuvat

- palkkaperusteisesta maksusta, jota seurataan osana työvoimakustannuksia
- eläkemenoperusteisesta maksusta/tasausmaksusta (pitkän aikavälin eläkemenot).

Eläkemenoperusteinen maksu muuttui vuonna 2023 tasausmaksuksi, jolla katetaan niitä pitkä aikavälin eläkemenoja, joihin palkkaperusteinen eläkemaksu ei riitä. Tasausmaksun suuruus oli kertomusvuonna 881.900 euroa.

	Maksut 1.000 euroa			% -osuus palkkakustannuksista		
	v. 2021	v. 2022	v. 2023	v. 2021	v. 2022	v. 2023
Eläkemenoperusteinen maksu/tasaus- maksu	1.688	1.645	881	1,25	3,53	2,32

4. Työvoimakustannukset, työllistäminen sekä virka- ja työehtosopimukset

4.1. Vuoden 2022 työvoimakustannukset

Työvoimavaltaisella kunta-alalla työvoimakustannukset muodostavat merkittävän osan kunnan taloudesta. Työvoimakustannusten rakenteen ja kehityksen seuranta ovat siten keskeisiä myös henkilöstöraportoinnissa. Työvoimakustannukset kattavat kuntaan palvelussuhteessa olevan henkilöstön.

Työvoimakustannuksissa näkyvät myös kunta- ja palvelurakennemuutokset tai henkilöstöön kohdistuneet talouden sopeuttamistoimenpiteet, mitkä ovat henkilöstöraportissa tarkemmin selitettäviä/kuvattavia tapahtumia ja toimenpiteitä. Myös ostopalveluiden käyttö voi näkyä työvoimakustannusten alenemisena.

Vuosien 2014 – 2023 työvoimakustannukset

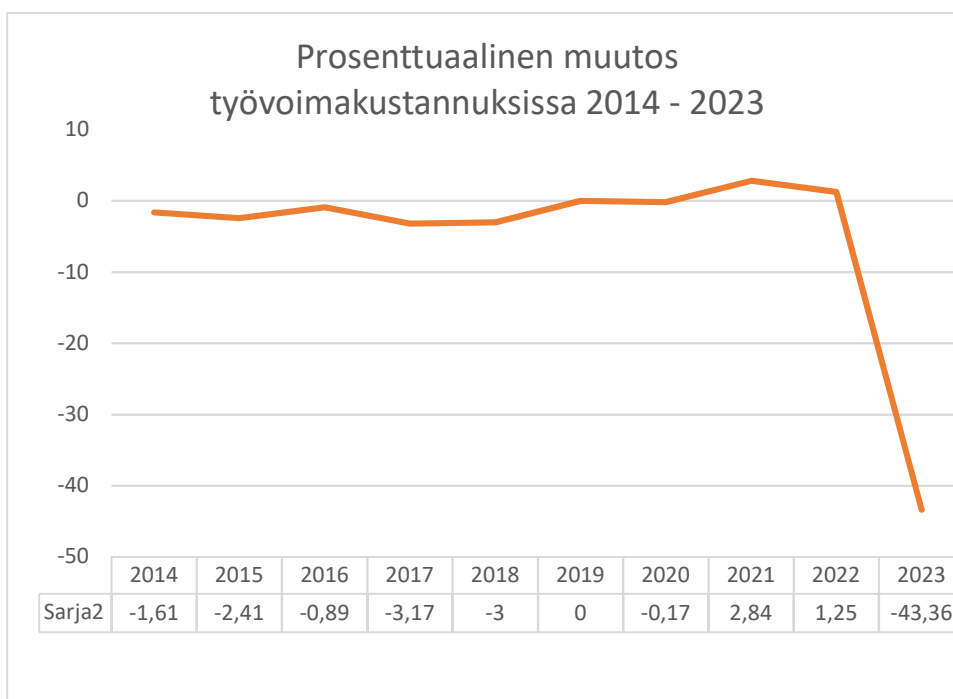
Vuosi	Kaikki palkat	Muut henkilöstösivukulut	Eläkekulut	Yhteensä	%:a toimintakuluista	Muutos henkilöstökuluissa
2014	36 937	1 980	9 655	48 573	43,15	-1,61
2015	35 953	2 016	9 429	47 398	42,94	-2,41
2016	35 777	2 299	8 903	46 979	43,10	-0,89
2017	35 354	1 937	8 200	45 492	42,79	-3,17
2018	34 706	1 372	8 010	44 088	40,00	-3
2019	35 694	1 338	7 942	44 818	40,54	1,74
2020	35 361	1 417	7 961	44 740	39,90	-0,17
2021	36 515	1 279	8 216	46 010	37,74	2,84
2022	37 182	1 428	7 976	46 586	36,95	1,25
2023	21 194	1 088	4 104	26 387	55,14	-43,36

(Lähde: Talousarvion tilinpäätökset)

Henkilöstösivukuluihin sisältyvät kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut, työttömyysvakuutusmaksut, tapaturmavakuutusmaksut ja muut sosiaalivakuutusmaksut. Eläkekulut koostuvat Kuntien eläkevakuutuksen KuEL-maksuista, valtion VEL-maksuista ja muista työeläkemaksuista.

Työvoimakustannukset nousivat vuoteen 2022 verrattuna 1,25 % (1,25 %) ollen kertomusvuonna 26.387.164,72 euroa (46.586.321,44 euroa). Työvoimakustannusten osuus toimintamenoista oli 55,14 % (33,95 %).

(Lähde: tilinpäätöstiedot)

Vuokratyövoimaa ei käytetty enää vuonna 2023. Aikaisempina vuosina vuokratyövoimaa on käytetty vain perusturvatoimessa.

Lomapalkkavelasta ilmenee taseessa pitämättömien vuosilomien, säästövapaiden yms. sopimuksen mukaisten vapaiden euromääräinen arvo. Vuoden 2023 päättyessä lomapalkkavelka 2.417.155 euroa (4.992.436 euroa). Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna on 2.575.281 euroa (-102.109 euroa). Myös tämän tunnusluvun pienenemiseen on eniten vaikuttanut sote-henkilöstön siirtyminen hyvinvointialueen palvelukseen.

4.2. Palkkatuen käyttö, kesätyöllistäminen ja muu työllistäminen

Toimialoilla työyksiköissä työskenteli useita palkkatuella palkattuja työllistettyjä. Kaupungilla on lakisääteinen velvollisuus palkata työllistämismääräasetuksen piiriin kuuluva henkilö kaupungille määräajaksi.

Vuonna 2023 palkkatuella palkatut henkilöt sijoituivat eri toimialoille seuraavasti:

- hallintotoimi	3 henkilöä (6)
- kaupunkikehitystoimi	5 henkilöä (10)
- sivistystoimi	9 henkilöä (10)
- tekninen toimi	5 henkilöä (5)
- yhteensä palkkatukilaiset).	22 henkilöä (38, mukana vielä perusturvatoimen)

Velvoitetyöllistettyjä oli yllä mainituista palkkatukilaisista yhdeksän (20).

Edelleen sijoituksessa/hankeessa/yhdistyksessä vuonna 2023 ei ollut yhtään henkilöä (0).

Palkkatukityöllistämisen palkkamenot ja muut kustannukset henkilöstösivukuluineen koko kaupungin tasolla olivat kertomusvuonna 410.300 euroa (597.300 euroa). Palkkatuen osuus oli 173.000 euroa (267.000 euroa), tämä sisältää myös velvoitetyöllistettävien osuuden. Euromäärä ei sisällä vuoden 2023 tilinpäätösvaiheessa palkkatuloihin sisältyvää 48.421 euron suuruisia vähentävää kirjausta, joka on kohdistunut aiempien vuosien palkkatulokirjauksiin.

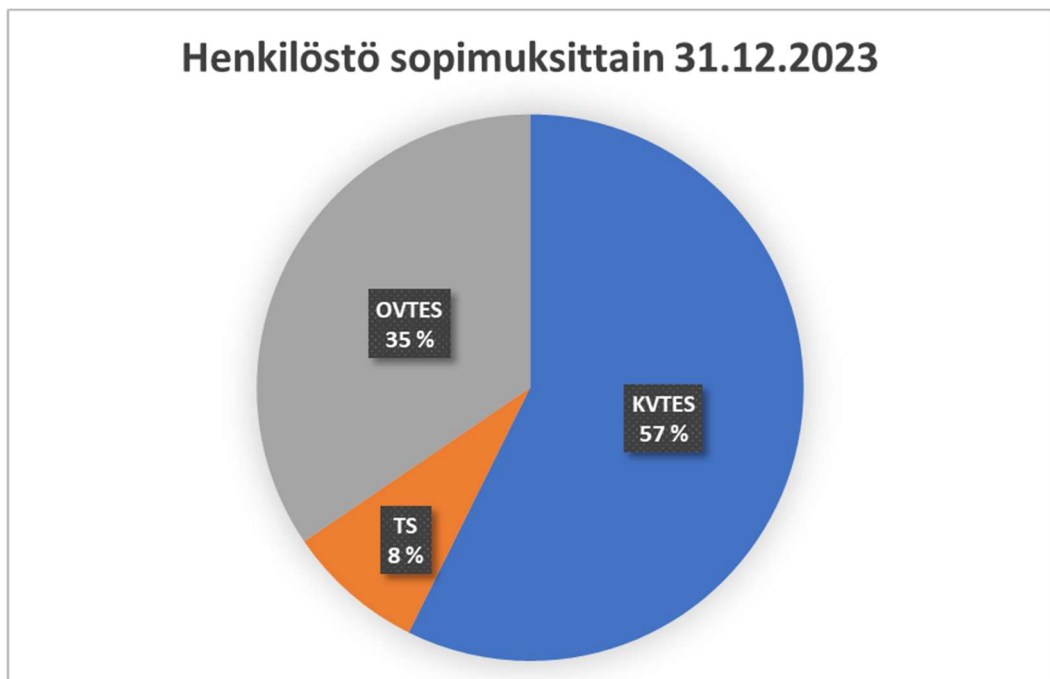
Kesätyöllistäminen

Kesätyöntekijöitä oli vuonna 2023 yhteensä 16 (43). Kesätyöllistämisen palkkamenot olivat henkilöstösivukuluineen 16.570 euroa (34.856 euroa). Työllistämismaksot olivat 2 – 4 viikon pituisia.

Muu työllistäminen

Palkattomassa opiskeluun liittyvä harjoittelussa tms. harjoittelussa oli työpaikoilla kertomusvuoden aikana jonkun verran henkilöitä. Lisäksi eri työpisteissä oli TE-toimiston ja vakuutusyhtiöiden työkokeilijoita. Korona-pandemian jatkuminen vaikutti olennaisesti muuhun työllistämiseen.

4.3. Henkilöstön jakaantuminen eri sopimusaloille ja kertomusvuoden palkantarkistukset

(Lähde: Populus-raportti)

Eniten henkilöstöä on Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen soveltamispiirissä (KVTES), johon kuuluu 57 % kaupungin henkilöstöstä. Kunnallisen opetusalan (OVTES) soveltamisen piirissä on 35 % ja Teknisten sopimuksen (TS) soveltamispiirissä 8 % kaupungin henkilöstöstä.

Uudet kunnalliset sopimukset tulivat voimaan takautuvasti 1.5.2022 lukien, koska neuvottelutulos saavutettiin vasta kesäkuussa. Sopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Vuonna 2023 kustannusten lisääntymiseksi on arvioitu keskimäärin 3,05 prosenttia eli noin 691 miljoonaa euroa.

Sopimuskorotusajankohta on kertomusvuonna 1.6. Sopimuskorotuksia on lähemmin esitelty kohdassa 1) Henkilöstöpalveluiden palvelusuunnitelman toteutuminen vuonna 2023.

Kunta-alalla palkkausjärjestelmät perustuvat tehtävien vaativuuteen ja henkilökohtaiseen työsuoritukseen.

Akaan kaupungin organisaatiossa on kaikilla sopimusaloilla käytössä tehtävien vaativuuden paikallinen arviointijärjestelmä. Kunkin viran/tehtävän tehtäväkohtainen palkka määritellään tehtävän vaativuuden mukaan. Tehtävän vaativuuden arviointi tulee päivittää aina, kun tehtävässä tapahtuu olennaisia muutoksia.

Henkilökohtainen lisä on osa kannustavaa palkkausta. Se perustuu tuloksellisuuteen henkilökohtaisten työsuoritusten osalta sekä ammatinhallintaan.

Kannustavaa palkkauksesta voidaan maksaa hyvästä työsuorituksesta, joka tukee työyksikön tavoitteiden toteutumista. Palkkion perusteena ovat esimerkiksi seuraavat kriteerit:

- positiivinen työote
- aktiivisuus työyhteisössä
- palveluhalukkuus ja yhteistyökyky työyhteisön sisällä ja sen ulkopuolella
- hyvä asiakaspalaute
- kehittämisote
- joustavuus
- luotettavuus
- aikataulutavoitteiden alittaminen
- erinomainen toiminta poikkeustilanteissa
- kustannus- ja laatuosaaminen
- päämäärä- ja tavoitetietoisuus
- prosessien ja menettelytapojen hallinta ja kehittäminen.

Kannustavan palkkauksen jako oli vuonna 2023 seuraava (vuoden 2022 tiedot):

Toimiala	Määräraha euroina	Yksilökohtainen palkitseminen (saajien lkm)	Tiimikohtainen palkitseminen (saajien lkm)	Yhteensä
Johtoryhmä	700 300	700; 5 (300; 5)	0 (0) 0 (0)	700 (300)
Hallintotoimi	450 (400)	400;3 (300; 2)	0 (0) 0 (0)	400 (400)
Kaupunkikehitystoimi	650 (600)	0 (0) (500; 5)	650 (20) 100 (2)	650 (600)
Perusturvatoimi	0 (8.150)	0 (5.400; 30)	0 (2.750; 80)	0 (8.150)
Sivistystoimi	9.300 (6.850)	7.850 (96) (6.450; 59)	1.250 (33) (400; 9)	9.100 (6.850)
Tekninen toimi	1.900 (1.700)	1.500 (12) (1.500; 12)	400 (7) (200; 17)	1.900 (1.700)
Yhteensä	13.000 (18.000)	10.450 (116) (14.550; 113)	2.300 (60) (3.450; 98)	12.750 (18.000)

Kannustavan palkkauksen määrärahasta (15.000) varattiin 2.000 euroa nk. pikapalkitsemiseen (lahjakortteja hie-rontaan, autonpesuun ja kukkakauppaan). Pikapalkittuja oli kertomusvuoden päättyessä 23 (64) henkilöä.

Kertomusvuoden syksyllä kilpailutettiin paikallisten toimijoiden kesken pikapalkinnot vuodelle 2024. Henkilöstöä osallistettiin valintaan kyselyllä.

5. Henkilöstön tila ja työkykyjohtaminen

5.1. Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittämisen tavoitteena on turvata se osaaminen, jota tarvitaan kaupungin palvelutuotannossa. Työtehtävät muuttuvat ja uudet haasteet edellyttävät jatkuvaa oppimista. Sitä voidaan tukea koulutuksen lisäksi erilaisilla työssäoppimisen ja henkilöstön kehittämisen menetelmillä kuten työkierrolla, mentoroinnilla, tiimityöllä, itseopiskelulla jne. Myös oppimisille ilmapiiri on tärkeä tekijä.

Osaamisen kehittäminen vuosina 2021 – 2023

Osaamisen kehittäminen	Osallistujien määrä		Päiviä/osallistuja		Kalenteripäiviä	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Ammatillinen henkilöstökoulutus,	444	271	3,28	3,07	1458	831
josta lakisääteinen sosiaali- ja terveystoimen täydennyskoulutus	189		3,57		675	
Opintovapaalla oleva henkilöstö	28	12	149,32	101,42	4181	1217
YHTEENSÄ	472	283	152,61	104,51	5639	2048

Raportoinnin mukaan vuonna 2023 koulutuspäiviä vakinaista henkilöstöä kohden oli 1,54 päivää (1,90), koko henkilöstön osalta koulutuspäiviä oli 0,85 päivää (1,48). Koulutuspäivien määrä vakinaisen henkilöstön osalta on raportoinnin mukaan vähentynyt lähes puolella päivällä, mutta sote-henkilöstön pois lukien koulutuspäivien määrä on lisääntynyt noin 50 päivällä.

Henkilöstökoulutukset on toteutettu edellisten vuosien tapaan pääosin toimialoilla heidän omin määrärahoihin.

Toimialakohtaiset koulutuskustannukset euroina vuosina 2020 – 2023

Toimiala	Toteutuneet kustannukset euroina			
	v. 2020	v. 2021	v. 2022	v. 2023
Hallintotoimi	20.700	22.225	24.090	31.625
Kaupunkikehitystoimi	11.049	13.373	17.858	17.885
Perusturvatoimi	69.221	113.126	90.480	0
Sivistystoimi	28.580	39.072	89.059	107.424
Tekninen toimi	32.232	26.736	20.403	26.219
YHTEENSÄ	162.782	214.533	241.892	183.153

Panostus henkilöstökoulutukseen on kertomusvuoden aikana lisääntynyt hallintotoimessa, sivistystoimessa ja teknisessä toimessa. Kaupunkikehitystoimen osalta panostus henkilöstökoulutukseen on samaa tasoa kuin edellisenä vuonna. Kokonaisuudessaan koulutukseen on käytetty kertomusvuoden aikana lähes 32.000 euroa enemmän kuin vuonna 2022.

Koulutuskustannuksiin yllä olevassa taulukossa sisältyvät vain osallistumismaksut, koska esimerkiksi majoitus- ja matkustamiskustannuksia juuri koulutuksen osalta ei toistaiseksi pystytä kirjanpidollisesti erittelemään. Myöskään sijaiskuluja koulutuksen osalta ei pystytä erittelemään.

Esihenkilökoulutus

Akaan kaupunki on ollut mukana Kevan työkykyjohtamisen kehittämistä koskevassa hankkeessa vuodesta 2022 lähtien. Hanke päättyi keväällä 2024. Hankkeessa on tarkasteltu työkykyjohtamiseen liittyviä tunnuslukuja ja niiden perusteella erilaisin konkreettisin toimenpitein on pyritty tukemaan esihenkilöitä päivittäisessä työkykyjohtamisessa. Hanke on sisältänyt kaupungin johdolle, esihenkilöille, henkilöstön edustajille, työsuojelun yhteistoimintahenkilöstölle ja työterveyshuollolle suunnatun 360-kyselyn, jossa on kartoitettu työkykyjohtamisen tilaa. Kyselyn tulosten pohjalta järjestettiin työpaja, jossa etsittiin konkreettisia keinoja työkykyjohtamisen kehittämiseksi. Hankkeeseen liittyen on järjestetty kolme esihenkilötreeniä. Kertomusvuoden aikana toteutettiin seurantakysely esihenkilöille ja kyselyn tulosten pohjalta ja analysoimiseksi järjestettiin työpaja kertomusvuoden marraskuussa. Työpajatyöskentelyn aikana esihenkilöt kiteyttivät Akaan kaupungin esihenkilötyön vahvuudet ja kehityskohteet.

Ajalla 1.1 – 30.6.2023 järjestettiin esihenkilövalmennusta verkkokoulutuksena. Koulutukseen sisältyi kuusi eri aihealuetta. Esihenkilövalmennukseen osallistui yhteensä 12 esihenkilöä.

Esihenkilöille järjestettiin säännöllisesti kesäaikaa lukuun ottamatta esihenkilöinfoja, joissa käsiteltiin ajankohtaisten asioiden lisäksi ennalta ilmoitettuja teemoja.

Esihenkilötreenejä on järjestetty kertomusvuoden aikana kolme tilaisuutta seuraavista aiheista:

- Populus-toiminnallisuudet
- Työkyvyn tukemisen keinot
- WPro-työsuojelu- ja työturvallisuustyön sähköinen työalusta.

Koko henkilöstölle on järjestetty yhteensä neljä työyhteisöluentoa ja uusille työntekijöille järjestettiin kertomusvuoden elokuussa tervetuloilaisuus.

5.2. Kehityskeskustelut

Kehityskeskustelut ovat tärkeitä yhteisiä keskustelutilaisuuksia esihenkilön ja työntekijän välillä. Kehityskeskusteluiden keskiössä ovat osaamisen ja työhyvinvoinnin vahvistaminen sekä tavoitteiden asettaminen. Tavoitteena on saada esihenkilön ja työntekijän välisestä keskustelusta positiivinen, henkilökohtainen ja merkityksellinen tilanne, jossa syvennetään esihenkilön ja työntekijän välistä vuorovaikutusta sekä ymmärrystä työn merkityksellisyydestä, onnistumisista ja tavoitteista.

Kehityskeskusteluohjeistus on päivitetty vuonna 2022.

Tavoitteena on luonnollisesti, että kehityskeskustelujen käydään 100-prosenttisesti. Tavoitteessa ei kuitenkaan täysin onnistuttu, koska kehityskeskusteluja käytiin arviolta noin 65 prosenttisesti (79,00). Raportointi kehityskeskustelujen määrässä on haastavaa, koska ohjeistuksesta huolimatta osa käyttää kehityskeskusteluissa muita kuin Populuksen lomakkeita ja näin ollen ne eivät ole mukana raportoinnissa.

5.3. Työtyytyväisyys

Henkilöstökysely toteutetaan kahden vuoden välein, joten kertomusvuonna ei kyselyä tehty.

Viimeisin henkilöstökysely toteutettiin loka-marraskuussa 2022 ja sen vastausprosentti oli 56. Edellinen kysely tehtiin vuonna 2020 juuri koronan puhjettua, silloin vastausprosentti oli 43. Vastausprosentti on noussut edellisistä vuosista ja se vastaa valtakunnan tämän ajan keskitasoa henkilöstökyselyissä. Vastausprosenttia voidaan pitää suuntaa-antavana ja luotettavana.

Oheisesta yhteenvedosta ilmenee toteutettujen kyselyjen toimialakohtaiset vastausprosentit:

Toimiala	2015	2018	2020	2022
Hallintotoimi	83	80	72	100
Kaupunkikehitystoimi	-	67	100	56
Perusturvatoimi	55	54	40	48
Sivistystoimi	64	47	43	62
Tekninen toimi	52	54	38	57
YHTEENSÄ	60 %	54 %	43 %	56 %

Yleisarvosana (kokonaistyytyväisyys) kouluasteikolla kaikkien vastanneiden kesken oli 7,71. Oheisesta yhteenvedosta ilmenee toteutettujen kyselyjen toimialakohtaiset yleisarvosanat, joista voidaan todeta, että merkittävää muutosta ei ole niissä tapahtunut:

Toimiala	2015	2018	2020	2022
Hallintotoimi	7,72	7,58	7,90	7,95
Kaupunkikehitystoimi	-	7,38	7,58	7,85
Perusturvatoimi	7,55	7,50	7,92	7,82
Sivistystoimi	7,14	7,05	7,54	7,43
Tekninen toimi	7,88	7,61	7,98	8,32
YHTEENSÄ	7,63	7,35	7,76	7,71

Asteikolla 4 - 10 henkilöstö antaa Akaan kaupungille yleisarvosanaksi 7,71. Kokonaistyytyväisyyttä mittaava yleisarvosanan keskiarvo on pysynyt lähes samana, laskua on viisi kymmenystä verrattain vuoden 2020 kyselyn tulokista (7,76).

Yleisarvosanan kymmenen tai neljä antaneissa ei juuri ole muutosta. Yhdeksän ja kahdeksan arvostaneita on prosentuaalisesti saman verran kuin vuonna 2020 ja arvostaneita seitsemän antaneita on noin 3 % vähemmän. Suositellussa kriittisten osuus (1 - 6 arvostaneita) on vähentynyt ja suositelijoiden osuus (9 - 10 arvostaneita) lisääntynyt, jolloin myös nettosuositellulukko on merkittävästi parantunut. Nettosuositellu oli vuoden 2020 kyselyssä -21 % ja nyt tehdyssä kyselyssä enää -1 %.

Väittäjä-teemoittain tarkasteltuna tuloksissa on melko pientä muutosta verrattuna vuoden 2020 tuloksiin. Teemakokonaisuuksista ovat parantuneet vajaan kymmenyksen verran ilmapäivien avoimuus 3,66 (3,57), kehityskeskustelut 3,98 (3,84), esihenkilötoiminta 3,75 (3,66) sekä muutos ja tulevaisuus 4,04 (3,96). Teemoista hyvinvointi ja työkyky on ainoana teemakohtaisena tuloksena heikentynyt, mutta sekin vain marginaalisesti (-0,04).

Kaupunkitason vahvuudeksi nousi se, että työntekijät kokevat saavansa arvostusta ja heistä on mukavaa tulla töihin. Selkeimmät kehitysalueet ovat perehdyttäminen, vaikutusmahdollisuudet omaan työhön sekä yksiköiden välisen yhteistyön toimivuus. Tunneilmastossakin on tapahtunut kokonaistuloksissa vain hyvin pientä muutosta. Neljä yleisintä tuntemusta ovat tyytyväisyys, innostus, sinnikkyys sekä luottamus. Stressintuntemuksessa on vain parin prosentin ero edelliseen kyselytulokseen.

Kyselyn tulosten perusteella kehittämisen tärkeimmät painopistealueena ovat perehdyttäminen, omaan työhön vaikuttaminen ja yksiköiden välisen yhteistyön toimivuus.

5.4. Työajan jakaantuminen

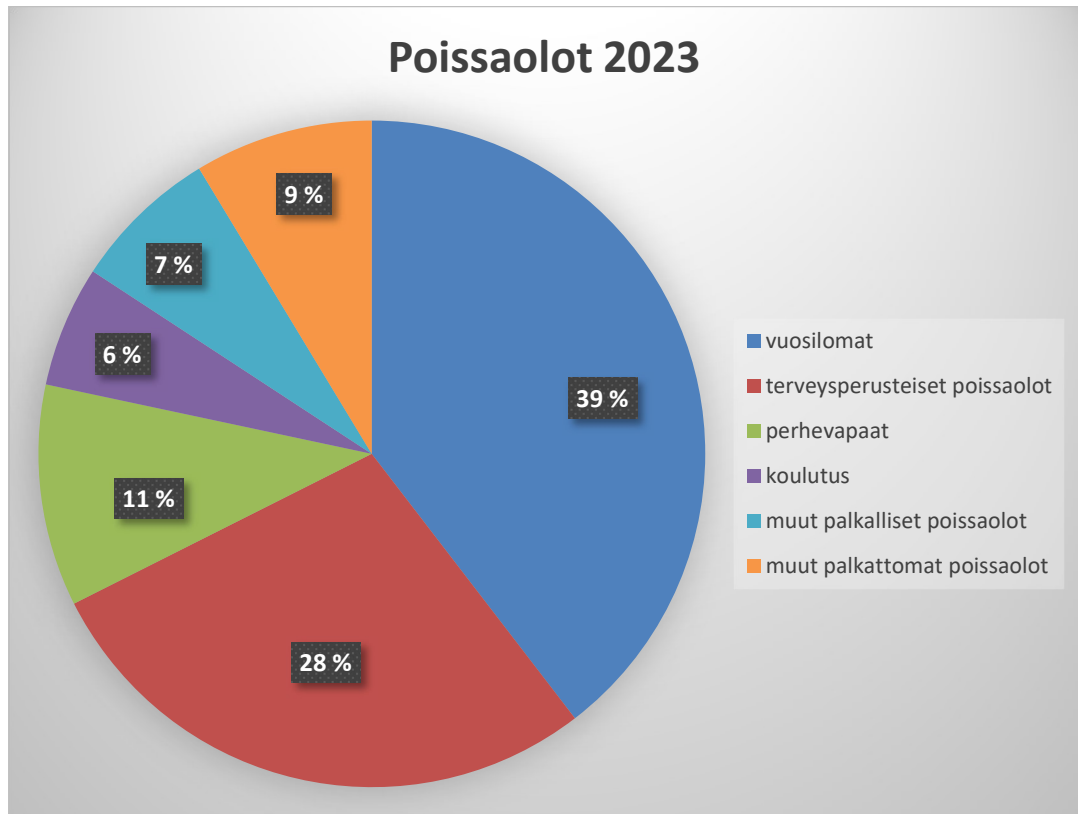
Henkilöstömäärä- ja henkilötyövuositunnuslukujen lisäksi työnantaja ja työyhteisöt tarvitsevat tietoa siitä, miten työntekoon tarkoitettua työaikaa todellisuudessa on käytetty. Palvelutarpeiden edellyttämien henkilöstöresurssien oikean mitoituksen, kohdentamisen ja kuormituksen suunnittelu perustuu tietoon työajoista ja poissaoloista.

Alla olevassa taulukossa työajan jakauma on laskettu ja raportoitu työpäivinä. Oleellista tässä on seurata prosenttiosuuksia teoreettisesta säännöllisestä työajasta.

Poissaoloperusteen mukainen tilanne oli seuraava:

	Työpäivät			% -osuus teoreettisesta säännöllisestä vuosityöajasta		
	v. 2021	v. 2022	v. 2023	v. 2021	v. 2022	v. 2023
Teoreettinen säännöllinen vuosityöaika työpäivinä	244 778	243 674	128 783	100 %	100 %	100 %
Vähennetään työpäivinä						
	v. 2021	v. 2022	v. 2023	v. 2021	v. 2022	v. 2023
vuosilomat	23 941	23 552	10 214	9,8	9,7	7,9
terveysperusteiset poissaolot	12 576	17 164	7 227	5,2	7,0	5,6
perhevapaat	7 794	5 500	2 780	3,2	2,3	2,2
koulutus	4 202	4 282	1 516	1,7	1,8	1,2
muut palkalliset poissaolot	6 433	5 149	1 835	2,6	2,1	1,4
josta etätyötä	5 252	3 216	1 300	2,2	1,3	1,0
muut palkattomat poissaolot	3 699	3 728	2 238	1,5	1,5	1,7
YHTEENSÄ (tehty vuosityöaika)	184 429	181 083	101 673	75,9	74,3	79,0

Poissaolot 2023

Teoreettista säännöllistä vuosityöaikaa laskettaessa kalenterivuoden päivistä vähennetään lauantait, sunnuntait ja työaikaa lyhentävät arkipyhät, mikä tarkoittaa vastaavaa viiden työpäivän ajattelua esimerkiksi jaksotyössä tai toimialueilla, joissa työskennellään ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä (24/7).

Perhevapaisiin sisältyvät raskausvapaa- ja vanhempainvapaapäivät sekä hoitovapaat, tilapäiset hoitovapaat sairaan lapsen hoidon järjestämiseksi/hoitamiseksi ja poissaolot pakottavista perhesyistä sekä poissaolot perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi. Muihin palkallisiin poissaoloihin sisältyvät mm. lomarahavapaat ja KVTES:n mukaiset eräät muut virkavapaudet. Palkattomia poissaoloja ovat mm. säästösyvypaavat ja harkinnanvaraiset palkattomat vapaat.

Suurimmat kokonaistyöaikaa vähentävät poissaolot vuonna 2023 aiheutuivat vuosilomista ja terveysperusteisista poissaoloista. Yllä olevasta taulukosta ilmenee, että kertomusvuoden aikana niiden määrä, 13,5 % vähentyi edelliseen vuoteen verrattuna (16,70 %).

Perhevapaat aiheuttavat naisvaltaisella kunta-alalla paljon pitkiä poissaoloja, koska naiset pitävät edelleenkin valtaosan perhevapaista. Työelämän ja perheen yhteensovittamisen osalta naisten osuus perhevapaiden käytössä on noin 99 % lain suomien tasa-arvoisista ja yhdenvertaisista mahdollisuuksista huolimatta.

Palkkasummaksi muutettuna poissaolojen hinnaksi vuosina 2020 – 2023 muodostui seuraavat summat:

	vuosi 2020 (€)	vuosi 2021 (€)	vuosi 2022 (€)	vuosi 2023 (€)
Sairauslomat	1.283,602	1.078.301	1.571.076	823.534
Työtaturmat	40.010	70.825	30.640	18.955
Perhevapaat	-750.560	-593.286	-487.287	-164.657
Tilapäinen hoitovapaa	54.356	53.257	80.594	49.323
Koulutus	-279.192	-335.979	-266.839	-53.646
Lomarahavapaat	35.525	25.597	41.700	14.964
Vuosilomat	3.127.597	3.060.027	3.211.336	1.262.536
Muut vapaat	670.630	316.242	-126.817	-12.427
josta etätyötä	1.142.180	760.712	411.170	178.962

Poissaoloissa suurin ryhmä on vuosilomat, joiden hinta on yli kaksi ja puolikertainen verrattuna sairauslomiin. Perhevapaiden ja koulutuksen osuus on negatiivinen, koska niissä on enemmän palkattomia kuin palkallisia päiviä – luonnollisesti niiden aikana jää työpanos saamatta tai sitä paikataan sijaisella.

5.5. Sairauspoissaolot

Sairauspoissaoloilla on yhteys työhyvinvointiin ja työn kuormitustekijöihin. Sairaus- poissaolojen kehitykseen vaikuttavat myös mm. resursointi, ikärakenne ja ikääntyminen yleensä, työn fyysisyys sekä asenteelliset muutokset työelämässä.

Sairauspoissaaloista on yksinään harhauttavaa tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Sen sijaan sairauspoissaolojen vaikutukset ovat selkeämpiä, sillä usein poissaolot merkitsevät kustannusten lisäksi työyhteisön muille jäsenille kuormituksen lisääntymistä.

Henkilökunnan sairauspoissaolopäivät kalenteripäivinä toimialoittain vuosina 2017 – 2023 olivat seuraavat:

Toimiala	Kalenteripäivää/henkilötyövuosi						
	V. 2017	V. 2018	V. 2019	V. 2020	V. 2021	V. 2022	V. 2023
Hallintotoimi	16,11	10,01	9,51	11,53	5,82	6,14	8,16
Kaupunkikehitystoimi	19,76	31,07	8,33	5,3	5,36	14,57	10,57
Perusturvatoimi	23	26,54	20,58	21,7	23,06	28,50	
Sivistystoimi	19,33	18,1	20,05	14,7	12,48	18,27	18,03
Tekninen toimi	31,84	33,3	28,37	26,65	20,09	24,71	18,78
YHTEENSÄ	22,01	24,04	20,51	18,92	17,56	23,02	17,39

Kertomusvuonna sairauspoissaolopäiviä henkilötyövuotta kohden olivat keskimäärin 17,93 kalenteripäivää (23,02), työpäiviksi muutettuna noin 13 päivää (noin 15). Kun huomioidaan hyvinvointialueelle siirtynyt henkilöstö, sairauspoissaolot ovat vähentyneet keskimäärin 1,54 päivää henkilöä kohden. Lyhyiden sairauspoissaolojen määrä (sairauspoissaolot omalla ilmoituksella esihenkilön luvalla) ovat lisääntyneet edelliseen vuoteen verrattuna noin kolmella prosentilla ollen nyt noin 22 prosenttia kaikista sairauspoissaaloista.

Sairauspoissaolomäärien vähentyminen on ollut myönteinen ja toivottu kehityssuunta, jonka eteen on tehty tavoitteellista työtä. Sairauspoissaolomäärien laskun tavoite onnistuttiin saavuttamaan, kun tavoitteeksi asetettu vuoden 2021 sairauspoissaolomäärän (17,6 pv./htv) 0,87 päivällä henkilötyövuotta kohden.

Sairauspoissaolomäärät ovat Akaan kaupungilla olleet kunta-alan keskimääräistä määrää korkeammalla tasolla. Vuonna 2022 kunta-alan henkilöstöllä oli keskimäärin 16,5 poissaolopäivää sairauden vuoksi ja vuonna 2021 päiviä 14,7 päivää. Työtä sairauslomien vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi jatketaan edelleen erittäin aktiivisesti.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuosien 2021 - 2023 sairauspoissaolot niiden keston mukaan:

Sairauspoissaolot	kalenteripäivää			%osuus sairauspoissaolo-päivistä			%:a teoreettisesta työ-ajasta		
	v.	v.	v.	v.	v.	v.	v.	v.	v.
kalenteripäivien lkm	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
1 – 3 päivää	3.472	4.727	2.381	20,93	21,20	26,44	1,43	1,94	1,85
4 – 29 päivää	9.121	11.093	4.237	54,98	49,75	47,05	3,75	4,55	3,29
30 – 60 päivää	2.066	2.412	1.201	12,45	10,82	13,33	0,85	0,99	0,93
61 – 90 päivää	524	1.819	1.187	3,16	8,16	13,18	0,22	0,75	0,92
91 – 180 päivää	1.408	1.912	0	8,49	8,58	0	0,58	0,78	0
yli 180 päivää	0	334	0	0	1,50	0	0	0,14	0
YHTEENSÄ	16.591	22.297	9.006	100	100	100	6,83	9,15	6,99
keskimäärin/ henkilötyövuosi	17,32	23,55	17,39						

Kertomusvuonna vakinaisesta henkilöstöstä 25 henkilöä (151) eivät olleet sairauden takia päivääkään poissa työstä. Terveysprosentiksi muodostui näin ollen 4,64 (15,3 %).

Lyhyiden sairauspoissaolojen (1 – 3 pv.) määrät ovat kunta-alalla laskeneet viime vuosina. Akaan kaupungin organisaatiossa kehitys on ollut päin vastainen.

Oheisesta taulukosta ilmenee omalla ilmoituksella esihenkilön luvalla sairauspoissaolojen määrän kehitys vuosina 2016 – 2023:

Vuosi	päivien lukumäärä	%-osuus
2016	1.702	7,05
2017	1.513	6,44
2018	2.005	7,82
2019	1.904	9,35
2020	2.265	12,52
2021	2.085	12,57
2022	4.191	18,80
2023	1.982	22,01

Lyhyiden 1 - 3 päivän sairauslomien osuus on 27 % (21 %) kaikista sairauspoissaoloista on kasvanut 6 %. Kertomusvuonna omalla ilmoituksella esihenkilön luvalla (1 – 5 pv.), sairauspoissaolojen määrä oli yli 22 % (18,80) kaikista sairauspoissaoloista. Sairauspoissaolo omalla ilmoituksella esihenkilön luvalla ilman lääkärintodistusta, voi vähentää turhia lääkärissä käyntejä, säästää aikaa, vaivaa ja rahaa. Erityisesti lyhyiden sairauspoissaolojen kohdalla tuunattu työ voi olla poissaololle vaihtoehto. Tuunatun työn toimintamalliin päivityksen ja työterveysyhteistyön avulla tähän on kertomusvuoden aikana kiinnitetty erityistä huomiota. Toistuvat lyhyet poissaolot voivat olla merkki työkyvyn alentumisesta tai työhön liittyvistä muista ongelmista. Varhaisen välittämisen ja aktiivisen tuen toimintamallissa on sovittu rajat, joiden ylittyessä esihenkilön on otettava puheeksi toistuvat lyhytaikaiset sairauspoissaolot ja tarvittaessa käynnistetään tarvittavat työkyvyn tukitoimet.

Myönteisenä kehityssuuntana sairauspoissaolojen pituuksissa tulee kiinnittää vielä huomiota siihen, että pitkiä sairauspoissaoloja, 91 - 180 päivää tai yli 180 päivää, ei kertomusvuonna raportoitunut ollenkaan. Niiden osuus vuonna 2022 oli yhteensä 10 % kaikista sairauspoissaoloista.

Sairauspoissaolodiagnoosit vuosina 2019 – 2023

Diagnoosi	osuus %:na kaikista sairauspoissaoloista				
	vuosi 2019	vuosi 2020	vuosi 2021	vuosi 2022	vuosi 2023
Tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudoksen sairaudet	38,00	32,00	28,00	15,96	18,30
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt	27,00	21,00	18,00	19,07	12,10
Hengityselinten sairaudet	11,00	8,00	6,00	7,14	8,59
Muut	24,00	39,00	48,00	57,83	61,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Muita diagnooseja ovat mm. kasvaimet, hermoston sairaudet sekä vammat, tapaturmat, myrkytykset, verenkierto- ja aineenvaihduntasairaudet ja eräiden muiden ulkoisten syiden seuraukset. Diagnoosiluokkaan ”Muut” sisältyvät myös omailmoitteiset sairauspoissaolot esihenkilön luvalla.

Yllä olevasta taulukosta nähdään, että mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöistä johtuvat sairauspoissaolot ovat laskeneet merkittävästi, lähes 7 %:a edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä poikkeaa Kevan valtakunnallisista tilastoista, joiden mukaan mielenterveyssyistä johtuvat sairauspoissaolot lisääntyivät vuonna 2023. Tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat ottaneet Akaan kaupungilla kärkisijan suurimpana diagnoosiryhmänä sairauspoissaolojen taustalla (18,3 %). Ne ovat lisääntyneet reilulla kahdella prosentilla, kun ne edeltäen vuodesta 2021 vuoteen 2022 olivat vähentyneet yli kymmenellä prosentilla.

Sairauspoissaolojen vaihtelulle ja niiden syille ei ole löydettävissä yksiselitteistä selvää selitystä. Vaikka määrät ja diagnoositkin pystytään selvittämään, niiden aiheuttajia välttämättä ei – johtuvatko ne työstä, työyhteisöstä vai henkilön omista elämäntilanteistaan. Tärkeää kuitenkin on, että niitä pystyttäisiin ennalta ehkäisemään mm. puutumalla aktiivisesti mahdollisimman varhain tilanteisiin, jotka saattavat johtaa varsinkin pitkiin ja toistuviin sairauspoissaoloihin.

Syytä on kuitenkin huomioon ottaa se, että Akaan kaupungin organisaatiossa eräillä tehtäväalueilla henkilöstö on varsin ikääntynyt, henkilöstöresurssit vähenevät ja työmäärä lisääntyy. Lisäksi monilla tehtäväalueilla työ on fyysisesti raskasta. Kun työn fyysisyyden yhdistää ikääntymiseen, jo alentuneeseen työkykyyn ja työmäärän lisäänty-

miseen, edeltää eläköitymistä monissa tapauksissa pitkät sairauslomat, jotka osaltaan nostavat sairauspoissaolopäivien lukumäärää. Positiivista on, että sisäilmaoireilusta johtuvat sairauspoissaolot näyttävät kuitenkin olevan laskusuunnassa.

Työtä sairauspoissaolojen vähentämiseksi tulee edelleen jakaa pureutumalla kaikkiin työhyvinvoinnin osa-alueisiin – työkykyyn, työympäristöön, työyhteisön toimintaan, esihenkilötyöhön sekä osaamiseen.

5.6. Aktiivinen välittäminen ja varhainen tuki

Sairausvakuutus- ja työterveyshuoltolaki ohjaavat toimintaa tavoitellen työkyvyttömyyden pitkittymisen ehkäisyä. Lainsäädännön avulla on haluttu parantaa mahdollisuuksia havaita pitkittyvät työkyvyttömyydet riittävän varhain ja helpottaa toipumista ja paluuta työhön sairauspoissaolojen jälkeen.

Työntekijän työkyvyn arvioimiseksi ja työssä jatkamismahdollisuuksien selvittämiseksi työnantajan tulee lain mukaan ilmoittaa työntekijän sairauspoissaolosta työterveyshuoltoon viimeistään silloin, kun poissaolo on jatkunut kuukauden ajan.

Laki edellyttää, että sairauspoissaolon aikana työnantajan ja työntekijän on pidettävä yhteyttä, jotta työhön paluuta tukevia järjestelyjä, esimerkiksi työaikaa tai työtehtäviä voidaan suunnitella ajoissa yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Työterveyshuoltolain mukaan työkyvyttömyyden pitkittyessä työterveyshuolto arvioi työntekijän jäljellä olevan työkyvyn ja työnantaja selvittää yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa työntekijän mahdollisuudet työssä jatkamiseksi.

Sairauspäivärahan maksaminen 90 päivän jälkeen edellyttää työterveyslääkärin arviota/lausuntoa työntekijän jäljellä olevasta työkyvystä ja työssä jatkamisen mahdollisuuksista. Lisäksi työnantajan tulee selvittää yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa, voidaanko paluuta työhön helpottaa joillakin toimenpiteillä kuten esimerkiksi osaikaisella tai kevennetyllä työllä.

Kaupungin organisaatiossa on käytössä toimintamalli varhaiseksi välittämiseksi ja aktiiviseksi tueksi. Se sisältää toimintaohjeet siitä, miten esihenkilön tulee menetellä sairauspoissaolohälytysrajojen täytyessä.

Varhainen välittäminen ja aktiivinen tuki ovat aiheellista, kun

- sairausloman hälytysrajat ylittyvät (3 kertaa lyhyitä sairauspoissaoloja tai yli 30 päivää kuuden kuukauden jaksolla)
- sovitut asiat eivät toteudu
- epäillään tai todetaan päihteiden käyttöä
- työssä tai työnteossa esiintyy ongelmia
- työntekijä itse tai työtoverit tekevät aloitteen
- sairausloma pitkittyy.

Puheeksioton tarkoituksena on keskustella työntekijän kanssa ongelmien syistä ja mahdollisista tukitoimenpiteistä, joilla työterveyshuollon, työyhteisön tai muiden toimijoiden avulla voitaisiin auttaa työntekijän tilannetta ja vähentää esimerkiksi poissaoloja. Ao. menettely on sekä työyhteisön että yksittäisen työntekijän etu – se on merkki siitä, että välitetään.

Akaan kaupungilla on käytössä Populus-henkilöstöhallintajärjestelmään liittyvä sairauspoissaolojen hälytysjärjestelmä. Hälytysrajojen täytyessä esihenkilölle tulee sähköpostitse heräte toimenpiteisiin ryhtymiseksi. Myös työhyvinvointikoordinaattori seuraa sairauspoissaoloja työterveyshuollon palveluntuottajan Sirius-järjestelmästä aktiivisten ja auttaen esihenkilöitä vahaisen välittämisen ja aktiivisen tuen toimintamallin mukaisiin toimiin.

Työhön paluun tuki

Varhaisen välittämisen ja aktiivisen tuen malli päivitettiin vuonna 2021 ja malliin lisättiin työhön paluun tuki. Työhön paluussa on keskeistä erityisesti lähiesihenkilön ja työyhteisön tuki. Työhön paluuta aletaan valmistella mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja tärkeintä siinä on aktiivinen yhteydenpito työhön palaajaan jo poissaolon aikana. Töihin paluuta suunnitellaan yhdessä työntekijän kanssa hyvissä ajoin ennen paluuta. Punnittavia työhön paluun vaihtoehtoja ovat mm.:

- paluu entiseen työhön ilman erityisjärjestelyjä
- tuunatun työn malli: paluu entiseen työhön tilapäisin järjestelyin (työtehtävän rajaaminen, apuvälineet, ergonomiset parannukset, korvaavat työtehtävät, kevennetyt työtehtävät, työskentely osasairauspäivärahalla, työkokeilu omaan työhön tuunattuna työnä)
- paluu entiseen työhön pysyvin työjärjestelyin (esim. osatyökyvyttömyyseläke)
- työhön paluun nopeuttaminen työjärjestelyin (esim. työkokeilu toiseen tehtävään tai)
- uudelleensijoitus muihin tehtäviin.

5.7. Työkykyjohtaminen

Kaupungin henkilöstöpoliittinen päämäärä on, että Akaa on houkutteleva ja arvostava työnantaja ja tavoitteena on, että Akaassa henkilöstö viihtyy työssään.

Työkykyjohtaminen on osa kaupungin strategiaa, visiota ja arvoja. Siinä korostetaan ennakoivia, kokonaisvaltaisia ja järjestelmällisiä toimenpiteitä. Työkykyjohtaminen on suunnitellusti toteutettuja ja seurattuja toimia henkilöstön työkyvyn, terveyden ja työturvallisuuden edistämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä työssä jatkamisen tukemiseksi. Työkykyjohtaminen on yhteistyötä työterveyshuollon, muiden asiantuntijatahojen, kuntoutuksen, sosiaalivakuutuksen ja viranomaisten kanssa.

Akaan kaupungin organisaatiossa toimii työkykyjohtamisen ohjausryhmä, johon kuuluvat kaupunginjohtaja, toimialajohtajat, henkilöstöjohtaja, työhyvinvointikoordinaattori, työsuojelun ja henkilöstön edustajat, työterveyshuollon ja Kevan edustajat. Työkykyjohtamisen ohjausryhmä kokoontui kertomusvuoden aikana kaksi kertaa.

5.8. Työterveyshuolto

Työnantajalla on työterveyshuoltolain perusteella velvollisuus järjestää henkilöstölleen ehkäisevä työterveyshuolto.

Kaupungin henkilökunnan työterveyshuollon palveluiden tuottajana toimii Terveystalo Oy. Palveluiden sisältöön kuuluu lakisääteinen ennaltaehkäisevä työterveyshuolto, työterveyshuoltopainotteinen yleislääkäritasoinen sairaanhoito sekä muun terveydenhuollon palvelut, jotka sisältävät mahdolliset erikoislääkärin konsultaatiot sekä työtapa-
turmien ja ammattitautien hoidon. Työterveyshuolto on kaupungin henkilöstölle maksutonta.

Työterveyshuolto on henkilöstön terveyden ja työolojen kehittämiseen tähtäävää toimintaa, jolla tuetaan henkilön työkykyisyyttä koko työuran ajan. Akaan kaupunki ja työterveyshuollon edustajat suunnittelevat yhdessä työterveyshuollon toiminnan sisällön ja toimenpiteet, jotka perustuvat työyksiköiden tarpeisiin. Kertomusvuoden aikana työterveyshuollon toimintasuunnitelma on uudistettu siten, että sen sisältö ja rakenne vastaa aikaisempaa paremmin Akaan kaupungin tarpeita. Kela korvaa työnantajalle työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset sairausvakuutuslain perusteella aiheutuneista kustannuksista (50 – 60 %). Työterveyshuoltosopimus ja voimassa oleva toimintasuunnitelma ovat edellytyksiä korvauksen saamiselle.

Työterveyshuollon palvelut kohdistuvat työolosuhteisiin, työyhteisöön tai yksittäiseen työntekijään. Näistä aiheutuvat kustannukset jaetaan kahteen korvausluokkaan:

- korvausluokka I: ehkäisevän toiminnan ja työntekijöiden työkykyä ylläpitävän toiminnan kustannukset, joita syntyy esimerkiksi työpaikkaselvityksistä, työpaikkakäynneistä, terveystarkastuksista ja ensiapuvalmiuden ylläpitämisestä
- korvausluokka II: työterveyshuollon lisäksi järjestetyn yleislääkäritasoinen sairaanhoito, joka sisältää yleislääkäritasoinen sairaanhoidon ja siihen määritellyt laboratorio- ja röntgentutkimukset sekä erikoislääkärin vastaanoton työterveyslääkärin läheteellä työkyvyn, kuntoutusarvion tai hoitomahdollisuuksien arvioimiseksi.

Sairaanhoito suunnataan keskeisiin, pitkittävää työkyvyttömyyttä aiheuttavien sairauksien varhaiseen toteamiseen ja tehokkaaseen hoitoon. Sairaanhoitopalveluun eivät kuulu mm. vapaa-ajan tapaturmien hoito, luomien poistot eikä fysikaaliset hoidot, myöskään pitkäaikaissairauksien seuranta ei kuulu palveluiden piiriin.

Työterveyshuolto on mukana sellaisissa uudelleensijoitustilanteissa, joissa työntekijän työkyvyttömyyden uhka on olemassa.

Kertomusvuonna ennaltaehkäisevän toiminnan painopistealueet olivat seuraavat:

- sairauspoissaolojen vähentäminen
- työntekijöiden työkyvyn ylläpitäminen ja parantaminen
- päivitetyn ja täydennetyn Tuunatun työn mallin juurruttaminen käytäntöön
- työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen puuttumisen ja aktiivisen tuen juurruttaminen käytäntöön (työkyriskyrit)
- kuntoutusvaihtoehtojen käytön tehostaminen (ohjaus, suunnittelu ja seuranta)
- työstä johtuvien terveys- ja turvallisuusriskien vähentäminen
- henkilöstön omaehtoisuuden ja aktiivisuuden lisääminen työkyvyn ylläpidossa
- työterveyshuollon toiminnan painottuminen ennalta ehkäisevään toimintaan.

Terveystalo Oy:lle maksettavat menot, jotka on esitetty vuotta 2023 koskevassa Kela-korvaushakemuksessa olivat 317 151 euroa (504.669 euroa), josta Kela korvaa 50 – 60 prosenttia ottaen huomioon kuitenkin työntekijäkoh-
taisen enimmäismäärän. Käytännössä korvaus jää alle puolen aiheutuneista kustannuksista.

Työterveyshuollon kustannuksissa on vuosien varrella ollut paljonkin heilahtelua. Kevan tilastojen mukaan Akaan kaupungin työterveyshuollon kustannusten osuus palkoista on jo vuodesta 2020 lähtien ollut verrokkikuntien keskiarvoa korkeampi. Työterveyshuollon keskimääräiset kustannukset henkilöä kohden pysyivät kertomusvuonna lähes saman suuruisena kuin vuonna 2022, ylittäen edelleen korvattavien kustannusten enimmäismäärän.

Kustannukset jakaantuivat siten, että korvausluokka I osuus oli 53,20 % (54,87%) ja korvausluokka II 46,80 % (45,13 %) kokonaiskustannuksista. Kehitys kustannusten jakaantumisesta korvausluokkien välillä ei ole kehittynyt toivottuun suuntaan. Sairaanhoidon kustannusten nousua on pyritty hillitsemään sopimusteknisten keinojen kuten esimerkiksi chat-palveluiden käytön rajoituksin. Ennaltaehkäisevän työn osuuden kasvattamiseksi toimia työterveysyhteistyön kehittämiseksi ja aktivoitumiseksi on tehty ja tullaan edelleen tekemään. Tavoitteeksi on asetettu, että korvausluokka I osuus työterveyshuollon kokonaiskustannuksista olisi noin 70 prosenttia.

Työympäristöön ja työyhteisöön (ehkäisevä työterveyshuolto) kohdistunut toiminta:

Työpaikkaselvityksiin käytettiin aikaa yhteensä 290 tuntia (210 h), josta työterveyslääkäreiden tekemiä selvityksiä oli 19,5 tuntia (12 h), työterveyshoitajien 201,5 tuntia (106,5 h), työfysioterapeuttien 43 tuntia (85,5 h) ja työterveyspsykologien 26 tuntia (6,5 h). Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkaselvityksiin käytetty aika on lisääntynyt 80 tunnilla (-189 h). Ajankäyttö on lisääntynyt kaikkien muiden ammattiryhmien paitsi työfysioterapeuttien osalta.

Tietojen antamista ja ohjausta oli 77,5 tuntia (186,5 tuntia), josta lääkäreiden osuus oli 43,5 tuntia (81,5 tuntia), työterveyshoitajien 22 tuntia (98,5 h), työfysioterapeuttien 5 tuntia (4 h) ja työterveyspsykologin 7 tuntia (2,5 h), ravitsemusterapeutin 0 tuntia (12 h). Edellä mainituilla ammattiryhmillä oli lisäksi yksilöihin kohdistuvia neuvonta- ja ohjauksikäyntejä yhteensä 388 (826).

Etäpalvelun (chat-, video-, puhelin) käyttö oli seuraava:

	vuonna 2021	vuonna 2022	vuonna 2023
Tunteja	28	171	3
Yhteydenottoja	19	137	193

Työpaikkaselvityksiä tehtiin yhteensä 17 (4) seuraaviin kohteisiin:

- Kylmäkosken koulun lisätila
- lukio
- Nahkialan koulu
- Sontulan koulu
- Toijalan yhteiskoulu
- Viialan yhtenäiskoulu (suunnattu selvitys, psykososiaalinen kuormitus)
- Pajantien päiväkot
- Pappilan päiväkot
- Sahurin päiväkot
- Ylpönpihan päiväkot
- perhepäivähoitajat
- liikuntapalvelut
- Akaan pääkirjasto
- Viialan kirjasto
- kunnossapitopalvelut
- keskuskeittiö
- Sontulan koulun palvelukeittiö.

Työfysioterapeutit tekivät erilaisia yksilö- tai ryhmäkohtaisia ergonomiaan liittyviä selvityksiä tms. seuraavasti:

- suunnatut ergonomiaselvitykset sisältäen mahdolliset näyttöpäätelasimittaukset 3 kpl (10)
- yksilön ohjaus työpaikalla 6 kpl (0)
- ryhmän ohjaus ja neuvonta työpaikalla 3 kpl (19)
- ergonomiakoulutukset työpaikoilla 0 kpl (0)
- ryhmätoiminta 0 kpl (1).

Lisäksi työterveyshuolto on osallistunut kaupungin sisäilmatyöryhmän ja kohdekohtaisten sisäilmatyöryhmien toimintaan.

Työntekijään kohdistunut toiminta

	Terveystarkastukset (korvausluokka I)	Sairaanhoidokäynnit/ muu terveydenhuolto (korvausluokka II)
työterveyslääkäri	108 (462)	961 (1.454)
työterveyshoitaja	38 (177)	153 (213)
työfysioterapeutti	1 (10)	(0)
työterveyspsykologi	12 (60)	(0)
erikoislääkäri	60 (164)	38 (76)
ravitsemusterapeutti	0 (24)	(0)
laboratoriotutkimukset	493 (965)	2.018 (2.351)
kuvantamistutkimukset	68 (0)	137 (227)

Terveystarkastukset jakaantuvat alkutarkastuksiin ja altistetarkastuksiin, joita tehdään työntekijöille, jotka työskentelevät tehtävissä, mihin sisältyy riski erityisestä sairastumisvaarasta.

Työkyvyn tukemista ja mahdollista varhaista eläköitymistä on pyritty ehkäisemään ja vähentämään työterveyshuollon, työsuojelun, työnantajan ja asianomaisen välisellä nk. kolmikantayhteistyöllä Varhaisen välittämisen ja aktiivisen toimintamallin mukaisesti. Tähän kolmikantayhteistyöhön liittyviä työkykyneuvotteluja pidettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 24 (43).

Tuunattu työ

Korvaavan työn, akaalaisittain Tuunattu työ-malli, on ollut käytössä kevästä 2019 lukien. Toimintamallia päivitettiin ja täydennettiin kertomusvuoden aikana. Tuunatulla työllä tarkoitetaan sitä, että työntekijä on tilapäisesti sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä täysipainoisesti kaikkia tehtäväkuvaansa tavanomaisesti kuuluvia töitä, mutta kykenee terveyttään tai toipumistaan vaarantamatta tekemään väliaikaisesti ja rajallisesti omia työtehtäviään (muokatusti/kevennetysti/lyhennetysti) tai muita työpaikalla osoitettuja tarpeellisia töitä (ei työ sopimuksensa mukaisia töitä), jotka vastaavat työntekijän osaamista ja työkykyä (korvaava työ). Tuunattu työ on työntekijälle vapaaehtoista, mikäli sairausloman tilalle tarjotaan oman työ sopimuksen ulkopuolisia työtehtäviä. Työ sopimuksen mukaisen työn muokaus/kevennys vaihtoehdoksi sairauslomalle ei ole työntekijälle vapaaehtoinen valinta. Tuunattu työ voi olla myös henkilön tehtäviin kiinteästi liittyvää täydennyskoulutusta.

Tuunatun työn toimintamallin mukaiset tehtäväjärjestelyt ovat aina määräaikaista kestäen enintään kahdeksan viikkoa. Kertomusvuonna tuunattua työtä teki kahdeksan henkilöä yhteensä 249 päivää (11/189).

5.9. Työkykyä ylläpitävä toiminta

Henkilöpalvelut on laatinut yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa henkilöstön työhyvinvointisuunnitelman vuosille 2023 – 2024, joka hyväksyttiin henkilöstöjaostossa kertomusvuoden toukokuussa. Työhyvinvointisuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden tavoitteena on, että henkilöstö viihtyy työssään. Toimenpiteiden lisäksi se sisältää sellaiset yleiset teemat ja painopistealueet, jotka osaltaan tukevat henkilöstön viihtymistä työssään ja työyhteisössään.

Kaupungin organisaatiossa on käytössä työnantajan kerran vuodessa tarjoama liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointietu ePassin muodossa. Sen saavat vakituisessa palvelussuhteessa ja yli kuuden kuukauden palvelussuhteessa olevat määräaikaisten työntekijät. ePassin arvo oli 70 euroa vuodessa. Vuonna 2023 ePassi-etuutta käytti 425 henkilöä (565). Käyttöaste oli 74,6 prosenttia (52,1).

Kuntosalikäyntejä Akaan monitoimitalolla oli 568 kertaa (988). Henkilöstön määrän vähentyminen näkyy myös kuntosalikäyntien määrässä. Kaupungin omistamilla kuntosaleilla on mahdollisuus käydä maksutta kahdesti viikossa. Kuntosalin käyttömahdollisuus oli Monarin ohella myös Viialassa Rasin koululla ja Kylmäkosken kuntoilusalilla.

Kertomusvuoden aikana henkilöstölle tarjottiin mahdollisuus talviuintiin kaupungin omilla talviuintipaikoilla osana Akaan kaupungin tyhy-toimintaa.

Nahkialan koululla järjestettiin tyhy-liikuntaa (DanFITce, RVP, vaihtuvat teemat) kertomusvuoden aikana eri ryhmissä, joita oli yhteensä 71 kertaa (59). Osallistujia oli keskimäärin kahdeksan henkilöä/kerta (8 - 9). Ohjaajan toimi kaupungin palveluksessa oleva perhepäivähoitaja Titta Torkkel ilman korvausta. Siitä hänelle kaupungin puolesta suuret kiitokset.

Sählyä pelattiin keskiviikkoisin Toijalan yhteiskoululla. Osallistujia oli noin kahdeksan henkilöä/kerta.

5.10. Työsuojelu ja työturvallisuus

Työsuojelu on kaikkien niiden toimenpiteiden kokonaisuus, jotka mahdollistavat turvallisen ja terveellisen työympäristön. Se on päivittäistä linjaorganisaation toimintaa ja keskeinen osa työyhteisön johtamista ja kehittämistä. Työsuojelliset näkökohdat otetaan huomioon ennakoivasti kaupungin toiminnan kaikissa vaiheissa – erityisesti suunnittelussa, hankinnoissa ja johtamisessa. Työsuojelutoiminta tukee omalta osaltaan kaupunkistrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Työsuojelun uusi toimintakausi alkoi vuoden 2022 alusta jatkuen vuoden 2025 loppuun saakka. Työsuojelun yhteistoimintaorganisaatiossa edustajien määrään ei tullut muutoksia, työsuojeluvaaaleissa tuli valittua kaksi varsinaista työsuojeluvaltuutettua sekä kumpaisellekin kaksi varavaltuutettua. Kertomusvuonna järjestettiin työsuojelun täydennysvaalit varatyösuojeluvaltuutettujen täydentämiseksi, koska osa varatyösuojeluvaltuutetuista siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen.

Työsuojelun toimintaohjelma on laadittu vuosille 2022 – 2025. Toimintaohjelman mukaan työsuojelu- ja työturvallisuustoiminnan painopistealueet kehittämiskohteineen toimintakaudella ovat:

1. Ylläpidetään ja kehitetään työntekijän työkykyä, muutosvalmiuksia sekä tuetaan työntekijän työssä jaksamista

- sairauspoissaolojen ja niiden diagnoosien seuranta ja raportointia tehostetaan yhteistyössä työsuojelun yhteistoimintahenkilöstön ja työterveyshuollon kanssa
- työkykyä ja muutosta tuetaan ennakoivasti tunnistamalla työkyvyn muutoksia ja avoimella vuorovaikutuksella
- työkyvyn tukemisessa otetaan huomioon henkilöstön eri ikäryhmät ja heidän tarpeensa panostaen työurajohtamiseen - työurajohtaminen on ennakoivaa työkyvyn tukea, jossa tuetaan työntekijän osaamista, motivaatiota ja voimavaroja niin, että ne säilyvät läpi työuran erilaisissa elämäntilanteissa auttamalla työntekijää tunnistamaan omia vahvuuksiaan sekä löytämään väyliä kehittymiseen
- kaupunki panostaa henkilöstönsä työhyvinvointiin mm. aktiivieduin
- kiinnitetään huomiota erityisesti psykososiaaliseen kuormituksen tunnistamiseen
- järjestetään muutostukikoulutusta sekä esihenkilöstölle että henkilöstölle
- varhaisen välittämisen ja aktiivisen tuen, tuunatun työn toimintamallia sovelletaan aktiivisesti käytäntöön
- henkilöstön jaksamista lisätään hyödyntämällä erilaisia työaikajoustoja.

2. Varmistetaan terve ja turvallinen työympäristö

- riskien arviointia seuranta yhteistyössä henkilöstön kanssa on jatkuvaa ja päivitykset tehdään vuosittain ja/tai aina toiminnan/olosuhteiden muuttuessa
- tuetaan henkilöstön savuttomuutta
- huolehditaan työergonomiasta
- johtaminen on oikeudenmukaista ja perustuu luottamuksen kulttuuriin
- jokainen huolehtii työyhteisötaidoistaan, epäasiallista käytöstä ei sallita
- jokainen työyksikkö pyrkii parantamaan työympäristön viihtyisyyttä toimimalla omassa työssään ja työyksikössään kestäväen kehityksen periaatteen mukaisesti
- huolehditaan digitalisaatioon liittyvistä riskeistä.

3. Perehdyttämisen ja osaamisen hallinnan tehostaminen

- huolehditaan asianmukaisesta perehdyttämisestä ajantasaisin perehdytysmateriaalein
- varmistetaan, että osaaminen on tasapainossa työn vaatimusten kanssa
- työssä oppiseen kannustetaan mm. mentoroinnin ja työn kierron avulla
- henkilöstöä kannustetaan oman työnsä, työyhteisönsä ja työprosessiensä kehittämiseen.

4. Johtaminen

- panostetaan työn merkityksellisyyden kokemukseen - jokainen voi omalla työllään edistää itselleen työssä tärkeitä asioita yhdessä muiden kanssa, työn tavoitteet ja odotukset ovat selkeät ja ne mahdollistavat onnistumisen tunteet ja auttavat ymmärtämään Akaan kaupungin strategisia tavoitteita
- henkilöstö valtuutetaan oman työnsä, työyhteisönsä ja työprosessiensä kehittämiseen
- henkilöstö saa rakentavaa palautetta työstään
- kehityskeskustelut käydään kaikkien kanssa, niissä varmistetaan osaaminen ja työntekijän tukeminen eri työurien vaiheissa - keskustelut edes auttavat työntekijän kuulluksi tuleminen kokemusta
- lähtöhaastattelut toteutetaan henkilöstön palvelussuhteiden päättyessä.

Kertomusvuoden aikana otettiin käyttöön sähköinen WPro-työturvallisuusjärjestelmä, jonka avulla henkilöstö voi ilmoittaa vaaratapahtumista, epäasiallisesta käytöksestä tai häirinnästä. Järjestelmän avulla tehdään myös työyksikkökohtaiset riskien arvioinnit, käsitellään ja koostetaan/raportoidaan läheltä piti-ilmoitukset, suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet ja seurataan niiden toteutumista.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen tarkastaja suoritti kaksi työsuojelutarkastusta (3). Molemmat tarkastukset tehtiin Viialan yhtenäiskoulun teknisen työn tiloihin.

Työsuojelu- ja työturvallisuustoimintaa koordinoi ja seuraa kaupungin yhteistyötoimikunta. Työsuojeluasioiden hoitamista osittain vaikeuttaa ajallisten resurssien niukkuus, koska sekä työsuojelupäällikkö että molemmat työsuojeluvaltuutetut hoitavat työsuojeluasioita varsinaisten työtehtäviensä ohella. Molemmille valtuutetuille on luonnollisesti järjestetty vapautusta omista tehtävistään työsuojeluasioiden hoitamiseksi.

Työsuojeluryhmä, johon kuuluvat työsuojeluvaltuutetut, työsuojelupäällikkö ja työhyvinvointikoordinaattori koontui säännöllisesti vuoden aikana. Ryhmässä käytiin läpi ajankohtaisia asioita sekä otettiin kantaa työpaikoilla esiin tulleisiin uhka- ja vaaratilanteisiin sekä seurattiin tapaturmien lukumäärää ja laatua. Tässä on ollut hyvänä apuna sähköisen järjestelmän WPron käyttöönotto.

Työsuojeluvaltuutetut toteavat kertomusvuoden toimintakertomuksessaan, että Korona-ajan ongelmat ja kuormitustekijät ovat jääneet taakse ja on palattu normaaliin.

Työsuojeluvaltuutetut ovat osallistuneet Avin työsuojelutarkastuksiin sekä ympäristöterveydensuojelun suorittamiin terveydellisten olojen tarkastuksiin, joita oli muutamia kertomusvuoden loppupuolella.

Lisäksi työsuojeluvaltuutetut osallistuivat myös yhteistyötoimikunnan, kohdekohtaisten sisäilmatyöryhmien ja sisäilman ohjausryhmän kokouksiin ja olivat mukana työyksiköissä työterveyshuollon toteuttamissa työpaikkaselvityksissä.

Työtapaturmat ja läheltä piti -tilanteet

Oheisesta taulukosta ilmenevät henkilökunnalle kertomusvuoden aikana sattuneet työtapaturmat, työmatkatapaturmat ja ammattitaudit.

Työtapaturmien jakaumat vuonna 2023 olosuhteen mukaan (suluissa vuoden 2022 luvut)

Olosuhde	Tapaturmien lkm
Työssä/työpaikalla	25 (35)
Työmatkalla tai työstä johtuvassa matkustamisessa	11 (18)
Muu olosuhde (ruokailutauko)	1 (0)
Ammattitautiepäily	0 (0)
Yhteensä	37 (53)
Tapaturmakorvaukset euroina	39.644 (43.837)
Korvattuja työkyvyttömyyspäiviä	318 (355)

(Lähde: Fennia Oy, tapaturmatilasto 2023)

Tapaturmia sattui vuonna 2023 yhteensä 37 (53), vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 16 tapaturmaa (25). Tapaturmista työmatka- tai muutoin matkustamisen yhteydessä tapahtuneita tapaturmia oli 11 (18). Kesken olevia ammattitautiepäilyjä tai yleensä ammattitautiepäilyjä ei ollut yhtään (0). Tapaturmat ovat yleensä mm. taakkojen nostamisissa, kompastumisissa ja kaatumisissa tapahtuvia sijoiltaanmenoja, tärähdyksiä, nyrjähdyskiä ja venähdyksiä sekä haavoja ja muita pinnallisia vammoja. Murtumia oli kertomusvuonna 2.

Korvauspäivistä ilmenevät niiden päivien lukumäärät, joilta on maksettu päivärahaa. Lain mukaan päivärahaa maksetaan, mikäli työkyvyttömyys kestää vähintään kolme peräkkäistä päivää tapaturmapäivää lukuun ottamatta. Korvauspäivien määrä väheni kertomusvuonna 37 päivällä.

Läheltä piti-ilmoituksia tehtiin kertomusvuonna 161, joista 159 oli sivistystoimessa, yksi kaupunkikehitystoimessa ja yksi teknisessä toimessa. Valtaosa sivistystoimen ilmoituksista oli kouluissa tapahtuneista tilanteista. Ilmoitukset ovat liittyneet lapsen/nuoren uhkaavaan käytökseen, josta on aiheutunut vaara ja tai ”osumaa” työntekijälle, työympäristölle ja tai muille lapsille.

6.Päätöksenteko ja yhteistoiminta

6.1. Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto

Henkilöstöjaosto kokoontui kahdeksan kertaa (7) ja käsitteli mm. seuraavia asioita:

- vuosien 2023 – 2024 henkilöstöohjelmaa
- vakansseihin liittyviä muutoksia ja täyttölupia
- henkilöstösuunnitelmaa vuodelle 2024 ja siihen liittyviä vakanssijärjestelyitä
- muutosneuvotteluita
- yksittäisiä palkkausasioita
- henkilökohtaisia lisiä
- kannustavaa palkkausta ja pikapalkitsemista
- TVA-järjestelmien päivittämistä
- järjestelyerien jakamista
- kunta-alan uusia sopimuksia
- kelpoisuusehtoja
- nimikemuutoksia
- Tampereen seudun työllisyysalueen yhteistoimintasopimusta
- työsuojelun täydennysvaaleja ja yhteistoimintahenkilöstön kokoonpanoa
- työkykyjohtamista ja sen kehittämistä
- sairauspoissaoloseurantaa
- vapaaehtoisuuteen perustuvia toimenpiteitä henkilöstömenojen vähentämiseksi
- vuoden 2022 henkilöstökertomusta
- työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa ja kustannuksia
- henkilöstön kehittämisasioita
- työhyvinvointisuunnitelmaa
- aktiivietuja
- oppisopimuskoulutusasioita.

Lisäksi laadittiin tai päivitettiin seuraavat koko organisaatiota koskevat toiminta- tai menettelytapaohjeistukset:

- Akaan kaupungin työhyvinvointisuunnitelma vuosille 2023 – 2024
- Tuunatun työn toimintamalli
- Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

6.2. Yhteistyötoimikunta

Kaupungin yhteistyötoimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana kahdeksan kertaa (8). Yhteistyötoimikunta käsittelee osan kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston päätettäviksi kuuluvista henkilöstöä laajasti koskevista asioista.

6.3. Sisäilmaan liittyvät työryhmät

Kaupungin organisaatiossa toimii sisäilman ohjausryhmä, joka koostuu eri tahojen asiantuntijoista. Ryhmän jäsenet ovat kohteen edustajien lisäksi lähinnä tilapalveluiden, työsuojelun, työterveyshuollon ja ympäristöterveydenhuollon edustajia.

Kohdekohtaisia sisäilmatyöryhmiä oli viisi (6). Kertomusvuoden aikana kaupungin sisäilmastotyöryhmä on kokoonnut yhden kerran (2) ja kohdekohtaisia sisäilmatyöryhmiä on ollut neljässä kohteessa (6). Ryhmät ovat kartoittaneet kohteen nykytilannetta sekä suunnitelleet tilojen tulevaa korjaustarvetta. Lisäksi niissä on myös arvioitu kohteisiin tehtyjen korjauksien vaikuttavuutta.